

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Η'

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 83

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το ελληνικό έγκλημα	Α. Κορομηλάς	11
Τσαϊκόφσκι	B. Ostrov	18
Ο κριτής των εθνών	A. Valiere	26
Μικήνες	Π. Κόλλας	33
Η σοβιετική φιλοσοφία	Ι. Μποτσένσκι	39
Ταχυδρομείο των κυμάτων	L. Groh	45
Μπόμπ Ματίας	«Time»	48
Γίγαντες του εργαστηρίου	A. Abarbanel	53
Η ευγνωμοσύνη, ευγνωμοσύνη, αλλά...	H. Allis	57
Μωσαϊκό της ζωής	Rh. Ferry	60
Το τέρας του 'Αμαζονίου		65
Βάλς στο νερό		68
Αζόμη ένα πουγκέτο	L. Bayes	72
Δέν είμαστε γαλαζοαίματοι	A. Scheinfeld	77
Το θάϊμα της φύσεως	Φ. Κώνστας	81
Το δέσμα	E. McCormick	85
Ο καοκίνος νικήθηκε		89
Ο «Μέγας 'Ανατολικός»	S. Carroll	92
Η χρυσή σκόνη	W. White	102
Μαρίνα		105

'Ανθολογία Ξένων διηγημάτων, 16 σελίδες έκτος κειμένου
Τρία διηγήματα του ALPHONSE DAUDET

Το ξεώφυλλό μας : «Σαρακατσαναίοι στην "Ηπειρο», 'Από έγχρωμη φωτογραφία του κ. 'Αρ. Κ. Καταγιαννίδη
'Απαγορεύεται η ανασημοσίευσις άρθρων και εικόνων της «Εκλογής» χωρίς την άδεια των συγγραφέων και των εκδοτών.

"Εκλογή"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΖΗΝΩΝΟΣ 4, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Έσωτ. Έτησ. 50.000

Έξωτ. Έτησ. \$ 4

Έσωτ. Έξάμ. 25.000

Έξωτ. Έτησ. £ 1.10.0

ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ ΜΟΥ

Ὡ μάνα μου, ἐφταπάρθενη
βαθιά ἀγκαλιὰ
πὺν ὡς οὐρανὸς ἀνοίγει!
Ἀνοίγει, ἀνοίγει —
μὰ ἀπὸ ποῦ μπορεῖ ἡ καρδιά νὰ φύγει;

Πάντα θὰ ῥιῶ νὰ χαϊδεύω
σιὰ γόνατά σου ἀπὸ τ' ἀχνὸ
τῆς εὐλογίας τὸ χέρι
νὰ πῶ τὸ λόγο τὸν παλιό:
«Μάνα, φωτιά με βύζαξες
κ' εἶναι ἡ καρδιά μου ἀστέρι;»

(Ἀπὸ τὸν «Ἀλαφροίσκιωτο». Λυρικός Βίος, τόμος Α')

Ο Σικελιανὸς γεννήθηκε στὴ Λευκάδα τὸ 1884 καὶ ἀπὸ πολὺ νέος ἀφωσιώθηκε στὴν ποίησι. Στὴν ἀρχὴ παρακολούθησε μαθήματα νομικῆς στὸ Πανεπιστήμιο. Ταξίδεψε πολὺ, ἰδίως στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Ἀμερικὴ. Ὁ λυρισμὸς τοῦ συνδυάζει τὴν ἐπτανησιακὴ παράδοσι καὶ τὴ ρομμελιώτικη αἰσθησὶ τῆς γλώσσας. Στὰ 1909 ἐκδίδει τὸν «Ἀλαφροίσκιωτο». Πρῶτος σταθμὸς, μεγάλος, πὺν ἔδειξε τὸ δρόμο πὺν θὰ ἀκολουθοῦσε τὸ μεταγενέστερο ἔργο τοῦ. Τὴ δευτέρῃ περιόδῳ ἐγκαινιάζουν δύο μεγάλα ποιήματα, τὸ «Μήτηρ Θεοῦ» (1917) καὶ «Τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων» (1918), ὅπου τὸ λυρικὸ στοιχεῖο ἰσορροπεῖ μετὰ τὸ ἐπικὸ. «Ὁ Δελφικὸς Λόγος» εἶναι ἡ ἔκφρασι τῆς καθολικῆς ἀγάπης τοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Στὸ ἔργο τοῦ Σικελιανοῦ βρίσκουν τὴ σύνθεσί τους τὰ στοιχεῖα τῆς ἐλληνικῆς παραδόσεως καὶ οἱ πνευματικὲς ἐπιτεῦξεις τῆς Δύσεως. Αὐτὸ πὺν ζητοῦσε μιὰ ὁλόκληρη γενεά, τὸ ἐπέτυχε ὁ Σικελιανός.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Ἡ ἐγκατάλειψι τοῦ Βορρά

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

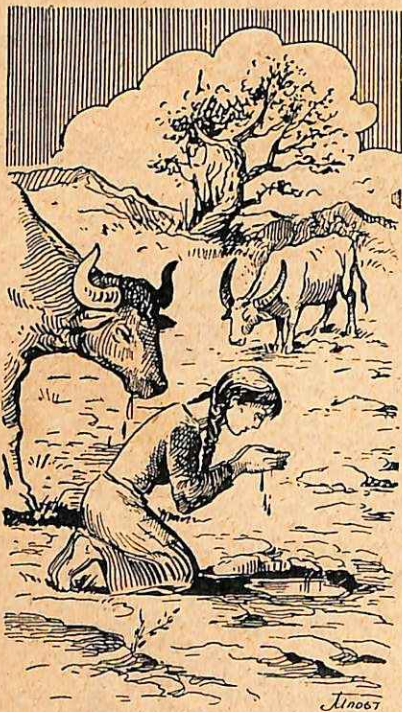
Τοῦ

Λ. Γ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Ὅταν διατρέχει κανεὶς τὸ Νομὸ Ἐβρου, ἰδίως τὸ θόρειο τμήμα τοῦ, ξαναζει, ἐκ τοῦ φυσικοῦ, τὶς διηγήσεις τῶν μεγάλων ἐξερευνητῶν γιὰ τὰ θάθη τοῦ Ἀμαζονίου, γιὰ τὰ θιβετικά ὑψίπεδα ἢ πέρα ἀκόμη ἀπὸ τὴ Σαχάρα, γιὰ τὴν ἀγνωστὴ Μαύρη Ἠπειρο. Τόσες εἶναι οἱ δυσκολίες, τόση ἡ ἀγριότης. Ἐπειδὴ ὁ μὲν βλέπει κανεὶς καὶ ἀπέναντι τὸ Βουλγαρικὸ ἔδαφος — δὲν μπορεῖ νὰ μὴ συγκρίνῃ τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖον οἱ κόκκινοι ὠργάνωσαν τουλάχιστον τὰ παραμεθόρια χωριά τοῦ Σιδηροῦ Παρατάσματος. Ξέρει βέβαια ὅτι ὁ μὲν βλέπει δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ Προπαγάνδα. Ἄν ὅμως μείνῃ λίγο περισσότερο στὴν πρωτόγονη κατάστασι καὶ στίς συνθήκες διαβιώσεως τῶν ἐλληνικῶν χωριῶν τῆς μεθορίου αὐτῆς, ἂ-

ραγε θὰ ἐξακολουθῇ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ πιστεύῃ τῇ λέξει «Προπαγάνδα»; Καὶ τότε;

Αὐτὸ τὸ φοβερὸ ἐρωτηματικὸ δὲν ἀπασχολεῖ τοὺς κατοίκους τῆς Βορειοανατολικῆς Θράκης στὸ μεγαλύτερό τους ποσοστὸ. Εὐτυχῶς. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ μειοψηφία πὺν, μετὰ τὸ χειροπιαστὸ παράδειγμα τῆς Σοβιετικῆς «βιτρίνας», ὑπονομεύει τὴν ἀντοχὴ καὶ τὴν καρτερικότητα πὺν διακρίνει τοὺς Ἀκριτικούς πληθυσμούς. Καὶ αὐτὸ, ὅχι μόνον δὲν τὸ ὑπελόγησε, ἀλλὰ οὔτε καν τὸ ἀντιμετώπισε ἢ τὸ σκέφτηκε τὸ Κέντρον. Κυρίως ὑπεύθυνη εἶναι ἡ Κυβέρνησις. Κοντὰ τῆς ὅμως, ὅλοι οἱ Ἕλληνες εὐθύνονται γιὰ τὴν ἀπερίγραπτη ἐγκατάλειψι, γιὰτὶ κανεὶς, ποτέ, δὲν σκέφθηκε ἢ ἐπισκέφθηκε αὐτὲς τὶς περιοχές. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια τῶν ὅσων

Ἀνθρώποι καὶ ζῶα σκάβουν μὲ τὰ χεῖρα τῇ γῇ γιὰ νὰ ποῦν νερό...

εἶδα δὲν χρειάζεται κανενὸς εἶδους καλλωπισμῷ, ἀντιγράψω ἐδῶ τις σημειώσεις μου, ὅπως ἀκριβῶς τις ἐχάραξα τὴν ὥρα πού ἐθλεπα καὶ συνέκρινα τις δυὸ ὄχθες τοῦ Ἐβρου.

Ὁ Ἐβρος ποταμὸς δὲν χωρίζει μόνον τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκία. Ἀποτελεῖ τὸ σύνορό μας καὶ μὲ τὴν Βουλγαρία σ' ἐνα μικρὸ μῆκος τοῦ δρόμου του. Ἐμεῖς θρискόμαστε στὴν δυτική, δηλαδή στὴν δεξιὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, καὶ οἱ Βούλγαροι (οἱ ὅποιοι τὸν ὀνομάζουν «Μαρίτσα») στὴν ἀνατολική. Ἡ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν μιά ὄχθη στὴν ἄλλη κυμαίνεται ἀπὸ 150 ἕως 250 μέτρα καί, ὅπως οἱ Θράκες διακρίνουν

θαυμάσια τὰ κόκκινα χωριά τῆς Σοβιετικῆς Προπαγάνδας, ἔτσι καὶ οἱ Βούλγαροι θὰ βλέπουν ἀσφαλῶς πολὺ καλὰ τὰ δικά μας ἀκριτικά χωριά.

☆

Τὸ στρατιωτικὸ τζίπ —τὸ μόνον μεταφορικὸ πού μαζί μὲ τις θωράμαξες μπορεῖ νὰ κινήθῃ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς περιοχῆς— μὲ ἔφερε στὸ προτελευταῖο χωριὸ τῆς μεθορίου, στὰ Δίκαια, ἀπέναντι ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ χωριὸ «Καπιτάν Ἀντρέγιεβο» τῆς Βουλγαρίας. Σὲ μιὰ στροφή, στὴν κορυφὴ ἐνὸς μικροῦ λόφου, ἀντίκρυσα τὰ δυὸ χωριά σὲ ἴση ἀπόστασι ἀπὸ μένα καὶ μάλιστα ἀπὸ ψηλά. Ἦταν μεσημέρι καὶ ὁ ἥλιος τὰ κτυποῦσε ἀποκαλύπτοντας κάθε τους πτυχή.

Τὸ βουλγαρικὸ χωριὸ ἔμοιαζε μὲ καλοτυπωμένη πολὺχρωμη εἰκόνα εἰδυλλιακοῦ «κάρτ-ποστάλ». Εἶμαι σὲ ἀπόστασι λιγώτερη ἀπὸ χίλια μέτρα καὶ τὰ πάντα διακρίνονται θαυμάσια χωρὶς κιάλια. Τὸ «Καπιτάν Ἀντρέγιεβο» ἔχει ρυμοτομία, ἔχει δρόμους κεντρικοὺς μὲ παρόδους καὶ ὅλα τὰ σπίτια φαντάζουν μὲ τις ἐπικλινεῖς κατακόκκινες κεραμοσκεπές τους. Εἶναι πέτρινα, μὲ δυὸ πατώματα τὰ περισσότερα, καὶ μὲ μεγάλα παράθυρα. Μπροστά, κοντὰ στὴν ἀκροποταμιά καὶ στὴν ἀριστερὴ εἴσοδο τοῦ χωριοῦ, τρία μεγάλα εὐπρόσωπα, στενόμακρα οἰκοδομήματα συγκεντρώνουν τὰ γεννήματα τῆς περιοχῆς, γιατί βλέπω νὰ ξεφορτώνουν σακκιά, πού ἀφοῦ ζυγισθοῦν, ἀποθηκεύονται στὸ ἐσωτερικὸ τους. Ἐχουν θεράντες σκεπασμένες καὶ ἀσφαλῶς ὅταν βρέχῃ ἐκεῖ θὰ γίνεται ἡ συναλλαγή. Στὸ δεξιὸ εἶναι ἡ ἐκκλησία, τὸ μεγαλύτερο (καὶ πλέον ἀχρεῖαστο γιὰ τοὺς Βουλ-

γάρους) κτίριο τοῦ Ἀντρέγιεβο. Τὸ κωνικὸ καμπαναριὸ μὲ τὸν ἀλέκτορα —ἀνεμοδείκτη ξεπερνᾷ σὲ ὕψος ὅλα τὰ γύρω, καὶ ἔτσι, ὅπως ὁ κύριος ὄγκος τοῦ κτιρίου παρουσιάζει τὴν ὀρθογώνια ἐπιθλητικὴ του μορφή, ἐπηρεάζει τὰ γύρω κτίρια. Ἐκεῖ πλάι θρискεται τὸ σχολεῖο, ἐκεῖ τὰ γραφεῖα τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐκεῖ ἡ μεγάλη πλατεία. Ὑπάρχουν πολλὰ δένδρα, ἡ πρασινάδα εἶναι ἀφθονη καὶ τὰ λουλούδια δὲν λείπουν ἀπὸ κανένα μπαλκόνι ἢ παράθυρο. Στους δρόμους, ἀκόμη καὶ τοὺς μικροὺς, οἱ κολῶνες τοῦ ἡλεκτροφωτισμοῦ εἶναι στοιχισμένες πλάι-πλάι, ἐνῶ στὴν κεντρικὴ λεωφόρο πολὺχρωμες γκιρλάντες δίνουν μιὰ χαρωπὴ καὶ ἐορτάσιμη ὄψιν.

Ἔτσι φαίνεται στὴν ἀντίπερα ὄχθη τοῦ Ἐβρου τὸ «Καπιτάν Ἀντρέγιεβο». Μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι οὔτε τὸ καλύτερο, οὔτε τὸ ὠραιότερο καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ πρότυπα χωριά πού ἡ Σοβιετικὴ Προπαγάνδα ὥρθωσε ἀπέναντι ἀκριβῶς ἀπὸ κάθε ἑλληνικὸ.

Ἀριστερά μου ἔχω τὰ Δίκαια. Μόνον ὅμως ὡς ἂν δῶ καὶ μπορῶ νὰ χαρακτηρίσω τὰ ὅσα βλέπω σ' αὐτὸ τὸ προτελευταῖο χωριὸ τῆς βορειοανατολικῆς Ἑλλάδος, (τελευταῖο στὰ σύνορα θρискεται τὸ Ὀρμένιο, σὲ ἀπόστασι τεσσάρων χιλιομέτρων ἀπὸ τὰ Δίκαια).

Τὰ σπίτια εἶναι χαμηλά, στραβοκατωμένα, ἀραιοκτισμένα καὶ χωρὶς κανένα σχέδιο. Ὁ ἀσβέστης μάταια προσπαθεῖ ν' ἀσπρίσῃ τοὺς γκρίζους τοίχους. Τὸ μαῦρο πλούσιο χῶμα τῆς περιοχῆς ὅσο καὶ ἂν τὸ ἀσβεστώσῃ, παρουσιάζει τὴν σκοῦρα του ὄψιν. Ρυμοτομία δὲν ὑπάρχει καὶ ὁ κεντρικὸς δρόμος εἶναι στρωμέ-

ἐνῶ στὸ βουλγαρικὸ χωριὸ τὰ νερά τρέχουν ἀδιάκοπα καὶ κατακάθαρα.

νὸς μ' ἐνα παχὺ χαλὶ ἀπὸ ψιλὸ μαῦρο χῶμα. Ἐνας ἀργοκίνητος ἀραμπᾶς περνᾷ καὶ πνίγει σὲ σύννεφα σκόνης δυὸ —τρία παιδάκια πού παίζουν. Στὰ λίγα μαγαζάκια, μερικές καρέκλες σκιάζονται ἀπὸ μιὰ ἀτροφικὴ περικλάδα μὲ κιτρινισμένα φύλλα. Στὸ κέντρο περίπου τοῦ χωριοῦ ξεχωρίζω τὴν ἐκκλησία πού εἶναι τὸ μεγαλύτερο κτίριο στὰ Δίκαια. Μοιάζει σταχτοπράσινη πασάλειμμένη μὲ τσιμέντο, ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους στὸ ἔλεος τοῦ Ὑψίστου. Στύλοι ἡλεκτρικοὶ δὲν ὑπάρχουν πουθενὰ καὶ μόνον οἱ τηλεγραφικοὶ ὀρθώνουν τὰ στραβοκομμένα τους κορμιά. Σὲ μερικές μεριές τὸ

σύρμα κρέμεται πλαδαρό και άγ-
γίζει τα δένδρα, γιατί στα Δί-
καια υπάρχουν δένδρα, άν και
μοιάζουν με τούς ανθρώπους που
έχουν κι' αυτοί έγκαταλειφθή.

Τά Δίκαια έχουν δυο σιδηρο-
δρομικούς σταθμούς. 'Ο πρώτος,
καταστραμμένος από τούς πολέ-
μους, μένει έρείπιο έως σήμερα.
'Ο άλλος, που κτίσθηκε τελευ-
ταίως, είναι εύπρόσωπος. Αύτη
 όμως ή καλή έντύπωση υποχωρεί
για νά δώση τή θέσι της στην
θλιβερή πραγματικότητα που μοι
άποκαλύπτεται μόλις κυττάξω
καλύτερα. Βλέπω ανθρώπους ξα-
πλωμένους πάνω σέ τεράστιες
στίβες από σακκιά νά περιμένουν
τό φορτηγό τραίνο, που θά πα-
ραλάβη τά γεννήματα. Οί φυσιο-
γνωμίες τους έχουν κάτι τό τρα-
γικό, γιατί ό ήλιος, ή πείνα, ή
ανάμνη και ό κάματος τούς έ-
χουν χαρακώσει τά πρόσωπα.

Αύτες τις παρατηρήσεις, τις
θλιβερές και άποκαρδιωτικές, κά-
νω από τόν λόφο για τό έλληνι-
κό χωριό Δίκαια και για τό

βουλγαρικό Καπιτάν 'Αντρέγιε-
βο. Μά όταν κατέβηκα κι' έγύρι-
σα τό χωριό και την υπόλοιπη
έλληνική ύπαιθρο τής περιοχής,
τότε είδα ότι ή πραγματικότητα ή-
το πολύ χειρότερη. Οί "Έλληνες
έκει δέν ζούν σαν άνθρωποι, άλ-
λά σαν έγκαταλελειμμένα όντα.

☆

Πώς όμως φθάνει κανείς σ' αυ-
τό τό μέρος; 'Από την 'Αθήνα ύ-
πάρχει άεροπλάνο, σιδηρόδρο-
μος, ασφαλτωμένος δρόμος και
ατμόπλοιο έως την 'Αλεξανδρού-
πολι. 'Από εκεί, με τόν σιδηρό-
δρομο μπορεί κανείς νά φθάση
έως τά σύνορα κατά μήκος του
'Εβρου. 'Υπάρχουν και λεωφο-
ρεία μέχρι τό Διδυμότειχο, άλ-
λά ό δρόμος στο μεγαλύτερό του
μέρος είναι άπερίγραπτος και
χρειάζονται ξει ώρες για νά δια-
νύση κανείς τά 90 περίπου χιλι-
όμετρα. Μετά όμως από τό Διδυ-
μότειχο ό φρικτός καρρόδρομος
γίνεται κατάλληλος μόνον για
βώδια και εξαφανίζεται στην

Τά σπίτια είναι άραιοκτισμένα, χωρίς σχέδιο, και ή σκόνη σηκώνεται
σύννεφο όταν περνά κανένα κάρο.

χθη του ποταμού "Αρδα. Πίσω
άπ' αύτην την όχθη, ή 'Ελλάς συ-
νεχίζεται σαν «τέρα ινκόγνιτα».
Πράγματι, μόνον σαν έξερευνητής
μπορείς νά προχωρήσης στο «Τρί-
γωνο», έτοιμος ν' αντιμετώπισης
κάθε δυσκολία.

Περνάς πεζή μέσα από τά νε-
ρά του ποταμού, έπειδή άλλη γέ-
φυρα έκτός από την μοναδική
του σιδηροδρόμου δέν υπάρχει.
Και αύτη βρίσκεται στο άνατολι-
κό άκρο τών τριάντα περίπου χι-
λιομέτρων του "Αρδα. Τά τζιπ
και τ' άλλα μεταφορικά που θά
διακινδυνεύσουν νά φθάσουν ως
έκει, ζεύονται σέ βώδια και έτσι
φθάνουν στην αντίπερα όχθη. Εί-
κοσι πέντε χωριά χωρίς δρόμους,
χωρίς νερό, χωρίς καμιά περί-
θαλψι, ζούν άπομονωμένα στο
Τρίγωνο και οι κάτοικοι μοιά-
ζουν απόκληροι τής τύχης, γιατί
κανείς ποτέ δέν τούς θυμήθηκε.

"Εδειξα ένα χαρτονόμισμα τών
50.000 δραχμών. "Οχι μόνον τό έ-
βλεπαν για πρώτη φορά, αλλά
δέν είχαν νά μοι τό χαλάσουν,

γιατί εκεί περνούν και άξίζουν
άκόμη και τά πενήντάρικά. Σε
ολόκληρη την περιοχή, με τό τό-
σο πλούσιο χώμα, δέν υπάρχει
ένα γεωργικό μηχανήμα για νά
αυξήση την παραγωγή του στα-
ριού, του καλαμποκιού ή τών ή-
λιοτροπίων, λιγοστεύοντας τόν
κόπο. Και όσα μηχανήματα έ-
φθασαν από ιδιωτική πρωτοβου-
λία, δέν χρησιμοποιήθηκαν, για-
τί κανείς ποτέ δέν έξήγησε στους
χωρικούς τή μεγάλη συμβολή
τους. Τόσο μακριά βρίσκονται
από τόν υπόλοιπο πολιτισμένο κό-
σμο οι άνθρωποι αυτοί, ώστε τά
προϊόντα τους τά αγοράζουν οι
επιτήδριοι για τίποτε. Τά σφάγια
αγοράζονται εκεί 40 φορές φθη-
νότερα από ό,τι πωλούνται στην
'Αθήνα.

Τό μεγαλύτερο δράμα όμως
τής περιοχής είναι τό νερό. Μαρ-
τύρια ζούν καθημερινά οι κάτοι-
κοι για νά εξασφαλίσουν λίγο
πόσιμο νερό, ενώ άπέναντι, στο
βουλγαρικό χωριό, κελαρύζουν
οί βρύσες και χύνεται ποτάμι στα

Τό βουλγαρικό χωριό 'Αντρέγιεβο έχει δρόμους κεντρικούς και παρόδους
και τά σπίτια του είναι πέτρινα και καλοκτισμένα.

Τὰ Δίκαια, προτελευταίος σταθμός του σιδηροδρόμου Ἀλεξανδρουπόλεως—Ὁρμενίου (ἀπὸ ὅπου ἡ γραμμὴ μπαίνει στὸ βουλγαρικὸ ἔδαφος), εἶναι ἓνα μικρὸ χωριὸ κτισμένο στὴν δεξιὰ ὄχθῃ τοῦ Ἑὐρου. Ὁ ροῦς τοῦ ποταμοῦ, πού ἐκεῖ καὶ σὲ μῆκος λίγων χιλιομέτρων ἀποτελεῖ σύνορο τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Βουλγαρία, συναντᾷ πρὶν ἀπὸ τὴν τουρκικὴ πόλιν Καραγάτς τὸν ποταμὸ Ἀρδὰ. Αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶναι γνωστὸ ὡς τὸ «ἀνατολικὸ τριεθνές», γιατί ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἕως τὶς ἐκβολές του ὁ Ἑὐρος χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκία.

Κανεὶς δὲν ξέρει ἀκριβῶς τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ. Γιατί, ἐνῶ ἡ χαράγμένη κοίτη ἔχει πλάτος ἀπὸ 150—300 μ., μόλις «κατέβῃ» τὸ νερὸ ἀρχίζουν οἱ πλημμύρες καὶ πλημμυρίζουν οἱ ἐκτάσεις, τόσο ἀπὸ τῆς βουλγαρικῆς πλευρᾶς, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ. Τὸ καλοκαίρι τὸ νερὸ εἶναι λίγο καὶ ὁ ποταμὸς γίνεται θατὸς στὸ μεγαλύτερο μέρος του. Τὴν ἐποχὴ αὕτη γίνεται ἐντατικὴ καλλιέργεια τῶν ἀποστραγγιζομένων πεδιδάδων, καὶ συγχρόνως, μέσα στὴν κοίτη τοῦ ποταμοῦ, δημιουργοῦνται μικρὲς ἢ μεγαλύτερες προεξοχές τοῦ ἐδάφους, πού μοιάζουν με νησίδες. Οἱ νησίδες αὐτὲς εἶναι γνωστὲς με γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Τὸ σχῆμα τους, ἡ μορφολογία τους καὶ ἡ ἑκτασί τους δὲν εἶναι πάντα οἱ ἴδιες.

Ἄλλο σημαντικό γεγονός εἶναι ἡ λεγομένη «τρέλλα» τοῦ νεροῦ, πού πολλές φορές χαράζει περισσότερὸ τῇ μιᾷ ὄχθῃ, ὥστε τὸ καλοκαίρι, ὅταν λιγοστεύῃ ἡ ροή, τὰ νερά κυλᾶνε μόνον ἀπὸ τῇ μιᾷ μεριά. Τότε οἱ νησίδες δὲν ἔχουν πιά ὅρια, γιατί ὅαν συνέχεια τοῦ στερεοῦ ἐδάφους των, ὑπάρχει ἡ στεγνὴ κοίτη. Οἱ νησίδες παίζουν σημαντικό ρόλο στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν χωρικῶν τῆς περιοχῆς, γιατί τὰ ἐλάχιστα στρέμματα τους εἶναι ιδεώδους τόπος βοσκῆς. Πάντως, γιὰ νὰ ποτιστοῦν τὰ ζῶα, πρέπει νὰ συναντήσουν τὰ νερά, εἴτε αὐτὰ θρίσκονται πρὸς τὴν ἑλληνικὴ ὄχθη, εἴτε πρὸς τὴν βουλγαρικὴ — ὅπως ἐφέτος.

Ὅταν, λοιπόν, λέμε σύνορα στὰ σημεῖα αὐτά, ἐννοοῦμε τὴ νοητὴ διαχωριστικὴ γραμμὴ μέσα στὸν Ἑὐρο, ἡ ὁποία πότε προσφέρει νησίδες στὴν Ἑλλάδα καὶ πότε στὴν Βουλγαρία, κατὰ τὸ γνωστὸ σχέδιο τῆς χαράξεως τῶν συνόρων ἀπὸ τὴν εἰδικῶς συσταθεῖσαν Διεθνή Ἐπιτροπὴ.

Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ βορειότερο ἑλληνικὸ σημεῖο τῆς παραμεθορίου, συναντοῦμε μετὰ τῶν Ὁρμενίου καὶ Δικαίων τὴ νησίδα Α. Αὕτη, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἑλληνικὴ, κατελήφθη τὸ 1950 ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους καὶ ἀπὸ τότε κατέχεται καὶ καλλιεργεῖται ἀπὸ αὐτοὺς. Λίγες ἑκατοντάδες μέτρα ἀπὸ τὰ Δίκαια, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ χωριοῦ Δίλοφο, θρίσκεται ἡ νησὶς «ἀνώνυμος», ἡ ὁποία ἐμεγάλωσε σὲ 7—8 περίπου στρέμματα καὶ χωρίζεται σὲ τέσσερις ὑπονησίδες. Ἡ «ἀνώνυμος» ἀνήκει σήμερα στοὺς Βουλγάρους. Ἡ ἀνάπτυξίς της ὁμως τὴν ἔφερε πρὸς τὴν κοινὰ στὸ ἑλληνικὸ ἔδαφος (50—75 μέτρα), ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐφέτος δὲν τὴν χωρίζει τὸ νερὸ καὶ συγχρόνως τὴν ἔφερε πλησιέστερα πρὸς τὴν νησίδα Γ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπέχει μερικὲς δεκάδες μέτρα.

Ἡ πρόσθαις ἀπὸ τὸ χωριὸ Δίκαια εἶναι στεγνὴ καὶ ἀπὸ τὸ βουλγαρικὸ ἔδαφος ὑπάρχουν ἄφθονοι πόροι, θάβους μόνον λίγων ἑκατοστῶν.

ρואκία τὸ γάργαρο νερὸ. Ὁ Ἑὐρος, πού πλημμυρίζει τὸ χειμῶνα, καλύπτει τὴν ἀπέραντη πεδιάδα ἐφ' ὅσον κανένα ἀντιπλημμυρικό ἔργο δὲν σταματᾷ τὴν καταστροφικὴν του ροή. Τὸ καλοκαίρι σχεδὸν στερεοῦ καὶ κύλᾳ μόνον σὲ πλάτος λίγων μέτρων. Τότε δημιουργεῖται τὸ μεγάλο πρόβλημα. Καὶ δὲν ὑπάρχει λυ-

τηρότερο θέαμα ἀπὸ αὐτὸ πού εἶδα: Ἀπέναντι ἀπὸ τὸ πλούσιο καὶ εἰδυλλιακὸ Καπιτὰν Ἀντρέγιεβο, στὸ δικό μας ἔδαφος τὰ θῶδια σκάβουν τὴ γῆ μετὰ τὶς ὀπλές τους καὶ πλάϊ τους ἄνθρωποι σκυμμένοι στὰ τέσσερα μετὰ νύχια τους σκάβουν κι' αὐτοὶ τὴν μαύρη γῆ, γιὰ νὰ πιοῦν, θῶδια καὶ Ἕλληνες, λίγο νερὸ...

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Κάποιοι ἐργοστασιάρχης, θέλοντας νὰ κεντρίσῃ τὴ δραστηριότητα καὶ τὸ φιλότιμο τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἐργατῶν του, κρέμασε σὲ διάφορα μέρη τοῦ ἐργοστασίου μιὰ πινακίδα μετὰ τὴν ἐπιγραφή: «Μὴν ἀναβάλης γιὰ αὐριο ὅτι μπορεῖς νὰ κάνῃς σήμερα».

Μερικὲς ἐβδομάδες ἀργότερα μερικοὶ φίλοι τὸν ρωτοῦσαν γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ιδέας του αὐτῆς.

— Καταπληκτικὰ, φίλοι μου, ἀπάντησε ἐκεῖνος. Ὁ ταμίας μου τῶσκασε μετὰ χίλιες λίρες, ὁ προσωπάρχης καὶ ἡ καλύτερη δακτυλογράφος μου ἀλληλοπατήθησαν, τρεῖς ἄλλοι ὑπάλληλοι μοῦ ζήτησαν αὐξησι. Οἱ ἐργάτες ἐκήρυξαν ἀπεργίαν καὶ ὁ μικρὸς, πού εἶχα στὸ γραφεῖο, πῆγε καὶ κατετάγῃ πρότακτος ἐθελοντῆς στὸ ναυτικὸ.

Tatler

☆

Ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης Τόμας Ἔντισον γιόρταζε τὴν 55 ἐπέτειο τῶν γενεθλίων του.

— Ποιὰ εἶναι τὰ σχέδιά σας γιὰ τὸ μέλλον; τὸν ρώτησαν.

— Ἀπὸ τώρα ὡς τὰ 75, εἶπε ὁ Ἔντισον, θὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἀσχολοῦμαι μετὰ τὴ δουλειά μου. Στὰ 75 σκοπεύω νὰ μάθω μπριτζ. Στὰ 80 θὰ φλυαρῶ καὶ θὰ κάνω κουτσομπολιὸ μετὰ τὶς κυρίες καὶ στὰ 85 θ' ἀρχίσω νὰ παίζω γκολφ.

— Καὶ στὰ 90, τι θὰ κάνετε;

— Ἔντισον σήκωσε τοὺς ὤμους.

— Δὲν κάνω ποτέ σχέδια γιὰ περισσότερὸ ἀπὸ 30 χρόνια, εἶπε.

E. E. Edgar

— Δὲν μοῦ λές, χρυσό μου, μήπως θὰ ἔπρεπε νὰ κνιτάξῃς τὰ μάτια σου;

Ἡ μόνη γυναῖκα αὐτοῦ ἀγάπησε

Ὁ Τσαϊκόφσκι

Τοῦ

BERNARD OSTROV

Καθισμένος στο
σαλόνι, μπροστά
στο μηχανικό πιάνο,
ὁ μικρὸς Πέτρος
Τσαϊκόφσκι, μόλις
5 χρονῶν, ἄκουε μὲ
κατάπληξι τὸ σκο-

πὸ τοῦ Ζερλίν «Δὸν Ζουάν», πού
ξετυλιγόταν νότα πρὸς νότα κα-
θὼς γύριζε ὁ κύλινδρος τοῦ ὄρ-
γάνου. Τὸ ὥραιο ὠχρὸ πρόσωπό
του μὲ τὰ γλυκὰ μάτια καὶ τὸ
μικρὸ καὶ τρεμουλιαστὸ στόμα
εἶχε μείνει ἐκστατικό.

Δὲν ἔβλεπε πιά οὔτε τὸν πα-
τέρα, οὔτε τὴ μητέρα του, οὔτε
τὸν ἀδελφὸ του, οὔτε τὴ Γαλλί-
δα γκουβερνάντα του, τὴ δεσποι-
νίδα Φανή, πού ἦσαν μαζεμέ-
νοι ὁλόγυρά του, σὰν γιὰ νὰ
τὸν προφυλάξουν ἀπὸ ἓνα ἀόρι-
στο κίνδυνο. Καταμαγεμένος, πε-
τοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ πατρικὸ του
σπίτι, μὲ τὰ μελωδικὰ φτερά τοῦ
ἀνέμου, πάνω ἀπὸ τὴ σιθηρικὴ
πόλι Βοτκίνσκ, τὴν πασπαλι-
σμένη μὲ χιόνι, τὴ μαυρισμένη
ἀπὸ τὸ κάρθουνο, πού συγκλονι-
ζόταν κάθε τόσο ἀπὸ τὸν ὑπόκω-
φο θρόντο τῶν μηχανῶν.

— Πόσο ἀδύνατος εἶναι, ἀνα-
στέναξε ἡ δεσποινὶς Φανή. Τὰ

χέρια του φέγγουν.
Θάλεγε κανεὶς πὼς
εἶναι γυάλινος!

Ξαφνικά, τὸ μι-
κρὸ «γυάλινο ἀγο-
ράκι» κλονίστηκε,
ἐκλείσε τὰ μάτια
καὶ λιποθύμησε. Ἡ δεσποινὶς Φα-
νὴ ἀναγκάστηκε νὰ τὸ πάρῃ στὴν
ἀγκαλιά της γιὰ νὰ τὸ συνεφέ-
ρῃ. Ξαπλωμένο στὸ κρεβάτι του
συνέχισε, παρ' ὅλα αὐτά, νὰ
κλαίῃ καὶ νὰ μονολογῇ.

— Τὶ ὡραία πού εἶναι, μουρ-
μούριζε. Φοβάμαι... Φοβάμαι τὴ
μουσικὴ...

Τὴν ἀξέχαστη αὐτὴ θραδυὰ
τοῦ 1845, ὁ Τσαϊκόφσκι ἀνεκά-
λυψε τὸ πάθος πού δὲν θὰ τὸν
ἄφινε πιά, ποτέ, σὲ ἡσυχία. Κι'
ὅμως, οὔτε ὁ πατέρας του, μηχαν-
ικός στὰ ὄρυγεῖα καὶ τσακισμέ-
νος ἀπὸ τὶς ἐπαγγελματικὲς
φροντίδες, οὔτε ἡ μητέρα του, ἀ-
πασχολημένη ἀπόλυτα μὲ τὴν ἀ-
νατροπὴ τῶν παιδιῶν, μὲ τοὺς
μεζέδες καὶ μὲ τὰ γλυκὰ, δὲν τὸν
εἶχαν προετοιμάσει, μὲ τὸ παρά-
δειγμά τους, στὴν ἀποκάλυψι αὐ-
τῇ. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, τὸ
πιάνο ἔγινε τὸ κέντρο τῶν παιδι-

κῶν ἀσχολιῶν του. Παρακάλεσε
τὴ μητέρα του νὰ τοῦ μάθῃ νό-
τες. Ὅταν μπόρεσε νὰ ξαναβρῇ
στὸ κλαβιὲ τὸ σκοπὸ τοῦ Ζερλίν,
τὰ μάτια του ἀνοιξαν διάπλατα
καὶ γέμισαν δάκρυα. Διαπιστώ-
νοντας τὴν ὑπερβολικὴ ἐπίδρα-
σι πού εἶχε ἡ μουσικὴ πάνω
στὸ μικρὸ Πέτρο, οἱ γονεῖς του
ἐνοιώσαν πραγματικὰ φόβο. Μή-
πως εἶχε κληρονομήσει τὴν ἐπι-
ληψία, ἀπὸ τὴν ὁποία ὑπέφερε ὁ
παπποῦς του Ἀνδρέας Ἀσιέ, ὁ
πόγονος Γάλλων πού εἶχαν
φύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα τους
μετὰ τὴν ἀνάκλησι τοῦ Διατάγ-
ματος τῆς Νάντης; Προσπάθησαν
ἐπιανελημμένα νὰ ἀπομακρύνουν
τὸ παιδί τους ἀπὸ τὰ κοκκάλινα
πληκτρα πού τὸ γοήτευαν. Ἀλλά
ἐκεῖνο, περιωρισμένο σ' ἓνα ἄλλο
δωμάτιο, συνέχιζε νὰ παίζῃ πιά-
νο μὲ τὰ δάχτυλά του πάνω στὰ
τραπέζια, στίς καρέκλες, στὰ
ντιβάνια. Μιὰ μέρα, παίζοντας ἔ-
να «φόρτε», ἔσπασε μιὰ βιτρίνα
κι' ἔκοψε τὸ χέρι του. Κύτταξε
τὰ δάχτυλά του πού ἔτρεχαν αἷ-
μα κι' ἓνα χαμόγελο εὐτυχίας
χάραξε στὰ χεῖλη του. Ὅταν ἔ-
φτασε στὰ δέκα του χρόνια, ἡ
ἐξαρσί του ἔφτασε σὲ τέτοιο θα-
θμό, ὥστε γιὰ νὰ τὸν γιάτρευῃ
ἀπὸ τὴ μουσικὴ, ὁ πατέρας του
τὸν πῆγε στὴν Πετρούπολι καὶ
τὸν ἔβαλε στὴν Αὐτοκρατορικὴ
Σχολὴ τοῦ Δικαίου. Ὑπάκουος,
ὁ Πέτρος Τσαϊκόφσκι, μελέτησε
ὕπομονετικά τὰ νομικὰ κείμενα,
πέρασε τὶς ἐξετάσεις του καὶ
μῆτεκε ὑπάλληλος στὸ Ὑπουργεῖο
τῆς Δικαιοσύνης. Ἀλλὰ τρία χρό-
νια ἀργότερα, παράτησε τὴ δου-
λειά του καὶ γράφτηκε στὸ Ὡ-
δεῖο πού ἱδρύσε ὁ Ἀντώνης Ρου-
μυστάιν. Ὅταν τὸ νέο αὐτὸ ἔ-
φτασε στὸ Βοτκίνσκ, ὁ πατέρας
τοῦ μέλλοντος συνθέτου ἔπαθε
μελαγχολία, ἀπὸ τὴν ντροπὴ του

τὴ φοβερὸ μέλλον περίμενε τὸ
παιδί του. Ἐβλεπε δλοζώνταντα
τὴ θρώμικη σοφίτα, τὸ ξεροκόμ-
ματο, τὰ τρύπια παπούτσια, τὶς
γυναῖκες, τὸ πιότη, ἀχώριστους
συντρόφους κάθε καλλιτέχνη.
Κάποιοι Κούντιγκερ, πού εἶχε
ἄλλοτε διδάξει πιάνο στὸ μι-
κρὸ Πέτρο, τὸν τόσο ἀδύνατο
καὶ τόσο σοφὸ, ἐπιβεβαίωσε τὶς
ἀνησυχίας τῆς οἰκογένειας, δη-
λώνοντας μὲ πεποίθησι:

— Ἐχει κάποια κλίσι, ἀλλὰ
δὲν ὑπάρχει πιθανότης ὅτι θὰ δη-
μιουργήσῃ μουσικὴ καριέρα. Εἶ-
ναι, ἔξ ἄλλου, πολὺ ἀργὰ πιά!
Εἰκοσιενὸς χρονῶν! Στὴν ἡλικία
αὐτὴ ὁ Μότσαρτ εἶχε ἤδη ἀποδεί-
ξει τὴ μεγαλοφυΐα του!...

Ταραγμένοι ἀπ' αὐτὴ τὴν προ-
φητεία, οἱ γονεῖς τοῦ Τσαϊκόφ-
σκι ἀποφάσισαν νὰ τὸν ἀποθαρ-
ρύνουν στέλλοντάς του στὴν Πε-
τρούπολι μονάχα ἓνα ἐλάχιστο
ἐπίδομα, πού δὲν ἔφτανε οὔτε γιὰ
νὰ ζήσει. Ἀλλὰ ὁ Τσαϊκόφσκι,
ἄρρωστος, πεινασμένος, νευρια-
σμένος, δὲν ἐννοοῦσε νὰ νικηθῇ.
Γιὰ νὰ κερδίσῃ τὴ ζωὴ του ἔδινε
μαθήματα, δεχόταν ἀντιγραφικὲς
ἐργασίες, ἔγραφε πὸτ-πουρί ἀπὸ
γνωστὸς σκοπούς, γιὰ ὀρχή-
στρες σαλονιοῦ. Τὰ πρῶτα δικά
του ἔργα, ὅταν παίχθηκαν μπρο-
στὰ στὸ κοινὸ, περιφρονήθηκαν
ἀπὸ τοὺς ἐδικοὺς. Παρ' ὅλη τὴν
ἀποτυχία του, ὅταν τελείωσε τὶς
μελέτες του στὸ Ὡδεῖο τῆς Πε-
τρούπολεως, ἔγινε καθηγητὴς στὸ
Ὡδεῖο τῆς Μόσχας. Ἡ θέσι του
αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἀπαλ-
λάξῃ ἀπὸ τοὺς πιστωτές του καὶ
νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ μιὰ ζωὴ κα-
λή. Ἀλλὰ δὲν ἤξερε νὰ λογαριά-
ζῃ, περιφρονοῦσε τὸ ἀξίωμα τῆς
οἰκονομίας κι' ἔχανε στὸ παιγνί-
δι τεράστια ποσά. Μὲ τὸν καιρὸ,
ἡ ἄρρωστίαρικὴ ὑπερευαισθησία
τοῦ πῆρε τέτοιους διαστάσεις, πού

δέν μπορούσε πιά νά συνθέσῃ χωρίς νά πάθῃ σπασμούς καί παρακρούσεις. Τό «μικρὸ γυάλινο ἀγοράκι» εἶχε γίνεῖ ἕνας ἄντρας, χωρίς ὅμως νά χάσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀπλοϊκότητα, ἀπὸ τὴν προσήνεια καί ἀπὸ τοὺς μυστικούς φόβους του. Καθὼς ἦταν καὶ νόστιμος, κομψὸς καί καλοαναθρεμμένος, οἱ νέες κοπέλλες ἐπιζητοῦσαν τὴ συντροφιά του. Ἐκεῖνος, ἀντίθετα, δοκίμαζε ἀπέναντί τους ἕνα συναίσθημα μειονεκτικότητας καὶ ἀνικανότητας.

Μόνο τὸ 1868, σὲ ἡλικία 28 ἐτῶν, κατάφερε νά πλησιάσῃ μιὰ γυναίκα καί νά γοητευθῇ ἀπ' αὐτήν. Ἦταν δυὸ χρόνια μεγαλύτερή του, Γαλλίδα στὴν καταγωγή, καί ὀνομαζόταν Ντεζιρέ Ἄρτοτ. Εἶχε θριαμβεύσει σάν πριμαντόνα τῆς ἰταλικῆς ὕπερας, στὴ Μόσχα. Μεγάλη, ἄσχημη, χοντρή, ἡ σαντέζα αὐτὴ μὲ τὸν πλατὺ θώρακα, ἔκρυβε τὸ κόκκινο πρόσωπό της κάτω ἀπὸ ἕνα παχύ στρώμα πούδρας, ἔβαζε ἀφθονὰ ἀρώματα καί σκεπαζόταν ὀλόκληρη μὲ μπιζοῦ. Ἀλλὰ ἦταν ἔξυπνη καί πολιτισμένη. Εἶχε κατανόησι καί ὁ Τσαϊκόφσκυ ἔνοιωθε κοντὰ της μιὰ ἐπιθυμία ὑποταγῆς καί ἕνα συναίσθημα κατευνασμοῦ, πού δὲν εἶχε ξανανοιώσει ὡς τότε. Οἱ σύντροφοί του παντρεύονταν καί ἦταν εὐτυχισμένοι. Γιατὶ νά μὴν ἀκολουθήσῃ κι' αὐτὸς τὸ παράδειγμά τους; Εἶχε τὰ ἴδια γούστα μὲ τὴν Ντεζιρέ Ἄρτοτ. Θὰ συνεννοῦνταν οἱ δυὸ τους στὴ λατρεία τῆς μουσικῆς. «Μοῦ φαίνεται ἀδύνατο νά ζήσω χωρίς αὐτήν», ἔγραφε στὸν πατέρα του. Λίγο ἀργότερα, ντυμένος μὲ τὰ ροῦχα τὰ κατάλληλα γιὰ τὴν περίστασι, παρουσιαζόταν στὴν Ντεζιρέ Ἄρτοτ, γιὰ νά ζητήσῃ τὸ χέρι της. Ἐκεῖνη δέχτηκε τὴν πρότασι αὐ-

τὴ μὲ εὐγνωμοσύνη καί οἱ ἄρρα-θῶνες ἀνακοινώθηκαν ἐπίσημα στοὺς φίλους. Ἀλλὰ ἡ τραγουδίστρια ἔπρεπε νά φύγῃ γιὰ τὴ Βαρσοβία, ὅπου τὴν καλοῦσε ἕνα συμβόλαιο, πού δὲν δεχόταν ἀναβολή. Ὁ γάμος θὰ γινόταν στὴν ἐπιστροφή της. Οἱ δυὸ ἀρραβωνιασμένοι χώρισαν, ἀφοῦ ἀνταλλάξανε τρυφερὲς ὑποσχέσεις. Αὐτὴ ἦταν ἡ τελευταία τους συνάντησι. Πραγματικά, τὴν ἴδια μέρα τῆς ἀναχωρήσεως, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντώνη Ρουμπινστάιν Νικόλας εἶχε ἐπισκεφθῇ μυστικά τὴν Ντεζιρέ Ἄρτοτ, γιὰ νά τῆς ἐξηγήσῃ ὅτι ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ Τσαϊκόφσκυ θὰ τὸν ἐμπόδιζε χωρίς ἀμφιβολία νά γίνῃ καλὸς σύζυγος. Ἡ Ντεζιρέ Ἄρτοτ ἔφυγε ἀπ' τὴν πόλι σὲ μιὰ κατάστασι τρομερῆς ἀμηχανίας, σκέφτηκε ἐπὶ ἕνα μῆνα χωρίς νά δώσῃ σημεῖα ζωῆς στὸν ἑραστή της καί κατέληξε νά παντρευθῇ τὸ θαρύτονο Παντίλλα, πού ἦταν τόσο κτῆνος, ὅσο καί ὠραίος.

Ἐνα χρόνον ἀγοότερα, ξαναγύριζε στὴ Μόσχα, γιὰ νά τραγουδήσῃ στὸ «Μαῦρο Ντόμινο», πού ὁ Τσαϊκόφσκυ εἶχε συνθέσει κατὰ παραγγελία της. Τὸ κοινὸ χαιρέτησε τὸ εἰδωλὸ του μὲ μιὰ θύελλα ἐπευφημιῶν. Καθισμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα, στὴν ὀρχήστρα, ὁ Τσαϊκόφσκυ ἔκρυβε τὸ πρόσωπό του πίσω ἀπὸ τὸ ἀναλόγιό του. Δάκρυα ἔρρεαν ἀπὸ τὰ μάτια του πάνω στὸ κολλαρισμένο πλαστρόν του. Ἀπατημένος στὸν ἑρωτὰ του, ἔβλεπε τώρα νά παθαίνει τὸ ἴδιο στὶς καλλιτεχνικές του φιλοδοξίες. Οἱ πρῶτες του ὕπερες: Βοεθόδας, Ὀντίν, Ὀπρίνικ, Βακούλα ὁ σιδηρουργός, χάθηκαν ἡ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη μέσα στὴ γενικὴ ἀδιαφορία.

Κουρασμένος ἀπὸ τὶς ἀποτυ-

χίες του, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴ μοναξιά, τὴ μιζέρια καί τὴν ἀκαταστασία τῆς ζωῆς του, ὁ Τσαϊκόφσκυ σκεφτόταν τὸ γάμο σάν τελευταῖο καταφύγιο. Τὸ 1876, ἔγραφε στὸν ἀδελφὸ τοῦ: «Ἀπὸ σήμερ, θὰ κάνω ὅ,τι περνάει ἀπ' τὸ χέρι μου, γιὰ νά παντρευτῶ ὅποια καὶ νᾶναι». Ἐτοί, παντρεύτηκε μὲ κάποια Ἀντωνίνα Ἰβάνοβνα Μιλιούκωφ, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νά ὑποφέρῃ τὴ ζωὴ κοντὰ της καί τὴν ἐγκατάλειψε ὕστερα ἀπὸ φοβερὲς σκηνές, πού συγκλόνισαν τὰ νεῦρα καί τῶν δύο.

Ἡ ἀποθέωσις

Εν τῷ μεταξύ ἡ φήμη του μεγάλωνε σὲ κάθε του ἔργο. Ὁ Ρωमाῖος καί Ἰουλιέττα, ἡ 4η Συμφωνία, ἡ Φραντσέσκα ντὰ Ρίμινι, ἡ Θύελλα, ὁ Εὐγένιος Ὀνιέγκιν, τὸ Σλαβικὸ Μάρς, γίνονταν μὲ τὴ σειρά ἀντικείμενο ἀποθεώσεως ἀπὸ τὸ κοινόν. Στὴν ἱκανοποίησι αὐτῆς τῆς φιλαυτίας του, ἐρχόταν νά προστεθῇ μιὰ αισθηματικὴ παρηγοριὰ ἀκόμη πιὸ πολυτίμη. Ἀπὸ μερικά χρόνια, ἀλληλογραφοῦσε μὲ μιὰ ἀξιόλογη θαυμάστριά του, τὴν Παντέζντα Φιλορέτοβνα φὸν Μέκ. Ἦταν χήρα ἐνὸς μηχανικοῦ τῶν σιδηροδρόμων, πού ὁ ἄνδρας τῆς εἶχε ἀφήσει πεθαίνοντας ἀμύθητη περιουσία. Φιλεύσπλαχνη, μορφωμένη καί ἐρασιτέχνης πιανίστα ἀρκετὰ καλὴ, ἦταν, σὲ ἡλικία 45 χρονῶν, μητέρα ἑντεκα παιδιῶν. Ἀσχημὴ, γερασμένη, εἶχε τὸ πάθος τῆς μουσικῆς καί διατηροῦσε ἕνα τρίο ἀπὸ μουσικούς πού τὴν ἀκολουθοῦσαν σὲ κάθε της ταξίδι. Μιά φορὰ πού ἔμεινε στὸ Παρίσι, εἶχε κρατήσῃ τὴν αἰθουσα ἐνὸς θεάτρου γιὰ νά παίξῃ ἐκεῖ, γιὰ λογαριασμό της, ἡ ὀρχήστρα Κολόν, μὲ μόνο ἄκρο-

ατὴ τὴν ἴδια. Ἐχοντας ἀνακαλύψει στὴ μουσικῇ τοῦ Τσαϊκόφσκυ τὸ καθρέφτισμα τῆς δικῆς της νοσταλγίας, φρόντισε νά πληροφορηθῇ κάθε τι πού τὸν ἀφωροῦσε καί μαθαίνοντας τὴν ὕλική καί ἡθικὴ ἀγωνία του ἀποφάσισε νά τὸν βοηθήσῃ.

Γιὰ ν' ἀρχίσῃ, μὲ τὴν πρόφασι ὅτι τοῦ παραγγέλλει μιὰ τακτοποίησι τῶν ἔργων της, τοῦ ἔδωκε γενναϊδῶρη ἀμοιβή, πού τὴν μετέτρεψε γρήγορα σὲ ἐτήσιὰ σύνταξι. Ἰσχυρίζονταν ὅτι ἡ ἀρμονία τῶν ἔργων τοῦ συνθέτη τὴν βοηθοῦσε νά ὑποφέρῃ τὴν κούρασι τῆς ζωῆς. Ζοῦσε τριγυρισμένη ἀπὸ φωτογραφίες τοῦ Τσαϊκόφσκυ καί ἔμεινε ὥρες σκεπτικὴ μπροστὰ σ' αὐτές, σάν νά ἦταν εἰκονίσματα. Τοῦ ἔγραφε παράφορα γράμματα, κι' ἐκεῖνος τῆς ἀπαντοῦσε μὲ πολλὴ εὐγνωμοσύνη καί σεβασμό. Ὡστόσο ἡ κυρία δὲν δεχόταν μὲ κανένα τρόπο νά τὸν συναντήσῃ γιατί φοβόταν ὅτι βλέποντάς τον θὰ χανόταν ἡ γοητεία πού ἀσκοῦσε ἐπάνω της. Ὁ Τσαϊκόφσκυ, ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριά, καταλαμβανόταν ἀπὸ πανικὸ στὴν ιδέα ὅτι ἕνα τυχαῖο γεγονὸς μποροῦσε νά τὸν φέρῃ ἀντιμέτωπο μὲ τὴν εὐεργετιδὰ του. Ὅπως κι' αὐτὴ, σκεφτόταν ὅτι ὁ ἕρωτάς τους ἔπρεπε νά μείνῃ ἀφηρημένος, ἰδανικός. Τῆς ἔγραφε: «Πρέπει νά σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἔτσι μακρυνὴ καί ἀπρόσιτη, εἴσαστε ἡ μόνη πού ἀγάπησα ἀπ' τὰ θάθη τῆς ψυχῆς μου καί ὅτι ποτὲ δὲν συνάντησα στὴ ζωὴ μου κανέναν πού νά ἐβρέθηκε πιὸ κοντὰ μου ἀπὸ σᾶς...»

Ὁ προσκεκλημένος — Φάντασμα

Μὴ μένοντας εὐχαριστημένη μὲ τὸ νά χρηματοδοτῇ μόνο τὸν

Τσαϊκόφσκι, ή κυρία φόν Μέκ τόν παρακαλοῦσε νά κατοική, ὅταν ἐκεῖνη ἔλειπε, στό σπίτι πού εἶχε ζήσει ή ἴδια. Ὑπακούοντας στίς παρακλήσεις της, ἐγκαταστάθηκε γιά δυό ἐβδομάδες στό κτήμα τοῦ Μπραΐλοβο, πού εἶχε ἐγκαταλείψει ή κυρία φόν Μέκ. Τό σπίτι, τεράστιο, μέ τούς κήπους του, τό πάρκο του, μέ τίς λίμνες του, θά μπορούσε νά ἦταν βασιλική κατοικία. Στρατός ὁλόκληρος ἀπό ὑπνέτες συνωσιζόταν γύρω ἀπό τόν παράξενο αὐτόν ἐπισκέπτη μέ τό ὠχρό καί κούρασμένο πρόσωπο, μέ τό γκριζωπό γενάκι. Τό ἀπόγευμα, ἕνα τετράτροχο ἐλαφρό ἄμαξι μέ δυό ἄλογα τὸν ὠδηγοῦσε στό δάσος ἢ στίς ὄχθες τοῦ βάλτου. Στήν τοποθεσία πού διάλεγε μόνος του γιά νά καθίσαι, ἐφθάνε σέ λίγο ἕνα ἄμαξι μέ τό σαμοβάρι, τὰ πιατικά, τούς τάπητες, τήν πολυθρόνα καί τό τραπέζι. Ἀφοῦ ἔτρωγε, ξαπλώνονταν στή χλόη, ἄκουε τό κελάδημα τῶν πουλιῶν καί συνέθετε ὁμορφες μελωδίες. Λίγο ἀργότερα, ή κυρία φόν Μέκ τὸν συμβούλεψε νά ἐγκατασταθῇ γιά λίγο καιρό στό σπίτι της στή Μόσχα. Ὑπακούοντας στή διαταγή της, ὁ Τσαϊκόφσκι πῆγε στή διεύθυνσι πού τοῦ ὑπέδειξε, μπῆκε μέσα σ' ἕνα παλάτι ἀπό μάρμαρο, γεμάτο καθρέφτες, τοιχογραφίες καί χρυσάφια, περιπλανήθηκε μέ ὁδηγὸ ἕναν ἐπιβλητικό οἰκονόμο στὰ πενήντα δυό δωμάτια πού ἀποτελοῦσαν τὸ κτίριο, ἔπαιξε πιάνο, ὠνειροπόλησε κι' ἐγκαταστάθηκε, ἀναστενάζοντας, στό δωμάτιο πού ἦταν κρατημένο γι' αὐτόν. Πάνω στό τραπέζι τῆς ἐργασίας του βρισκόταν τὰ τσιγάρα πού προτιμοῦσε, τὸ φάρμακο πού συνήθιζε νά παίρνει πρὶν νά κοιμη-

θῇ, ἄδεια τετράδια μουσικῆς κι' ἕνα μολύβι ξυσμένο μέ πολλή φροντίδα. Ἡ τόση περιποίηση συγκίνησε τὸν Τσαϊκόφσκι μέχρι δακρύων.

Ἡ κυρία φόν Μέκ τοῦ εἶχε γράψει ἀπὸ τὴν Ἰταλία γιά νά τὸν καλέσῃ νά περάσῃ μερικὲς ὁδομάδες κοντὰ της, ἀλλὰ χωρὶς νά τὴν δῇ. Μποροῦσε, ὅστερα ἀπ' τὴν ἐπίσκεψί του στό μωσχοβίτικο παλάτι ν' ἀρνηθῇ νά ὑποταχθῇ στίς θελήσεις μιᾶς γυναίκας πού ή μόνη της φροντίδα ἦταν νά τὸν κἀν εὐτυχισμένον; Χωρὶς νά χάσῃ καιρό, ξεκίνησε γιά τὴν Ἰταλία. Εἰδοποιημένη γιά τὸν ἐρχομό του, ή κυρία φόν Μέκ εἶχε νοικιάσει γι' αὐτόν μιὰ μικρὴ ἀνετη βίλλα, πού βρισκόταν σέ ἀπόστασι πεντακοσίων μέτρων ἀπὸ τὸ μέγαρο Ὀππενχάϊμ, ὅπου ἔμενε ή ἴδια μέ τὰ παιδιὰ της καί τούς ὑπνέτες της. Μπαίνοντας στή νέα του κατοικία, ὁ Τσαϊκόφσκι διαπίστωσε μέ εὐχαρίστησι ὅτι ὅλα ἐκεῖ μέσα ἦταν ταχτοποιημένα ἔτσι, ὥστε νά τοῦ ἐξασφαλίζουν ἡσυχία, δουλειὰ καί προσήλωσι. Ἀμέσως ἐγκαταστάθηκε ἀνάμεσα στὰ δυό σπίτια μιὰ ὑπηρεσία γρήγορου ταχυδρομείου. Τὰ καθημερινὰ γράμματα μεταφέρονταν ταχτικά ἀπὸ ἕνα ὑπνέτη. «Νὰ νοιώθω τὴν παρουσία σας τόσο κοντὰ», ἔγραφε ή κυρία φόν Μέκ, «εἶναι μιὰ εὐτυχία πού δὲν μπορῶ νά τὴν ἐκφράσω μέ λόγια». Κατὰ τὴ συμφωνία τους, τὸν εἰδοποιοῦσε γιά τίς ὄρες τῶν ἐξόδων της, ὥστε νά μὴν ὑπάρχῃ κίνδυνος νά τὴν συναντήσῃ στό δρόμο. Κάθε μέρα, ἀκριβῶς στίς ἑντεκα ή ὥρα, περνοῦσε μέ τὰ παιδιὰ της μπροστὰ ἀπὸ τὴ βίλλα τοῦ συνθέτη.

Μετὰ τὸ δείπνο, ἦταν ή σειρά του νά βγῇ καί δὲν παρέλειπε

ποτέ νά περάσῃ μπροστὰ ἀπὸ τὸ παλάτιο Ὀππενχάϊμ, γιά ν' ἀκούσῃ τὰ παιδιὰ πού ἔπαιζαν μπάλλα. Ὁ φόβος του ὅτι μποροῦσε νά πλησιάσῃ τὴν κυρία φόν Μέκ τοῦ εἶχε γίνει ἔμμονη ἰδέα.

Μιὰ μέρα, ἔλαβε ἀπ' αὐτὴ ἕνα γράμμα ἐξαιρετικὰ ἐνθουσιώδες: «Δὲν ζητῶ ἀπὸ σὰς τίποτε περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἔχω ἤδη, ἐκτός ἀπὸ μιὰ μικρὴ ἀλλαγὴ στὴ μορφὴ τῶν σχέσεων μας. Θὰ ἤθελα νά μιλάμε πιά στὸν ἐνικό, ὅπως κάνουν οἱ πραγματικοὶ φίλοι. Στὰ γράμματα πιστεύω πὼς δὲν θὰ σὰς εἶναι δύσκολο αὐτό. Ἀλλὰ ἂν τὸ θρῖσκετε περιττό, δὲν θὰ στενοχωρηθῶ, γιατί εἰμαι ἤδη πολὺ εὐτυχισμένη».

Οἱ δύο συναντήσεις τους

Τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι, ή κυρία φόν Μέκ κάλεσε πάλι τὸ συνθέτη νά πάῃ στό σπίτι της, στό Μπραΐλοβο, ἀλλὰ τὸν προειδοποίησε ὅτι τὴ φορά αὐτὴ θὰ κατοικοῦσε ή ἴδια μέ τὴν οἰκγένειά της στό μεγάλο σπίτι, ἐνῶ ἐκεῖνος θὰ ἔμενε σ' ἕνα μικρὸ χαριτωμένο σπιτάκι, στό βόθος τοῦ πάρκου. Δέχτηκε αὐτὴ τὴν πρότασι καί, ὅπως στή Φλωρεντία, ὑπνέτες πού ἔκαναν τὸν ταχυδρόμο, μετέφεραν καθημερινὰ τὰ πολυσελίδα γράμματα ἀπὸ τὸ ἕνα σπίτι στό ἄλλο: «Τί εὐτυχία νά νοιώθω ὅτι εἰσάστε σπίτι μου, ὅτι σὰς ἔχω στὴν κατοχή μου», τοῦ ἔγραφε ή κυρία φόν Μέκ. «Τὸ αἶσθημά μου δὲν εἶναι μόνον ἔρωτας, εἶναι θαυμασμός, εἶναι εἰδωλολατρεία». Εἶχε στήσει στό δωμάτιό της ἕνα εἶδος θωμοῦ, ἐπάνω στὸν ὅποιο εἶχε θρονιάσει ἕνα πορτραῖτο τοῦ συνθέτη, τριγυρισμένο ἀπὸ χαμο-

μῖλια. Ὅσο γιά τὸν Τσαϊκόφσκι, ἀπόλυτα εὐτυχισμένος, ἔγραφε μιὰ νέα ὄπερα, τὴν «Παρθένου τῆς Ὀρλεάνης», περπατοῦσε ἐλεύθερα στό πάρκο, ἔκανε τὸ μπάνιο του στό ποτάμι καί μετέδιδε τακτικὰ στὴν κυρία φόν Μέκ τὴν παραμικρότερη παραγωγή τῆς πέννας του, πού ἐκεῖνη τὴ συγκέντρωνε σὺν «μάννα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ». Ἐννοεῖται, καί ἐδῶ, ὅπως ἀλλοῦ, οἱ δυό φίλοι εἶχαν συμφωνήσει, ἀπὸ πρὶν, γιά τίς ὄρες τῶν ἐξόδων τους, ὥστε νά ἀποφύγουν κάθε συνάντησι. Κι' ὅμως, αὐτὴ ή συνάντησι ἔγινε. Μιὰ μέρα, οἱ τρεῖς τρόικες τοῦ Μπραΐλοβο διέσχισαν τὸ πάρκο μέ 50 λεπτά καθυστέρησι ἀπὸ τὴν ταχτικὴ τους ὥρα. Ὁ Τσαϊκόφσκι ἔκανε τὸν περίπατό του, ἔφιππος, στό δάσος. Ξαφνικά, εἶδε στὴ στροφή τοῦ δρόμου μιὰ ἀστραφτερὴ ἄμαξα, πού προχωροῦσε καταπάνω του. Ἡ κυρία φόν Μέκ ἦταν καθισμένη σ' αὐτήν, μαζὶ μέ τὴν κόρη της τὴ Μιλότκα. Τὸ γέρικο πρόσωπό της, μακρουλὸ καί στεγνόν, κοκκίνισε μονομιᾶς. Φοροῦσε μιὰ σκωτσέζικη σάρπα γύρω στό λαιμό της. Ὁ Τσαϊκόφσκι δὲν θρῖκε τὸν καιρὸ νά φύγῃ. Γιά πρώτη φορά, οἱ κατιές τους διασταυρώθηκαν. Κατασυχισμένος, ἔβγαλε τὸ καπέλλο του. Ἐκεῖνη κοκκάλωσε, ἔφερε τὸ χέρι της στὴν καρδιά καί δὲν ἀπάντησε στό χαιρετισμό του. Ὁ συνθέτης κατέθηκε ἀπ' τὸ ἄλογο καί χώθηκε στοὺς θάμνους. Λίγες μέρες ἀργότερα, στίς 27 Αὐγούστου, πλησίασε στό μεγάλο σπίτι τοῦ Μπραΐλοβο, ὅπου ή κυρία φόν Μέκ ἔδινε ἕνα χορὸ μέ πυροτεχνήματα. Κρυμμένος μέσα σ' ἕνα ἄλσος στίς ὄχθες τῆς λίμνης, ἦταν θέβαιος ὅτι θὰ περνοῦσε ἀπαράτηρητος. Αἰφνιδίως, κόκκινα πυροτεχνήματα φώ-

τισαν άπλετα τὸν κήπο. Μιά λεπτή σιλουέτα διαγράφηκε μέσα σ' αὐτὸ τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως καὶ γλύστρησε πίσω ἀπὸ τοὺς θάμνους χωρὶς νὰ στραφῇ πίσω της. Ἦταν ἡ κυρία φὸν Μέκ. Σὰν κεραυνό-πληκτος, ὁ Τσαϊκόφσκυ, τὴν ἄφησε νὰ ἀπομακρυνθῇ χωρὶς νὰ πῇ λέξι. Ὑστερα προχώρησε στὴν ὄχθη καὶ κύτταξε τὴ φωτεινὴ δέσμη ποὺ ἀνέβαινε στὸν οὐρανὸ, ἐνῶ ἡ ἀνταύγιά της χανόταν μέσα στὸ νερό. Ὁ θόρυβος σταμάτησε, τὰ φῶτα σβῆσαν καὶ ἀπὸ τὰ ἀνοιχτὰ παράθυρα τοῦ σπιτιοῦ γλύστρησε, ξαφνικά, ὁ σκοπὸς τοῦ βάλς τοῦ Ὀνιέγκιν. Ὁ Τσαϊκόφσκυ, ἀποκλεισμένος ἀπ' τὴ γιορτῇ, χτυποῦσε τὸ στήθος του μὲ τὶς γροθιές του. Αὐτὰ τὰ πυροτεχνήματα χαιρέτιζαν τὴν παρακμὴ τοῦ ἔρωτά τους; Θὰ μπορούσαν ἀκόμη νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐξ ἀποστάσεως, ἀφοῦ θρέθηκαν, ἐπανειλημμένα, ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλον;

Πρῶτες μεγάλες ἐπιτυχίες

Στὴ Ρωσία, ὅπως καὶ στὸ ἐξωτερικό, τὰ ἔργα τοῦ μαίτρ παιζόνταν μὲ ἐπιτυχία καὶ ἔδιναν μεγάλα κέρδη. Ὅταν ξαναγύρισε στὴ Μόσχα, θρέθηκε στὸ θρίαμβο τῆς «Παρθένου τῆς Ὀρλεάνης». Μετὰ τὴν παράστασι, τὸ κοινὸ ἐχύθηκε στὴ σκηνὴ καὶ σήκωσε θριαμβευτικὰ τὸν συνθέτη. Ἀπὸ κάθε μεριά τὸν πλημύριζαν δειγμάτων μεγάλης τιμῆς. Ὁ Τσάρος τοῦ ἀπένειμε τὸ παράσημο τοῦ Ἀγίου Βλαδιμήρου, ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τὸν ὠνόμασε ἀντεπιστέλλον μέλος της. Ἀνέτιμος γι' αὐτὲς τὶς τιμές, ὁ Τσαϊκόφσκυ ἔβλεπε νὰ τὸν τραβοῦν ἀπότομα ἀπ' τὴ μοναξιά του καὶ νὰ τὸν τοποθετοῦν μέσα

σ' ἕνα ἐκθαμβωτικὸ φῶς. Αὐτὸς ποὺ εἶχε περάσει τὴ ζωὴ του δι-
αρκῶς κρυμμένος, γκρινιάζοντας καὶ τρέμοντας ἀπ' τὸ φόβο του, νὰ ποὺ ἔπρεπε νὰ θυγῇ ἀπ' τὴν κρυψὼνα του, νὰ φαῖν, νὰ κἀνῇ ἐπισκέψεις σὲ μεγάλους Δοῦκες, σὲ Πρίγκιπες, σὲ κυρίες τοῦ κόσμου. Ἡ Εὐρώπη τὸν περιέμενε. Στὸ Παρίσι, στὸ Βερολίνο, στὴν Πράγα, στὴ Λειψία, ξανάβρισκε τὶς ἐπευφημίες, τὰ δάφνινα στεφάνια, τοὺς φωτογράφους, τὶς σερενάτες κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό του, τὰ συμποσία, τοὺς λόγους. Ἡ δόξα ἐρχόταν, ἀλλὰ ἐκεῖνος φοβόταν πὼς θὰ πέθαινε πρὶν νὰ τὴ χορτάσῃ. Ταξιδεύοντας μακριὰ ἀπ' τὴν κυρία φὸν Μέκ, τῆς ἔγραφε ὅλο καὶ πιὸ σπάνια.

Τὸν Ἀπρίλι τοῦ 1891, ὁ Τσαϊκόφσκυ ἔφυγε γιὰ μιὰ μεγάλη τουρνέ στὴν Ἀμερική. Ἡ Νέα Ὑόρκη, ἡ Βαλτιμόρη, ἡ Οὐάσιγκτων, ἡ Φιλαδέλφεια τὸν ἀποθέωσαν παραπάνω ἀπ' τὶς προσδοκίες του. Ἀλλὰ ἤξερε πὼς δὲν θρικόταν στὸν κόσμο ἐπιδοκιμασία ποὺ θὰ μπορούσε ν' ἀντικαταστήσῃ γι' αὐτὸν τὸν ἔπαινο τῆς κυρίας φὸν Μέκ. Στερημένος ἀπ' αὐτὴν, ἐνοιθε ξαφνικά μόνος καὶ δυστυχισμένος. Γιὰ νὰ ξεχάσῃ, ἔτρωγε πολὺ, μεθοῦσε καὶ περνοῦσε τὶς νύχτες του χωρὶς νὰ κοιμάται. Συνέθεσε ἀκόμη τὴν «Κόρη τοῦ Βασιλιᾶ Ρενέ» κι' ἕνα μπαλλέτο, τὸ «Κὰς Νουαζέτ». Ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσαν. Ἦθελε, ὅπως ἔλεγε ὁ ἴδιος, νὰ γράψῃ «κάτι ποὺ θὰ τὸν ἔκανε νὰ μὴ φοβᾶται πιά τὸ θάνατο, τὸ σαρκοφαγωμένο αὐτὸ σκέλεθρο». Μόνο μιὰ συμφωνία, σκεφτόταν, θὰ τοῦ ἔπρεπε νὰ ἐκφράσῃ ὅλες του τὶς σκέψεις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ ὑπερπέραν. Ἡ συμφωνία αὐτὴ ἀ-
εἶξε νὰ ὀνομαστῇ «Παθητικὴ Συμ-

φωνία». Ἡ πρώτη ἐκτέλεσι τῆς «Παθητικῆς Συμφωνίας» ἐγίνε στὴν Πετρούπολι στίς 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1893, ἀλλὰ τὸ ἔργο τοῦ Τσαϊκόφσκυ, ἀντιθέτα ἀπὸ τὶς προσδοκίες του, δὲν συγκέντρωσε παρὰ μετρημένα χειροκροτήματα. Ἡ ἀποτυχία αὐτὴ δὲν τὸν πολυστενοχώρησε. Τοῦ φαινόταν ὅτι δὲν εἶχε πιά ἀνάγκη ἀπ' τὴ γνώμη τῶν ἄλλων, ὅτι εἶχε ἀποσταθῇ ἀπ' τοὺς ἄλλους, ὅτι θρικόταν ὀλομόναχος ἀπέναντι στὸ θάνατο.

Θῦμα τῆς χολέρας

Στίς 20 Ὀκτωβρίου 1893, ἐνῶ δειπνοῦσε στὸ ρεστωράν μὲ τὸν ἀδελφὸ του, παραπονέθηκε ὅτι εἶχε πόνους στὸ σιμάχι, δὲν ἔβρισκε κρέας, οὔτε κρασί, ἀλλὰ γέμισε ἕνα ποτήρι δροσερὸ νερό καὶ τὸ ἤπιε μὲ ἀπληστία. Ὁ ἀδελφός του τὸν ἄρπαξε ἀπ' τὸ μπράτσο :

— Τὸ νερὸ δὲν ἦταν θρασμένο! τοῦ εἶπε.

Ὁ Τσαϊκόφσκυ ἔχασε τὸ χρῶμα του κι' ἔσφιξε τὰ δόντια. Τὸ ἴδιο θράδυ, οἱ πόνοι στὴν κοιλία του ἔγιναν φοβεροί. Στριφογύριζε στὸ κρεβάτι του καὶ καλοῦσε τὸ θάνατο. Τὴ νύχτα, ὁ γιατρός ποὺ κλήθηκε ἐσπευσμένα, διαπίστωσε τὴν ἐμφάνισι κυανῶν κηλίδων στὰ πόδια καὶ στὰ χέρια τοῦ ἀρρώστου.

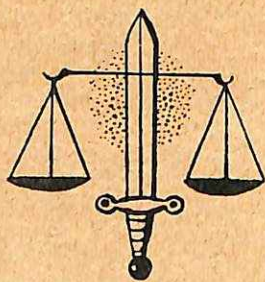
— Εἶναι χολέρα, στέναξε ὁ Τσαϊκόφσκυ. Ὅπως ἡ μητέρα μου... Κι' ἐκείνη πέθανε ἀπὸ χολέρα.

Κι' ἄλλοι γιατροὶ ἔκαναν συμβούλιο μὲ τὸν πρῶτο καὶ διώρισαν θερμὰ λουτρά. Ἀλλὰ ὁ ἐτοιμοθάνατος θυμήθηκε ὅτι ἡ μητέρα του ὑπέκυψε στὴν ἀρρώστεια

ὕστερα ἀπὸ ἕνα ζεστὸ μπάνιο καὶ ἱκέτευσε νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπ' αὐτὸ τὸ μαρτύριο. Χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσουν, τὸν τύλιξαν σ' ἕνα πανί καὶ τὸν βούτηξαν σὲ μιὰ μπανιέρα ἀπὸ λαμαρίνα. Ἡ ἐφίδρωσι, ποὺ προεκλήθη μὲ τὸν τρόπο αὐτό, τὸν ἐξασθένησε ἀκόμη περισσότερο. Ὁ σφυγμός του τώρα μόλις καὶ διακρινόταν. Μέσα στὸ παραλήρημά του, ζητοῦσε νὰ πῇ καὶ μουρμούριζε τὸ ὄνομα τῆς κυρίας φὸν Μέκ : «Ναντέζντα Φιλορέτοβνα, ἐλάτε, ἐλάτε». Ἡ δίψα του γινόταν ἀνυπόφορη. Ὁ μωσ, τὸ πιστὸ ποὺ ἐπιθυμοῦσε δὲν εἶχε ὄνομα στὴν ἀνθρώπινη γλῶσσα. Ὅλη ἡ βροχὴ τοῦ οὐρανοῦ δὲν θ' ἀρκοῦσε γιὰ νὰ σβῇ τὴ φωτιά ποὺ ἔκαιε τὰ σωθικά του. Σὲ μιὰ τελευταία προσπάθεια, ἐγούρλωσε τὰ μάτια του καὶ κύτταξε τοὺς γύρω. Ἐκεῖ δὲν ἦταν ἐκεῖ. Ἀλλὰ ἦταν σίγουρος πὼς θὰ τὴν ξανάβρισκε ἄλλοι. Ἐκεῖ δὲν θὰ ντρεπόταν πιά νὰ συναντηθοῦν, νὰ μιλήσουν ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, ν' ἀγαπηθοῦν στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ψιθύρισε ἀκόμη μιὰ φορὰ :

— Ναντέζντα Φιλορέτοβνα...
Μὴν ξεχνάτε...

Τὰ μάτια του γύρισαν καὶ τὸ ἀκίνητο πρόσωπό του εἰδείξε τὰ σημάδια τοῦ θανάτου. Παρ' ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς μεταδόσεως, χιλιάδες ἄνθρωποι παρήλασαν μπροστὰ στὸ φέρετρο, φίλησαν τὸ μέτωπο τοῦ πεθαμένου καὶ παρακάλεσαν γιὰ τὴν ψυχὴ του. Ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴ γήινη ὑπόστασι, ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὶς ἀγωνίες, τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ σφάλματά του, ὁ Πέτρος Τσαϊκόφσκυ εἶχε ἀποκτήσει πιά τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῇται μουσικὴ μεγαλοφυΐα.

ΚΡΙΤΗΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Τοῦ

ARMAND VALIERE

«Τὸν λόγον ἔχει ὁ ἀξιότιμος κύριος Πρόεδρος...»

Σὰν νὰ προαισθανόνταν ὅλοι ἓνα δράμα, θαθεῖα καὶ συνταρακτικὴ σιωπὴ ἐπικράτησε γιὰ ἓνα λεπτό. Παρακολουθοῦμενος ἀπὸ τὰ βλέμματα ὄλων τῶν παρισταμένων, ὁ δόκτωρ Μωσσσαντέκ, καμπουριασμένος, ἰσχνός, παραπατώντας ἀνάμεσα στὶς κολῶνες τῆς αἰθούσης, προχώρησε καὶ πάλι πρὸς τὴν ἔδρα του. Συνέχιζε, μπροστὰ στὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον τῆς Χάγης, τὸν ἀγῶνα του μέχρις ἐσχάτων ἐναντίον τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας.

Μίλησε τρία τετάρτα τῆς ὥρας μὲ πολλὴ δυσκολία. Στὸ πρόσωπό του ἔβλεπες τὴν προσπάθειά του νὰ κρατηθῇ ὀρθὸς μέσα στὴ μαύρη ζακέ-

τα του (τὸ ἐπίσημο ἔνδυμα εἶναι ἐπιβεβλημένο, γιὰ νὰ ἐμφανισθῇ κανεὶς στὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης), μὲ τὰ χέρια στηριγμένα στὸ ἀναλόγιο, μπρὸς στὸ μικρόφωνο. Προσποιοῦμενος ὅτι δὲν γνωρίζει τὰ ἀγγλικά, πού τὰ ξέρει στὴν ἐντέλεια, ὁ δόκτωρ Μωσσσαντέκ μιλοῦσε γαλλικά.

Παραταγμένοι μπροστὰ του, σ' ἓνα τεράστιο τραπέζι, οἱ δεκαπέντε δικασταὶ τοῦ διεθνoῦς δικαστηρίου τῆς Χάγης, ἄκουγαν χωρὶς τὴν παραμικρὴ χειρονομία. Ὁ δόκτωρ Μωσσσαντέκ χτυποῦσε τὴν Ἀγγλοϊρανικὴ ἑταιρεία πετρελαίων. Ὁ λόγος του ἦταν χωρὶς νομικὰ ἐπιχειρήματα. Τὸ δικαστήριον τῆς Χάγης εἶναι κυρίως δικαστήριον καὶ ὄχι ρητορικὸν βῆμα.

Ὡστόσο σεβό-

Δὲν ὑπάρχει διεθνὲς πρόβλημα πού νὰ μὴ μπορῇ νὰ λυθῇ ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης

μενος τὸν ἄνθρωπο αὐτὸ μὲ τὴν κλονισμένη ὑγεία, ὁ Πρόεδρος δὲν θέλησε νὰ τὸν διακόψῃ. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ἓνας Πρωθυπουργὸς ἐρχόταν ὁ ἴδιος στὴ Χάγη γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ δίκη τῆς χώρας του. Ἀλλὰ ὅταν ὁ καθηγητὴς Ρολέυ, πρῶν Πρόεδρος τῆς Βελγικῆς Γερουσίας, θέλησε νὰ καταρρίψῃ μὲ τὴ σειρά του τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ δόκτορος Μωσσσαντέκ, ὁ Πρόεδρος τὸν ἀνακάλεσε στὴν τάξι:

— Εἰσθε ἐδῶ γιὰ νὰ μιλήσετε ἐπὶ τῆς οὐσίας. Μὴν τὸ λησμονῆτε... τοῦ εἶπε ξερά-ξερά.

Ὁ σερ Ἀρνολτ Μάκ Νέαρ, ὁ Ἀγγλὸς Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου, ἐζήτησε νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν καθηκόντων του γιὰ τίς συνεδριάσεις αὐτὲς καὶ παρίστατο σὰν ἀπλὸ μέλος τοῦ δικαστηρίου. Ἐξ ἄλλου, πρὶν ἀκόμη φθάσῃ ἡ ὑπόθεσις στὸ δικαστήριον, τὸ Ἰράν εἶχε παραιτηθῇ ἀπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς κράτους-μέλους τοῦ δικαστηρίου. Αὐτὸ ἔγινε γιὰ νὰ μὴ μὴν ἐμπορῇ νὰ ἀπορρίψῃ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου τῆς Χάγης:

— Λίγο μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, εἶπε ὁ Μωσσσαντέκ στοὺς δημοσιογράφους θγαίνοντας ἀπὸ τὴν συνεδρία. Ἐμεῖς δὲν θὰ τὴν δεχτοῦμε.

Τὰ λόγια του εἶναι σοβαρά. Στὴ δίκη αὐτῇ, πού θρῖσκονται ἀντιμέτωποι ἡ Ἀγγλία καὶ τὸ Ἰράν, τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον παίζει τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξί του. Μέχρι σήμερα ὅλες οἱ ἀποφάσεις τοῦ ἔγιναν δεκτές. Ἄν τὸ Ἰράν ἔχανε, τί θὰ γινόταν τὸ κύρος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου στὸ διεθνὲς δίκαιο;

Αὐτὸ θὰ δημιουργοῦσε ἓνα προηγούμενον, τὴ στιγμή πού πρόκειται ν' ἀρχίσῃ μιὰ μεγάλῃ δι-

κη ἀνάμεσα στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, πού θὰ ὑποστηρίξουν τὴν κατηγορία, καὶ στὴ Γαλλία. Ἡ γαλλο-αμερικανικὴ διαφορὰ ἀνάγεται στὸ τέλος τοῦ τελευταίου πολέμου. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, Ἀμερικανοὶ ἐπιχειρηματίες, σὲ ὁλοένα μεγαλύτερο ἀριθμὸ, ἐγκαταστάθηκαν στὸ Μαρόκο. Σήμερα, ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Καζαμπλάνκα ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἀμερικανούς. Οἱ ἔμποροι αὐτοὶ ἤθελαν, στηριζόμενοι στὴ συνθήκη τοῦ 1836, πού ὑπεγράφη ἀπὸ τὸν Σουλτάνο τοῦ Μαρόκου καὶ ἀπὸ τὴ Γαλλία, νὰ εἰσαγάγουν ὅλα τὰ ἐμπορεύματα χωρὶς δασμὸ. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1948, ὁ στρατηγὸς Ζουέν πήρε μιὰ ἀπόφασις πού καθώριζε ὅτι τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα δὲν θὰ δασμολογοῦνται μόνον ἐφ' ὅσον οἱ εἰσαγωγεῖς κατέχουν ἔξενον συνάλλαγμα γιὰ τὴν ἀγορά τους. Αὐτὴ ἡ ἀπόφασις εὐνοοῦσε τοὺς Ἀμερικανούς καὶ ἔγιναν ἀρκετὲς καταχρήσεις. Τὸ γαλλικὸ χρῆμα πού συγκεντρωνόταν ἀπὸ τὴν πώλησι τῶν ἐμπορευμάτων μεταφερόταν κρυφὰ σὲ τὴν Ταγγέρη γιὰ νὰ μετατραπῇ σὲ ξένο συνάλλαγμα, μὲ τὸ ὁποῖο γινόνταν νέες εἰσαγωγές. Ἡ αἰμορραγία αὐτὴ ἔβαζε σὲ κίνδυνον τὸ γαλλικὸ νόμισμα καὶ ἐπληττε τὰ συμφέροντα τῶν μὴ Ἀμερικανῶν ἐμπόρων. Ἐπρεπε νὰ τελειώσῃ. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1948, ὁ στρατηγὸς Ζουέν ἐπέβαλε τὸ σύστημα τῶν ἀδείων στὶς εἰσαγωγές. Τότε ἐξέσπασε ὁ καυγᾶς. Κάθε συμβιβασμὸς μεταξὺ Ἀμερικανῶν καὶ Γάλλων ἔγινε ἀδύνατος. Ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τὸ Σταίητ Ντηπάρτμεντ οἱ Ἀμερικανοὶ ἔμποροι κατέφυγαν στὸ δικαστήριον τῆς Χάγης.

Τὸ ζήτημα πού προβάλλεται

πρώτα - πρώτα είναι η εθνική κυριαρχία. Η καθολική ελευθερία, που διεκδικούν οι Άμερικανοί, πολύ γρήγορα θα έχετε σε κίνδυνο το γαλλικό φράγκο και δολ το γαλλικό εμπόριο στο Μαρόκο. Όλοι οι νομομαθείς του κόσμου έχουν τα μάτια τους καρφωμένα στο δικαστήριο της Χάγης. Πώς θα τακτοποιήσει υποθέσεις τόσο «άκανθώδεις», όπως του Ιράν και του Μαρόκου;

☆

Το διεθνές δίκαιο είναι ένα σύγχρονο δημιούργημα. Οι πρώτες του θέσεις ανάγονται μόλις στην αρχή του αιώνα μας. Οι ανταλλαγές αυξάνονται ανάμεσα στα έθνη και κατ' αναλογία αυξάνονται και οι διαφορές. Έτσι τα έθνη συνέστησαν ένα δικαστήριο από διαλεχτούς δικαστές και μ' αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκε το 1920 το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, που θρискόταν τότε υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών και σήμερα των Ήνωμένων Εθνών.

Το δικαστήριο είναι ανοιχτό για όλα τα κράτη - μέλη των Ήνωμένων Εθνών. Τα μη μέλη μπορούν να αποτελέσουν μέλη, αν το ζητήσουν, όπως η Έλβετία και το Λίχτενσταϊν. Τριανταέξι από τα έξιητα κράτη - μέλη υποχρεούνται να αναγνωρίσουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου και τας αποφάσεις του. Κάποτε - κάποτε, ένα κράτος έπιφυλάσσει να μην αποδεχθεί την απόφαση του δικαστηρίου. Αυτή ήταν η περίπτωση του Ιράν. Στο δικαστήριο δεν μπορούν να προσφύγουν ιδιώτες. Άλλα μια διαφορά, που φέρνει αντιμετώπιση έναν ιδιώτη με το κράτος, μπορεί να φθάσει στο Διεθνές Δικαστήριο, όταν τα συμφέροντα του ι-

διώτου αυτού υποστηρίζονται από την Κυβέρνησή του. Στην υπόθεση των πετρελαίων, η Άγγλία υποστηρίζει την άγγλο-ιρανική εταιρεία. Στην υπόθεση του Μαρόκου, η Άμερική υποστηρίζει τους Άμερικανούς εμπόρους.

Το Δικαστήριο λύει μόνον ζητήματα δικονομικά. Κάθε υπόθεση που έχει και πολιτική πλευρά, παραπέμπεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

Το Δικαστήριο αποτελείται από δεκαπέντε δικαστές που εκλέγονται για έννέα χρόνια από τη Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. Οι δικαστές αυτοί μπορούν να επανεκλεγούν και το Δικαστήριο έχει όλα τα διπλωματικά προνόμια. Το μέγαρό του δεν υπάγεται στους όλλανδικούς νόμους. Οι δικαστές του έχουν στα αυτοκίνητά τους τα σήματα του διπλωματικού σώματος και για να προστατεύονται τα μυστικά των διασκέψεων απαλλάσσονται του τελωνιακού ελέγχου. Όταν ένα κράτος που έφερε τη διαφορά του στο Διεθνές Δικαστήριο δεν βρίσκει κανένα δικαστή της εθνικότητός του, μπορεί να υποδείξει, σύμφωνα με την παράδοση, ένα πρόσωπο της εκλογής του για να κρίνει την υπόθεσή του. Η Χάγη είναι το σταυροδρόμι, όπου συναντώνται οι μεγαλύτεροι νομομαθείς του κόσμου.

Τα μέλη του δικαστηρίου είναι υποχρεωμένα, μετά την εκλογή τους, να εγκαταλείψουν κάθε άλλη εργασία. Έδω, οι δικαστές πληρώνονται σε δολάρια και 7 περίπου εκατομμύρια. Για τους Νοτιοαμερικανούς και Άμερικανούς νομοθέτες ο διορισμός στο δικαστήριο της Χάγης σημαίνει

οικονομική καταστροφή. Στη χώρα τους θα ξεπερνούσαν πολύ το ποσό αυτό σαν δικηγόροι, ωστόσο, θεωρείται σπουδαία σταδιοδρομία.

Το Μέγαρο της Ειρήνης θρискεται στη Χάγη, μέσα σ' ένα πάρκο, όπου όλοι μιλούν γαλλικά. Εμείνα κατάπληκτος όταν άκουσα να μου άπαντα γαλλικά ο πρώτος κλητήρας που βρήκα μπροστά μου. Σύμφωνα με την παλιά διπλωματική παράδοση, τα γαλλικά έμειναν στη Χάγη ή διεθνής γλώσσα. Όλες οι αγορεύσεις ή οι καταθέσεις των μαρτύρων που απαγγέλλονται εκεί σε όλες τις γλώσσες, μεταφράζονται άμέσως γαλλικά πριν να μεταφραστούν άγγλικά.

Η διαδικασία στο Δικαστήριο της Χάγης γίνεται και προφορικώς. Οι διάδικοι παρουσιάζουν τους φακέλους τους πολύ πριν από την έναρξη των συνεδριάσεων. Οι φάκελλοι είναι τυπωμένοι σε πολλά αντίτυπα, καμμιά φορά και ένακό, που χρησιμεύουν και στο δικαστήριο και στους διαδίκους. Για την υπόθεση που τη φέρνει σε αντιδικία με τις Ήνωμένες Πολιτείες, η Γαλλία φύλαξε για λογαριασμό της δεκαπέντε αντίτυπα για να τα μοιράσει στο Μαρόκο, στους ειδικούς οικονομολόγους και νομομαθείς που θα βοηθήσουν στην υπεράσπισή της. Οι δικηγόροι μπορούν να αυτοσχεδιάζουν την αγόρευσή τους, αλλά πρέπει να καταθέτουν στο δικαστήριο τις γενικές της γραμμές.

Όταν το δικαστήριο τελειώνει τη συνεδρίασή του, οι δικαστές συγκεντρώνονται στην Αίθουσα του Συμβουλίου για να συσκεφθούν. Χρειάζεται καμμιά φορά να περιμένη κανείς πολλές έβδομάδες για να μάθει την απόφαση

τους, που λαμβάνεται κατά πλειοψηφία. Ο Πρόεδρος, σε περίπτωση ίσωσης, έχει διπλή ψήφο.

☆

Το Δικαστήριο της Χάγης κρίνει σύμφωνα με το γράμμα του νόμου και όχι ως διαιτητής μεμονωμένων περιπτώσεων μεταξύ ατόμων. Έτσι, οι αποφάσεις του είναι άκατανόητες πολλές φορές. Το πόρισμα της υποθέσεως Χάγια ντε λα Τόρρε προκάλεσε φοβερές επικρίσεις στη Νότιο Άμερική.

Στις 3 Ιανουαρίου 1949, ύστερα από μια άποτυχημένη στρατιωτική επανάσταση, ο Χάγια ντε λα Τόρρε, Περουβιανός πολιτικός, κατέφυγε, για να σωθεί, στην Πρεσβεία της Κολομβίας, στη Λίμα. Το Περού ζήτησε από την Κολομβία την παράδοσή του για να δικαστεί. Η Κολομβία άρνήθηκε. Και η διαφορά έφθασε στο Δικαστήριο της Χάγης.

Η Κολομβία υποστήριξε το δικαίωμα της άσυλίας, μια και ο Χάγια ντε λα Τόρρε δεν ήταν εγκληματίας κοινού ποινικού δικαίου. Το Δικαστήριο έδικαίωσε το Περού, δηλώνοντας ότι η άσυλία, στην περίπτωση αυτή, ήταν αντικανονική, γιατί ο Χάγια ντε λα Τόρρε είχε ζητήσει άσυλο τρεις μήνες μετά την καταστολή της στρατιωτικής επανάστασεως. Αυτό απέκλειε την περίπτωση έπειγούσης ανάγκης. Η απόφαση αυτή συζητήθηκε πολύ. Το εθνικό γόητρο της Κολομβίας έθιγη. Η Κολομβία αναγκάστηκε να υποκύψει. Άλλα ο Χάγια ντε λα Τόρρε, φοβούμενος για τη ζωή του, αρνείται πάντα να εγκαταλείψει την Πρεσβεία όπου θρискεται.

Στις 18 Δεκεμβρίου 1951 το

Δικαστήριο, με τὸ νὰ δικαιώσῃ τὴ Νορβηγία ἐναντίον τῆς Μεγάλης Βρεταννίας στὴν ὑπόθεσι τῶν Ιχθυοτροφείων, ἔκανε τὶς βρεταννικὲς ἀλιευτικὲς ἐπιχειρήσεις νὰ χάσουν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια.

Ἡ ἀπόφασι αὐτὴ τοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης γιὰ τὰ χωρικά ὕδατα εἶναι προωρισμένη νὰ δημιουργήσῃ νόμο. Ἡ ὁροθεσία τῶν χωρικῶν ὑδάτων εἶναι πολὺ σπουδαία στὸ ζήτημα τῶν πετρελαίων. Ἡδὴ, ἄρχισε ἕνας σοβαρὸς συναγωνισμὸς γιὰ τὴν ἀναζήτησι πετρελαίου στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα, πέρα ἀπ' τὰ χωρικά ὕδατα, στὴ Μέση Ἀνατολή.

★

Στὸ διάστημα μεταξύ τῶν δύο πολέμων, ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησι, ἀποφασισμένη νὰ ὑπερασπιστῇ τὰ συμφέροντα τῶν χρηματιστῶν τῆς ποῦ εἶχαν ἐπενδύσει σημαντικὰ ποσὰ σὲ βραζιλιανὰ καὶ σερβικὰ δάνεια, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ τὰ πληρωθοῦν σύμφωνα με τοὺς προβλεπομένους ὅρους, κατέφυγε στὸ Διεθνὲς Δικαστῆριον τῆς Χάγης.

Τὰ δάνεια ἦταν πληρωτέα εἰς χρυσόν. Οἱ Κυβερνήσεις τῆς Βραζιλίας καὶ τῆς Σεργίας ἤθελαν νὰ πληρώσουν σὲ τοπικὸ νόμισμα. Ἡ δίκη κράτησε δυὸ χρόνια. Τὸ Δικαστῆριον ἔπρεπε νὰ πάρῃ ἰδιαιτέρες προφυλάξεις. Κατάσκοποι ἐσύχναζαν στὸ μέγαρο, ποῦ ἔπρεπε νὰ φυλάγεται νύχτα - μέρα ἀπὸ τὴν ἀστυνομία. Τεράστια ποσὰ εἶχαν προταθῇ σὲ ὀρισμένους δικαστὰς γιὰ νὰ προδώσουν τὸ μυστικόν. Ὑστερὰ ἀπὸ κάθε συνεδρίασι, ὁ Πρόεδρος ἔκαμε ὅλα τὰ ἔγγραφα, ὅλες τὶς σημειώσεις, ἀκόμη καὶ τὰ καρμπόν, ποῦ εἶχαν χρησιμοποιοῦν γιὰ τὸ γράψιμο τῶν ἐγγρά-

φων. Τὰ πρακτικὰ κλείνονταν με πολλὴ φροντίδα σὲ χρηματοκώβια. Τελικὰ, τὸ Δικαστῆριον δέχτηκε τὴ χρυσὴ ρήτρα, δίνοντας δίκιο στὴ γαλλικὴ Κυβέρνησι.

Στις 22 Ὀκτωβρίου 1946, τὸ βρεταννικὸ ἀντιτορπιλικὸ «Σωμαρέζ» καὶ τὸ συνοδὸ πλοῖο «Λεβολάξ» προσέκρουσαν σὲ νάρκες καθὼς περνοῦσαν τὸ στενὸ τῆς Κερκύρας. Τὰ πλοῖα ἔπαθαν σοβαρὰς ζημιές. Εἶχαν καὶ νεκρούς. Τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον, ποῦ εἶχε ξεκαθαρίσει ἀπὸ νάρκες τὴ διόδον πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες, κατηγοροῦσε τὴν Ἀλβανία ὅτι εἶχε τοποθετήσῃ νέες νάρκες. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸ περιστατικόν αὐτό, οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν δύο χωρῶν ἦταν πολὺ τεταμένες. Ἡ ὑπόθεσι ἔφθασε στὸ Διεθνὲς Δικαστῆριον.

Ὁ Πιέρ Κὸ εἶχε κάνει τὴν ἀγωγὴ ἐκ μέρους τῆς Ἀλβανίας, ποῦ κατηγοροῦσε τὴ Μεγάλη Βρεταννία ὅτι εἶχε καταπατήσει τὴν κυριαρχία τῆς στέλλοντας τὸν πολεμικὸ τῆς στόλο στὰ ἀλβανικὰ χωρικά ὕδατα, γιὰ νὰ ἀλιεύσῃ τὶς νάρκες. Τὸ Δικαστῆριον ἀνεγνώρισε ὅτι ἡ ἐπιχείρησι τῆς ναρκαλιείας ἀποτελοῦσε μιὰ ἐπέμβασι ἀπαράδεκτη σὲς ὑποθέσεις τῆς Ἀλβανίας, ἀλλὰ ἐθεώρησε τὴν Ἀλβανία ὑπεύθυνη γιὰ τὶς ζημιὰς τῶν ξένων πλοίων καὶ τῆς ἐπέβαλε πρόστιμον 800.000 λιρῶν. Ὡς σήμερα ἀκόμη ἡ Ἀλβανία ἀρνεῖται νὰ τὸ πληρώσῃ.

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου εἶναι ὅλες ἀνέκκλητες. Ἡ Χάγη ὅμως δὲν ἔχει κανένα μέσον καταναγκασμοῦ γιὰ νὰ κἀνῃ σεβαστὲς τὶς ἀποφάσεις τῆς. Στὴν ὑπόθεσι τῆς Κερκύρας, ἡ Ἀγγλία ἐπρότεινε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, εἴτε τὸ θέλη, εἴτε ὄχι, τὸν χρυσὸ τῶν γερμανικῶν ἀποζημιώσεων. Ἀλλὰ γι' αὐτὸ χρειάζοταν νέα ἀπόφασι τοῦ Διεθνοῦς

Δικαστηρίου. Ἡ κατάσχεσι περιουσίας ποῦ θρίσκεται σὲ χέρια τρίτου θὰ γίνῃ νόμιμη στὸ διεθνὲς δίκαιο;

Ἡ Ἀγγλία εἶναι ἀποφασισμένη νὰ κἀνῃ σεβαστὲς τὶς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου ποῦ εἶναι ὑπὲρ αὐτῆς.

Πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο, τὸ Διεθνὲς Δικαστῆριον, σὲ μιὰ πρώτη τοῦ ἀπόφασι γιὰ τὴν ὑπόθεσι τῶν πετρελαίων τοῦ Ἰράν, ἀποφάσισε, πρὶν νὰ ἐκδώσῃ τὴν τελικὴ ἀπόφασιν, νὰ ληφθοῦν ὀρισμένα συντηρητικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα νὰ ἐξασφαλίζουν τὰ δικαιώματα τῶν δυὸ ἐθνῶν. Ὑστερὰ ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, τὸ πετρέλαιον δὲν ἀνῆκε πιά σὲ κανένα. Ἡ Ἀγγλο-ιρανικὴ, γιὰ νὰ διαφυλάξῃ τὰ δικαιώματά της, δημοσίευσε σὲ ὅλες τὶς ἐφημερίδες τοῦ κόσμου γνωστοποιήσεις ποῦ ἀπαγόρευαν νὰ ἀγοράσῃ κανεὶς ἱρανικὸ πετρέλαιον ἐπὶ ποινῇ διώξεως ἢ κατασχέσεως.

Πρὶν ἀπὸ ἕνα μῆνα, ἕνα πετρελαιοφόρο 1.000 τόνων, τὸ «Ρόζ - Μαίρη», με σημαία τῆς Ὀνδούρας, ναυλωμένον ἀπὸ ἕναν Ἰταλὸ ἐφοπλιστὴ, ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ἀμπαντάν με ἱρανικὸ πετρέλαιον γιὰ τὴν Ἐλβετίαν. Τὸ μικρὸ αὐτὸ φορτηγὸ θὰ γελοιοποιούσε τὶς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης; Τὸ παρακολούθησε ὅλος ὁ κόσμος, καθὼς προχωροῦσε ἀρ-

γὰ στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα, παλεύοντας με τοὺς μουσῶνες. Τὸ Δικαστῆριον τῆς Χάγης κατακλύστηκε ἀπὸ τηλεγραφήματα. Ἡ Ἀγγλο-ιρανικὴ τηλεγράφησε σ' ὅλα τὰ λιμάνια νὰ μὴν ἀνεφοδιάσουν τὸ πλοῖον. Οἱ Αἰγύπτιοι, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀνακοίνωσαν ὅτι δὲν θὰ ἔφερναν δυσχέρειες στὸ πέρασμά του ἀπὸ τὴ Διώρυγα τοῦ Σουέζ. Στὸ διάστημα αὐτό, ἀναγνωριστικὰ ἀεροπλάνα τῆς Βασιλικῆς Ἀεροπορίας περιπολοῦσαν πάνω ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα, σημειώνοντας κάθε μέρα τὴν πορεία τοῦ πετρελαιοφόρου. Ὁ ἀγγλικὸς στόλος θὰ ἐκινητοποιεῖτο γιὰ νὰ τὰ βάλῃ μ' ἕνα καραβάκι 1.000 τόνων;

Τὸ «Ρόζ - Μαίρη» ἀγκυροβόλησε στὸ Ἄντεν καὶ ἡ περιπέτεια τελείωσε. Ἡ βρεταννικὴ ἀστυνομία ἀνέθηκε στὸ φορτηγὸ καὶ τὴν ἴδια μέρα ἡ Ἀγγλο-ιρανικὴ ἐπέτυχε ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Δικαστῆριον νὰ θέσῃ τὸ φορτίον ὑπὸ μεσεγγυήσι.

Δὲν κινδυνεύει ἄραγε κάποια μέρα τὸ Δικαστῆριον τῆς Χάγης νὰ δῇ τὶς ἀποφάσεις του νὰ παραβιάζονται ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἰδίους ποῦ ἐδικαίωσε; Αὐτὸ ἀκριβῶς φοβοῦνται οἱ νομομαθεῖς ὅλου τοῦ κόσμου: Ὅτι με τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μικροῦ πετρελαιοφόρου, θὰ δημιουργηθῇ ἕνα κακὸ προηγούμενον.

Ο μικρὸς Παῦλος ἦταν ἀναγκασμένος νὰ φοράῃ διαρκῶς τὰ παλιὰ ρούχα ποῦ δὲν ἔκαναν πιά στὰ δυὸ μεγάλα τοῦ ἀδελφία. Φυσικὰ κληρονομουσε καὶ τὰ παλιὰ τους παιγνίδια. Μιὰ μέρα θαρρέθηκε αὐτὴ τὴν ἱστορία καὶ ρώτησε τὴ μητέρα του:

— Δὲν μοῦ λές, μαμά, ὅταν ὁ Γιάννης καὶ ὁ Σπύρος πεθάνουν, θὰ πρέπει νὰ παντρευτῶ καὶ τὶς χήρες τους;

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Στὸ δρόμο ἕνας ζητιάνος, ἄθλιος καὶ κακομοίρης, πλησιάζει ἕναν καλοντυμένο κύριο καὶ τοῦ ζητᾷ ἕνα πεντοχίλιαρο.

— Δὲν σοῦ δίνω, τοῦ λέει ὁ κύριος, γιατί, ἂν σοῦ δώσω τώρα λεπτά, θὰ πᾶς νὰ τὰ πιῇς.

— Δὲν πίνω, κύριε, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ζητιάνος.

— Τότε θὰ πᾶς νὰ τὰ παίξεις.

— Δὲν παίζω ποτέ μου, κύριε...

— Θὰ τὰ φᾶς μὲ γυναῖκες...

— Δὲν ἔχω ποτέ μου πᾶρε - δώσε μὲ γυναῖκες, κύριε.

Ὁ κύριος σκέπτεται γιὰ μιὰ στιγμή, κυττάζει τὸ φτωχὸ ζητιάνο καὶ ξαφνικά τοῦ λέει :

— Καλὰ. Θὰ σοῦ δώσω ἕνα εἰκοσάρι. "Ελα ὁμως μαζί μου στο σπίτι, γιατί θέλω νὰ δῇ ἡ γυναίκα μου πῶς καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔχει ἀδυναμίες.

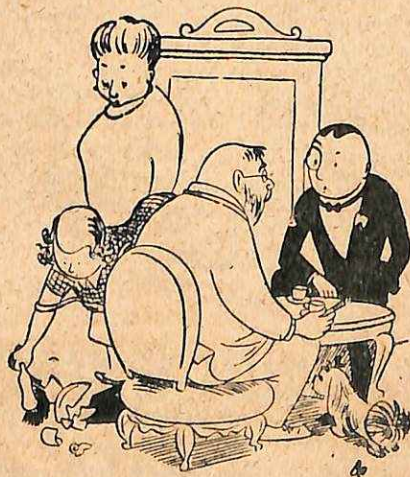

Δὺο νέοι περιδιαβάζουν στὸ λιμάνι τοῦ Λογδίνου. "Ενα φορτηγὸ πλησιάζει παραπλέοντας τὴν ἀκτὴ.

— Κύττα, λέει ὁ ἕνας, ἕνα σκωτσέζικο βαπόρι.

— Καὶ ποῦ τὸ ξέρεις πῶς εἶναι σκωτσέζικο; ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος.

— Δὲν βλέπεις πῶς δὲν τὸ παρακολουθοῦν γλάροι;

— Μὲ τὰ γυαλικά ποῦ ἔχει σπάσει ἡ γυναίκα μου ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ παντρεντήκαμε, θὰ εἶχα ἀνοίξει μαγαζί.
— Καὶ ποῖς θ' ἀγόραζε σπασμένα γυαλικά;

Pageant

Up

Ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἀνασκαφές

"Ενα γεγονός ποῦ ἀπασχολεῖ τοὺς ἀρχαιολόγους ὅλου τοῦ κόσμου

ΜΥΚΗΝΕΣ

Τοῦ

Π. ΚΟΛΛΑ

Προϊστορία

Λίγο προσεκτικὸ σκάλισμα ἀκόμη, κάποια μετακίνησι λίθων ποῦ σκεπάζουν ἕνα μαῦρο κενὸ (βλ. εἰκόνα), καὶ στὰ ἀνυπόμονα μάτια τῶν ἀρχαιολόγων θὰ ἐμφανισθῇ ὁ νεκρὸς θασιλιάς ποῦ ἔμεινε ἀκίνητος, ξαπλωμένος γιὰ τρεισήμισι χιλιάδες χρόνια κάτω ἀπὸ 4-5 μέτρα ἑλληνικὸ χῶμα. Ἑλληνικὸ, γιατί ἐδῶ στὶς Μυκῆνες, ὅπου γίνονται οἱ ἀνασκαφές ἀπὸ τὴν περασμένη ἀνοιξί, οἱ πρῶτες ἑλληνικὲς φυλές φαίνεται θὰ ἦρθαν ἀπὸ βορρᾶ κατὰ τὴ Μεσοελλαδικὴ Περίοδο, δηλαδή μετὰ τοῦ 2200 καὶ τοῦ 1600 π.Χ. (Πρὶν ἀπὸ αὐτὴν ἔχουμε τὴν Πρωτοελλαδικὴ Περίοδο, 3000-2200 π.Χ., κατὰ τὴν ὁποία οἱ Μυκῆνες, ὅπως καὶ ἡ λοιπὴ Ἑλλάδα, φαίνεται νὰ ἦταν κατοικημένες ἀπὸ μὴ ἰνδοευρωπαϊκὲς φυλές, καὶ στὸ τέλος τῆς προϊστορικῆς περιόδου ποῦ ἐξετάζουμε, ἔχουμε τὴν Ὑστεροελλαδικὴ ἢ Μυκηναϊκὴ Περίοδο, 1600-1100, ποῦ εἶναι ἡ περίοδος τῆς μεγάλης ἀκμῆς τῶν Μυκηνῶν, κατὰ τὴν ὁποία χτίστηκαν οἱ Θολοὶ τῶν Τάφου, τὰ Κυκλώπεια Τείχη τῆς ἐδῶ ἀκροπόλεως καὶ ἡ Πόλη τῶν Λεόντων τῆς ἰδίας.

Στὸ τέλος τῆς τελευταίας ἔγινε ὁ Τρωϊκὸς Πόλεμος.)

Ἡ προϊστορία τῆς περιοχῆς "Αργους—Μυκηνῶν ἀρχίζει πρὸς τὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς Ἐποχῆς, μὲ τὴν Πρωτοελλαδικὴ Περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία ὁ τόπος κατοικεῖται ἀπὸ προελληνικοὺς λαοὺς. Στὸ τέλος τῆς περιόδου αὐτῆς, ἢ στὶς ἀρχές τῆς ἐπομένης, κατέβηκαν στὴν Ἑλλάδα οἱ διάφορες ἑλληνικὲς φυλές: Ἀχαιοὶ στὴν Πελοπόννησο, Αἰολεῖς στὴ Θεσσαλία καὶ Βοιωτία καὶ Ἴωνες στὴν Ἀττικὴ, Εὐβοία, Ἰσθμὸ καὶ Ἀχαΐα. Στὴν περιοχὴ "Αργους—Μυκηνῶν εἶναι λοιπὸν οἱ Ἀχαιοὶ ποῦ ἔδωσαν τὸν ἑλληνικὸ χαρακτήρα.

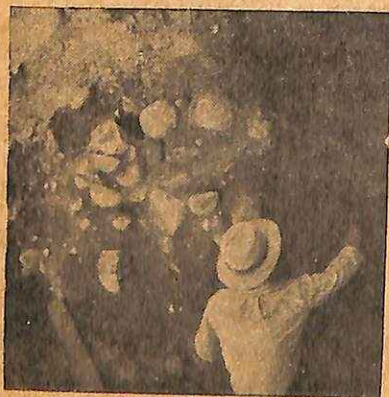
Ξεφυλλίζοντας τὶς σελίδες τῆς ἱστορίας τῶν Μυκηνῶν, συναντᾷμε ἀπανωτὰ ἐγκλήματα, ποῦ ἔδωσαν τροφή, ὅπως λέει ὁ Ἀμπού, σὲ 2000 ἐτῶν θεατρικὲς τραγωδίες, παρακολουθοῦμε τὶς κατακτήσεις, τὶς ἐξαπλώσεις καὶ τὶς ἐπιρροὲς τῆς μικρῆς αὐτῆς χώρας ὡς πέρα στὶς ἀσιατικὲς ἀκτὲς, τὰ νησιά καὶ τὴν Αἴγυπτο, καὶ τὰ ἔχνη δηώσεων καὶ καταστροφῶν ποῦ βρίσκουμε δὲν εἶναι λίγα κι' αὐτά. Ἐδῶ γεννήθηκε, ἐξαπλώθηκε, ἀνθίσε καὶ ἔσθυσε ἡ

νας πολιτισμός, ο Μυκηναϊκός, που θάσταξε αιώνες.

Οι αρχαιολογικές αποστολές

Τις σελίδες της ιστορίας αυτής μονάχα οι αρχαιολόγοι ξέρουν να τις διαβάσουν. Πάνω και γύρω στο λόφο των Μυκηνών εργάζονται από τα ξημερώματα ως τη δύση δύο μεγάλα έπιστημονικά συνεργεία. Το ένα του Έφφρου Αρχαιοτήτων κ. Γιάννη Παπαδημητρίου, άποτελείται από καμμιά δεκαριά ειδικευμένους εργάτες που αυτή τη στιγμή σκάβουν καθέτως έναν περίβολο τάφων που μόλις ανακαλύφθηκε. Το άλλο άπαρτίζεται από μιά πολυαριθμότερη ήγεσία νεαρών, ως επί το πλείστον, "Αγγλων και "Αγγλίδων έπιστημόνων, υπό τον κ. Α.Ι.Β. Ουέις, που συχνάζει σ' αυτούς τους τόπους —ούτε λίγο ούτε πολύ— από το 1920, και από τους άνάλογους "Ελληνες εργάτες.

Στην Ελλάδα οι γυναίκες είναι άποκλεισμένες διά νόμου και χωρίς σοβαρή δικαιολογία από την ένεργό αρχαιολογία. Αυτά

Ένα μαύρο κενό
Βασιλιάς ή Βασίλισσα ;

στον τόπο μας. Στην "Αγγλική άποστολή, τα κορίτσια, πρώτα και καλύτερα, παρακολουθούν με το μπλόκ στο χέρι τις λεπτομέρειες της εργασίας, φορώντας τα γνωστά παντελόνια από μπλέ καραθόπανο, σε στενή συνεργασία με τους άρσενικούς συναδέλφους τους, των οποίων η περιβολή είναι, όπως πάντα, άπερίγραπτη. Το πόσο πολύτιμη έπιστημονικά και ήθικώς υπήρξε για τον κ. Ουέις ή συνεργασία του ώραιου φύλου, το διακηρύσσει ο ίδιος στο τελευταίο βιβλίο του για τις Μυκήνες. Πάντως ο μυκηναϊκός ήλιος τσουρουφλίζει άρσενικούς και θηλυκούς, δικούς μας και ξένους, με την ίδια έπίμονη στοργή.

Οι σελίδες του βιβλίου : Σπασμένα κανάτια

Παραπάνω μιλήσαμε για τις σελίδες του βιβλίου που διαβάζουν οι αρχαιολόγοι. Οι σελίδες αυτές άποτελούνται από τα διάφορα άντικείμενα που άνακαλύπτονται στα στρώματα της γής μέσα στα όποια διαδοχικά είσχωρουν. Σκελετοί (ποιας φυλής;), στολίδια (τί τεχνικής;), καλλιτεχνικά μοτίβα (ποιας έποχής;), άντικείμενα λατρείας (ποιας θρησκείας;), ίχνη καταστροφής (ποιοι πολέμου;), ένδειξεις μη φυσικού θανάτου (ποιοι θρυλικού έγκλήματος;), Και πρό πάντων χιλιάδες, μυριάδες κομμάτια σπασμένων πήλινων άγγείων των οποίων ο τρόπος κατασκευής, ο διάκοσμος και το στρώμα γής όπου θρέθηκαν θά διαβαστούν από τους ειδικούς. Τη σημασία που έχουν «τά σπασμένα κανάτια» για τους αρχαιολόγους, και μάλιστα προκειμένου για περιόδους για τις

όποιες δέν υπάρχουν άρχαία συγγράμματα, την εξέφρασε έπιγραμματικά ο Σλήμαν, ο έρασιτέχνης αυτός που με τον ένθουσιασμό του έδωσε στον κόσμο να διαβάση την πρώτη σελίδα του βιβλίου της μυκηναϊκής αρχαιολογίας. «Κάθε κομμάτι σπασμένου κανατιού, είπε, είναι μιά νέα σελίδα ιστορίας».

Τί διαβάσαμε ως τώρα

Χάρις στις άνασκαφές που έγιναν από το 1876 (Σλήμαν —Σταματάκης) μέχρι σήμερα, και παραβάλλοντας εύρήματα και κείμενα, μπορούμε να έχουμε σήμερα μιά καθαρώτερη και πιό τακτοποιημένη εικόνα της ελληνικής προϊστορίας, και της μεσογειακής γενικώς, από κείνη που μπόρεσαν να έχουν οι προηγούμενες γενεές.

Επίσης μπορέσαμε να δοϋμε τους άμύθητους θησαυρούς που φοροϋσαν οι προπάτορές μας των Μυκηνών. Μάθαμε ότι μπορούσαν να μετακινούν μονόλιθους 120 τόννων (Θησαυρός του "Ατρέως), μάθαμε πώς τουλάχιστον περί τον 14ον αιώνα ήξεραν να γράφουν, μάθαμε ότι των ανθρώπων αυτών, των οποίων τα κόκκαλα λιώνουν στην παραμικρή πίεσι του χεριού μας, υπάρχει μέσα μας και ζει κάτι δικό τους: λίγο από το αίμα μας και το μεγαλύτερο μέρος της γλώσσας που μιλάμε. Μάθαμε ότι ήξεραν να δουλεύουν τα διάφορα μέταλλα, το χρυσάφι και το χαλκό, το άσήμι και τις σκληρότερες πέτρες, γνώριζαν να έπιχρυσώνουν τα μέταλλα, να δουλεύουν το έλεφαντόδοντο, να φτιάχνουν και να στολίζουν άγεία. Γνώριζαν πολλά από τα ζωα που έμεις γνωρίζουμε, με εξαίρεση των οποίων το σκύλο και το

άλογο. Οι άσχολίες τους: Ο πόλεμος και το κυνήγι.

Σάν τι έμοιαζε ή όψι τους; "Από τα μισολυωμένα κόκκαλα που ταξινομήθηκαν και μετρήθηκαν, όσα κατάφερε να προστατήση το χώμα από τις συλήσεις και τις καταστροφές των ανθρώπων και του χρόνου, άς πάρουμε το σκελετό μιάς κοπέλας, ούτε θασίλισσας ούτε πριγκηποπούλας, μιάς κοπέλας κοινού τάφου της περιοχής αυτής. Χρόνος: 2200—1600 π.Χ. "Ηλικία: 18 έτών. Δολιχοκέφαλη. "Ορθόγναθη, θαυμάσια δόντια, λεπτή μύτη μάλλον ίσια, κόκκαλα των άκρων δυνατά, πλατεία μεριά, καλοσχηματισμένη λεκάνη ίκανή για εύκολο τοκετό, ύψος 1,58 μ., όχι μικροκαμωμένα μιά καλοσχηματισμένα πόδια. Κοντολογίς: "Ελληνοπούλα.

Η σημερινή εργασία

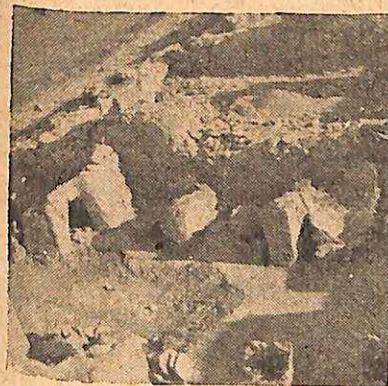
Ποιές νέες σελίδες του βιβλίου που περιγράψαμε παραπάνω προσπαθούν να διαβάσουν τώρα οι αρχαιολόγοι; Ο κ. Παπαδημητρίου ανακάλυψε ένα νέο περίβολο τάφων, παρόμοιο άν και λιγάκι αρχαιότερον από κείνον που θρήκε ο Σλήμαν μέσα στην άκρόπολι των Μυκηνών, δεξιά του δρόμου, μιά στροφή πριν στρίψουμε για την Πύλη των Λεόντων. Πρόκειται για έναν κυκλικό χώρο, διαμέτρου 26 περίπου μέτρων, μέσα στον όποιο θρέθηκαν για την ώρα τρεις τάφοι έπίσημοι, μάλλον θασίλικοί. Ο περίβολος περικλείεται από έναν κυκλικό τοίχο όγκολίθων που έδωσε στον κ. Παπαδημητρίου την πρώτη ιδέα για το σχήμα και το είδος του περιβόλου. Ο ένας τάφος περιείχε δύο νεκρούς, ο δεύτερος έναν και ό τρίτος, που μό-

λις τώρα σκάφτηκε, περιείχε τρεις. Ἡ περίοδός τους 1600 — 1500 π.Χ. περίπου. Οἱ νεκροὶ εἶχαν κοντὰ τους ἀγγεῖα καὶ ἀντικείμενα ποὺ προσορίζονταν νὰ τοὺς συνοδέψουν στὸ τελευταῖο τους ταξίδι, τὰ λεγόμενα «κτερίσματα». Μεταξὺ αὐτῶν, χρυσὰ θραχιόλια, ξίφη, ἐγγχειρίδια, αἰχμὲς δοράτων, χρυσὰ καὶ χάλκινα. Τὸ σίδερο δὲν εἶχε βρεθεῖ ἀκόμη. Ὅλα σὲ βάθος 3—4 μέτρων. Ὁ μεγάλος σκελετός, αὐτὸς τοῦ δευτέρου τάφου, ἦταν ἐνὸς λεβεντάνθρωπου ψηλοῦ, νέου, μὲ μεγάλη ὥραϊα δόντια (βλ. εἰκόνα). Τὸ κρανίον ἔχει σπάσει, ἴσως ἀπὸ τὴν πίεσι τῆς πέτρινης σκεπῆς ποὺ στηριγμένη μὲ δοκάρια, σκέπαζε ἀρχικῶς τὸν ὀρθογώνιον τάφο, καὶ ἀπὸ τὸν ὄγκο τῶν ἀπὸ πάνω χωμάτων. Ἐπάνω στοὺς τάφους αὐτοὺς ὑπῆρχαν πέτρινες στήλες μὲ παραστάσεις ἀνάγλυφες ζώων, ἀγώνων κτλ., ἀλλὰ χωρὶς ἐπιγραφές: τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ οἱ θασιλιάδες ἦταν ἀγράμματοι. Ἡ χρῆσις τῆς γραφῆς ἦρθε πολὺ ἀργότερα (βλ. παρακάτω). Ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς τάφους αὐτοὺς, ἐντελῶς κοντὰ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους, βρέθηκε ἕνας ἀρκετὰ μεταγενέστερος καὶ ἄσημος νεκρός, χωρὶς ἴχνη δομῆς στὸν τάφο του ἢ ἄλλα ἀντικείμενα. Τώρα μὲν ἀνοίχτηκε ὁ τρίτος τάφος. Ἀλλὰ τί προσοχὴ χρειάζεται. Σὲ ὠρισμένο βάθος, μὲν ξεσκεπάστηκαν οἱ πέτρες τῆς σκεπῆς, ἡ ἐργασία γίνεται μὲ τὸ σφυγὶ καὶ τὴ σκούπα. Κάθε χούφτα χῶμα ἐξετάζεται προσεχτικῶς, καὶ ὅ,τι ἀξιόλογο βρεθεῖ, γερὸ ἢ σπασμένο, κρατιέται μέσα σὲ ἀριθμημένα ζεμπιλία. Κοντὰ στὶς πέτρες μιὰ χούφτα γκρίζα σκόνη ἐξετάζεται ἐπισταμένως: εἶναι ὅ,τι ἀπόμενε ἀπὸ τὸ ξύλο τῶν δοκα-

ριῶν ποὺ βαστοῦσαν τὴ σκεπὴ τοῦ τάφου. Κάτω ἀπὸ τὶς πέτρες ποὺ θούλιαξαν ἀπὸ τὴν πίεσι τῶν χωμάτων, μένουν μερικὰ κενά. Αὐτὸς ὁ μαῦρος χῶρος κρύβει ἕναν ἢ περισσότερους νεκρούς, γι' αὐτό, ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ μπρός, χρειάζεται μεγαλύτερη ἀκόμη προσοχή. Νὰ κοιτάται κεῖ ἀπὸ κάτω, στολισμένος μὲ τὰ χρυσὰ του στολίδια, ἕνας ἀκόμη θασιλιάς; Ἡ καμμιὰ θασιλίσσα;

Καὶ βέβαια θασιλικὸ πρόσωπο φαίνεται νὰ ἦταν αὐτὸς ὁ μεγάλος σκελετός ποὺ θρίσκεται ξαπλωμένος στὴ μέση τοῦ τρίτου αὐτοῦ τάφου, σὲ μιὰ περίεργη ἐντυπωσιακὴ καὶ ἀγέρωχη στάσι, ἀνάσκελα καὶ μὲ χέρια καὶ πόδια ἀνοιχτά. Πλάι του στ' ἀριστερά του, ἕνας ἀδύνατος σκελετός, ἴσως γυναικας, φαίνεται νὰ παραμερίστηκε στὴν ἄκρη γιὰ νὰ δώσῃ χῶρο στὸ κύριο πρόσωπο τοῦ τάφου, ἐνῷ στὰ πόδια τοῦ τελευταίου αὐτοῦ, λίγο λοξὰ, εἶναι ἕνας τρίτος σκελετός. Μερικὰ ὠραιότατα, ἢ τουλάχιστον πολὺ ἐνδιαφέροντα, ἀγγεῖα, ξίφη, θραχιόλια καὶ ἄλλα μικροαντικείμενα ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη ταξινομηθεῖ, ὡς τὴ στιγμή ποὺ γράφουμε, συμπληρώνουν τὴν ἀνακάλυψι.

Ἡ ἀποστολὴ Οὐεῖς ἐκτελεῖ αὐτὴ τὴ στιγμή δύο κυρίως ἀποκαλύψεις. Δεξιὰ τοῦ δρόμου ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀκρόπολι, καὶ λίγο πρὶν ἀπὸ τοὺς τάφους τοῦ Παπαδημητρίου, ἀνακάλυψε ἕνα ἐργαστήριον ἢ μαγαζὶ ἢ ἀποθήκη τοῦ 13ου αἰῶνα π.Χ. (βλ. εἰκόνα), θασισμένη πάνω σ' ἕναν ἰσχυρότατο τοῖχο. Μέσα στὰ διαμερίσματα ὑπάρχουν μεγάλες στάμνες ἢ πιθάρια. Μερικὲς ἔχουν σφραγισμένα θουλώματα ποὺ ἐγγυῶνται γιὰ τὴν ἀκρίβεια τοῦ θάφους καὶ τὴν ποιότητά τοῦ περι-

Δωμάτια ἀποθήκης τοῦ 13ου αἰῶνα.
Βάσεις γιὰ πιθάρια

χομένου ὑγροῦ, λαδιοῦ, κρασιοῦ κ.τ.τ. Τὸ κυριώτερον ἀπ' ὅλα τὰ εὐρήματα ἐδῶ εἶναι οἱ περίφημες πινακίδες, γραμμένες μὲ σήματα μιᾶς ἄγνωστης γραφῆς, ποὺ φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦσαν τὰ κατὰ στίχα τῆς ἀποθήκης. Ἡ γραφὴ εἶναι ἑλληνικὴ, ἀπὸ τὶς πρώτες, ἀλ-

λὰ ποὺ δὲν συνδέεται μὲ τὴν ἀρχαϊκὴ τῶν μεταγενεστέρων ἐποχῶν καὶ ποὺ γι' αὐτὸ δὲν ἔχει διαβάσαστεῖ μέχρι τῆς στιγμῆς. Θὰ τὴ διαβάσῃ ποτὲ κανεὶς;

Ἄλλη ἀνακάλυψις τῶν Ἀγγλων εἶναι ἕνα συγκρότημα ἰδιωτικῶν σπιτιῶν τῆς Ἰδίας περίπου ἐποχῆς, δυτικῶς τῆς ἀκροπόλεως. Εὐρήματα ἐδῶ εἶναι, χάλκινα ἀγροτικά καὶ ἐργαστηριακὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ συνηθισμένα ἀγγεῖα.

Κι' ἀλήθεια, ἂν στοὺς Δελφοὺς ἀναπνέει κανεὶς τὸ ὑπεράνθρωπο, καὶ στὰ ερείπια τῶν Ἀθηνῶν τὴν πνευματικὴ ἀνωτερότητα τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς, ἐδῶ στὶς Μυκῆνες δὲν μπορεῖ ν' ἀπαλλαγῇ κανεὶς ἀπὸ συναίσθημα τοῦ τραγικοῦ, συναίσθημα ποὺ φαίνεται νὰ διακρινόσθαι καὶ νὰ ζοῦν οἱ ἱδίες οἱ πέτρες, κι' ἀπὸ τὸ ὅποιον, καθὼς λέει ὁ ποιητής, μονάχα μὲ τὸν ὕπνο μποροῦμε ν' ἀπαλλαγούμε...

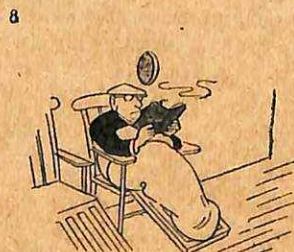
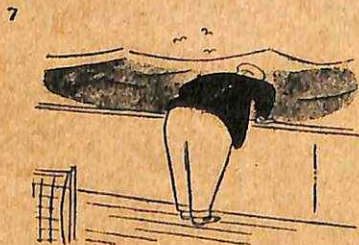
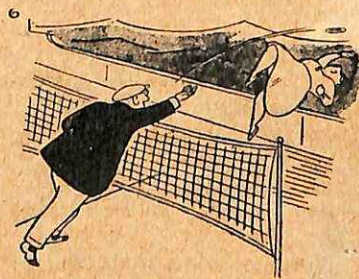
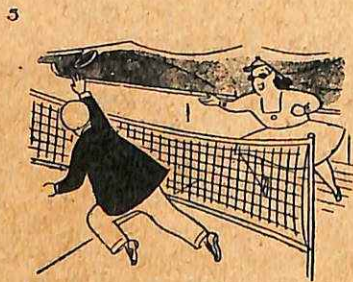
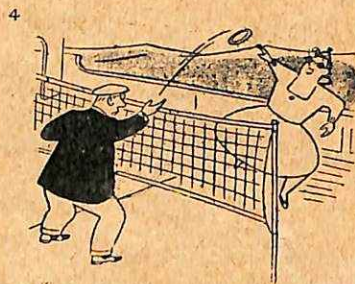
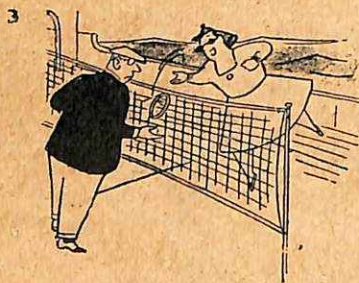
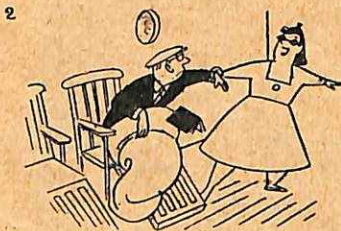
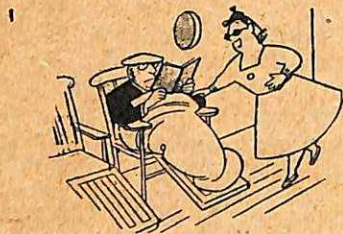
«... τέτοιον ὕπνο χουσοὺ ποὺ ὁ ἥλιος χαρίζει πάνω στὶς εὐωδιασμένες αὐτὲς πλαγιές, ἐδῶ ὅπου βλέποντας ὄνειρα τῶν χρυσῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδας, τότε ποὺ βασίλευε ὁ Ἀγαμέμνων, οἱ Μυκῆνες κοινοῦνται τώρα βαθεῖα θαμμένες, τυλιγμένες μέσα στὴν αἰώνια γαλήνη».

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἀρχαιολόγοι ἐργάζονται, ἐπιτηροῦν καὶ ὅλο ψάχνουν γιὰ κάτι νέο... δηλαδὴ παλιό.

Κι' ἔτσι κομμάτι-κομμάτι, μὲ τὴν ὑπομονητικὴν ἐργασία τῶν εἰδικῶν, ἐλπίζουμε νὰ διαβάσουμε νέες σελίδες τοῦ δραματικοῦ θι-

βλίου τῆς προϊστορίας τοῦ τόπου. Καὶ σίγουρα μᾶς περιμένουν νέες ἀποκαλύψεις, ἀκριβῶς ἐδῶ σ' αὐτὸν τὸν τόπο ὅπου κοιμοῦνται ἴσως ἀκόμη πολλοὶ μεγάλοι ἄρχοντες περιμένοντας τριάντα καὶ σαράντα αἰῶνες γιὰ νὰ ξαναδοῦν τὸν ἥλιο.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τοῦ

Ι. Μ. ΜΠΟΤΣΕΝΣΚΙ

Ἀπὸ τὸ βιβλίο Der Sowjetrussische Dialektische Materialismus, Βέρνη, 1950

Τὸ πρῶτο πράγμα πὺ πρέπει νὰ ἐννοήσουμε γιὰ νὰ συλλάβουμε τὴ φύση τοῦ Μπολσεβικισμοῦ εἶναι ὁ φιλοσοφικὸς του χαρακτήρας. Ὑπάρχουν, βέβαια, καὶ ἄλλοι παράγοντες πὺ συντέλεσαν στὴ διαμόρφωσι τοῦ Κόμματος καὶ ἐπηρεάζουν τὶς ἐνέργειές του. Τὸ Κόμμα ὅμως πιστεύει ὅτι ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι καὶ πρὸς χάριν ἐνὸς φιλοσοφικοῦ Πιστεύω. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πὺ ἡ φιλοσοφία θεωρεῖται σήμερα θέμα ἐξαιρετικῆς σημασίας στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση.

Σπουδαιότης τῆς φιλοσοφίας

Σύμφωνα με τὴν Μπολσεβικικὴ θεωρία, ὅπως διατυπώνεται στοὺς «κλασσικοὺς» καὶ ἐπαναλαμβάνεται στερεότυπα ἀπὸ ὅλους ὅσοι πραγματεύονται τὸ θέμα, εἴτε στὰ Σοβιετ εἴτε στὶς σοβιετίζουσες χώρες, ὁ διαλεκτικὸς καὶ ἱστορικὸς ὕλισμος (δηλαδὴ ἡ φιλοσοφία) εἶναι ἡ «βάσις» καὶ τὸ σπουδαιότερο ὄπλο τοῦ κόμματος στὸν ἀγῶνα ἐναντὶον τοῦ ἀστικοῦ κόσμου. Χωρὶς αὐτὸ, τὸ κόμμα δὲ θὰ μπορούσε νὰ κἀνὴ τίποτα. Ἡ θεωρία αὕτη εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρμηνευθῇ ἀπὸ τὴν Μαρξιστικὴ ἀρχὴ τῆς «διαλεκτικῆς» ἀλληλοεξαρτήσεως θεωρίας καὶ πράξεως — γιὰτὶ ἡ φιλοσοφία θεωρεῖται στὰ Σοβιετ ὡς ἡ «γενικὴ θεωρία» τοῦ κόμματος. Ἐνῶς ἄλλος παράγων, ὁ ὁποῖος ἐπέδρασε στὴ σύγχρονη σοβιετικὴ

σκέψι, εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία, ἡ στάσι τοῦ Λένιν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦταν μόνον πολιτικὸς ἡγέτης, ἀλλὰ καὶ μανιώδης στοχαστὴς.

Τὸ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη πάρθηκε στὰ σοβαρά, φαίνεται ἀπὸ τὴν προσπάθεια τοῦ κόμματος νὰ σκορπίσῃ φιλοσοφικὰ βιβλία. Νὰ μερικοὶ ἀριθμοὶ γι' αὕτη τὴν προσπάθεια: Τούλάχιστον 327.000.000 ἀντίτυπα τῶν ἔργων τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἐνγκελς, τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Στάλιν — πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα φιλοσοφικὰ — λέγεται ὅτι πούληθηκάν μέσα σὲ εἰκοσιδύο χρόνια. Ἡ «Σύντομη Ἱστορία τοῦ Κόμματος», πὺ περιέχει ἕνα αὐστηρὰ φιλοσοφικὸ κεφάλαιο γραμμένο ἀπὸ τὸν Στάλιν, πούληθηκε σὲ 35.762.000 ἀντίτυπα. Ἀλλὰ καὶ μὴ Μαρξιστοὶ φιλοσοφοὶ ἐκδόθηκάν σὲ τεράστια κλίμακα: Τὰ «Μετὰ τὰ Φυσικὰ» τοῦ Ἀριστοτέλη πούληθηκάν σὲ 783.000 ἀντίτυπα, τὰ ἔργα τοῦ Ἐ-

γέλου σὲ 200.000, τοῦ Σπινόζα σὲ 55.200, τοῦ Ντιντερώ σὲ 139.000. Ἀκόμη καὶ στὸ ἐξωτερικό, λ. χ. στὴ Γαλλία, τὸ κόμμα ἐκδίδει πάμπολλα φιλοσοφικά βιβλία. Ἡ φιλοσοφία διδάσκεται στὰ σχολεῖα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ τῶν χωρῶν ποὺ θρῖσκονται ὑπὸ τὸν ἔλεγχό της. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἡγετικά στελέχη, ἓνα σημαντικό μέρος τῆς ἐκπαιδεύσεώς τους ἀποτελεῖ ἡ φιλοσοφία. Σὲ μιὰ ἐσπερινή τάξη ἡγετικῶν στελεχῶν, τὸ 1945, ἀπὸ τὶς 340 ὄρες τῶν παραδόσεων, οἱ 126 ἦσαν ἀφιερωμένες στὴν ἀκαδημαϊκὴ φιλοσοφία καὶ τὴν ἱστορία της.

Ἀλλὰ ἡ πιὸ πειστικὴ ἀπόδειξις τῆς σπουδαιότητάς, τὴν ὁποία τὸ κόμμα ἀποδίδει στὴν φιλοσοφία, εἶναι ἡ μεγάλη ἀνάμιξι τῶν ἀνωτάτων ἀρχῶν σὲ καθαρὰ φιλοσοφικά ζητήματα. Ἀναφέρομε μερικὰ ἀπ' τὰ πιὸ γνωστὰ γεγονότα αὐτοῦ τοῦ εἵδους: Στις 25 Ἰανουαρίου τοῦ 1931, ἕνας φιλόσοφος τῆς ἡγεσίας, ὁ Α. Μ. Ντεμπόριν, ἀποκηρύχθηκε ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος. Στις 11 Νοεμβρίου τοῦ 1938, ἡ ἴδια ἐπιτροπὴ ἐξέδωσε μιὰ ἐπίσημη ἀνακοίνωσι σχετικὰ μὲ τὴ διδασκαλία τῆς φιλοσοφίας. Ἐξί χρόνια ἀργότερα, τὴν 1 Μαΐου 1944, καταδικάζονταν οἱ πλάνες ὠρισμένων φιλοσόφων. Ἐπειτα, στις 25 Ἰουνίου 1947, ὁ Α. Α. Ζντάνωφ, μιλώντας ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Στάλιν, ἀποκήρυξε ἓνα φιλόσοφο τῆς ἡγεσίας, τὸν Γ. Φ. Ἀλεξαντρώφ, κι' ἐξέδωσε κανόνες γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς φιλοσοφίας στὴ Σοβιετικὴ Ἐνῶσι. Ἡ μικρὴ Ἀρμενικὴ Δημοκρατία μιμήθηκε τὴν Ἐνῶσι καταδικάζοντας, τὸ Νοέμβριο τοῦ 1947, δύο ἀπὸ τοὺς δικούς της φιλοσόφους,

τὸν Β. Τσακογιάν καὶ τὸν Α. Ἀδαμιάν.

Καταγωγή

Ἀνρωτήσετε ποῖα εἶναι ὅλη αὐτὴ ἡ σπουδαία φιλοσοφία, τὰ μέλη τοῦ Κόμματος θὰ σᾶς ἀπαντήσουν πὺς εἶναι ὁ Μαρξισμός — Λενινισμός — Σταλινισμός. Ὁ ὅρος περιγράφει ἀρκετὰ καλὰ τὴν καταγωγή της, ὥς-τόσο χρειάζεται κάποια ἐξήγησι γιὰ νὰ ἐννοηθῇ σωστά. Πρὶν ἀπ' ὅλα ἂς σημειώσουμε πὺς ἡ συνταύτισις τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας μὲ τὸν Μαρξισμό εἶναι λάθος: Ὑπάρχουν διάφορα εἶδη Μαρξισμού, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἄκρως ἀντίθετα μὲ τὴν Σοβιετικὴ φιλοσοφία. Ὁ Μάρξ, βέβαια, εἶναι μιὰ μεγάλη δογματικὴ πηγή, ὁ Ἐνγκελς ὅμως ἀναφέρεται πάρα πολὺ συχνότερα ἀπὸ τοὺς σοβιετικούς φιλοσόφους, καὶ μπορούμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἡ Λενινιστικὴ συνταύτισις τοῦ Μάρξ μὲ τὸν φίλο καὶ συνεργάτη του ἀδικεῖ τὸν πρῶτο. Ὅπως δὴποτε ὁ Λένιν ἔκλινε πρὸς τὸν Ἐνγκελς, προσθέτοντας μερικὰ νέα στοιχεῖα στὸν «Μαρξισμό». Μέρος ἀπ' αὐτὰ εἶναι ρωσικῆς ἐπαναστατικῆς προελεύσεως, μέρος πάλι ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ Λένιν. Ὡς πρὸς τὶς τεχνικὲς λεπτομέρειες, ὁ Λένιν ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισι τοῦ ρεαλισμοῦ ἐναντίον μερικῶν νεωτεριστικῶν τάσεων τῆς φυσικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ ταυτοχρόνως ἐκπονοῦσε μιὰ ὕλιστικὴ θεωρία πού, ἂν τὴν ἀκολουθοῦσε στὶς συνέπειές της, θὰ τὸν ὡδηγοῦσε στὴν ἀπόρριψι τοῦ ὕλισμοῦ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ πραγματικὸς ἰδρυτὴς τῆς σύγχρονης Σοβιετικῆς φιλοσοφίας δὲν εἶναι οὔτε ὁ Μάρξ, οὔτε ἀκόμη ὁ Ἐν-

γκελς, ἀλλὰ ὁ Λένιν. Τὰ δόγματα τοῦ Λένιν, ὅπως παρουσιάζονται ἀπὸ τὸν Στάλιν, εἶναι ἡ πραγματικὴ θάσι καὶ δίχως ἄλλο, σχεδὸν ὁλόκληρο τὸ περιεχόμενο τῆς σύγχρονης Σοβιετικῆς φιλοσοφίας.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας

Ἡ φιλοσοφία ἔχει καὶ στὰ Σοβιέτ τὴν ἱστορία της καὶ ἡ ἱστορία αὕτη μπορεῖ νὰ διαιερεθῇ σὲ τρεῖς περιόδους, ποὺ ἀνταποκρίνονται κατὰ κάποιον τρόπο σὲ ἀντίστοιχες περιόδους τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἱστορίας τῆς χώρας. Ἡ ἀρχὴ της μπορεῖ νὰ τοποθετηθῇ στὰ 1921, τότε ποὺ ὅλοι οἱ μὴ Λενινισταὶ φιλόσοφοι ἀπομακρύνθηκαν καὶ δὲν ἐπετράπη πιά ἡ ἔκδοσι βιβλίων μὴ Λενινιστῶν φιλοσόφων. Ἡ πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται ἀπὸ συζητήσεις ἀνάμεσα στὶς δύο παρατάξεις τῶν Σοβιετικῶν φιλοσόφων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς: Ἡ μία παράταξις ἐτόνιζε τὰ ὕλιστικά στοιχεῖα τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ, ἡ ἄλλη τὰ διαλεκτικὰ ἢ τοῦλάχιστον τὴν κατηγοροῦσαν ὅτι ἔκανε ἔτσι. Ἐπειτ' ἀπὸ μιὰ περίοδο ὀξυτάτων συζητήσεων, ἡ φιλονεικία τερματίστηκε μ' ἓνα διάταγμα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ 1931, ποὺ ἀναφέραμε ἤδη.

Ἐπακολούθησε μιὰ δευτέρη περίοδος, ἡ ὁποία, συγκρινόμενη μὲ τὴν πρώτη, μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ «νεκρά περίοδος». Ἀπ' ὅτου οἱ φιλόσοφοι συνεδέθηκαν, στὰ 1931, μὲ τοὺς πολιτικῶς «παρεκκλίνοντας», ἡ φιλοσοφία ἔγινε πολὺ ἐπικίνδυνο πράγμα. Ὅτι ἔχομε ἀπ' αὕτη τὴν περίοδο εἶναι ἐκλαϊκεύσεις τῶν «κλασσικῶν» καὶ μερικὰ σχόλια σ' αὐτοὺς. Μόνο

ἓνα ἔργο αὐτῆς τῆς περιόδου ἔχει πραγματικὸ ἐνδιαφέρον, «Ἡ Σύνοψις τῆς ἱστορίας τοῦ Κόμματος», γραμμένη ἀπὸ τὸν Στάλιν. Τὸ δεύτερο ἡμῶν τοῦ τετάρτου κεφαλαίου της ἔγινε ἀπὸ τότε ὁ κανὼν τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας.

Μιὰ τρίτη, ἂν καὶ πολὺ σύντομη, περίοδος ἀνοίξε μὲ τὸν πανηγυρικὸ λόγον τοῦ Ζντάνωφ, τὸ 1947. Ὁ ἀποθανὼν πολιτικὸς ἡγέτης σ' αὐτὸ τὸ λόγο καταδίκαιζε ὅχι μόνον τὸν δυστυχῆ Ἀλεξαντρώφ, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς Σοβιετικούς φιλοσόφους. Τὸ 1947 ἰδρύθηκε μιὰ μεγάλη φιλοσοφικὴ ἐπιθεώρησις, ἡ Βαπρόζυφιλολογία (Προβλήματα Φιλοσοφίας), καὶ οἱ συνεργάται της διακρίνονταν γιὰ τὴ βίαιη πολεμικὴ τους ἐναντίον Ἀυτικῶν φιλοσόφων, ὅπως ὁ Ἀϋερ, ὁ Κάρναπ, ὁ Μαριταίν, ὁ Ράσσελ, ὁ Σάρτρ καὶ ἄλλοι.

Φαίνεται πὺς ἡ περίοδος αὕτη ἔκλεισε ἤδη. Πάντως οἱ καλύτεροι διανοοῦμενοι τῶν Σοβιέτ, αὐτοὶ ποὺ εἶπαν θαρραλέα κάτι ἐνδιαφέρον κατὰ τὴ διάρκειά αὐτῆς τῆς περιόδου, σχεδὸν ὅλοι καταδικάστηκαν. Ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἐκδόσεις τῆς Βαπρόζυ ἀποκομίζεσι κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μιὰ καινούργια νεκρὴ περίοδος ἀρχισε ἔπειτα ἀπὸ ἓνα σύντομο διάλειμμα σχετικῆς ἐλευθερίας.

Δύο πράγματα πρέπει νὰ σημειώσουμε σχετικὰ μὲ τὶς διαφορὰς αὐτῆς συζητήσεως, γιὰτὶ οἱ παρεξηγήσεις εἶναι πολλὰ καὶ πολὺ διαδομένες. Πρῶτον, ὅτι ὅλη ἡ Σοβιετικὴ φιλοσοφία εἶναι Λενινιστικὴ, ἐπειδὴ μιὰ διαφορετικὴ κατεύθυνσις εἶναι ἀδιανόητη στὴ Σοβιετικὴ Ἐνῶσι. Δεύτερον, ὅτι ἓνας φιλόσοφος ποὺ καταδικάζεται γιὰ τὶς φιλοσοφικὰς του

πλάνες δὲν «ἐκκαθαρίζεται», δὲν ἐκτελείται δηλαδή, οὔτε στέλνεται σὲ στρατόπεδο συγκεντρώσεως, ἂν ὑποταχθῇ, ὅπως κάνουν πολλοί. Ὑπάρχουν θέβαια περιπτώσεις «ἐκκαθαρίσεως», ἀλλὰ κανονικά ἡ καταδίκη ἔχει ὡς μόνη συνέπεια νὰ χάσῃ ὁ ἔνοχος τὴν ἡγετική του θέσι.

Ἐξωτερικὴ ὁργάνωσις

Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὰ ξέρῃ κανεὶς ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἑξωτερικὴ ὁργάνωσι τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας. Ὑπάρχουν, ἐν τούτοις, μερικά δεδομένα πού μποροῦν νὰ δώσουν μιὰ ἰδέα. Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἔχει ἕνα τμήμα ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας, πού ἐκδίδει ἕνα Δελτίο, μὲ μερικές φιλοσοφικές πραγματείες. Ἐπίσης περιλαμβάνει ἕνα Φιλοσοφικὸ Ἰνστιτούτο, πού εἶναι καὶ ἡ κύρια σχολὴ ἀνώτερων φιλοσοφικῶν σπουδῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Ὀγδονταδύο σπουδασταὶ γράφτηκαν σ' αὐτὸ τὸ Ἰνστιτούτο τὸ 1948 καὶ δέκα διατριβὲς παρουσιάσθηκαν μέσα στὸ 1947.

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἐκδόσεις, παραξενεύεται κανεὶς ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εἶναι μᾶλλον λίγες. Ἡ μοναδικὴ φιλοσοφικὴ ἐπιθεώρησις Πόντ Ζναμένεζ Μαρξίσμου (ὕπὸ τὴν σημαία τοῦ Μαρξισμού), πού ἱδρύθηκε τὸ 1922, διέκοψε τὴν ἔκδοσί της τὸ 1944. Τὴν ἀκολούθησαν δύο τόμοι τοῦ Φιλοζόφου Ζαπίσκι (Φιλοσοφικές Σημειώσεις) τὸ 1946 καὶ τὸ 1948. Τότε ἱδρύθηκε ἡ Βαπρόζου Φιλοζόφου (1947). Ὑπετίθετο πὺξ θὰ ἔβγαине τρεῖς φορές τὸ χρόνο, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα οἱ ἐκδόσεις ἦταν πάντα καθυστερημένες μέχρι τελευταία. Ἡ

Βαπρόζου Φιλοζόφου δημοσιεύει, μαζί μὲ συστηματικές καὶ ἱστορικές πραγματείες, συζητήσεις μεταξὺ τῶν Σοβιετικῶν φιλοσόφων καὶ πολεμικές ἐναντίον τῶν ξένων, καθὼς καὶ μερικές ἐκτεταμένες βιβλιοκρισίες. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐνοϊκὴ ἐτιμηγορία πολλῶν φιλοσόφων γιὰ ἕνα βιβλίο δὲν ἀποτελεῖ ἐγγύησι ἐναντίον τῆς καταδίκης τους. Ἡ «Ἱστορία τῆς Δυτικῆς Φιλοσοφίας» τοῦ Ἀλεξαντρώφ εἶναι ἕνα παράδειγμα: Ἐγκρίθηκε ἀπὸ δεκαπέντε περίπου φιλοσόφους τῆς Μόσχας ἔπειτα ἀπὸ πολλές συζητήσεις στὸ Ἰνστιτούτο, καὶ ὁμῶς καταδικάστηκε.

Τὸ πνεῦμα τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας

Ερχόμεθα τώρα στὴν περιγραφή τῶν μεθόδων καὶ τῆς στάσεως τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας. Καὶ τὰ δύο εἶναι ἀπολύτως θεολογικά — χωρὶς θρησκεία βέβαια. Γενικά οἱ μέθοδοι καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας ἔχουν μιὰ καταπληκτικὴ ὁμοιότητα μὲ τὴν Καθολικὴ Θεολογία. Ἡ Σοβιετικὴ φιλοσοφία ἔχει μιὰ σειρά «ἱερῶν» βιβλίων, «κλασσικῶν» ὅπως λέγονται, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἀκριβῶς ὅπως ἡ Βίβλος ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς θεολόγους. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀντιλογία σ' αὐτά. Τὰ μεταχειρίζονται σὰν ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα στὶς συζητήσεις, καὶ ἡ κύρια προσπάθεια τῶν Σοβιετικῶν φιλοσόφων εἶναι στὴ λεπτομερὴ ἑρμηνεία τῶν κειμένων αὐτῶν. Τέτοια εἶναι ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ἐνγκελς, τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Στάλιν — καὶ μόνο αὐτῶν. Μερικά ἄλλα κείμενα κατέχουν κάπως κατώτερη θέ-

σι, ὅπως λ.χ. οἱ λόγοι τοῦ ἀποθανόντος Ζντάνωφ. Τὸ Κόμμα, ἐκπροσωπούμενο ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, παίρνει σπουδαίες ἀποφάσεις ὡς πρὸς τὰ σωστά δόγματα πού πρέπει νὰ ἱσχύουν, καὶ κάποτε ἀνάγει τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς σὲ ἐπίσημα διατάγματα. Ὁποῖος δὲν ἀκολουθεῖ τὸ σωστὸ δρόμο, κηρύσσεται αἰρετικός.

Θὰ παρατηρήσῃ ἴσως κανεὶς ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι πάρα πολὺ παράδοξα, ἐφ' ὅσον οἱ Μπολσεβίκοι θεωροῦν τοὺς συγγραφεῖς τῶν «κλασσικῶν» τοὺς ἔργων κοινούς ἀνθρώπους. Δύσκολα καταλαβαίνουμε σύμφωνα μὲ ποιά λογικὴ θέσι ἀποδίδεται τὸ ἀλάθητο σ' αὐτοὺς ἢ στὸ Κόμμα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας. Οἱ Μπολσεβίκοι φιλόσοφοι εἶναι ὅχι μόνο ἄκρως δογματικοὶ — θέβαιοι πὺξ κατέχουν τὴν ἀλήθεια — ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐπιθετικοί. Οἱ συζητήσεις, ἀκόμη καὶ μεταξὺ τῶν Μπολσεβίκων, εἶναι ἀγριώτατες. Τὰ τελευταῖα χρόνια αὐτὸ τὸ φαινόμενο εἶναι ἴσως πιὸ φανερό ἀπὸ πρὶν, καὶ κάνει ἀκόμη πιὸ δυσάρεστη ἐντύπωσι, ἐξ αἰτίας τοῦ ἀγρίου σωβινισμού τῶν συγγραφέων.

Ἄς προσθέσουμε κάτι ἀκόμη χαρακτηριστικώτερο αὐτῆς τῆς φιλολογίας. Μεταχειρίζεται μιὰ ἰδιαίτερη ὁρολογία, στὴν ὁποία οἱ Δυτικὲς λέξεις, ὅπως «ὕλισμος», «ἰδεαλισμός» κ.λ.π., χρησιμοποιοῦνται κατὰ τρόπο ἀσθαίρετο καὶ τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ ὅτι στοὺς Δυτικοὺς φιλοσόφους. Γενικά, ὁποῖος ἔχει κάποια ἐπαφή μὲ τὰ πρωτότυπα ἔργα τῶν Σοβιετικῶν φιλοσόφων, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐκπλαγῇ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ φιλοσοφία τους, ἀπὸ ἀπόψεως μεθόδου, εἶναι κάτι τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο

πού στὴ Δύσι ὀνομάζουμε «φιλοσοφία». Στὴν πραγματικότητα δὲν πρόκειται γιὰ φιλοσοφία, ἀλλὰ γιὰ ἕνα εἶδος ταλμουδικῆς ἐξηγήσεως μερικῶν θεωρουμένων ἱερῶν κειμένων, ὑπὸ τὸν αὐστηρὸ ἔλεγχου τοῦ Κόμματος.

Τὸ περιεχόμενον τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας

Τὸ περιεχόμενον τῆς Σοβιετικῆς φιλοσοφίας εἶναι πασίγνωστο. Ὅποιοσδήποτε θέλει νὰ μάθῃ ὅτι οὐσιώδεις ὑπάρχει σ' αὐτὴν, ἀρκεῖ νὰ διτὸν «Διαλεκτικὸ καὶ Ἱστορικὸ Ὑλισμὸ» τοῦ Στάλιν.

Ἐκεῖνο πού κάνει ἐντύπωσι σ' ἕναν πού διαβάζει τὸν Στάλιν εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ κοινὴ λογικὴ πού διέπει τὸ ἔργο αὐτό. Δυστυχῶς τὸ μεγαλύτερο μέρος αὐτῆς τῆς κοινῆς λογικῆς ἐκφυλίζεται ἀπὸ δύο παρηκμασμένους Ἐγελιανισμοὺ, ὁ ὁποῖος γίνεται αἰτία ὥστε πολλὰ Σοβιετικὰ συγγράμματα (ὅπως ἐκείνων πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴν διαλεκτικὴ) νὰ εἶναι ἀπλὲς ἀνοησίες, πιθανῶς ἀκατάληπτες καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς συγγραφεῖς τοῦ.

Ἐκτὸς αὐτοῦ, ὑπάρχουν σοβαρὰ λάθη στὰ πιὸ θεμελιώδη δόγματα, ὀφειλόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον στὴ μηχανικὴ ἔνωση δυὸ τελείως ἀντιτιθεμένων φιλοσοφῶν: τοῦ Ἐγελιανισμοῦ καὶ τοῦ ὕλισμοῦ τὸν δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, πού ἀρνεῖται κάθε ἰδεαλισμὸ. Ἡ κατάστασι ἔγινε ἀκόμη πιὸ πολὺ πλοκή καὶ παράδοξη μὲ τὴν εἰσαγωγή τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, ὁ ὁποῖος διδάσκει τὸν ἄκρο κοινωνικὸν πραγματισμὸ, καὶ τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ, πού ἐκπροσωπεῖ ἕνα ἰντελλεκτουαλιστικὸ καὶ

ἀπόλυτο δόγμα. Μιά ἀπὸ τὶς πιὸ περιέργες συνέπειες αὐτῶν τῶν ἀντιφάσεων τὴν θρίσκουμε στὴν ἠθική. Μιά φιλοσοφία πού ἱσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἀπόλυτα «ἐπισημονική», εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἕνα προφητικὸ καὶ ἠθικὸ δόγμα πὺ κηρύσσει τὴ σῶτηρία, τὸ καθήκον, τὸν ἡρωισμό.

Σοβιετικὴ καὶ Δυτικὴ φιλοσοφία

Εἶται, μιὰ συνεργασία ἀνάμεσα στοὺς Δυτικοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς Σοβιετικοὺς εἰδικοὺς τοῦ Μαρξισμού — Λενινισμού — Σταλινισμού δύσκολα μπορεῖ νὰ νοηθῇ. Ἡ Δύσι πολὺ λίγα ἔχει νὰ μάθῃ ἀπ' αὐτοὺς — καὶ οἱ ἀντιρρήσεις πὺ προβάλλονται εἶναι πάντα ἐντελῶς πρωτόγονες. Ἀκόμη, ὅπως ἐξομολογοῦνται ἀπροκάλυπτα, ἐκεῖνο πὺ θέλουν οἱ Σοβιετικοὶ φιλόσοφοι, δὲν εἶναι ἡ ἀναζήτησι τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ἡ προπαγάνδα γιὰ τὸ Πιστεύω τους.

Εἶνας Ρῶσος περιμένει στὸ σοβιετικὸ δικαστήριον ν' ἀκούσῃ τὴν καταδίκη του σὲ ἑξορία στὴ Σιβηρία. Προτοῦ τοῦ ἀπαγγελθῇ ἡ ἀπόφασι, ζητᾷ τὴν ἄδεια ν' ἀπευθυνθῇ στὸ δικαστήριον. Ὁ Πρόεδρος τοῦ δίνει τὴν ἄδεια καὶ τότε ὁ κατηγορούμενος ρωτᾷ ἀφελῶς : — Ἀφοῦ ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μιὰ τέτοια κόλασι, ἕνας τόσο ἀπαίσσιος τόπος, γιὰτὶ δὲν μὲ στέλνετε ἐκεῖ ἑξορία, ἀντὶ νὰ μὲ στείλετε στὴ Σιβηρία;

✱

Θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ διηγηματογράφος Θόρντον Οὐίλντερ διηγώταν κάποια μέρα στοὺς φίλους του γιὰ μιὰ θεία του γεροντοκόρη πὺ ἀγαποῦσε τόσο πολὺ τὰ χρυσόψαρά της, ὥστε τὰ φύλαγε μέσα στὴ μπανιέρα της. — Ἐνας ἀπὸ τοὺς φίλους του τὸν ρώτησε : — Καὶ τὶ τὰ κάνει τὰ ψάρια, ὅταν θέλῃ νὰ κἀνῃ μπάνιο;

— Μά νομίζω, πὺς τοὺς δένει τὰ μάτια, ἀπάντησε ὁ Οὐίλντερ.

Coronet

Σὰν φαινόμενο ἡ Σοβιετικὴ φιλοσοφία ἀνήκει στὴν κοινωνιολογία καὶ ἔχει πολλὰς ὕψεις μεγίστου ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸν φιλόσοφο. Μιά ἀπ' αὐτὰς εἶναι τὸ γεγονός ὅτι, παρ' ὅλη τὴ σιδερένια πειθαρχία τοῦ Κόμματος, ἡ Δυτικὴ φιλοσοφία ποτὲ δὲν ἐσθῆσε τελείως στὶς Σοβιετικὰς χώρες. Κάπου—κάπου ἐμφανίζονται μερικοὶ διανοούμενοι πὺ, καθὼς φαίνεται, προσπαθοῦν νὰ σκεφθοῦν, καὶ ἀντιδρῶν στὴν ὑποδούλωσι καὶ στὸν ἐξευτελισμὸ πὺ ὑφίσταται ἡ φιλοσοφικὴ σκέψι. Ἴσως ἀξίζει νὰ τονισθῇ ὅτι πολλοὶ τέτοιοι διανοούμενοι ἔχουν λάβει ἐντελῶς Σοβιετικὴ ἐκπαίδευσι καὶ ὅτι γνωρίζουν τὴ Δυτικὴ φιλοσοφία μόνο μέσ' ἀπὸ τὰ διαστρεβλωτικὰ σχόλια τῶν φιλοσόφων τοῦ Κόμματος. Αὐτὸ δείχνει πὺς τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἔχει κοινὰ θεμελιώδη χαρακτηριστικὰ πὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἐκδηλώθηκαν δλοφάνερα στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ σκέψι.

TACHYDROMEIO TON KYMATON

Τοῦ

L T N N G R O H

Πάνω σ' ἕνα ἐμπορικὸ καράβι, σ' ἀνοιχτὰ τῆς Φλωρίδας, ἕνας ναύτης ἔγραφε στὴ γυναῖκα του πὺ μὲνει στὸ Μαϊάμι. Ἐκλείσε τὸ γράμμα του μέσα σὲ μιὰ μπουτίλλια καὶ τὴν ἔριξε στὴ θάλασσα. Ἡ μπουτίλλια ἐξώκειλε στὴν πλάξ τοῦ Χόλλυγουντ, στὴ Φλωρίδα, σὲ ἀπόστασι κάπου 30 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Μαϊάμι. Ἐκεῖ τὴν θρῆκε ἕνας ὑποχρεωτικὸς ἄγνωστος πὺ τὴν ἔστειλε στὸν προορισμὸ της. Ἐτσι, τὸ γράμμα τοῦ ναύτη ἔφτασε στὴ γυναῖκα του ἀκριβῶς μέσα σὲ δύο μέρες.

Τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ «ἐξπρές» ταχυδρομείου τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων εἶναι γνωστὸ ἀπὸ 2.200 χρόνια τοῦλάχιστον, ὥστόσο ἡ θάλασσα δὲν εἶναι πάντα τόσο ἀξιόπιστος ταχυδρόμος.

Ἐνα κομμάτι χαρτὶ μέσα σὲ μιὰ μπουτίλλια πὺ χορεῦει στὰ κύματα μᾶς θυμίζει ἴσως τὸ S.O.S. κανενὸς ναυαγίου. Ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὐτὴ χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὴν κατὰστρωσι θαλασσίων χαρτῶν.

Ἡ Ὑδρογραφικὴ Ὑπηρεσία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν χρησιμοποιεῖ σήμερα τέτοιες μπουτίλλιες, πὺ τὶς σκορπίζει στὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος γιὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ δρόμο πὺ ἀκολουθοῦν τὰ ρεύματα τῶν ἀνέμων καὶ τῆς θάλασσας.

Ὅπως εἶπαμε, ἡ μέθοδος αὐτὴ ἄρχισε ἐδῶ καὶ 2.000 χρόνια. Γύρω στὰ 300 π. Χ. ἕνας Ἑλληνας φιλόσοφος, ὁ Θεόφραστος, χρησιμοποίησε τὴν μέθοδο τῶν μπουκαλιῶν καὶ τῶν φυκῶν γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ Μεσόγειος δεχόταν τὰ περισσότερα νερά της ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό. Πολλοὺς αἰῶνες ἀργότερα, ὁ Βενιαμὴν Φραγκλῖνος χρησιμοποίησε τὴν ἴδια μέθοδο γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὴν διαδρομὴ τοῦ Ρεύματος τοῦ Κόλπου. Κατόπιν οἱ ἐπιστήμονες διαπίστωσαν ὅτι τὰ συμπεράσματα τοῦ Φραγκλίνου ἦσαν ἀκριβέστατα ἀπὸ κάθε ἀποψι.

Σήμερα οἱ ὠκεανογράφοι χρησιμοποιοῦν οὐσιαστικὰ τὴν ἴδια μέθοδο. Αὐτὸ τὸ παίγνιδι μὲ τὶς μπουτίλλιες παίζεται ἐπίσημα σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς χώρες πὺ ἔχουν ἐκτεταμένες ἀκτὲς, καὶ χιλιάδες ἐνθουσιῶδεις ἐρασιτέχνες ἀσχολοῦνται μ' αὐτό.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐξαφτάται ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψι τῆς μπουτίλλιας. Μέσα στὴ μπουτίλλια βρίσκεται μιὰ καρτέλλα μὲ τὴν ἡμερομηνία καὶ τὸ σημεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ρίχτηκε στὴ θάλασσα. Αὐτὸς πὺ τὴ θρίσκει σημειώνει ἐπίσης τὸ μέρος καὶ τὴν ἡμερομηνία τῆς εὐρέσεως. Τὰ στοιχεῖα πολλῶν μπουκαλιῶν μαζί μὲ ἄλλα δεδομένα καὶ παρατηρήσεις ἐπιτρέ-

πουν τὸν καθορισμὸ τῶν θαλασσίων ρευμάτων.

Ἡ μέθοδος φυσικὰ ἔχει κάποτε καὶ τὰ ἀπρόοπτά της. Ἐνας Ἀράπης τῆς ἀγγλικῆς Σομαλίας διέσχισε τὴν ἔρημο μετὰ τὴν καμήλα του γιὰ νὰ παραδώσῃ τὸ χαρτὶ πού θρυσκόταν μέσα στὴ μπουτίλλια στὸν Ἀγγλο Πρόξενο καὶ περιμένε πὼς θὰ ἀνταμειφθῇ γενναῖα γι' αὐτό! Φυσικὰ, ἀγανάκτησε φοβερά ὅταν ἡ Τράπεζα ἀρνήθηκε νὰ τοῦ... ἐξαργυρώσῃ τὸ ἔγγραφο μετὰ τὴς εὐχαριστίας, πού τοῦ ἀπηύθυνε ἡ Ὑδρογραφικὴ Ὑπηρεσία. Εἶχε πάρει τὸ ἔγγραφο αὐτὸ γιὰ ἐπιταγὴ καὶ κρίνοντας τὴν ἀξία του ἀπὸ τὴς διαστάσεις του, ἐπίστευε ὅτι «ἔκαμε τὴν τύχη του».

Στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ναυτικοῦ μαζὶ μετὰ διαφορὰς ἄλλες πληροφορίες θρυσκονται καταγεγραμμένα στοιχεῖα πολυτιμότερα τὸσο σὲ καιρὸ εἰρήνης ὅσο καὶ σὲ καιρὸ πολέμου. Ἡ γνῶσις τῶν ὠκεανείων ρευμάτων εἶναι σημαντικὴ γιὰ τοὺς ναυτικούς γιὰ λόγους οἰκονομίας καὶ ἀκρίβειας. Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὅταν οἱ ἐφοδιοπομπὲς ἔπρεπε νὰ πλεύσουν μετὰ ἀκρίβεια γιὰ νὰ θρυσκοῦν ἀκρίβειες στὸ ραντεβὸ τους, ἡ σημασία της ἦταν τεραστία. Μετὰ τὸν πόλεμο, χάρις στὰ στοιχεῖα πού εἶχαν συγκεντρωθῇ ἄλλοτε μετὰ τὴς ἐπιπλεύουσες μπουτίλλιες καταρτῶθηκε νὰ θρυσκοῦν καὶ νὰ καταστραφῶν οἱ ἐπιπλεύουσες νάρκες.

★

Ἡ μέθοδος μπορεῖ, λοιπόν, νὰ θεωρηθῇ ἐπιστημονικὴ, ὅταν ἐξετάζεται στὸ σύνολό της. Ὡστόσο, καθεμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὴς ἐπιπλεύουσες μπουτίλλιες δὲν εἶναι παρὰ ἓνα πραγματικὰ τυχερὸ παίγνιδι.

Ὁ ὠκεανὸς εἶναι ἓνας τεράστιος ἀχυρῶνας, ὅπου πολλὰ θελόνια χάνονται!

Μιά ἀπὸ τὴς πολυτιμότερες αὐτὲς πλανώμενες ἐπιστολὲς — ἂν κατ'ὀρθον κανεῖς νὰ τὴν ξαναβρῇ — ρίχτηκε στὴ θάλασσα μέσα σ' ἓνα ξύλινο βαρελάκι στ' ἀνοιχτὰ τῶν Ἀντιλλῶν κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς θύελλας, τὸ 1492. Ἡ μόνη σχετικὴ μαρτυρία πού ἔχουμε εἶναι μιὰ σημείωσις στὸ ἡμερολόγιο τοῦ Χριστόφορου Κολόμβου, πού ἔρριξε τὸ βαρελάκι αὐτὸ στὴν ταραχμμένη θάλασσα, φοβούμενος ὅτι τὸ πλοῖο του δὲν θὰ γλύτωνε. Ἀν κανεῖς εὕρισκε αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴ στὴν ἀκτὴ κανενὸς ἐρημόνησου, θὰ ἄξιζε ἀσφαλῶς νὰ πάρῃ τὴν περιουσία πού ὠνευρεῖτο ὁ Ἀράπης τῆς ἀγγλικῆς Σομαλίας.

Λίγες, ὅμως, εἶναι οἱ πιθανότητες ὅτι τὸ βαρελάκι θὰ πλῆξῃ ἀκτὴν, ἂν καὶ εἶναι γνωστὰ καταπληκτικὰ ρεκόρ. Μιά ἀπ' αὐτὲς, γνωστὴ μετὰ τὸ ὄνομα ὁ «Ἰπτάμενος Ὀλλανδός», περιμαζεύτηκε πολλὰ φορὲς ἀπὸ τὴ στιγμή πού ρίχτηκε στὴ θάλασσα ἀπὸ ἓνα ψαρά στὴ Βόρειο θάλασσα πρὶν ἀπὸ 25 χρόνια. Ἐκεῖνος πού τὴν εὕρισκε κάθε φορὰ, τὴν ξανάριχνε στὴ θάλασσα κι' ἔτσι ἡ μπουτίλλια ἔκανε πολλὰ φορὲς τὸ γύρο τοῦ κόσμου.

Πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια ὁ ἐξερευνητὴς τῶν Πόλων Ἐβελιν Μπάλντουϊν, ὅταν τοῦ τελείωσαν ὅλες του οἱ προμήθειες, ἔστειλε ἓνα S.O.S. μέσα σὲ μιὰ μπουτίλλια πού τὴν ἔρριξε στὸν Ἀρκτικό ὠκεανό. Σαρανταπέντε χρόνια ἀργότερα, ἓνας Ρώσος ψαράς θρυσκὸς τὴ μπουτίλλια. Εὐτυχῶς, ἡ ἐξερευνητικὴ ἀποστολὴ εἶχε κατορθώσει νὰ γυρίσῃ καὶ ὁ Μπάλντουϊν πέθανε στὸ σπίτι του ἀπὸ φυσικὸ θάνατο τὸ 1933.

Ὁ Διεθνὴς Ὁμιλος Φιαλῶν, πού ἔχει τὸ καταστατικὸ του καὶ τοὺς κανονισμοὺς του, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐνθουσιώδεις φίλους αὐτοῦ τοῦ σπόρ, πού ὅταν δὲν ἔχουν δουλειὰ ἀσχολοῦνται μ' αὐτό καὶ συγκεντρώνουν πληροφορίες πού τὴς θέτουν στὴ διάθεσι τῆς Ὑδρογραφικῆς Ὑπηρεσίας. Τὰ μέλη τοῦ Ὁμίλου ρίχνουν, κάθε ἐποχὴ, χιλιάδες μπουτίλλιες πού διατρέχουν ὅλους τοὺς ὠκεανούς τῆς γῆς. Ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἔχουν ἐξακριβώσει ὅτι χρειάζονται περίπου 12 μῆνες γιὰ νὰ περάσῃ μιὰ μπουτίλλια τὸν Ἀτλαντικόν, ἀπὸ τὴς Ἀνατολικῆς ἀκτὲς τῆς Ἀμερικῆς ὡς τὴν Εὐρώπη, καὶ 18 μῆνες γιὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴς Δυτικῆς ἀκτὲς τοῦ Μεξικοῦ ὡς τὴς Φιλιππίνες.

Μερικοὶ προτιμοῦν νὰ ἐργάζονται ἀνεξάρτητα: Ὁ «παπᾶς» μετὰ τὴς μπουτίλλιες, ἀπὸ τὴν Τακόμα τῆς Οὐάσιγκτων, εἶναι ἴσως ὁ περιφιλοτέλετος ἀπὸ τοὺς μανιώδεις τοῦ σπόρ.

Ἐχει ρίξει στὴ θάλασσα χιλιάδες μπουτίλλιες μετὰ ρητὰ καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ πάντα οἱ μπουτίλλιες του εἶναι ἀπὸ... οὐίσκου!

Ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος I τοῦ Μονακό, πού ἐνδιαφερόταν ιδιαίτερα γιὰ τὴ ναυσιπλοΐα, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους τῶν «φιαλοβόλων». Χρησιμοποίησε τὰ τεράστια ἔσοδα πού εἶχε ἀπὸ τὰ δικαιώματά του στὸ καζίνο τοῦ Μόντε Κάρλο γιὰ νὰ καλύπτῃ τὴς δαπάνες τοῦ ὠκεανογραφικοῦ τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ του. Τὰ στοιχεῖα πού ἔπαιρνε ἀπὸ τὴς ἐπιπλεύουσες μπουτίλλιες ἔπαιζαν σημαντικὸ ρόλο στὴς ἐρευνές του.

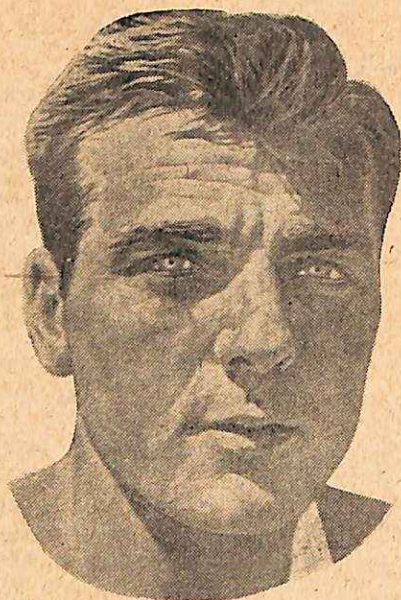
★

Τὰ συμπεράσματα πού θρυσκῶνται μετὰ τὸν τρόπο αὐτὸ δίνουν μιὰ ἰ-

δέα γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν μπουτιλιῶν πού φθάνουν στὸν προορισμὸ τους. Ὁ «παπᾶς» μετὰ τὴς μπουτίλλιες, ὑπολογίζει ὅτι ἔρριξε στὴ θάλασσα κάπου 15.000 μπουτίλλιες, ἀπὸ τὴς ὁποῖες εἶχε ἀπάντησις στὴς 1.500. Ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἔλαβε μόνον 227 ἀπαντήσεις στὰ 1.700 μηνύματα πού ἔστειλε σὲ μιὰ περίοδο 10 χρόνων. Τὸν περασμένο Ἰούλιο ρίχτηκαν σὲ ὅλες τὴς θάλασσες τοῦ κόσμου 336 μπουτίλλιες. Καθεμιὰ ἀπ' αὐτὲς περιεῖχε μιὰ ὑπόσχεσις ἀνταμοιβῆς γι' αὐτὸν πού θὰ τὴν ἔστειλε στὸν προορισμὸ της. Μέχρι σήμερα, μιὰ καὶ μόνη μπουτίλλια θρυσκὸς ἀπὸ ἓνα ἰθαγενὴ ἀπὸ τὴς Βαχάμες.

Μιὰ γεροντοκόρη ἀπὸ τὴ Νέα Ὠρὴν χρησιμοποίησε τὴς μπουτίλλιες σὲ ἀτομικὸ της... γραφεῖο συνοικεσίων. Κανεῖς δὲν ξέρει πόσες μπουτίλλιες ἔχει στείλει ὡς τώρα, οὔτε πόσες ἀπαντήσεις ἔλαβε. Ἀλλὰ μιὰ πλούσια χήρα τῆς Δυτικῆς Ἀκτῆς εἶχε περίφημα ἀποτελέσματα, μετὰ μιὰ καὶ μόνη μπουτίλλια πού ἔρριξε στὸν Εἰρηνικόν: Μέσα στὴ μπουτίλλια εἶχε τὴ διαθήκη της, πού ὠριζε γιὰ κληρονόμο της ἐκεῖνον πού θὰ εὕρισκε τὴ μπουτίλλια. Τὰ δικαιώματά της ἀκόμη παιδεύονται γιὰ νὰ ἐξακριβωθοῦν τὴ νομιμότητά καὶ τὸ κύρος αὐτῆς τῆς διαθήκης.

Σήμερα, οἱ ἐπιστήμονες δοκιμάζουν νὰ ἀντικαταστήσουν τὴς μπουτίλλιες μετὰ δοχεῖα ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη πού θὰ εἶναι, ὅπως φαίνεται, πιὸ ἀνθεκτικὰ, θὰ ἐπιπλεύουν καλύτερα καὶ θὰ ἀντέχουν περισσότερο στὴς θαλασσοταραχές. Ἀλλὰ οἱ ἐρασιτέχνες «φιαλοβόλοι» οὔτε ν' ἀκούσουν θέλουν γι' αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ. Ἡ μπουτίλλια λένε, εἶναι ἐκεῖνη πού δίνει στὸ σπόρ ὅλη τὴν γοητεία!

Μαθώμω Ματίας

(Από το «Time»)

Η Φινλανδία έτοιμάστηκε όσο μπορούσε καλύτερα για την είσοδή των 40.000 επισκεπτών που θα έφθαναν στο Έλσινκι για τους Όλυμπιακούς. Στον κεντρικό δρόμο της φινλανδικής πρωτεύουσας, την Μάνερχάιμιντι, σέ όλες τις βιτρίνες έβλεπες τους πέντε χρωματιστούς ολυμπιακούς κύκλους. Στις τοπικές εφημερίδες τα νέα των αγώνων είχαν επισκιάσει και τις σοβαρότερες διεισνείες ειδήσεις. Τα νοίκια των δωματίων έφτασαν σέ αστρονομικά ύψη και τα εστιατόρια πήραν 2.500 έκτακτους υπαλλήλους που

τους έμαθαν βιαστικά πώς να προφέρουν τα γαλλικά ονόματα των κρσίων και των λικέρ.

Στό ολυμπιακό χωριό Καπιλά (όπου στεγάστηκαν όλοι εκτός από τις γυναίκες αθλήτριες, τη ρωσική ομάδα και τους δορυφόρους), κοπάδι δόκληρο από κυνηγούς αυτογράφων παραμόνευε τους αθλητάς. «Τό όνομά σας, πλήζ. Μιά υπογραφή, πλήζ». Ύστερα από την αμερικανική ομάδα (350 άντρες και γυναίκες) με τις μπλε ζακέτες και τα γκριζα παντελόνια, την μεγαλύτερη προσχή την προσείλκυσε ή άμιλητη

ρωσική ομάδα. Ήταν κάπου 400 άνθρωποι, τους οποίους συνάδευαν συνεχώς 300 «επίσημοι». Αυτή ήταν ή πρώτη τους ολυμπιακή εμφάνισι από τις τσαρικές ήμέρες τοῦ 1912. Φαίνεται όμως ότι είχαν εγκαταλείψει όριστικά την ιδέα πώς θα μπορούσαν να πηγαينوέρχονται στο Έλσινκι αεροπορικώς κάθε μέρα για να αποφύγουν τη συνεχή διαμονή εκεί. Κι' έτσι εγκαταστάθηκαν πίσω από ένα μικρό Σιδηρούν Πασαπέτασμα, έξι μίλια από τό Όλυμπιακό Στάδιο.

☆

Κανείς δέν ήξερε πόσο καλοί θά ήταν οι Ρώσοι. Όστόσο όλοι περίμεναν πώς οι γεροδεμένες Ρωσίδες, που διεκδικούσαν έπτά παγκόσμια ρεκόρ, θα έπαιρναν τις πρώτες νίκες στα αγωνίσματα γυναικών. Άπέναντί τους στεκόταν πραγματικά μόνη ή καταπληκτική Όλλανδέζα νοικοκυρά, ή Φάννυ Μπλάνκερς Κοέν, που είχε κερδίσει τέσσερα χρυσά μετάλλια τό 1948 στο Λονδίνο.

Μόλις ό Βαρώνος Έρικ φόν Φρένκελ, ό δήμαρχος τοῦ Έλσινκι, κήρυξε την πατροπαράδοτη «Όλυμπιακή έκεχειρία», παρουσιάστηκαν ξαφνικά ή Έθνικιστική και ή Κομμουνιστική Κίνα, καθώς και ή Ανατολική Γερμανία και ζήτησαν, έστω και καθυστέρημένα, να πάρουν μέρος στους αγώνες.

Οι Όλυμπιακοί τοῦ 1952 έδωσαν τέλος και σέ κάτι παλιές έχθρότητες. Η Ίαπωνία και ή Δυτική Γερμανία βρέθηκαν να αγωνίζονται μαζί για πρώτη φορά μετά τον πόλεμο.

Συνολικά 6.500 αθλητές από 69 χώρες ήρθαν να αγωνιστούν για τα ολυμπιακά μετάλλια σέ 149 αγωνίσματα, από τό μπάσκετ

Ο "ΣΙΔΕΡΕΝΙΟΣ" ΦΟΥΡΟΥΧΑΣΙ

Όλες οι εφημερίδες έγραψαν για τον γέρο Μπουατέ, που όταν ό γιός του κατέρριψε τό ρεκόρ στο κολύμπι στους Όλυμπιακούς τοῦ Έλσινκι, έπεσε μέσα στην πισίνα με τα ρούχα για να τον φιλήσει. Στο ίδιο αγώνισμα, τελευταίος όμως, ήρθε ό Χιρονόσιν Φουρουχάσι από την Ίαπωνία. Ό Φουρουχάσι θα έπρεπε να έρθει πρώτος. Έτσι πιστεύαν όλοι στον τόπο του. Ήταν ένας άνθρωπος που παράδωαινε με καρχαρία, που τον σκότωνε και έφερνε τρoπαιο τα περύγια του. Κι' όμως στους Όλυμπιακούς ό Φουρουχάσι δέν κατάφερε τίποτα. Άπεναντίας ήταν σαν να ήθελε να βουλιάξει αντί να κολυμπήσει.

— Τι συνέβη; ρωτούσαν τον πατέρα του τον Ουλάτσι. Έμεις ξέραμε πώς ό γιός σου ήταν τορτίλλη, γιατί έγινε υποβρύχιο; Γιατί κόντεψε να βουλιάξει;

Και ό γέρο Ουλάτσι κουνώντας στωικά τό κεφάλι και άναστενάζοντας έδωσε τη θλιβερή άπάντησι:

— Ό γιός μου είναι γεμάτος σίδερο. Και έτσι είναι γραμμένο: Ό άνθρωπος πλέει, τό σίδερο βουλιάζει. Και κάτι άλλο, γραμμένο κι' αυτό, μου ήρθε από την Φινλανδία: Ξεκολλήσανε, λέει, τό γιό μου τον Χιρονόσιν από τον πάτο της πισίνας και μου τον στέλνουν με τό πρώτο καράβι. Έλπίζω να μην τό βουλιάξει κι' αυτό στο δρόμο.

☆

μπάλ ως την ιστιοπλοία, από τό μπόξ ως την πάλη, από τό μονόξυλο ως την άρσι βαρών.

Κάθε χώρα είχε πιθανότητα να διακριθί και σ' ένα ιδιαίτερο πεδίο. Οι Γάλλοι και οι Ίταλοι ήταν πάντα καλοί στο ποδήλατο, οι Γάλλοι και οι Ουγγαρέζοι στην ξιφασκία, οι Σουηδοί, οι Τσέχοι, οι Γερμανοί στις γυμναστικές ασκήσεις. Οι Άμερικανοί διακρίνονταν πάντα στα αγωνίσματα στίβου από τον καιρό που ό Τζάκιμς Κόννολλυ πήρε τον τίτλο τοῦ πρώτου Όλυμπιονίκη στα 1896, στην Άθήνα, πεδώντας στο άλμα τριπλούν 45 πόδια.

Καί φέτος ή άμερικανική ομάδα παρουσιάστηκε ισχυρή, ιδίως σέ αγωνίσματα ταχύτητας καί δρόμου μετ' έμποδίων. Από τά 1.500 μ. όμως ως τόν Μαραθώνιο, τίς πρώτες θέσεις διεκδικούσαν Σουηδοί, Φινλανδοί, Σλάβοι καί Βρεταννοί.

Οί Εύρωπαίοι κριτικοί αποδίδουν αυτή την άδυναμία τών Άμερικανών αθλητών στο ότι οί Ήνωμένες Πολιτείες προσέχουν πάντα περισσότερο την ταχύτητα παρά την άντοχή. Ωστόσο καί φέτος, όπως καί τό 1948, ή Άμερική έδωσε την απάντησι καί σ' αυτό μέ την θαυμάσια επίδοσι του Ρόμπερτ Μπρούς Ματίας στο δέκαθλο, τό αγώνισμα πού πλησιάζει περισσότερο από όλα τούς αρχαίους Όλυμπιακούς.

Τό δέκαθλο πού έχει στενή σχέση μέ τό αρχαίο πένταθλο (άλμα, άκόντιο, δρόμος, δίσκος, πάλη) δίνει την καλύτερη εύκαιρία για νά δοκιμασθή ή τέχνη καί ή άντοχή του αθλητή. Περιλαμβάνει δρόμους, 100, 400 καί 1.500 μ, 110 μ. μετ' έμποδίων, άκόντιο, δισκοβολία, σφαιροβολία, άλμα επί κοντώ, άλμα εις ύψος καί άλμα εις μήκος.

Ο Μπόμπ Ματίας, στά 21 του χρόνια, έχει κερδίσει ήδη οκτώ φορές στο δέκαθλο, τέσσερεις φορές σέ πρωτάθλημα της χώρας του καί έχει καί τό παγκόσμιο πρωτάθλημα. Στους Όλυμπιακούς του Έλσίνκι παρουσιάστηκε θέβαιος σχεδόν για τή νίκη. Είναι ψηλός μέ μακρυά άσφαλένια πόδια, μέ δυνατούς μύς καί άνοιχτό στήθος. Έχει την άπόλυτη ψυχραιμία καί την αυτοπεποίθησι του πρωταθλητή πού ξέρει πώς μοναδικός άνταγωνιστής του είναι ο νόμος της βαρύτητας καί ο χρόνος.

Άλλοτε είχε μεγάλη αγωνία

πριν από τούς αγώνες. «Τήν πρώτη φορά συλλογιζόμουν συνεχώς τά 1.500 μ. πού θα έτρεχα στο τέλος καί μ' έπιανε πανικός. Έμαθα όμως νά σκέπτομαι μόνο τό αγώνισμα της στιγμής εκείνης, γιατί ασφαλώς ο φόβος πού περνάς δέν θαθμολογείται».

Μόλις αρχίσουν οί αγώνες ή νευρικότητα περνά καί προχωρεί ήρεμος καί πειθαρχημένος. Ακόμη καί στο τέλος, όταν άγγίζει τό τέρμα, τό πρόσωπό του δείχνει συγκέντρωσι καί προσοχή, όχι όμως καί την παραμόρφωσι της αγωνίας. Άνάμεσα στα αγωνίσματα, ενώ οί άλλοι κάνουν θόλτες καί συζητούν, μέ νευρικότητα, ο Μπόμπ ξαπλώνει σέ μία γωνιά μέ μία πετσέτα στο κεφάλι καί περιμένει νά έρθη ή σειρά του. Καμμία φορά παίρνει καί κανένα ύπνάκο.

Μέσα στίς άτελείωτες δύο μέρες πού κρατά τό δέκαθλο, ο Ματίας είναι ψύχραιμος καί άπαθής σάν νά είναι θεατής. Συνεχώς ύπολογίζει την πολύπλοκη θαθμολογία καί αποφασίζει τότε πρέπει νά δώση όλη του τή δύναμι καί πότε νά φυλάξη λίγη για άργότερα. Στους Όλυμπιακούς του 1948, παρ' όλο πού ήταν μόνο 17 χρονών, άρνήθηκε μέ έπιμονή νά άρχισή τό άλμα επί κοντώ σέ ύψος μικρότερο από 10 πόδια. Δέν ήθελε νά ξοδεύη τίς δυνάμεις του εκεί πού ήξερε ότι θα πετύχαινε όπωσδήποτε. Στο τέλος πήδηξε 11 πόδια καί 5% ίντσες. (Δηλαδή σχεδόν 4 μέτρα).

Για τούς περήφανους κατοίκους του Τουάλλρι, της ιδιαίτερης πατρίδας του Ματίας στην Καλιφόρνια, τά λόγια του προπονητή είναι πολύ φτωχά. Στο Τουάλλρι, όπου τό δέκαθλο είναι τό

πιο αγαπητό παιγνίδι τών μαθητών, ο Μπόμπ Ματίας θεωρείται άπλούστατα ο μεγαλύτερος αθλητής της ιστορίας.

☆

Τά αθλητικά κατορθώματα του Μπόμπ Ματίας δέν είναι μόνο ζήτημα ταλέντου. Ο πατέρας του, πού στο Πανεπιστήμιο είχε διακριθή στο φούτ μπώλ, είναι γιατρός. Όλη ή οίκογένεια Ματίας αγαπά τόν αθλητισμό. Τά αδέρφια του παίζουν φούτ μπώλ καί αγωνίζονται στο δέκαθλο καί ή καινούργια έλπίδα της οικογενείας είναι ή αδελφή του Πατρίτσια, πού είναι τώρα 15 έτών καί θα πάρη μέρος όπως φαίνεται στους κολυμβητικούς τών Όλυμπιακών του 1956.

Από τά παιδικά του χρόνια ο Μπόμπ έδειχνε έξαιρετη ισορροπία καί συντονισμό στίς κινήσεις του. Ο μεγάλος του αδελφός ήταν ήταν 8 έτών έφερνε τούς φίλους του στο σπίτι για νά παίξουν μπάλλα καί θέβαια δέν είχαν καμμία διάθεσι νά προσέξουν τόν πιτσιρίκο τόν Μπόμπ, πού ήταν τότε πέντε χρόνων. Γρήγορα όμως είδαν πώς έκαναν λάθος.

Τά μεγαλύτερα παιδιά, λέει ή κυρία Ματίας, παρατήρησαν πώς ο μικρός έρριχνε την μπάλλα μέ μεγαλύτερη δύναμι καί την έπιασε καλύτερα άπ' τούς άλλους. Από τότε ξέραμε πώς είχαμε έναν αθλητή ανάμεσά μας.

Ο κήπος της οικογένειας Ματίας ήταν γεμάτος κάθε μέρα από ύποψηφίους αθλητάς. Τις Κυριακές πήγαιναν καί οί γονείς νά δούν τά παιδιά τους νά αγωνίζονται. Ο Μπόμπ διακρίθηκε γρήγορα καί στο Κολλέγιο κέρδισε 40 θραβεΐα καί κατέρριψε 21 ρεκόρ.

Στό τέλος της αθλητικής σαι-

ζόν του 1947 ήταν πιά φανερό πώς ο Μπόμπ Ματίας θα γινόταν ένας από τούς καλύτερους αθλητάς της πατρίδας του. Ωστόσο έντελως τυχαία προπονήθηκε στο δέκαθλο καί πήρε μέρος στους Όλυμπιακούς του 1948. Ακόμη καί ο προπονητής του Κολλεγίου του δέν ήξερε τί ήταν ακριβώς τό δέκαθλο. Έγραψε στην Όλυμπιακή Έπιτροπή, πήρε ένα βιβλιαράκι μέ τόν κανονισμό του δέκαθλου καί είδε πώς αυτό ακριβώς ταιριαζε στο πολύπλευρο ταλέντο του Ματίας.

Ο Μπόμπ ως τότε δέν είχε κάνει άλμα επί κοντώ, ούτε άλμα εις μήκος σέ αγώνες. Δέν είχε δη άκόντιο από κοντά, ούτε είχε τρέξει τά 400 ή 1.500 μ. μέ συναγωνισμό. Έτσι, άρχισε κανονική προπόνησι. Ο προπονητής του είχε στο νοϋ του νά τόν ετοιμάση για τούς Όλυμπιακούς του 1952, αλλά ο Μπόμπ αποφάσισε νά μην περιμένη. Καί αφού διακρίθηκε στον τόπο του καί κέρδισε στους δοκιμαστικούς, παρουσιάστηκε τό 1948 στο Λονδίνο μπροστά σέ 80.000 θεατάς για τούς πρώτους αγώνες του.

Στό τέλος της πρώτης μέρας ήταν τρίτος, μά είπε στη μητέρα του :

— Μην άνησυχής. Θα είμαι στην εξέδρα για τό μετάλλιο αύριο.

Την άλλη μέρα βροχή, λάσπη καί κρύο, ο χειρότερος καιρός για αγώνες. Άνάμεσα στα αγωνίσματα ο Μπόμπ κοιμόταν λιγάκι, διατηρούσε τίς δυνάμεις του καί έφαγε διπλό μεσημεριανό για νά είναι έν τάξει. Οκτώ ώρες περίμενε για νά έρθη ή σειρά του για τό επί κοντώ. Στίς 9 τό θράδυ πήδηξε 11 πόδια καί

5¼ ίντσες και στις 9.15 έρριξε το άκόντιο στα 165 πόδια και 1 ίντσα.

Μέσα στο σκοτάδι της ομίχλης, στο Στάδιο έλαμπε μόνο η ολυμπιακή φλόγα. Στις 10.30 μ.μ. η κυρία Ματίας είδε να ξεκινούν για τα 1.500 μ. Με κράμπα στο πόδι και πόνο στο στομάχι, ο Μπόμπ έφτασε στο τέρμα σε 5' 11" και πήρε τον τίτλο του.

— Δεν θα μπορούσα να το ξανακάνω ούτε για ένα εκατομμύριο δολάρια, είπε αργότερα στη μέτερα του.

Την άλλη μέρα όμως όταν θρισκόταν στην εξέδρα της νίκης, είχε αλλάξει γνώμη.

— "Όταν ο γιός μου στεκόταν εκεί και 80.000 άνθρωποι στέκονταν σε προσοχή όταν ύψωσαν τη σημαία και έπαιξαν τον ύμνο μόνο γι' αυτόν, είπα πως η καρδιά μου θα σπάση.

Τότε, όταν τα νέα της νίκης του Μπόμπ έφτασαν στο Τουλάρρι, η πόλη πανηγύριζε όλη τη νύχτα. Οι σειρήνες των εργοστασίων και τα κλάξον των αυτοκινήτων σφύριζαν συνεχώς και μερικοί ένθουσιώδεις έστησαν μια πινακίδα: «Θέλουμε τον Ματίας Πρόεδρο!»

"Όταν ο Μπόμπ γύρισε, 10.000 άνθρωποι τον χειροκρότησαν στους δρόμους. Τώρα οι σιδηροδρομικοί έχουν θαφτίσει το Τουλάρρι «Ματίαςβιλ», δηλαδή πόλη του Ματίας. Και στους δρόμους που οδηγούν στο Τουλάρρι οι πινακίδες λένε: «Τουλάρρι, πατρίδα του Μπόμπ Ματίας, Ολυμπιονίκη και πρωταθλητή των

Ένωμένων Πολιτειών στο δέκαθλο».

Οι τιμητικές διακρίσεις που του πρόσφεραν είναι πολλές. Η ανώτερη ίσως είναι το Βραβείο Σάλλεβαν για τον καλύτερο ερασιτέχνη αθλητή του Έθνους. Του πρόσφεραν και πολλές υποτροφίες, μα ο πατέρας του δεν τις δέχτηκε, λέγοντας πως καλύτερα είναι να τις δώσουν σε παιδιά που δεν έχουν τα μέσα να αναδειχθούν.

Όλοι αυτοί οι θρίαμβοι όμως δεν άλλαξαν τον Μπόμπ. Του άρεσει να πηγαίνει σε χορούς και να διασκεδάζει τότε - τότε, μα όταν του μιλούν για τις επιτυχίες του αλλάζει κουβέντα.

Στο δωμάτιό του που το μοιράζεται με τον αδελφό του, έχει κρεμασμένο ένα ρητό που βρήκε κάποτε: «Ένας νικητής ποτέ δεν φεύγει, ένας που φεύγει ποτέ δεν νικά».

"Έχει μαζέψει μετάλλια για όλη του τη ζωή και δεν σκέπτεται να αγωνιστεί ξανά στο δέκαθλο. Θα περιοριστεί στο δίσκο και στα εμπόδια που είναι οι ειδικότητές του και θα τελειώσει τις σπουδές του. Αργότερα μπορεί να γίνει προπονητής. Πιο γρήγορα όμως θα κάνει τη θητεία του στο σώμα των πεζοναυτών.

Στο Έλσίνκι ο Ματίας έλεγε πως αισθανόταν σε πολύ καλή καλή φόρμα μόνο που το πρώτο βράδυ δεν μπορούσε να κοιμηθεί γιατί «ο ήλιος δεν έδινε ποτέ σ' αυτή τη χώρα».

Ωστόσο το συνήθισε κι αυτό και νίκησε και όλοι είναι περήφανοι γι' αυτόν.

Η επιστήμη θανατοουργεί:

ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Του

ALBERT ABARBANEL

Δύο Σουηδοί επιστήμονες έπιτυχαν τελευταίως να παρουσιάσουν στον κόσμο κάτι καταπληκτικό. Από κανονικά κουνέλια, που το κάθε ένα ζύγιζε δύο κιλά, κατάρθρωσαν να θγάλουν κουνέλι θάρους πέντε κιλών. Το κατόρθωμα είναι αποτέλεσμα μελέτης και μυστικών πειραματισμών τριών χρόνων για τον πολλαπλασιασμό των χρωματοσωμάτων. Πρόκειται πραγματικά για «γίγαντες του εργαστηρίου».

Οι δύο Σουηδοί επιστήμονες, ο ιστιολόγος του Ίνστιτούτου Καρολίνσκα της Στοκχόλμης Γκέστα Χαίγκιστ και ο κτηνίατρος Άλλεν Μαιν, επιδιώκουν με τα πειράματά τους να πετύχουν κάτι πολύ χρήσιμο και πρακτικό. Τα ζώα που χρησιμοποιεί για την τροφή του ο άνθρωπος μπορούν εύκολότερα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του αν είναι μεγαλόσωμα. Τα μεγαλόσωμα ζώα, εν σχέσει με την τροφή, τις ώρες εργασίας του κτηνοτρόφου για την περιποίησή τους και του χώρου που χρειάζονται, αποδίδουν πολύ περισσότερο κρέας, περισσότερο γάλα, δέρμα και μαλλί από τα μικρόσωμα ζώα της ίδιας οικογενείας.

Ένα κουνέλι γίγας π.χ. που ζυγίζει 5½ κιλά θα φάει λιγότερο χόρτο από δύο κουνέλια που ζυ-

γίζουν χωριστά το κάθε ένα 2½ κιλά· δεν χρειάζεται για τη φαλιά του το χώρο που θέλουν δύο συνηθισμένα κουνέλια και μπορεί κανείς να το φροντίζει ευκολότερα. Αν διπλασιάσουμε το μέγεθος μιας αγελάδας θα έχουμε περισσότερο από το διπλό γάλα και περισσότερα από τα διπλά φιλέτα.

Θεωρητικώς τουλάχιστον, δεν υπάρχουν όρια ως προς το πιθανό μέγεθος που μπορούν να φθάσουν τα ζώα στο μέλλον. Χοίροι μεγάλοι σαν άλογα και θώδια σαν ελέφαντες!

★

Οι δύο Σουηδοί επιστήμονες έφτιαξαν γιγαντιαία κουνέλια αυξάνοντας τον αριθμό των χρωματοσωμάτων στα κύτταρα του σώματος των μικρών κουνελιών. Τα χρωματοσώματα — που είναι τόσο απειροελάχιστα ώστε μόνο με ηλεκτρονικό μικροσκόπιο είναι ορατά — καθορίζουν την κληρονομικότητα, τα κληρονομικά χαρακτηριστικά κάθε φυτού ή ζώου, ακόμη και τις διαστάσεις του.

Όταν τα χρωματοσώματα χάσουν την ισορροπία τους, γεννιούνται τέρατα, γίγαντες, νάνοι, πλάσματα με τέσσερα ή χωρίς καθόλου μάτια. Όταν τα χρωματοσώματα είναι κανονικά οι απόγονοι έχουν τα χαρακτηριστικά του

ένος ή του άλλου ή και των δύο γονέων.

“Όλα τα πλάσματα όμως δεν έχουν δύο γονείς. Μερικά, όπως ώρισμένα φυτά και μικρόβια, δημιουργούνται από το διχασμό του γονέως.

☆

Μιά ζωντανή ύπαρξις που προέρχεται από κανονική αναπαραγωγή, παίρνει τα μισά χρωματοσώματά της από τον πατέρα και τα άλλα μισά από τη μητέρα.

Τα κύτταρα μερικων οργανισμών έχουν λίγα χρωματοσώματα, ενώ άλλων έχουν πολλά. Υπάρχουν κύτταρα σκουληκιών με δύο χρωματοσώματα (ένα από κάθε γονέα), ενώ ο άστακός, για άγνωστο λόγο, έχει 100 ζεύγη. Ανάμεσα στα δύο αυτά άκρα υπάρχουν ζώα με 3, 10, 20, 22, 30 και 70 ζεύγη χρωματοσώματα.

☆

Οι καθηγητάι Χαίγκιστ και Μαϊν σκέφτηκαν ότι αν κατόρθωναν να παραγάγουν ζώα με περισσότερα χρωματοσώματα στο κάθε κύτταρο, τότε, άσφαλώς τα ζώα αυτά θα ήταν πιο μεγαλόσωμα. Η θεωρία ήταν απλή, χρειάστηκαν όμως 100 πειράματα για να έπιλυθούν τα σχετικά προβλήματα.

☆

“Αρχισαν σιγά - σιγά. Ήδη στη Σουηδία είχε κατορθωθεί ή παραγωγή γιγαντιαίων φυτών με την αύξησι των χρωματοσωμάτων. Τώρα έχει κατορθωθεί ή καλλιέργεια ενός δέντρου που παράγει πολύ περισσότερη ξυλεία από τους δύο προγόνους του και μιάς παραλλαγής μηλιάς που τα μήλα της είναι σαν κουνουπίδια.

“Ένας από τους πολλούς τρόπους που χρησιμοποιήθηκαν ήταν

ή έκθεσι των σπόρων σε πολύ ύψηλές ή πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, ένα είδος δηλαδή «καλλιέργειας με σόκ». Άλλοτε πάλι έμβαπίζονταν οι σπόροι σε χημικά διαλύματα, ιδιαίτερα σε έκχύλισμα του φυτού κρόκου.

Το έκχύλισμα αυτό έχει περιεργή επίδρασι στα ζωντανά κύτταρα. Συνήθως, όταν ένα κύτταρο φθάσει σε ώρισμένο στάδιο άναπτύξεως, χωρίζεται και σχηματίζονται δύο νέα κύτταρα, που το κάθε ένα έχει τον ίδιο αριθμό χρωματοσωμάτων που είχε και το αρχικό κύτταρο. Το έκχύλισμα του κρόκου όμως παρεμποδίζει τον διχασμό αυτό του κυττάρου, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός γιγαντιαίου κυττάρου με διπλό αριθμό χρωματοσωμάτων.

“Όταν σταματήσουν τα γιγαντιαία κύτταρα με το διπλό αριθμό χρωματοσωμάτων, ξαναρχίζουν να διχάζονται κανονικά, όπως τα άλλα κύτταρα. “Αν ο έμποτισμός στο έκχύλισμα γίνει στο πρώτο στάδιο της δημιουργίας της ζωής —δηλαδή κατά τη γονιμοποίησι του ώριου από το άρσενικό κύτταρο— τότε φτιάχνει κανείς γίγαντα.

Δυστυχώς ή μέθοδος αυτή απέτυχε στα ζωικά κύτταρα. Το 1930, δύο έπιστήμονες προσπάθησαν να πολλαπλασιάσουν χρωματοσώματα σε γονιμοποιημένα ώάρια θηλάχων με έμβόπτισι των ώαρίων σε διάλυσι έκχυλίσματος κρόκου, αλλά το δηλητήριο δεν κατόρθωσε να διαπεράσει το προστατευτικό τοίχωμα που περιβάλλει το κάθε ώάριο. Το 1940, ο καθηγητής Βάτερμαν χρησιμοποίησε μιά κάπως διαφορετική μέθοδο. Πήρε έμβρυα ψαριών και τα έβαλε μέσα σε ίσχυρή διάλυσι κρόκου. Τα άποτελέσματα ήταν ότι παρήγαγε κυρίως τέρατα, άνάμε-

σα σε άλλα και ψάρια «κύκλω-πες» με ένα μάτι. Τα πειράματα αυτά και άλλα ώδήγησαν τον Άμερικανό καθηγητή της ζωολογίας στο συμπέρασμα ότι στα ζώα έπρεπε να δοκιμασθή άλλη μέθοδος.

Οι Χαίγκιστ και Μαϊν αποφάσισαν να ανακαλύψουν την άλλη αυτή μέθοδο. Τοποθέτησαν άγονιμοποίητα ώάρια και σπέρματα θηλάχων σε άραιή διάλυσι κρόκου με την έλπίδα ότι καθώς τα ώάρια θα άπορροφούσαν το μύγμα, θα γινόταν ο πολλαπλασιασμός των χρωματοσωμάτων και στα ώάρια και στο σπέρμα.

Πραγματικά ή μέθοδος έπέτυχε. «Πετύχαμε, γράφει ο Χαίγκιστ, να παραγάγουμε μερικές νύμφες που είχαν τέσσερα (άντι να έχουν τα κανονικά δύο) ζεύγη χρωματοσώματα. Τα ζώα που προήλθαν από τις νύμφες αυτές μεγαλώσαν πολύ ταχύτερα από τα άλλα και έγιναν διπλάσια σε μέγεθος... πριν πεθάνουν...»

Ένθαρρυνόμενοι από τη μέτρια έπιτυχία τους με τους θηλάχους, ο Χαίγκιστ και ο Μαϊν άρχισαν να πειραματίζονται με κουνέλια, χρησιμοποιώντας δύο ξεχωριστές ράτσες: μικρά λευκά Δανίας και μεγαλόσωμα Βελγικά. Το κυριώτερο πρόβλημά τους τώρα ήταν να έμβόπτισουν το ώάριο —που βρίσκεται βαθιά στο έσωτερικό του οργανισμού του θηλυκού κουνελιού— σε διάλυσι κρόκου άρκετα πυκνή ώστε να μπορή να προκαλέσει πολλαπλασιασμό των χρωματοσωμάτων τη στιγμή που το άρσενικό σπέρμα θα προκαλούσε τη γονιμοποίησι.

“Υστερα από πολλές δοκιμές, εύρέθηκε μιά διάλυσις που δεν προκαλούσε ζημία στα σπερματικά κύτταρα.

“Η μέθοδος άμέσως έσημείωσε

έπιτυχία. Την πρώτη φορά, ένα πολύ μικρόσωμο λευκό θηλυκό —που γονιμοποιήθηκε με σπέρμα από ένα γιγαντιαίο Βελγικό— γέννησε έπτά μεγαλόσωμα νεογνά. Δύο από τα έπτά δεν έζησαν πολύ. Τα άλλα πέντε όμως έζησαν και γήκαν μεγαλόσωμα σαν τον πατέρα τους, πράγμα που ήδη ήταν πολύ άσυνήθιστο. Κανονικά θα έπρεπε να είναι κάτι άνάμεσα στον πατέρα και τη μητέρα.

Μερικά από τα γιγαντιαία κουνέλια γήκαν τερατοειδή ή παρουσίαζαν άλλες άνωμαλίες.

Μερικές από τις μητέρες φαίνεται να είχαν συναίσθησι ότι γέννησαν άφύσικα νεογνά. Μιά άρνήθηκε να θηλάσει τα πέντε μικρά της, τα όποια πέθαναν όλα σε τρεις μέρες.

Συνολικά 12 κουνέλια γίγαντες άνατράφηκαν. Τα πειραματόζωα αυτά τα έζήτησε ο διάσημος έπιστήμων “Ιγκβ Μελάντερ του Πανεπιστημίου του Λουντ και άνεκάλυψε ότι τα κύτταρά τους είχαν 66 χρωματοσώματα, πράγμα έντελώς άφύσικο για κουνέλια. Φαίνεται ότι στα κουνέλια αυτά το διάλυμα του κρόκου έπέδρασε μόνο στο θηλυκό ώάριο και αύξησε τα χρωματοσώματα από 22 σε 44. “Η σύνθεσι του σπέρματος έμεινε άμετάβλητη. “Έτσι τα 22 άρσενικά και τα 44 θηλυκά παρήγαγαν το κουνέλι—γίγας, με 66 χρωματοσώματα σε κάθε κύτταρο.

☆

“Εκείνο όμως που παρετήρησαν οι έπιστήμονες ήταν πως όλα τα γιγαντιαία κουνέλια που δημιούργησαν ήταν στείρα. Και οι γιγαντιαίοι χοίροι στους όποιους επέκτειναν τα πειράματά τους, γήκαν και αυτοί στείροι.

Φαίνεται ότι στη φύσι, ή κατα-

νομή των χρωματοσωμάτων γίνεται με βάση τον κανόνα «διπλό ή καθόλου». Πρέπει το σπέρμα και το ωάριο να διπλασιάζουν τα χρωματοσώματά τους για να μπορέσει να παραχθεί γόνιμος απόγονος γίγας. Μέχρι τώρα όμως μόνο τα χρωματοσώματα του ωαρίου κατώρθωσε ή επιστήμη να διπλασιάσει. Έπομένως οι προσπάθειες των Χαίγκιστ και Μαϊν συγκεντρώνονται τώρα στη δημιουργία απόγονων με διπλάσια χρωματοσώματα, και από το ωάριο και από το σπέρμα. Στα κουνέλια δηλαδή θα χρειαστεί να φθάσουμε από 44 σε 88 χρωματοσώματα, στους χοίρους από 40 σε 80.

Η νίκη δεν θα είναι εύκολη. Θα πρέπει να γίνουν πολλά πειράματα, ίσως και με άλλες χημικές ουσίες, για να φθάσουμε στην παραγωγή γόνιμων γιγάντων. Ωστόσο πολλοί λόγοι μάς

κάνουν να ελπίζουμε ότι δεν είναι πολύ μακριά ή μέρα που θα σερβίρεται χοιρινό και θωδινό φιλέτο από ζώα γίγαντες.

Μήπως ή επιστήμη πρόκειται να δημιουργήσει και ανθρώπους γίγαντες; Το έρώτημα που προβάλλει άμεσως είναι: Για ποιο λόγο; Τι θα κερδίσουμε διπλασιάζοντας το μέγεθος των ζώων από τα όποια τρεφόμαστε, αν πρόκειται να διπλασιάσουμε και το δικό μας μέγεθος;

“Ίσως με την ακρίβεια των τροφίμων οι Σουηδοί επιστήμονες θα έκαναν καλύτερα αν μπορούσαν να δημιουργήσουν μια ανθρωπίνη φυλή με τα μισά ή το ¼ των χρωματοσωμάτων που έχει ο σημερινός άνθρωπος. “Ανθρωποι, μισοί από τους σημερινούς θα τρέφονταν με ζώα διπλού μεγέθους! Δεν είναι κακή ιδέα!

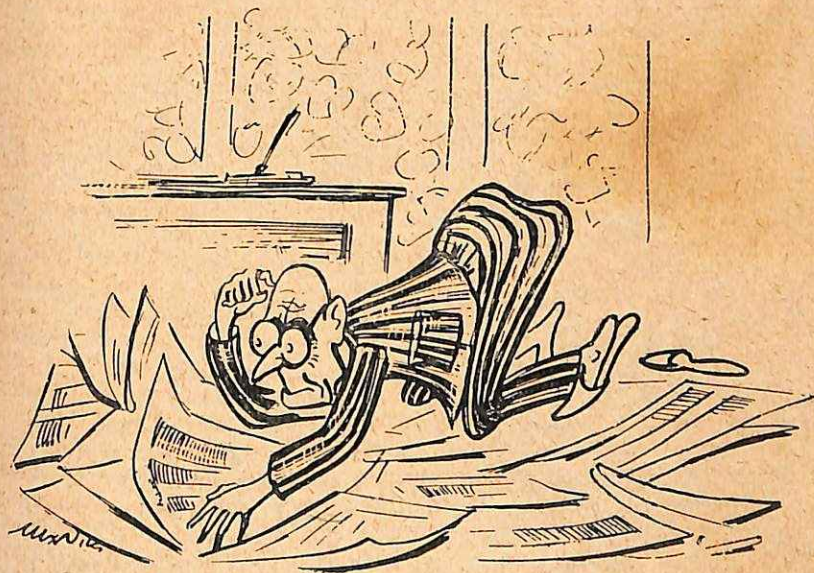
Ο Μίστερ Τζάκ έγινε πολύ απότομα πλούσιος. Πάρα πολύ απότομα. Ένα δράδυ στη λέσχη του άρχισε να βαριέται. Εύρισκε ότι τα άλλα μέλη της λέσχης δεν τον πρόσεχαν όσο θα άξιζε με την περιουσία που είχε. Ξαφνικά γυρίζει προς τον γείτονά του, έναν αξιοπρεπέστατο κύριο, και δείχνοντας το ένα χέρι, φορτωμένο με ένα θηριώδες δαχτυλίδι, τον ρωτά:
— Τί θα κάνατε αν είχατε ένα διαμάντι τόσο μεγάλο;
— Θα το πουλούσα, του άπαντά ο κύριος, και θα αγόραζα μια βούρσα για τα νύχια.

☆

Tatler

Ο γιός του δασκάλου τελείωσε την Ιατρική και γύρισε στο χωριό. Πρώτη του δουλειά ήταν να επισκεφθεί τον γέρο γιατρό του χωριού.
— Φυσικά, του λέει, ειδικεύτηκα. Εύρισκα πως ή ώτορρινολαρυγγολογία ήταν πολυσύνθετη και έκτεταμένη και αποφάσισα ν' ασχοληθώ μόνο με την ώτολογία.
— Όραία, άπαντά ο γέρος γιατρός. Και σε ποιο από τα δυο αυτιά έχετε ειδικευθεί;

Tatler

Η εὐγνωμοσύνη εὐγνωμοσύνη, αλλά...

Τοῦ

HARRT ALIS

(“Ενας κύριος διατρέχοντας βιολογικά τις εφημερίδες):

Αχ, ο δυστυχισμένος! “Αχ, ο ήλιος!... Τί συμφορά!... (Με άπελπισία). Πάει το ψωμί των παιδιών μου!... Έκατό χιλιάδες φράγκα. Και να μην κούτάω τον αριθμό του άμαξιού!... Τίποτα δεν βλέπω στο «Φιγκαρό». (Με άγανάκτησι): Ποῦ είναι ή περίφημη ένημερότητά του; Γιατί, Θεέ μου, να πάρω αυτό το άμάξι, δεν υπήρχαν άλλα; Τίποτα και στην «Πρωΐα». (Με λύσσα): “Ωχ! Θα σκοτωθώ!... Πώς να συνέλθω ύστερα

από τέτοια καταστροφή! Και ή γυναίκα μου, που γυρίζει αύριο; Θα με ρωτήσει τί έκανα αυτές τις έκατό χιλιάδες φράγκα!... Τίποτα και στον «Κόσμο!...» Την ξέρω πολύ καλά. Θα μου πη πως τά ηπια με την παρέα μου... “Ωχ, Θεέ μου, δεν ξέρω τί λέω... Καλύτερα να τελειώνω... μιά και καλή... (Με όρμη): “Αχ! Θαάδινά δέκα χιλιάδες φράγκα... (Πιάνει άλλη εφημερίδα): Τίποτα και στον «Παρισινό»... Είκοσι χιλιάδες... Τα μισά, εν άνάγκη... Τούλάχιστον θα γλύτωνα από την καταστροφή! Τί να κάνω; (Σα-

οτισμένος): "Αχ... Θεέ μου! Τι βλέπω; Στο άμαξι Νο 3107... Διεύθυνσις Αστυνομίας... Έκατό χιλιάδες φράγκα... Χρεώγραφα... Αυτό είναι! "Αχ, θά τρελλαθώ απ' τη χαρά μου! (Κάθεται)... Για να ιδοῦμε... Πορτοφόλι... ἐκ ρωσικοῦ δέρματος... Σώθηκα! Είναι τὸ δικό μου... τρέχω... "Οχι, καλύτερα νὰ σκεφθῶ λιγάκι. (Ξαναδιαβάξει). Ναι, ναι, είναι τὸ δικό μου... ἀμαξῆς 3107... Τί τίμιος ἄνθρωπος! 'Ο σωτήρας μου... Τιμὴ ἀμαξῆ μου 3107... Δίνουν συχνὰ τὰ βραβεῖα ἀρετῆς σὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲν τὸ ἀξίζουν... (Βηματίζοντας): Οὐφ... ἀναπνέω... Φυσικά, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ χαθοῦνε μέσα στὴ διεύθυνσις τῆς ἀστυνομίας... "Ας περιμένω λιγάκι... Θὰ πάω τὸ θράδυ... Τότε δὲν θὰ ἔχω τὸ ὕφος ἀνήσυχου... θὰ ζητήσω αὐτὲς τὲς ἑκατὸ χιλιάδες φράγκα μὲ ἀφέλεια... Αὐτὸ θὰ κἀν ἐντύπωσι... Θὰ ποῦν... νὰ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν δίνει σημασία στὰ λεφτά... (Πέφτει σὲ συλλογισμούς): Για νὰ ἰδοῦμε πόσα πρέπει νὰ δώσω σ' αὐτὸν τὸν τίμιον ἄνθρωπο... Δὲν πρόκειται νὰ παζαρέψω τὴν εὐγνωμοσύνη μου... Μιλοῦσα γιὰ χίλια φράγκα... "Ε, ἔ, χίλια φράγκα εἶναι πάρα πολλά... δὲν βρίσκονται στὸ δρόμο... Εἶναι πάρα πολλά... Νομίζω ὅτι πεντακόσια φράγκα εἶναι ἀρκετά... Εἶναι ἕνα ποσὸ σημαντικό... ἕνα χρεώγραφο τοῦ χρηματιστηρίου... Κι' ἂν δὲν ἤμουνα ἄνθρωπος εὐγνώμων, τότε... "Ὅσο ὅταν ἕνας σκουπιδιάρης πῆγε στὸν κ. Μπαλαντάρ τὸ διαμάντι τῆς γυναίκας του, αὐτός, ὁλόκληρος Μπαλαντάρ, δὲν τοῦδωσε παραπάνω ἀπὸ πενήντα φράγκα... καὶ μάλιστα τὸ δημοσίεψε καὶ στὶς ἐφημερίδες... Καὶ κοτζᾶμ διαμάν-

τι δὲν εἶναι σὰν τὰ λεφτά μέσα σ' ἕνα πορτοφόλι... Εἶναι πλὸ δύσκολο νὰ βρεθῇ. "Αν τοῦδινα ἑκατὸ φράγκα; Μοῦ φαίνεται πὼς καὶ πάλι πολὺ ἀνοιχτοχέρης θὰ εἶμαι: "Εκατὸ φράγκα εἶναι στὸ κάτω - κάτω ἑκατὸ φράγκα... "Ὁ ἀμαξῆς 3107 δὲν κουργάστηκε γιὰ νὰ τὰ κερδίση. "Εξ ἄλλου τὴ ζωὴ κάνουνε οἱ ἀμαξῆδες; "Ὁ κόσμος λέει πὼς ὅλοι τους εἶναι πρῶην κατάδικοι, ἱκανοὶ γιὰ ὅλα. (Ζωηρά): Φυσικά, δὲν θέλω νὰ προσβάλω τὸν ἀμαξῆ 3107... "ὦ, ὅχι... ἀλλὰ στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς, ποῖος ξέρει; Ποῖος ξέρει τί θὰ τὰ κἀν τὰ ἑκατὸ φράγκα, ἂν τοῦ τὰ δώσω; Θὰ τὰ πιῇ μὲ παλιογυναίκες... Οὐ, αὐτὸ εἶναι γνωστό... οἱ ἀμαξῆδες εἶναι ὅλοι τους μπεκρῆδες, δὲν βλέπουν τὴ μύτη τους... "Ενῶ ἐγὼ εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος συντηρητικὸς, ἕνας οἰκογενειάρχης! Θὰ τὸν ἐνθάρρυνά σὸ κακό, θὰ θυσιάξω πρὸς χάρι του τὸ ψωμί τῶν παιδιῶν μου... Βέβαια πρέπει νᾶναι κανεὶς δίκαιος, μὰ νὰ μὴν τὸ παρακάνῃ κι' ὅλας... δὲν πρέπει ν' ἀφίνουμε νὰ μᾶς παρασύρῃ ἡ καλή μας καρδιά... Λοιπὸν τελειώσε... θὰ τοῦ δώσω πενήντα φράγκα... μάλιστα πενήντα φράγκα... γιατί ἔχασε τὴν ἡμέρα του... (Μὲ ὕφος πονηρό): Δὲν πολυπιστεύω στὴν ἐντιμότητά του... Ποῖος ξέρει τί ἐλάτριο τὸν ἔσπρωξε νὰ ἐνεργήσῃ ἔτσι... Πρῶτα - πρῶτα θὰ νόμιζε πὼς εἶχα κρατήσει τὸ νούμερο τοῦ ἀμαξιοῦ του... "Εντιμότητα, ἐντιμότητα! Δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο, παρὰ ὁ φόβος μήπως τὸν τσιμπήσουν... (Σκεπτικός): Ποῖος ξέρει κι' ὅλας ἂν δὲν μοῦ τὰ πῆρε κι' ἀπὸ τὴν τσέπη; "Εχω ἀκούσει πὼς ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ τὴν ἔχουν ἐπάγγελμα αὐτὴ τὴ δουλειά. Τοὺς ἐξα-σφαλίζει κάθε εἶδους πλεονεκτῆ-

ματα: Πρῶτα - πρῶτα τὴν ἀνταμοιβή... ὕστερα τὸ ἴδιο τὸ ἀντικείμενο, ἂν δὲν ζητηθῇ μέσα σ' ἕνα χρόνο... ὕστερα τοὺς δημοσιεύουν τὰ ὀνόματά τους στὶς ἐφημερίδες... Κι' ἀργότερα ἔρχονται καὶ τὰ βραβεῖα ἀρετῆς. (Μὲ πικρία): Καὶ ἀρχίζουν νὰ πίνουν στὴν ὑγεία τοῦ κορόιδου. Καὶ σὲ ἐρωνεύονται καὶ σὲ λένε βλά-

κα. (Ἀγανακτισμένος): "Α, ὅχι! ἔμένα δὲν θὰ μὲ πῇ κανένας κορόιδο. Δὲν λέω, εἶμαι εὐγνώμων, μὰ δὲν ἀνέχομαι νὰ μὲ κοροϊδεύουν. (Παίρνοντας μιὰν ἀπόφασι): Θὰ δώσω δέκα φράγκα σ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο: εἶναι ἕνα ποσὸ στρογγυλό... Καὶ θὰ πῶ στὸν ἀστυνόμο ὅτι καλὰ θὰ κἀν νὰ τὸν προσέχη...

ΣΣ

ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ

Ὁ Παῦλος Καλλιγᾶς, διάσημος νομικὸς, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, διατελέσας πολλὰς φορὲς Ὑπουργός, εὐφραδὴς ρήτωρ, διακρινόμενος ἰδίως γιὰ τὴν ἐτοιμότητά του. Στὴ μεγαλύτερη ἀκμὴ του βρισκόταν στὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀλλὰ τὴν δροσερότητα τοῦ πνεύματός του τὴν κράτησε ὡς τὰ θαθεῖά του γεράματα. Σὲ κάποια ὑπόθεσι, ποὺ τὸ δίκηο ἦτο ὁλοφάνερο ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου, ἐξεδόθη ἀπόφασι εἰς βάρος τοῦ πελάτου τοῦ Καλλιγᾶ. Τὸν ἀντίδικο ὑπερήσπιζε ἕνας νεαρὸς δικηγόρος, ὁ ὁποῖος καυχώμενος γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα, πλησίασε τὸν Καλλιγᾶ καὶ χαμογελώντας τοῦ εἶπε: — "Ε, κύριε καθηγητά, καὶ ἡ εὐφυΐα γηράσκει! — Ναι, παιδί μου, ἡ βλακεία ὅμως οὐδέποτε.

Α. Χ.

★

Στὸ Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (1878) τὴν Ἑλλάδα ἀντιπροσώπευαν οἱ ἀντιπρόσωποι Ραγκαβῆς, Βραῖλας Ἀρμένης, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν Ἀγγελος Βλάχος, μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν Θεόδωρον Δεληγιάννην. Ὁ τελευταῖος, ὁ ὁποῖος μιλοῦσε μὲ εὐχέρεια τὰ γαλλικά, ἐτόνισε ἰδιαίτερος τοὺς ἱστορικοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποῖους ὁ Ἑλληνισμὸς ἔπρεπε νὰ πάρῃ τὴν ὑπόδουλες ἐπαρχίας. Ἐμίλησε κατόπιν ὁ Ντισραέλι—Μπήκονσφλντ, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔπρεπε νὰ ἱκανοποιηθῇ... μελλοντικῶς!! Τότε τὸ γνωστὸ χιουμοριστικὸ περιοδικὸ τοῦ Λονδίνου «Πάντς» ἐδημοσίευσεν ἕνα πνευματικὸς τετράστιχο, τὸ ὁποῖο σὲ ἐλευθερῇ μετάφρασι ἐδημοσίευσαν οἱ ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς.

"Ἡ Ἑλλὰς ἔχει παρελθόν
τὸ γνωρίζει ὅλη ἡ γῆ.
"Ἐχει καὶ μέλλον ἡ Ἑλλὰς;
ὁ Μπήκονσφλντ τ' ὁμολογεῖ.
Πλὴν μεταξὺ παρελθόντος καὶ μέλλοντος
ὑπάρχει καὶ παρόν.
"Ε! τὸν κακὸν σας τὸν καιρόν!!

Α. Χ.

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΕΝΘΕΣΙΣ

Τις δύο σελίδες του «Μωσαϊκού» θὰ τις ἀφιερῶσιν αὐτὸν τὸν μῆνα, γιὰ μιὰ καὶ μόνη φορά, σ' αὐτὰ πὺν ἡ Σύνταξις τῆς «Ἐκλογῆς» ἔχει βαπτίσῃ τὰ «Ἀνέκδοτα». Δηλαδὴ τὰ ἀνέκδοτα, τὰ ὁποῖα ἐπανερχοῦνται κάθε μῆνα. Καλὰ εἶναι; Ἀξίζουν τὴν τόση δημοσιότητά τους; Ἀς τὸ κρίνουν οἱ ἀναγνώστες μας. Πάντως, εἶναι καιρὸς πὺν θέλομε νὰ τὰ δημοσιεύσωμε γιὰ... νὰ ἀπαλλαγούμε ἀπὸ αὐτὰ. Γιατὶ, ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα, ἀπὸ τὸν περασμένο Νοέμβριο πὺν ζητήσαμε τὴ συνεργασία τῶν ἀναγνωστῶν μας, μὰς ταλαιπωροῦν. Ἵσως ἂν εἴχαμε ἀντιληφθῇ τὸν κίνδυνον, θὰ τὰ εἴχαμε δημοσιεύσει ἀμέσως. Ἀλλὰ κάναμε τὸ λάθος νὰ τὰ παραμερίσωμε ὡς πολὺ γνωστά. Ὅταν, γιὰ παράδειγμα, ἀνάμεσα στὰ πρῶτα γράμματα παρουσιάστηκαν εἰκοσι «Τριανταφυλλίες» — τὸ ἀνέκδοτο πὺν δημοσιεύομε πρῶτο πᾶρα κάτω — τις ἀπορρίψαμε. Ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει — σκεφθήκαμε — καὶ ἂν διαλέξωμε ἀνθαιρέτως τὴν «Τριανταφυλλιά» τοῦ ἐνὸς ἀναγνώστου, θὰ δυσχερῆσαι τοὺς ἄλλους δέκα ἐννέα. Ἀλλὰ αὐτὸ πὺν δὲν σκεφθήκαμε, κακῶς, εἶναι ὅτι πρῶτον; δυσχερῆστηκαν καὶ οἱ εἰκοσι καὶ δεύτερον ὅτι οἱ τριανταφυλλίες, λεμονιές, γιασεμιές ἐξακολουθοῦν νὰ καταφθάνουν ἀπ' ὅλες τις γωνιές τῆς Ἑλλάδος. Οἱ προσεκτικοὶ ἀναγνώστει τοῦ «Μωσαϊκού».

Η Τριανταφυλλιά, μιὰ χωριατοπού. Ἄ, εἶχε πιάσει δουλειὰ σὲ σπίτι. στὴν Ἀθήνα. Καλὴ, καθαρὴ, πρακομένη ἦταν, μόνο ἀπὸ τρόπους δὲν ἤξερε. Καὶ τὸ χειρότερον μιλοῦσε στὴν κυρία καὶ σὲ ὅλους τοὺς ξένους στὸν ἐνικό.

— Ἀκουσε δὴ Τριανταφυλλιά. τῆς εἶπε ἡ κυρία τῆς. Ἐμεῖς ἐδῶ μιλάμε στὸν πληθυντικόν.

— Τὶ θὰ πῇ αὐτό, κυρία;

— Νά, δὲν λέμε «τί θέλεις», ἀλλὰ «τί θέλετε», δὲν λέμε «ποῖος εἶσαι», ἀλλὰ «ποῖος εἴσαστε». Κατάλαβες;

— Κατάλαβα, ἀποκρίθηκε ἡ Τριανταφυλλιά καὶ ἔφυγε γιὰ νὰ φέρῃ τὸ φαί ἀπὸ τὸ φούρνον.

Γυρίζοντας βρῆκε τὴν πόρτα κλεισμένη καὶ κτύπησε γιὰ νὰ τῆς ἀνοίξουν.

— Ποῖος εἶναι; ρώτησε ἀπὸ μέσα ἡ κυρία τῆς.

— Ἐμεῖς, οἱ Τριανταφυλλίες, ἀπὸ τοὺς φούρνους! ἀπάντησε ἡ χωριατοπούλα.

Τρεῖς κυρίες ταξιδεύουν καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ ἴδιο διαμέρισμα τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀλληλοσυνιστῶνται:

— Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, λέει ἡ μία.

— Ἐγὼ ἀπὸ τὰς Πάτρας.

Καὶ ἡ τρίτη τότε γιὰ νὰ μὴν ὑπολειφθῇ εἰς πληθυντικὸν λέει:

— Καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὰς Μεσολόγγας.

✱

Ενας πατέρας μετὰ τὸ παιδί του περνοῦσαν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο.

Ὁ μικρὸς ρώτησε:

— Τὶ εἶναι αὐτό, πατέρα;

— Αὐτό εἶναι, παιδί μου, φούρνος. Βάζει κούτσουρα καὶ γράζει τοῦ βλα.

✱

Ενας Κερκυραῖος πρόκειται νὰ ταξιδέψῃ ἀπὸ τὴν Κεφαλλονιά στὴν πατρίδα του. Τῇ στιγμῇ πὺν πάει νὰ περάσῃ στὸ καῖκι τὸν σταματᾷ ἕνας

ΤΑ "ΑΙΩΝΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ."

μὴ βλέποντας αὐτὸ τὸ νόστιμο ἀστειὸ στὴν στήλη, τὸ στέλνανε ἀμέσως. Καὶ τὸ στέλνουν ἀκόμη. Καὶ ἂν δὲν τὸ δημοσιεύαμε σήμερα, εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν θὰ σταματοῦσαν ποτέ.

Διαλέξαμε, λοιπόν, τὰ πὺν γνωστά καὶ δημοφιλῇ ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα, αὐτὰ πὺν ἔχομε λάβει, περίπου πανομοιότυπα, ἀπὸ ἑκατοντάδες ἀναγνώστες, καὶ τὰ δημοσιεύομε σήμερα. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, εὐχαριστοῦμε θερμὰ, εὐχαριστοῦν τοὺς συνεργάτες τοῦ «Μωσαϊκού» καὶ τοὺς ζητοῦμε νὰ μὴ μὰς παρεξηγοῦν ἂν δὲν τοὺς ἀπαντοῦμε. Εἶναι πᾶρα πολλοὶ καὶ θὰ χρειάζονταν γι' αὐτὸ μιὰ ἰδιαίτερη ὑπηρεσία καὶ πολὺς κόπος καὶ ἔξοδα. Κρατοῦμε ὅμως μετὰ προσοχὴ τὰ ὀνόματα ὅλων καὶ τις διευθύνσεις καὶ τοὺς θεωροῦμε σάν φίλους, μετὰ τοὺς ὁποῖους ἴσως μελλοντικῶς μπορέσουμε νὰ ἔχωμε κάποια συνεργασία. Θυμίζομε στοὺς φίλους μας ἀκόμη μιὰ φορά ὅτι τὸ ἑλληνικὸ χιούμορ, τὴν ἐξυπνάδα πὺν ἀκούει ὁ περαστικός, τὸ σχόλιο τοῦ καφενέ, τὴν κουβέντα τοῦ λουστράκου, τὸ ἀνέκδοτο πὺν ζῇ κλεισμένο στὴν οἰκογένεια, αὐτὰ ζητᾷ νὰ ἀποθησαυρίσῃ τὸ «Μωσαϊκόν».

Καὶ τώρα τὰ «δημοφιλέστερα ἀνέκδοτα», περίπου σὲ σειρά προτεραιότητος:

παμπόνηρος Κεφαλλονίτης καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὰ παζάρια τὸν πείθει νὰ ἀγοράσῃ ἕνα πουλὶ, πὺν ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι καναρίνι, ἀντὶ μιᾶς λίρας.

— Ὅταν τὸ καῖκι ἀνοίχτηκε λίγο, ὁ Κεφαλλονίτης τοῦ φωνάζει εἰρωνικά:

— Ὅντας, μωρέ, λαλήσῃ ὁ σπουργίτης πὺν σοῦ πούλησα, τρύπα μου τὴ μύτη!

Καὶ ὁ Κερκυραῖος τοῦ ἀπαντᾷ ἀτάραχος:

— Καὶ σύ, μωρέ, ὄντας ξαργυρῶσης τὴν κάλπικη λίρα πὺν σοῦδωσα, τρύπα τὴν ἰδική μου!

✱

Καθὼς ξυρίζῃ ἕνα πελάτη, ὁ κουρέας τοῦ τραβᾷ κατὰ λάθος ἕνα-δύο ξυραφιές στὰ μάγουλα. Γιὰ νὰ σταματήσῃ τὸ αἷμα, κολλάει ἕνα κομμάτι τσιγαρόχαρτο πᾶνω σὲ κάθε κόψιμο. Ὅταν τελειῶν τὸ ξύρισμα, ὁ πελάτης σηκώνεται νὰ φύγῃ καί, πρὸς μεγάλη ἐκπληξί τοῦ ἀτσαμη κουρέα, δίνει ἕνα γενναῖο πουμεμπουάρ.

— Ὁ, σὰς εὐχαριστῶ, κύριε! τοῦ

λέει αὐτὸς ἐνθουσιασμένος.

— Μπα, τίποτα, φίλε μου! Τ' ἀξίζεις, γιατί εἶναι σπάνιο νὰ ξερῇ κανεὶς τρεῖς τέχνες μαζί, ὅπως ἐσύ...

— Τρεῖς τέχνες;

— Βέβαια! Μπαρμπέρης, χασάτης καὶ τοιχοκολλητής!

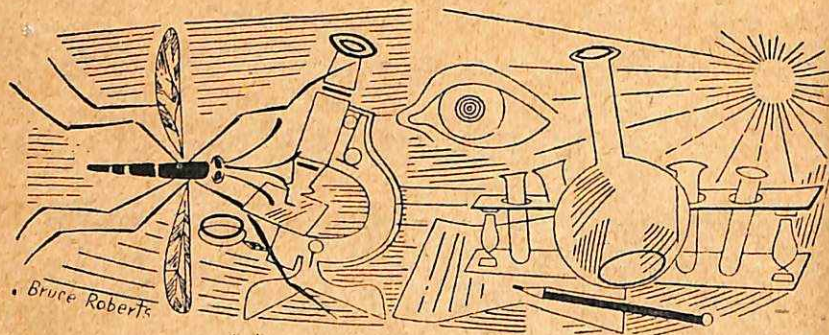
✱

Ενας γιατρός ἤθελε νὰ δῇ ἂν δύο τρελλοὶ γιατρεύθηκαν. Τοὺς δίνει ἕνα καρφὶ καὶ ἕνα σφυρί γιὰ νὰ τὸ καρφώσουν στὸν τοῖχο. Τὰ παίρνει ὁ ἕνας τρελλὸς καὶ ἀρχίζει νὰ καρφῶν τὸ καρφὶ, ἀλλὰ μετὰ τὸ κεφάλι πρὸς τὸν τοῖχο. Ἀφοῦ τὸ κτύπησε ἐπὶ δύο λεπτά καὶ εἶδε ὅτι δὲν καρφῶνει, λέει στὸν ἄλλον τρελλόν:

— Αὐτοὶ πὺν κάνανε τὸ καρφὶ εἶναι τρελλοί, τὸ κάνανε ἀνάποδα.

Τὸ παίρνει ὁ ἄλλος τρελλός, τὸ κυττάει καὶ λέει μετὰ σοβαρότητα στὸν ἄλλον τρελλόν:

— Βρέ, αὐτοὶ πὺν κάνανε τὸ καρφὶ εἶναι τρελλοὶ ἢ ἐσύ; Αὐτὸ τὸ καρφὶ εἶναι... γιὰ τὸν ἄλλο τοῖχο!

Ο ήλιος δημιουργεί τις δύτελλες

Αν πιστέψουμε αυτά που λέει ο δόκτωρ Όρρ Ρόμπερτ, του Άστεροσκοπείου των Πανεπιστημίων Χάρβαρντ και Κολοράδο, ο ήλιος είναι εκείνος που προκαλεί τις δύτελλες στη γή. Οι αναλαμπές που φαίνονται κάπου - κάπου επάνω στην επιφάνεια του ήλιου σαν γιγαντιαίες εκρήξεις είναι υπεύθυνες για τα διάφορα μετεωρολογικά φαινόμενα που συμβαίνουν στη γή, λέει ο δόκτωρ Ρόμπερτ.

Πιθανή σχέση με τις αναλαμπές αυτές έχουν και οι υπεριώδεις ακτινοβολίες που δημιουργούν τα

θαυματικά φαινόμενα που παρατηρούνται στα ανώτερα στρώματα της γήινης ατμόσφαιρας και από τα οποία εξαρτώνται οι ραδιοτηλεπικοινωνίες μας. Οι αναλαμπές αυτές θερμαίνουν τα στρώματα του ορίζοντος της γήινης ατμόσφαιρας.

Ο δόκτωρ Ρόμπερτ παρατηρεί, τέλος, ότι ο δόκτωρ Κραϊγκ, του Κέντρου Έρευνών της Αεροπορίας, στο Καϊμπριτζ, ανέκάλυψε σημαντική σχέση ανάμεσα στις ήλιακές αυτές σπινθηροβολίες και στις μεταβολές της ατμοσφαιρικής πίεσεως επάνω στη γή.

Η άναπνοή μας τραβάει τα κουνούπια

Ο δόκτωρ Ρήθς, του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, διαπίστωσε ότι το ανθρακικό όξι από το σχηματίζεται μέσα στον οργανισμό μας και αποβάλλεται με την άναπνοή, είναι ακριβώς αυτό που τραβάει τα κουνούπια.

Στα πειράματά του ο δόκτωρ

Ρήθς χρησιμοποίησε στερεό διοξείδιο του άνθρακος —ανθρακικό χιόνι— με το οποίο τραβούσε στις παγίδες του τα κουνούπια πολύ εύκολότερα παρά όταν χρησιμοποιούσε ζωικό δόλωμα, όπως κρέας μοσχαρίσιο ή από κοτόπουλο.

Η Βόμβα Κοβαλτίου

Η νέα αυτή βόμβα από ραδιενεργό κοβάλτιο αποτελεί ένα νέο όπλο έναντι των καρκινωμάτων, που δεν μπορούν να υποβληθούν σε χειρουργική επέμβαση. Έφευρέθηκε από Καναδούς επιστήμονες, και κατασκευάστηκε στην ατομική στήλη του Τσώκ Ρίβερ, στο Όντάριο. Είναι 25 φορές δυνατότερη από τη μεγαλύτερη παγκόσμια μονάδα ραδίου (50 γραμμάρια), που υπάρχει στο αντι-καρκινικό ινστιτούτο της Λουβαίν, στο Βέλγιο.

Οι ακτίνες της βόμβας του Κοβαλτίου μπορούν να συγκεντρω-

θούν σε μία μικρή περιοχή του σώματος. Πολύ λιγότερο δαπανηρή από το ράδιο, είναι πιθανόν ότι η νέα αυτή βόμβα θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στα πιο μικρά νοσοκομεία.

Όρλόν, το δαύμα της ύφαντουργίας

Νέος τύπος ύφασματος, ανάλωτος προς το ναύλον, αλλά πολύ πιο οικονομικός και αποδοτικός, έφευρέθηκε στην Αμερική από τα περίφημα εργοστάσια Ντυπνόν, ύστερα από έρευνες 8 ετών, που κόστισαν πάνω από 25 εκατομμύρια δολάρια. Το νέο ύφασμα—θαύμα, που πήρε το όνομα Όρλόν, γίνεται από άνθρακα, νερό, αέρα, πετρέλαιο, ασβέ-

στη και φυσικό αέρα. Το Όρλόν έχει την εξαιρετική ιδιότητα, ανακαταμένο με μαλλί, να δίνει ένα ύφασμα που δεν τσαλακώνει ούτε όταν πλένεται. Φοδότες και φορέματα πλίσσε από ύφασμα μάλλινο ανάμικτο με Όρλόν μπορούν να βουτηχτούν αρκετή ώρα στο νερό, χωρίς να χαλάσει ούτε μια πτυχή από το πλίσσέ τους.

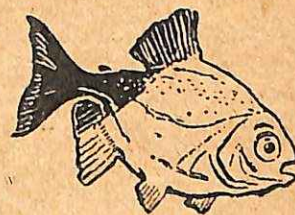
Το κρεβάτι—κούνια

Την τελευταία λέξη στη μηχανική θεραπεία της πολιομυελίτιδος αποτελεί το κρεβάτι—κούνια. Το κρεβάτι αυτό βοηθά τους αρρώστους να αναπνέουν και λιγοστεύει το χρόνο παραμονής στο σιδερένιο πνεύμονα. Η αίσθησι γίνεται στο ρυθμό της άναπνοης. Σε κάθε κατέβασμα του κρεβατιού (προς το μέρος του κεφαλιού του αρρώστου) γίνεται ή εισπνοή και σε κάθε ανέβασμα ή έκπνοη.

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν γέλε:

Τὸ πιδ αἰμοδόρο ψάρι

ΤΟ ΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΑΜΑΖΟΝΙΟΥ

Τοῦ

PHILIPPE FERRY

Δὲν εἶναι πάντα εὐκόλο νὰ γνωρίζουμε κατὰ θάθος τὴ σημασίαν τῶν λέξεων πού μεταχειριζόμαστε στὴν καθημερινή μας ὁμιλία ἢ διαβάζουμε σὲ βιβλία κι' ἐφημερίδες. Συνεννοούμεστε θέβαια καλὰ μεταξὺ μας καὶ καταλαβαίνουμε τὸ περιεχόμενο τῶν ἐντύπων, μᾶς ξεφεύγει ὅμως ἡ κυριολεξία. Πολλές φορές μάλιστα ἀνάλογα μὲ τὸ βαθμὸ τῆς μόρφωσής μας συμβαίνει νὰ χρησιμοποιοῦμε ἄλλη ἀντ' ἄλλης. Στὴν σελίδα αὐτὴ ἡ μάθησις συνδυάζεται μὲ τὸ παιχνίδι.

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρισμοὺς ἐκείνον πού νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβή σημασίαν της.

1) ΑΝΤΙΜΩΛΙΑ — Α: Πολιτικὴ δίκη. Β: Ὁρυκτό. Γ: Καταδικαστικὴ ἀπόφασις.

2) ΒΥΣΣΟΔΟΜΩ — Α: Χτίζω σπίτι. Β: Συνωμοτῶ. Γ: Κατηγορῶ.

3) ΓΕΕΝΝΑ — Α: Κακὴ γέννα. Β: Ἠφαίστειο. Γ: Τόπος θυσίας.

4) ΓΚΡΟΣ — Α: Ὀλικὴ χωρητικότης πλοίου. Β: Μονὰς μετρήσεως. Γ: Περίμετρος τοῦ κεντρικοῦ μέρους τοῦ σκάφους.

5) ΔΕΜΑΣ — Α: Κατασκευή. Β: Μεγάλον πακέτο.

Γ: Σῶμα.

6) ΕΚΔΟΤΟΣ — Α: Ἐμπορος βιβλίων. Β: Τέλειον παρὰδομένος σὲ κάτι. Γ: Ἐκφυλός.

7) ΚΑΙΡΙΟΣ — Α: Ἀποτελεσματικὸς. Β: Θανατηφόρος. Γ: Πού προκαλεῖται ἀπὸ τὶς καιρικὲς συνθήκες.

8) ΚΥΤΟΣ — Α: Μεγάλον θαλάσσιον θηλαστικόν. Β: Ἀμπάρι. Γ: Προϊστορικὸ θηρίον.

9) ΜΕΤΟΠΗ — Α: Πρόσθια ὄψι ἀρχαίου ναοῦ. Β: Τὰ γλυπτὰ μέρη τοῦ Περθεωνῶνος. Γ: Πλάκες τοῦ διαζώματος τοῦ ναοῦ.

10) ΜΠΙΡΜΠΙΛΟΜΑΤΑ — Α: Γαλανομάτα. Β: Μὲ παιγνιδάρικα μάτια. Γ: Μαυρομάτα.

11) ΝΤΟΡΗΣ — Α: Μικρὸ συμπαθητικὸ ἄλογο. Β: Ἄλογο μὲ κόκκινες τρίχες. Γ: Γάιδας μὲ μικρὰ αὐτιά.

12) ΟΥΚΑΖΙΟΝ — Α: Φθινὸ εὖρημα. Β: Ἀπόφασις δικαστηρίου. Γ: Βασιλικὴ διαταγή.

13) ΡΗΞΙΚΕΛΕΥΘΟΣ — Α: Δυναμικός. Β: Νεωτεριστής. Γ: Ἐπαναστάτης.

14) ΤΑΜΠΟΥ — Α: Ταμπόν. Β: Σκιάχτρο. Γ: Ἱερὸ πρᾶγμα.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 116)

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ στάθηκα μάρτυρας μιᾶς σκηνῆς πού ἔκανε τὰ μαλλιά μου νὰ σηκωθοῦν ὀρθία ἀπὸ τὴ φρίκη.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ζωικοῦ βασιλείου εἶναι τρομερὰ ἄγριοι.

Ἐπρόκειτο γιὰ τὸ γεῦμα ἑνὸς μικροῦ νοτιοαμερικανικοῦ ψαριοῦ, πού εἶναι γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα «πιράγια». Τὸ ψαράκι αὐτὸ τὸ γνῶρισα στὸ ἐνυδρεῖο τοῦ Σάν Φραγκίσκο, πού ἀνήκει στὴν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Καλιφορνίας. Ὅσο ὑπηρετῆς τοῦ μικροῦ τέρατος ἔρριξε μέσα στὸ ἐνυδρεῖο ὅπου ζεῖ, σὲ ἀπόλυτη μοναξιά, μιὰ ζωντανὴ πέστροφα. Ἡ πέστροφα ἦταν τόσο μεγάλη ὥστε καὶ ἡ πιράγια, δηλαδὴ κάπου 0,10 μέτρα σὲ μῆκος.

Μόλις τὴν πῆρε τὸ μάτι της, ἡ πιράγια ὤρμησε ἀπάνω της καὶ τῆς ἔδωσε μιὰ σπρωξιὰ γιὰ νὰ καταλάβῃ μὲ ποῖον ἔχει νὰ κάνει. Ὑστερα, τὴν ἄρπαξε στὶς μασέ-

λες της. Κρατώντας τώρα στερεὰ τὴ φτωχὴ πέστροφα στὰ δυνατὰ σαγόνια της, ἄρχισε σιγᾶ-σιγὰ νὰ τὴν καταβροχθίζει, σὲ μικρὲς μπουκίτσες.

Μέσα σὲ δευτερόλεπτα, ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἡ ἄτυχη πέστροφα θρέθηκε στὸ ἐρημητήριο τῆς πιράγιας, εἶχε ἐξαφανιστῇ ὁλόκληρη στὸ στομάχι τοῦ δράκου.

Λίγα δευτερόλεπτα ὕστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ «ξεκοκκάλισμα», ἕνα μεγάλο πρήξιμόν στὰ πλευρὰ τῆς πιράγιας ἔδειχνε ὅτι ἡ πέστροφα πού ζοῦσε πρὶν ἀπὸ μιὰ στιγμή θρῆσκοταν τώρα μεζὲς στὸ στομάχι της.

Δυὸ φορές τὴν ἐβδομάδα ἡ πιράγια ἐπιδίδεται σὲ τέτοια γεύματα καὶ κάθε φορὰ τρώει τόση ποσότητα τροφῆς ὅσο εἶναι τὸ βάρος της. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ δύο γεύματα κάθε ὀδομάδα, λίγα πράγματα μπαίνουν στὸ στομάχι της, ὅπως καμμιὰ κουταλιά μικροσκοπικὲς γαριδίτσες πού χρη-

σιμεύουν για τροφή στους άλλους μικρούς κατοίκους του ένυδρείου.

Η πιράγια δεν έχει ιδιαίτερη προτίμηση σε κανένα κρέας. Καταβροχθίζει με την ίδια θρεξι ένα ψάρι ή ένα κομμάτι κρέας αλόγου.

Στην πατρίδα της, τη Νότιο Αμερική, η πιράγια επιτίθεται και στον άνθρωπο με την ίδια όρμη που δείχνει όταν ρίχνεται σ' ένα μικρό ψαράκι. Τα μεγάλα ζώα καταβροχθίζονται, κομματάκι-κομματάκι, από την πιράγια που καταξοχίζει τις σάρκες τους.

Ένας άνθρωπος έχασε το δάχτυλο του χεριού του από την πιράγια, καθώς θούτηξε μόνο το χέρι του μέσα στο νερό.

«Το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό» λέει ένας παμπάλαιος φυσικός νόμος. Η παράδοσι όμως αυτή δεν ισχύει για την λαίμαργη πιράγια. Ο θηριώδης αυτός νάνος επιτίθεται σε κάθε ζωντανό. Η συνηθισμένη λεία του είναι τα μικρά ψαράκια, αλλά κάθε ζώο που θα έχη την άτυχία να την πλησιάσει είναι χαμένο.

Η πιράγια ζή στα ζεστά νερά της λεκάνης του Αμαζονίου και του Ρίο ντε λα Πλάτα και άφθονεί στη Βραζιλία. Η κοιλιά της και η ουρά της είναι άσημενια, ή ράχη της και το χρυσό της κεφάλι μοιάζει με παχουλό σαζάνι. Το μάτι της έχει μαύρη ίριδα στεφανωμένη με κόκκινο, που το κάνει να μοιάζει με μικροσκοπικό ήλιο σε ώρα έκλειψως.

Η πιράγια είναι μικρή. Δεν περνάει τα 0,30 μέτρα σε μήκος, συνήθως μάλιστα είναι ακόμη μικρότερη. Αυτές που ζούνε στα ένυδρεία σπάνια περνάνε τα 0,15 μέτρα.

★

Είναι γνωστά κάπου 40 είδη, που ανήκουν στο γένος Σερρα-

σάλμο, που θα πή σολωμός, με δόντια σαν πριόνια. Παραδόξως, μερικά μέλη της πολυάριθμης αυτής οικογενείας είναι φυτοφάγα. Το πιο άγριο είδος του γένους είναι ο Σερρασάλμος ή Πυγόκεντρος, γνωστό στους Ιθαγενείς με το όνομα Καρίμπα ή Πιράγια. Στο Ρίο Σάν Φραντζίσκο, της ανατολικής Βραζιλίας, το είδος αυτό φθάνει κάποτε τα 0,50 μέτρα. Είναι το πιο μεγάλο και το πιο επικίνδυνο από όλα.

Οι πιράγιες είναι άσχημες. Τα φοβερά σαγόνια τους αποτελούν το αξιολογότερο φυσιολογικό χαρακτηριστικό τους: προεξέχουν, είναι σαρκώδη και ανασηκωμένα προς τα επάνω. Τα δόντια είναι κάθετα σ' αυτά όπως του ανθρώπου. Βυθίζονται μέσα στη σάρκα της λείας της πιράγιας και κόβουν κομμάτια ίσα με μια ρόγα σταφύλι.

Όταν είναι μόνες τους, στην πατρίδα τους, δεν είναι τόσο άγριες —εκτός αν αισθανθούν τη μυρωδιά του αίματος που τις τρελλάνει και τις τραβάει κατά χιλιάδες. Όταν είναι πολλές μαζί, είναι άκατανίκητες.

★

Δεν υπάρχει κανένα μέσο να φοβίσει κανείς ή να τρέψη σε φυγή τα μανιασμένα αυτά ψάρια. Το χτύπημα του νερού και ο θόρυβος τα τραβάει περισσότερο. Οι κτηνοτρόφοι των περιοχών του Αμαζονίου καταφεύγουν καμιά φορά, σε ένα στρατήγημα για να τα αναστατώσουν και να τα ξεγελάσουν. Όταν θέλουν να διαβούν ένα ποτάμι με το κοπάδι τους, ρίχνουν στο νερό ένα άρρωστο ζώο που χρησιμεύει σαν δόλωμα και περνούν το ποτάμι, ενώ οι αίμοβόρες πιράγιες καταβροχθίζουν το θύμα.

Όπως όλα τα ψάρια, η πιράγια έχει μια κλίση προς τον κανιβαλισμό και είναι γνωστή συχνά και με το όνομα ψάρι-κανιβαλος. Δεν μπορεί κανείς να αφήσει δυο πιράγιες μέσα στο ίδιο ένυδρειο παρά μόνο αν υπάρχει πολύς χώρος και αν έχουν και το ίδιο μέγεθος. Αν δεν συμβαίνουν αυτά τα δυο, σπρωγμένη από την πείνα ή μεγαλύτερη θα κατασπαράξη άδίστακτα τη μικρότερη.

Ο βιολόγος Ράκοβιτς είπε συμπερασματικά τα εξής:

«Θα προτιμούσα να πέσω σε νερό με καρχαρίες παρά σ' ένα κοπάδι πιράγιες. Υπάρχουν άνθρωποι που ξέφυγαν από τους καρχαρίες. Αλλά μόνο ένα θαύμα θα μπορούσε να σώσει αυτόν που θα βρισκόταν ανάμεσα στα άγρια αυτά όντα, τους πραγματικούς έχθρους του κόσμου των ψαριών.»

— Πόσο κάνει να με πιάς με το ταξί ως το σταθμό;
— Δύο σελίνια.
— Πόσα υπολογίζεις για την βαλίτσα;
— Η βαλίτσα δωρεάν.
— Τότε πήγαινε μου την βαλίτσα κι' εγώ θα έρθω με τα πόδια.

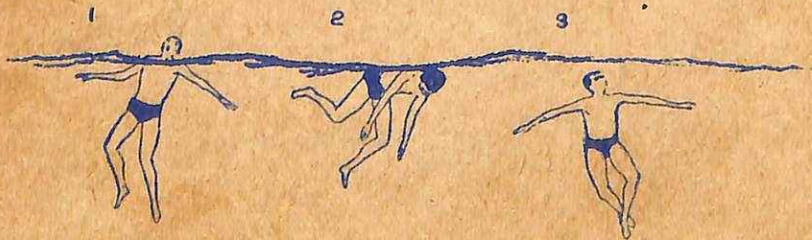
ΒΑΛΣ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Τοῦ

E. C. ALBRIGHT

Κατά τις κρίσιμες ημέρες του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου μία συμμαχική νηοπομπή ταξίδευε στα επικίνδυνα νερά του Ατλαντικού. Ξαφνικά άκούστηκε ή έκρηξις μιάς τορπίλλης. Ένας δυνατός κρότος και κάποιος από τα πλοία της νηοπομπής άναποδογύρισε και βούλιαξε. Συνηθισμένο καθημερινό θαλασσινό πολεμικό δράμα.

Ένας από τους ναύτες του πλοίου που βυθίστηκε, όταν μετά από την έκρηξι και το ναυάγιο ξαναβρήκε τις αισθήσεις του, κύτταξε γύρω του και είδε πως ήταν ολομόναχος μέσα στον Ωκεανό. Τό ένα του χέρι ήταν σπασμένο και στα δάχτυλά του είχε ένα σοβαρώτατο έγκαιυμα. «Δέν έχω καμμία έλπίδα» σκέφθηκε ό άτυχος ναυαγός με άπελπισία. Ξαφνικά όμως, ξανάφερε στό μυαλό του κάτι μαθήματα που του είχαν κάνει πριν από πολλά χρόνια. «Δέν μπορεί, σκέφθηκε. Πρέπει να ήταν σωστά αυτά που μου έλεγαν».

Σιγά-σιγά τό σώμα του θούλιαξε κάτω από την επιφάνεια του νερού. Λίγα δευτερόλεπτα μετά τό κεφάλι του βγήκε στην επιφάνεια, έμεινε πάνω άπό τό νερό για ένα λεπτό και εξαφανίστηκε πάλι. Για πολλές εκατοντάδες φορές, στό σκοτάδι της νύχτας και τό φώς της ημέρας, τό σφιγμένο και άποφασιστικό πρόσωπο του ναυαγού ξαναεμφανίζονταν πάνω άπό τά κύματα. Τελικά, ένα πλοίο που είχε σπεύσει για να περισυλλέξη τούς ναυαγούς διέκρινε άπό μακριά τό κεφάλι που άνεβοκατέβαινε και έσπευσε προς τό σημείο που πάλευε ό ναυαγός.

Όταν ό ναύτης μεταφέρθηκε στό πλοίο, οί σωτήρες του τόν κυττούσαν με κατάπληξι. Φαινότανε να έχη αρκετές δυνάμεις για να συνεχίση την παραμονή του στό νερό για άόριστο χρονικό διάστημα. Και όμως είχε μείνει ήδη στη θάλασσα περισσότερο άπό πέντε ώρες!

Ποιό ήταν τό «θαύμα» που έ-

σωσε τη ζωή του ναύτη αυτού; Τίποτα τό σπουδαίο. Ένα όλιγό-λεπτο μάθημα που του είχαν κάνει κάποτε για τόν τρόπο με τόν όποιο μπορεί κανείς να μένη στό νερό χωρίς να πνίγεται. Με την καταπληκτική αυτή μέθοδο, πιστεύεται ότι μπορούν να σωθούν άπειρες ανθρώπινες ύάρξεις.

Η μέθοδος αυτή όφείλεται σε έναν Άμερικανό κολυμβητή, τόν Φρέντ Λάνου. Πριν από 16 χρόνια ό Λάνου ρώτησε μία μέρα διαφόρους καθηγητάς της κολυμβητικής, ποιός ήταν κατά τη γνώμη τούς ό καλύτερος τρόπος για να επιπλέη ένα άτομο. Οί περισσότεροι έτόνιζαν ότι ή μέθοδος του σκύλου που χτυπάει τά μπροστινά του πόδια στό νερό ήταν αυτό που έπρεπε να εφαρμόζεται, ενώ άλλοι ύποστήριζαν άλλες μεθόδους κινήσεως μέσα στό νερό.

Ό Λάνου είχε διαφορετική γνώμη. «Οί κινήσεις αυτές είναι καλές για ανθρώπους που θέλουν να μετακινηθούν στό νερό άπό ένα σημείο σε άλλο. Πρέπει να βρεθ ή μία μέθοδος που θα επιτρέπη στόν άνθρωπο να μένη σε μία θέση ως τη στιγμή που θα έρθουν να τόν σώσουν».

Ό Λάνου μελέτησε τό πρόβλημα σοβαρά. Πρόκειται έλεγε για ζήτημα ζωής ή θανάτου. «Εκείνο που έχει κυρίως σημασία είναι πως θα εξασφαλισθ ή αρκετός άέρας για ν' αναπνή ή ό άνθρωπος και να μένη στην επιφάνεια».

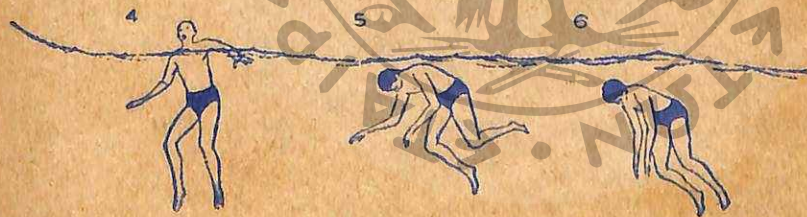
Από διάφορα πειράματα που

έγιναν άποδείχτηκε ότι στους 100 ανθρώπους, οί 95, για να μείνουν στην επιφάνεια, δέν χρειάζονται παρά ν' αναπνέουν άέρα. Οί ύπόλοιποι πέντε μπορούν να παραμείνουν στην επιφάνεια άν έκτός άπό τόν άέρα κάνουν και μία από τις πιό άπλές κινήσεις του χεριού ή του ποδιού τούς. Άν έξαιρέση κανείς την περίπτωση πολύ δυνατής τρικυμίας, οί ζωηρές κινήσεις τών κολυμβητών στη θάλασσα δέν είναι παρά σπατάλη δυνάμεων.

Τό συμπέρασμα στό όποιο κατέληξε ό Λάνου ήταν: «Έξοικονομείτε τις δυνάμεις σας μόνο για την περίπτωση που χρειάζεσθε να άναπνεύσετε περισσότερο άέρα».

Πολλοί ειδικοί στα κολυμβητικά διδάσκουν πως τό κεφάλι πρέπει να κρατιέται έξω άπό τό νερό. Ό Λάνου δοκίμασε τό άν τίθετο. «Τό κεφάλι, σκέφθηκε, άπό τό στόμα και πάνω ζυγίζει περίπου πέντε όκάδες. Τό να κρατά κανείς τό κεφάλι πάνω άπό τό νερό σημαίνει σπατάλη δυνάμεων. Είναι σαν να προσπαθ ή κανείς να κολυμπήση με ρούχα που ζυγίζουν πέντε όκάδες».

Η σκέψις αυτή του Λάνου τόν έκανε να διδάσκη στους μαθητάς του ότι τό κεφάλι τούς θα έπρεπε να τό βγάλουν άπό τό νερό μονάχα για να πάρουν άναπνοή. Και με τόν τρόπο αυτό καθιερώθηκε ή έξης μέθοδος. Ό κολυμβητής έμενε σχεδόν άκίνητος κά-

τω από την επιφάνεια του νερού καί:

1. "Όταν τὸ κεφάλι του θρискόταν ἀπάνω ἀπὸ τὸ νερὸ ἔπαιρνε μιὰ θαθεῖα ἀναπνοή.

2. "Ἐπλεε στὸ νερὸ μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

3. "Ἡ ἐκπνοὴ γινότανε ἀπὸ τὴ μύτη καὶ ἐνῶ τὸ πρόσωπο ἦταν μέσα στὸ νερὸ.

4. "Ἀνέβαινε πρὸς τὴν ἐπιφάνεια μὲ κίνησι πρὸς τὰ κάτω τῶν χερσῶν καὶ τῶν ποδιῶν, καὶ ἔπαιρνε θαθεῖα ἀναπνοή.

5. "Ἐρριχνε τὸ κεφάλι πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἔβγαζε τὸν ἀέρα τῆς ἐκπνοῆς μέσα στὸ νερὸ.

6. "Ἐμενε ἡσυχος καὶ ἀκίνητος κάτω ἀπὸ τὸ νερὸ ὡς τὴ στιγμή πού θὰ χρειάζοταν καὶ ἄλλον ἀέρα, ὅποτε ξανάκανε πάλι τὸ ἴδιο, ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Μετὰ ἀπὸ ἐξάσκησι λίγων λεπτῶν οἱ ἀρχάριοι ἀρχίζουν ν' ἀνεβοκατεβαίνουν στὸ νερὸ μὲ ρυθμὸ κανονικὸ, ὅπως τὰ θήματα τοῦ θάλ. "Ὁ Λάνου ὀνομάζει τὴ μέθοδὸ τοῦ «θάλς στὸ νερὸ».

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶναι καταπληκτικά. Πολλὲς φορές, ἄνθρωποι πού ποτὲ δὲν ἔχουν ξαναπέσει στὸ νερὸ, μετὰ ἀπὸ μάθημα μισῆς ὥρας, πηδοῦν στὴ θάλασσα καὶ ἐπιπλέουν ἐπὶ ὀκτῶ ὥρες.

Σὲ μιὰ ἄλλη δοκιμῇ, ὁ Λάνου ἔδεσε τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια ἐνὸς καλοῦ κολυμβητοῦ καὶ τὸν ἔρριξε στὴ θάλασσα. "Ὑστερα ἀπὸ ὧρες ὀλόκληρες ὁ κολυμβητὴς ἐξακολουθοῦσε ν' ἀνεβοκατεβαίνει στὸ νερὸ φρέσκος καὶ ἀκμαῖος ὅπως στὴν ἀρχή.

☆

"Ανάμεσα στίς θαλασσινὲς ἱστορίες πού διηγούνται ὑπάρχουν χιλιάδες περιπτώσεις πού ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἐξαρτήθηκε ἀπὸ

τὴν ἱκανότητά τους νὰ ἐπιπλέουν ἐπὶ ὧρες πολλῆς. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ ξυλουργὸς τοῦ ὑπερωκεανείου «Σάντα Κλάρα» ἔπεσε στὴ θάλασσα ἐνῶ τὸ πλοῖο ταξίδευε στὴν Καραϊβική. Μετὰ ἀπὸ λίγο διάστημα ἀντελήφθηκαν στὸ πλοῖο τὴν ἀπουσία του.

"Ἀπελπισμένοι ὁ πλοίαρχος γύρισε πίσω καὶ ἔβαλε πλώρη γιὰ τὸ σημεῖο πού ὑπελόγιζε πὼς ἔπεσε ὁ ξυλουργὸς του. Μετὰ τρεῖς ὧρες τὸ πλοῖο ἔφθασε σὲ ἀπόστασι 100 μέτρων ἀπὸ τὸ σημεῖο πού «θαλοσάριζε» ὁ ξυλουργός. "Όταν ὁ ξυλουργὸς ἔπεσε στὴ θάλασσα, σκέφθηκε πὼς ἦταν ἀδύνατον νὰ φθάσει κολυμπώντας στὴν πλησιέστερη ἀκτὴ, πού θρискόταν ἑκατοντάδες μίλια μακριά. "Ἡ μόνη του ἐλπίδα ἦταν νὰ γυρίσῃ πίσω τὸ πλοῖο ὅταν θὰ καταλάβαιναν τὴν ἀπουσία του. Περιμένε λοιπὸν στὸ νερὸ μὲ ὑπομονή.

"Ἀκόμη καὶ ἓνα παιδάκι μπορεῖ νὰ μάθῃ νὰ ἐπιπλέῃ. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἓνα ἀνάπηρο παιδί ὀκτῶ ἐτῶν, καθισμένο σὲ μιὰ πολυθρόνα μὲ ρόδες, θρискόταν στὴν ἄκρη ἐνὸς μώλου, στὸ λιμάνι τῆς Ν. "Ὑόρκης καὶ παρακολουθοῦσε κατὰ ἄλλα παιδιὰ πού ἔπαιζαν. Ξαφνικά, δυὸ παιδιὰ πού κυνηγοῦσαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο ἔπεσαν ἐπάνω στὴν πολυθρόνα καὶ τὸ ἀνάπηρο παιδάκι, θρέθηκε στὸ νερὸ.

"Ἐνῶ τὰ πανικόβλητα παιδιὰ ἐπάνω στὴν προκυμαία ἔτρεχαν φωνάζοντας βοήθεια, τὰ ἀνάπηρο παιδάκι ἀνεβοκατεβαίνει στὸ νερὸ σὰν φελός. Μετὰ 15 λεπτὰ ἔφθασαν δυὸ ἄνδρες καὶ ἔβγαλαν τὸ μικρὸ ἀπὸ τὸ νερὸ. "Όταν εἶδαν ὅτι τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ ἦταν παράλυτο ἀπὸ τὴ μέση καὶ κάτω ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. "Ἀπὸ τὸν ἴδιο αὐτὸ μῶλο εἶχαν πέ-

σει καὶ εἶχαν πνιγῇ τουλάχιστον τρεῖς περίφημοι κολυμβηταί.

"Ἡ ἐξήγησις ἦταν ἀπλή. "Ἀπὸ ἔνστικτο τὸ μικρὸ παιδί ἐφήρμοσε τὴν ἀρχὴ πού οἱ πεπειραμένοι κολυμβηταὶ παραμέλησαν. Μὴ μπορώντας νὰ κουνήσῃ τὰ πόδια του, κουνοῦσε μόνο τὰ χέρια του, ὅσο χρειάζοταν γιὰ νὰ ἀνεβαίνει τὸ κεφάλι πάνω ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ νὰ παίρνῃ ἀναπνοή.

"Γιὰ νὰ θρεθῇτε στὴν ἐπιφάνεια δὲν χρειάζεται παρὰ νὰ σπρώξετε τὸ νερὸ πρὸς τὰ κάτω.

Κάνετε μιὰ εἰσπνοὴ καὶ ὕστερα ἀναπαυθῆτε ὅσο μπορεῖτε». Αὐτὰ διδάσκει ὁ Λάνου.

Οἱ ἀπλὲς αὐτὲς ὁδηγίαι, ἂν τις ἀκολουθήσῃ κανεὶς σωστὰ καὶ ἐξασκηθῇ γιὰ λίγα λεπτά, σώζουν τὴ ζωὴ. Τὸν παλιὸ καιρὸ δταν ἓνας ἄνθρωπος θρискόταν μέσα στὸ νερὸ εἶχε νὰ διαλέξῃ ἀνάμεσα σὲ δυὸ πράγματα: ἢ νὰ κολυμπήσῃ ἢ νὰ πνιγῇ. Σήμερα ὁ κανόνας ἀλλάζει. "Όταν θρεθῇς στὸ νερὸ χορεύεις ἕνα θάλς καὶ σώζεσαι!

Ενας νεαρὸς πατέρας ἀποφασίζει νὰ μὴν ἀναγγεῖλῃ στὸ μικρὸ γιό του ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀποκτήσῃ ἀδελφάκι. Καθὼς περνοῦσαν ὁμοῦ οἱ μῆνες, τὸ μυστικὸ ὄλο καὶ δυσκολώτερα μποροῦσε νὰ κρύβεται. Στὸ τέλος τὸ μωρὸ γεννήθηκε καὶ ὁ πατέρας ἀποφασίζει νὰ τὸ ἀναγγεῖλῃ στὸ γιό του. — "Ενας πελαργός, ξέρεῖς, ἀρχισε νὰ λήν, πετοῦσε κάμποση ὥρα πάνω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ κρατοῦσε ἓνα δέμα στὸ ράμφος του. Ξαφνικά ἔκανε μιὰ ἀπότομη βουτιά καὶ ἔφθασε τὸ δέμα στὸ ἀνοιγμα τῆς καμινάδας. — "Ἀλήθεια, μπαμπά, ἀπάντησε ὁ μικρός. "Ἐλπίζω νὰ μὴν τρόμαξε ἡ μαμά. Ξέρεῖς, εἶναι ἔγκυος!

☆

Pageant

Ὁ Διευθυντὴς τῶν «Τάιμς» τοῦ Λονδίνου πῆρε κάποτε ἓνα γράμμα ἀπὸ ἓνα ἀναγνώστη ἀπὸ τὸ "Ἐδιμβούργο τῆς Σκωτίας. «"Ἀν ἐξακολουθήσετε νὰ δημοσιεύετε ἀνέκδοτα ἀστεῖα εἰς βάρος τῶν Σκωτσέζων, τοῦ ἔγραφε ὁ ἀναγνώστης τοῦ, θὰ πάψω νὰ δανεῖζωμὶ τὴν ἐφημερίδα σας».

Up

☆

Ὁ Πῶλ Βερλαίν, πάντοτε χωρὶς χρήματα, κατάρθωσε μιὰ μέρα νὰ πάρῃ πέντε φράγκα προκαταβολὴ ἀπὸ τὸν ἐκδότη του. Τὴν ἄλλη μέρα ξαναγύρισε ἔξω φρενῶν:

— Κύριε, λέει στὸν ταμία, τὸ πεντόφραγκο πού μοῦ δώσατε ἦταν κάλπικο. — Λυπούμαι πολὺ, κύριε, ὁρίστε ἓνα ἄλλο. Θὰ εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ ἐπιστρέψετε αὐτὸ πού σὰς ἔδωσα χθές; — Τί ἔκανε λέει, φώναξε ἀγανακτημένος ὁ Βερλαίν, ἔχετε τὸ θάρρος νὰ μοῦ τὸ ζητᾶτε πίσω ὕστερα ἀπὸ τόσο κόπο πού ἔκανα γιὰ νὰ τὸ χαλάσω!

Constellation

ΕΝΑ ΜΠΟΥΚΕΤΟ ΑΚΟΜΗ...

Του
LIONEL BATES

“Εγκλημα στην εκκλησία της ένορίας

Ο έφημέριος μόλις έτελείωσε την τοποθέτησι του πτώματος μέσα στο φέρετρο. Δεν υπάρχει άμφιβολία πώς είναι παράξενη δουλειά για ένα παπά. Βέβαια ή θέσι του παπά είναι μέσα στην εκκλησία, έστω και όταν φωτίζεται με κεριά, ενώ έξω ή νύχτα είναι άγρια και σκοτεινή. Δεν είναι όμως μόνοι οί παπάδες έχουν ένα ποίμνιο, και οί σχέσεις τους με τούς νεκρούς είναι μάλλον σπάνιες και όχι πολύ στενές. Ο έφημέριος στάθηκε όρθιος και τó ψηλό του άνάστημα κυριαρχούσε μέσα στο μισοσκόταδο. Οί δύο αυτοί πεθαμένοι, σκέφθηκε ό παπάς, χωροδν περίφημα έδω μέσα στο φέρετρο σάν δυο παντοφλες στη θήκη τους. Τό πτώμα που ήταν από πάνω άφινε πολύ χώρο άδειανό, παρ’ όλη την πετσέτα που τύλιγε τó κεφάλι του. Πήρε, λοιπόν, ό έφημέριος μερικά παλιά περιοδικά από ένα ντουλάπι της εκκλησίας και τά

παράχωσε ανάμεσα στα χέρια και τά πόδια του πτώματος. “Υστερα έβαλε τó καπάκι στο φέρετρο, έβγαλε από την τσέπη του μιá μακρυά θίδα και ένα κατσαβίδι. Δεν ήταν δουλειά που νά χρειάζεται πολλή ώρα και νά επί τέλους όλα τώρα είχαν τακτοποιηθῇ. Δεν έμενε παρά νά βάλη τó μοναδικό στεφάνι επάνω στο φέρετρο (πόσο άπαίσια μύριζαν οί βιολέττες!) και καθώς τó κρατούσε στα δυό του χέρια διάβασε για μιá ακόμη φορά την επίγραφή:

“Αμέλια “Αννη Στήκερ
έτων 67,
αναπαύεται έν ειρήνη.

“Ο έφημέριος κύτταξε για μιá στιγμή τά χρυσά γράμματα επάνω στη μώβ κορδέλλα που γυάλιζαν στο φώς τών κεριών. «Ειρήνη. Δεν μπορώ νά πώ, αγαπητή μου, πώς θάχης πολλή ειρήνη μέσα στο κουτί αυτό με τόν Τσάρλυ.

Δέν ήταν δά και τόσο ειρηνικός άνθρωπος. Σ’ άφίνω σ’ αυτόν, αγαπητή μου, και σένα, Τσάρλυ, σās άφίνω κοντά - κοντά. Γειά - χαρά». Αυτό τó γειά - χαρά τó είπε με ένα τόνο μισοαστειό, μισοειρωνικό. Προχώρησε προς την πόρτα του ιερού, την ξεκλείδωσε και έβγαλε τó κλειδί στην τσέπη του. “Υστερα γύρισε, πέρασε μπροστά από τó φέρετρο με τά δύο πτώματα και προχώρησε προς την κυρία είσοδο της εκκλησίας, σβήνοντας τά κεριά. Ξεκλείδωσε και την πόρτα αυτή, θγήκε έξω και την κλεδώσε πάλι άπ’ έξω με τó θαρύ παληό κλειδί. Πήρε τó κλειδί μαζί του άντι νά τó κρεμάση στη συνηθισμένη του θέσι. Με ίκανοποίησι παρατήρησε πώς ό άέρας φυσούσε πολύ δυνατά. Μέσα στο σκοτάδι και τόν άέρα, που άνέμιζε τά ράσα του, προχώρησε γύρω από την εκκλησία προς τó ιερό και κλείδωσε και την πόρτα του άπ’ έξω.

Χτύπησε την τσέπη του για νά θεβαιωθῇ πώς τó κατσαβίδι θρισκόταν μέσα και περπάτησε προς τó ξέφωτο που χώριζε τόν περίβολο της εκκλησίας από τόν κήπο του πρεσβυτερίου. Είχε ύπ’ όψιν του νά πιη τó συνηθισμένο του θραδινό ζεστό γάλα.

☆

Καθώς ρουφούσε τó γάλα του ό αιδεσιμώτατος Γκλόρνεϋ Ντάγκλας αισθανόταν πολύ πιό ήσυχος άπ’ ό,τι τις δύο τελευταίες μέρες, μ’ όλο που δέν ήταν νευρικός άνθρωπος. Πάντα όμως ήταν τυχερός (Ντάγκ ό τυχεράκις τόν λέγανε κάποτε) και ή “Αμέλια “Αννη Στήκερ έφθασε άκριβώς στην κατάλληλη στιγμή. (Η γάτα πήδηξε στα πόδια του και διέκοψε τις σκέψεις του.

Στριμώχθηκε πάνω στο παπαδίστικο γιλέκο του και άρχισε νά ρονρονίζη. «Τοτό... καλέ μου Τοτό»). Και όταν οί νεκροθάφτες την μετέφεραν από τή νεκροφόρα στην εκκλησία, σχολίαζαν μεταξύ τους πόσο ελαφριά ήταν ή “Αννη Στήκερ. «Πούπουλο», έλεγαν.

Δέν θάχε περάσει πολλή ώρα από τότε που ό Τσάρλς, ό Τσάρλυ Κάτσερ, θρισκόταν έδω, στο γραφείο, με μιá σφαίρα στο άριστερό του μάτι και μιá πετσέτα γύρω στο κεφάλι του για νά σταματήση τó αίμα, έτοιμος νά μοιραστή ένα φέρετρο με κάποιαν άλλην. Τώρα θρισκότανε θιδωμένος μέσα στο φέρετρο.

Δέν υπήρχε λάθος. Αύριο, στην κηδεία της “Αννη Στήκερ, δέν θα ήταν οί ίδιοι νεκροθάφτες για νά καταλάβουν ότι μέσα σε μιá νύχτα τó λείψανό της είχε θαρύνει. Αύριο θα κουβαλούσαν τó φέρετρο ό μαραγκός και ό κατηληνάφτης. Η “Αμέλια “Αννη μεταφέρθηκε με αυτοκίνητο από τριακόσια μίλια μακρυά για νά θαφτῇ στόν τόπο που γεννήθηκε. “Ελειπε πενήντα χρόνια. Δεν είχε γνωστούς και φίλους και ένα μόνο μακρινό συγγενῇ που δέν θάρχότανε στην κηδεία. “Ο έφημέριος τó ήξερε αυτό, γιατί μπροστά του, επάνω στο γραφείο, θρισκόταν ένα γράμμα του έφημέριου της ένορίας της “Αννη Στήκερ που εξηγούσε την κατάσταση. “Ο έφημέριος εκείνος έγραφε στο γράμμα του άκόμη, πόσο μόνη και έρημη θά κηδευότανε ή καυμένη ή “Αμέλια (όχι και τόσο μόνη). Και εκείνο τó στεφάνι με τις βιολέττες τó είχε στείλει ό έφημέριος της “Αμέλια. Τά δύο πτώματα μαζί είχαν περίπου τó βάρος ενός κανονικού ανθρώπου. “Ο παπάς τά είχε δοκιμάσει. Περίφημα. Ειρήνη ύμιν, αλλά ειρήνη

και για μένα. "Εσταξε τις τελευταίες σταγόνες από το γάλα στο πιάτο και το έβαλε στο χαλί κατεβάζοντας τον Τοτό από τα γόνατά του. Σηκώθηκε και προχώρησε στο διπλανό δωμάτιο, έκλεισε το ραδιόφωνο και ανέβηκε στο υπνοδωμάτιό του. Ζύγωναν μεσάνυχτα. Ή θύελλα που πριν από λίγο του ήταν απαραίτητη και χάλαγε τον κόσμο, άρχιζε να ησυχάζει.

☆

Ήταν η ίδια εποχή ακριβώς, όταν πριν από δεκαπέντε χρόνια ο έφημέριος είχε ρίξει μια πιστολιά στον Τσάρλυ. Ήταν καλός σκοπευτής, αλλά δεν πέτυχε. Κρίμα, γιατί ο Τσάρλυ Κάτσερ ήταν ο χειρότερος αλήτης από τους δύο. Ή κατάσταση τότε ήταν διαφορετική. Ο τόπος ήταν άλλος. Ήταν στη Νότιο Αφρική. Είχαν κλέψει μαζί κάτι κοσμήματα και ο καθένας τα ήθελε όλα για λογαριασμό του.

Ο έφημέριος —δηλαδή ο Ντάγκ ο τυχεράκις— πρόλαβε και έριξε την πιστολιά πριν από τον Τσάρλυ Κάτσερ, και μ' όλο που δεν πέτυχε καλά, ή σφαίρα δεν πήγε έντελως χαμένη. Τον χτύπησε στο πόδι και ο Ντάγκ τώβαλε στα πόδια και γρήγορα μάλισα. Το πώς έφυγε από κει, πώς τώσκασε από την Αφρική και πώς πούλησε τα κλοπιμαία, αυτό είναι άλλη ιστορία. Πάντως τα κατάφερε. Είχε και μυαλό και τύχη. Και σās φαίνεται περίεργο πώς ένας νεαρός κλέφτης κοσμημάτων από τη Νότιο Αφρική έγινε έφημέριος μιας ένορίας στο Μπέρκσαϊρ (χειροτονία και όλα κανονικά), αυτό οφείλεται στο ότι δεν γνωρίζετε καλά τον αιδεσιμώτατο Γκλόρνεϋ Ντάγκκλας (πολύ λίγοι τον γνωρίζουν καλά) και δεν θέλετε να παραδεχθίτε

ότι οι άνθρωποι είναι περίεργα όντα. Το γεγονός είναι ότι άγαπούσε την ήσυχη ζωή και είχε γεννηθί σ' ένα πρεσβύτεριο. Ήξερε τα μυστικά, ήξερε τη γλώσσα. Θάπρεπε να τον βλέπατε στη τελευταία λειτουργία, όταν αυτός ο λεπτός, ψηλός, ό αληθινός κύριος είχε το συναίσθημα του ποντικού που βρίσκεται μέσα στη φάκα και όμως οι κινήσεις του έδειχναν άνεσι. Ήταν όμως καταφοβισμένος. Το θρβε να σταματήση στη μέση και να το θάλη στα πόδια, αλλά δεν το έκανε, γιατί έφτασε το φέρετρο με την "Αμέλια" Άννη και οι νεκροθάφτες είπαν αυτά τα λίγα λόγια για το πόσο ελαφριά ήταν. "Ας είναι εύλογημένη! Ήταν έμπνευσις. "Ας κοπιάση ο Τσάρλυ, σκέφτηκε τότε ο έφημέριος. Και άρχισε τις προετοιμασίες της ύποδοξης.

Καθάρισε το παλιό του αυτόματο και το έχωσε στην τσέπη του μαύρου παπαδίστικου πανταλονιού του. Μερικές άλλες λεπτομέρειες. Κανείς δεν έπρόκειτο να διακόψη την ύποδοξη. Ο έφημέριος δεν είχε γυναίκα (όχι, ότι οι διακοπές του ήταν άφιρωμένες στα αυστηρά κληρικά του καθήκοντα από την άποψι αυτή, κάθε άλλο!) και ή καθαρίστρια δεν έμενε στο πρεσβύτεριο, αλλά ήταν τακτική σαν ρολόι και ποτέ δεν παρουσιαζότανε μετά τις 7½.

☆

Ο Τσάρλυ είχε ξαναηλεφωνήσει όπως το είχε τάξει. «Μην έλπιζεις να άργήσω. Μοϋ φαίνεται πως και συ θα είσαι ακριβής. Στις δέκα σήμερα τó θράδυ. "Ακριβώς. Γεια - Χαρά.» Πάντα στη Νότιο Αφρική ο Τσάρλυ έλεγε γεια - χαρά. Ήρθε λοιπόν και

έξηγησε άμέσως γιατί. "Ηθελε το μεριδιό του και παραπάνω από την κλοπή των κοσμημάτων. Για να είναι πιο σίγουρα τα πράματα, μ' όλο που το σπίτι του έφημέριου ήταν μακριά από το δρόμο και ο άέρας ήταν δυνατός. ό παπας γύρισε λίγο πιο δυνατά το κουμπι του ραδιοφώνου στο δωμάτιο που θρισκόταν δίπλα στο γραφείο. Και όταν ο Τσάρλυ, ένας κοντός, αδύνατος κοκκινοτρίχης με άσχημα γαλανά μάτια, καθισμένος απέναντι στο γραφείο του, τον ρώτησε: «Τι είναι αυτός ό διαβολοθόρυβος;» Ο έφημέριος άπήντησε πως ή καθαριστριά του τρελλαινείται για τζάζ. Θέλει το ραδιόφωνο να παίξει δυνατά. Και με μια τελετουργική χειρονομία πρόσθεσε— «κακόγουστη, πολύ κακόγουστη αγαπητέ μου Τσάρλυ. Και τι μπορώ να κάνω για σένα, καλέ μου φίλε, ύστερα από τόσα χρόνια;»

Ο Τσάρλυ Κάτσερ άκούμπησε πίσω στην πολυθρόνα με τα μεταλλίνα πόδια και το μουσαμά που ό έφημέριος είχε σκεφθί να τοποθετήση σε μια άδεια γωνιά, μακριά από τα θεολογικά βιβλία, και σκέφθηκε: «Ωραία ή γρηά είναι δώ ώστε δεν θάχουμε φασαρίες». Τι θλάκας που ήταν. «Τάμια» είπε δυνατά. «Τό μεριδιό μου και τους τόκους 15 ετών και παραπάνω». Από το διπλανό δωμάτιο ακούγονταν μια ρούμπα, αλλά ό έφημέριος δεν την χρειαζόταν γιατί ο άέρας δυνάμωνε. Είχε κανονίσει το φως, ώστε να φωτίζη λίγο τα γαλανά μάτια του Τσάρλυ.

—Αγαπητέ μου Τσάρλυ, είπε ό έφημέριος παίρνοντας ύφος όσο πιο παπαδίστικο μπορούσε —και είχε άρκετό— τι χαρά!

—Κόφτο.

—Όχι φίλε μου. "Ηθελα να

πώ... θέλω να πώ πως αισθάνομαι μεγάλη ευχαρίστησι όταν βλέπω παλιούς φίλους.

—Κόφτο είπα.

—Και πριν άρχίσουμε τη συζητησούλα μας —και πιούμε και κανένα τσέρρυ— ή μήπως προτιμάς ούϊσκυ; "Αλλοτε το προτιμούσε αγαπητέ Τσάρλυ— (στο σημείο αυτό ό έφημέριος έδειξε δυό μπιτόλλιες και δυό ποτήρια σ' ένα τραπεζάκι εκεί κοντά στο γραφείο του). Πριν άρχίσουμε την κουβεντούλα μας, λοιπόν, ρίξε μια ματιά αν έχεις την καλωσύνη στο μικρό αυτό λογαριασμό που έτοιμάσα.

Ο έφημέριος έσκυψε στο γραφείο του και έδωσε με το άριστερό του χέρι ένα φύλλο χαρτί στον Τσάρλυ. Ο Τσάρλυ τó πήρε και τó γύρισε λίγο να διη περί τίνος έπρόκειτο· αυτό ήταν όλο.

Ο έφημέριος μπορεί να μην είχε πετύχει την πρώτη φορά, πριν από δεκαπέντε χρόνια, όχι όμως και τη δεύτερη, τώρα. Ο Τσάρλυ δέχτηκε την πιστολιά στο άριστερό του μάτι και ό έφημέριος, σαν φειδι γλύστρησε γύρω από τó τραπέζι τυλίγοντας με την πετσέτα τó κεφάλι του Τσάρλυ. Ούτε σταγόνια στην καρέκλα ή στο πάτωμα. Ο έφημέριος άνασκηώθηκε και με τó πόδι του σκούνησε τον Τσάρλυ στο πλευρό όπως θάκανε για ένα ψόφιο σκυλί. Ξανάσκυψε και έψαξε τις τσέπες του. "Ενας σουγιάς, ένα πιστόλι, ένα ναυτικό φυλλάδιο με ψεύτικο όνομα και τó άποκομμα μιας έφημερίδας μέσα σ' ένα φάκελλο. Ήταν μια τοπική έφημερίδα που δημοσίευε ένα λόγο που είχε βγάλει πριν από ένα χρόνο ό έφημέριος. "Ετσι λοιπόν τον είχε άνακαλύψει ό Τσάρλυ.

—Δεν έπαψες να είσαι άτζαμής, αγαπητέ μου Τσάρλυ, είπε ό έφη-

μέριος καθώς ξανάσφιγγε την πετσέτα στο κεφάλι. Κάτσε έδω ένα λεπτό. Καί για λόγους ασφαλείας ο Τσάρλυ τοποθετήθηκε πίσω από το σωρό των βιβλίων του Κατηχητικού Σχολείου και ο έφημέριος πήγε να έτοιμάσει τη γαμήλια τελετή. Λίγο κολασμένος γάμος, αγαπητή Τσάρλυ, είπα σιγανά. "Όταν γύρισε πίσω για να τον παραλάβει, η γάτα, ο Τοτό, καθότανε αδιάφορος πάνω στα βιβλία που έκρυβαν το πτώμα. "Ο Ντάγκ ο τυχεράκις του έδωσε λίγο γάλα.

"Όταν όλα πιά πέρασαν, όταν πέρασε η προσμονή, το θράδυ και η νύχτα, ο Ντάγκ ο τυχεράκις μεταμορφωμένος πάλι σε έφημέριο, βγήκε από το κρεβάτι του. "Ο ήλιος έλαμπε. Το ζεστό νερό ήταν έξω από την πόρτα του και άκουγε και το τσιτίρισμα πούκαναν οι φρυγανιές του στην κουζίνα. "Όλα είχαν τελειώσει εκτός από την κηδεία. "Ερριξε μια γρήγορη ματιά γύρω του πριν άρχισή να τρώει το πρωινό του και χτύπησε στην πλάτη την καθαρίστριά του όπως έκανε κάθε μέρα. "Εφαγε με όρεξη.

Το πιστοποιητικό θανάτου της "Αμέλια "Αννας Στήκερ ήταν επάνω στο γραφείο του. Πήρε το βιβλίο θανάτων μέσα από το χρηματοκιβώτιο και συμπλήρωσε δ-

λα τα στοιχεία εκτός από την υπογραφή. "Υστερα έκανε λίγη δουλειά της ένορίας. Χρειάστηκε να πάει μια φορά στην πόρτα και να έξηγήση σε δυο χωρικούς πως δεν μπορούσε να τους δώσει το κλειδί της εκκλησίας γιατί μέσα ήταν μια πεθαμένη γρηά κυρία. "Ο νεκροθάφτης και ο ξυλουργός ήρθαν μετά το μεσημέρι.

Μια μόνο σκέψη τον άπασχολούσε κάπως. Μήπως είχε δη κανείς τον Τσάρλυ κοντά στο πρεσβυτήριο. "Ήταν σκοτεινά. Κανείς δεν θα τον πρόσεξε. Κανείς δεν μπορεί να είδε το φως στην εκκλησία γιατί τα παράθυρα ήταν σκεπασμένα στην πλευρά εκείνη με σανίδες έπειδή στον πόλεμο είχαν σπάσει τα τζάμια. Δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος. Μετά το μεσημεριανό του φαγητό ήπιε δυο ποτήρια από το καλύτερο κρασί της κάβας του.

Διασχίζοντας τον ηλιόλουστο κήπο για να πάει στην εκκλησία —όπου να ήταν ο καντηλανάφτης θα άρχιζε να χτυπά την καμπάνα— του ήρθε απότομα μια σκέψη. "Έκοψε ένα μάτσο αγριομαργαρίτες και μπαίνοντας στην εκκλησία τις ακούμπησε δίπλα στις άσπρες βιολέτες. "Όσο και να ήταν, έπρεπε να υπάρχουν δυο στεφάνια.

"Ένα παραμύθι που τελειώνει

ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΓΑΛΑΖΟΑΙΜΑΤΟΙ

Του

AMRAM SCHEINFELD

Ο κύριος αυτός, που δεν είναι ο έφευρέτης της πυρίτιδος, που ζυγίζει 8λα - 8λα 50 κιλά και που σκαρφάλωνει σε καρέκλα στη θέα ενός ποντικού — καυχιέται κάθε τόσο ότι κατάγεται από τον... Γουλιέλμο τον Κατακτητή και ότι στις φλέβες του ρέει το γαλαζίο αίμα του ένδοξου αυτού πολεμιστή. Για να το αποδείξει, σ'ας δείχνει το γενεαλογικό του δέντρο και ένα λαμπρό οικόσημο που του κόστισε μόνο μερικές χιλιάδες!

Σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν άνθρωποι που περηφάνευνται για κάποιο μακρινό τους πρόγονο και άλλοι ακόμα που νιώθουν πολύ ταπεινωμένοι, γιατί όσο κι' αν σκαλίζουν το παρελθόν δεν μπορούν να βρουν τίποτε.

Για όλους αυτούς υπάρχει ένα σπουδαίο και, ίσως, συνταράκτικό νέο: "Όλες αυτές οι προγονικές ιστορίες έχουν υπόσθη σοβαρούς κλονισμούς τώρα τελευταία από τις ανακαλύψεις της σύγχρονης γενετικής.

Η σημασία που έδιναν άλλοτε στην καταγωγή βασιζόταν σε ωρισμένες πλάνες. Πρώτα - πρώτα όλοι πίστευαν ότι τα κληρονομικά στοιχεία μεταφέρονταν με το «αίμα» και ότι το αίμα των γονέων ανακατευόταν και έσχημά-

τιζε το αίμα του παιδιού. "Έτσι, όσο πίσω κι' αν γυρίζαμε, έμενε πάντα λίγο από το αίμα των προγόνων που «έρρεε» πάντοτε στις φλέβες του απογόνου.

Έπικρατούσε επίσης η αντίληψη ότι το αίμα μετέφερε τους παράγοντας που δημιουργούν τον χαρακτήρα. "Όσο περισσότερο «γαλαζίο» ή ευγενικό αίμα είχε κανείς, τόσο πιο σπουδαίος ήταν. Καί, επομένως, όσο περισσότερο αίμα «πληθείου» έρρεε στις φλέβες του, τόσο πιο... σκάρτος ήταν. Με ανάλογο τρόπο ή μεγαλοφυΐα, ή ανδρεία και το ταλέντο —ή επίσης η έγκληματικότητα, ή αστάθεια του χαρακτήρος και η διαφθορά— ήταν «μέσα στο αίμα μας».

"Όλες αυτές οι δοξασίες σβήνουνε τελείως με τις καινούργιες έρευνες και γνώσεις, που μάς μαθαίνουν ότι το αίμα είναι μόνον ένα «προϊόν» του οργανισμού κάθε ατόμου και ότι ακόμα και ανάμεσα στη μητέρα και στο παιδί δεν υπάρχει ούτε μια σταγόνα ίδιου αίματος.

Σήμερα ξέρουμε ότι κληρονομούμε από κάθε γονέα μας μόνο 24 χρωματισώματα ή «τους φορείς της κληρονομικότητας», όπως λέγονται. Το πρόβλημα της καταγωγής έχει καταντήσει πιά ένας απλός μαθηματικός

τύπος. Με κάθε γενεά που περνάει, ο μέσος αριθμός των χρωματοσωμάτων που μπορεί να έχουμε πάρει από κάποιον πρόγονό μας ελαττώνεται στα μισά.

Προσέξτε καλά τις λέξεις «μέσος αριθμός». Είναι βέβαιο ότι έχουμε πάρει 24 χρωματοσώματα από τον καθένα από τους δύο γονείς μας, αλλά ανάμεσα σε κείνα που κληρονομήσαμε από τον πατέρα μας, λόγω χάριν, **μερικά από τα 24 μπορεί να έχουν προέλθει από το δικό του πατέρα και τα υπόλοιπα από τη μητέρα του.**

Μπορούμε όμως να υπολογίσουμε ότι κατά μέσον όρο έχουμε κληρονομήσει 12 χρωματοσώματα από τον παππού μας και 12 από τη γιαγιά μας, κι απ' αυτά τα 6 ανήκουν στον προπάππο μας, τα 3 στον πατέρα του προπάππου μας κ.λ.π.

Όταν λοιπόν φθάνουμε στην τέταρτη γενεά, προς τα πίσω, μπορεί να έχουμε πάρει από ένα ώριμο πρόγονό μας ένα μέσο όρο από 3 χρωματοσώματα και ακόμη 1 ή 2 από κάποιον άλλο της προηγούμενης γενεάς.

Από τώρα και στο εξής, όσο πιο παλιός είναι ο πρόγονος, τόσο πιο πολλές είναι οι πιθανότητες να μη έχουμε κληρονομήσει κανένα από τα χρωματοσώματά του.

Πρέπει, βέβαια, να κάνουμε μερικές μικροδιορθώσεις σ' αυτά που είπαμε προηγουμένως. Μιά απ' αυτές είναι ότι οι κληρονομικές καταφύσεις των αρρένων προγόνων περιέχουν το μικρό χρωματοσώμα Y που μεταδίδεται από πατέρα σε γιό. "Αν, λοιπόν, ένας άντρας προέρχεται κατ' ευθείαν από αρρένες προγόνους μέχρι έναν πρόγονο ώριμου βαθμού, είναι βέβαιο ό-

τι έχει κληρονομήσει τουλάχιστο το χρωματοσώμα Y του προγόνου αυτού. "Ωστόσο στην πραγματικότητα, οι περισσότερες απ' αυτές τις πατρογονικές σειρές παρουσιάζουν μερικά κενά ή διακόπτονται από τη γέννηση μιας κόρης — όπως συμβαίνει στην περίπτωση της αγγλικής βασιλικής οικογένειας με τον αποθανόντα Γεώργιο τον VI, τη μεγαλύτερη κόρη του Βασίλισσα Έλισάβετ τη II και το γιό της, Στήν περίπτωση αυτή, το χρωματοσώμα Y χάνεται.

Άλλον περιορισμό αποτελεί το γεγονός ότι κάποτε ένα χρωματοσώμα διασταυρώνεται μ' ένα άλλο («χιασμός») και αλλάζει μερικά από τα συστατικά του. "Ετσι ελαττώνονται ακόμα περισσότερο οι πιθανότητες να κληρονομηθεί ανέπαφο ένα χρωματοσώμα από έναν ώριμο πρόγονο. Ο γενικός μέσος όρος δεν αλλάζει, παρ' όλα αυτά.

Απ' την άλλη μεριά, σε περίπτωση γάμου δυο ατόμων που έχουν ένα κοινό πρόγονο, οι πιθανότητες να έχη το παιδί τους ένα χρωματοσώμα που να προέρχεται από τον πρόγονο αυτό, γίνονται μεγαλύτερες.

"Αν τώρα ανάμεσα στους προγόνους του ατόμου αυτού έχουν γίνει και άλλοι γάμοι μεταξύ απογόνων, είναι πολύ πιθανό ότι το άτομο αυτό έχει μέσα του χρωματοσώματα προγονικά. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, στις οικογένειες που τα μέλη τους παντρεύονται συχνά αναμεταξύ τους, όπως στους βασιλικούς οίκους της Ευρώπης ή στις φυλές που έχουν την τάση να ζούν πολύ κλειστά, οι πιθανότητες να έχη κληρονομηθεί ένα χρωματοσώμα από κάποιον ένδοξο πρόγονο είναι πολύ μεγάλες.

Ο μόνος δεσμός που μπορεί να μας συνδέει με κάποιον από τους προγόνους μας είναι η κληρονομία ενός ή περισσότερων χρωματοσωμάτων. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει το μέσο αριθμό των χρωματοσωμάτων που μπορεί να έχουμε πάρει από ένα μακρινό ή κοντινό πρόγονο, καθώς και ποιές είναι οι πιθανότητες να μην έχουμε πάρει ούτε ένα χρωματοσώμα απ' αυτόν.

Προγονικές γενεές	Χρόνος κατά προσέγγιση	Πιθανός αριθμός προγόνων	Μέσος αριθμός χρωματοσωμάτων που προέρχονται από τον καθένα
ΠΡΩΤΗ (οι γονείς σας)	1920	2	24
ΔΕΥΤΕΡΗ (οι παπούδες σας)	1890	4	12
ΤΡΙΤΗ (οι πρόπαποι)	1860	8	6
ΤΕΤΑΡΤΗ (οι παπούδες των παπύδων σας)	1830	16	3
ΠΕΜΠΤΗ (οι παπούδες των προπάπων σας)	1800	32	1 ή 2
ΕΚΤΗ	1770	64	Πιθανότητες να μην έχετε πάρει ούτε ένα χρωματοσώμα από έναν ώριμο πρόγονο
ΕΒΔΟΜΗ	1740	128	4 στις 3
ΟΓΔΩΗ	1700	256	8 » 3
ΕΝΝΑΤΗ	1670	512	5 » 1
ΔΕΚΑΤΗ	1635	1024	10 » 1
ΕΝΔΕΚΑΤΗ	1600	2048	21 » 1
ΔΩΔΕΚΑΤΗ	1550	4096	42 » 1
ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ	1535	8192	85 » 1
ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ	1500	16384	170 » 1
ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ	1470	32768	340 » 1
			680 » 1

Παρ' όλα αυτά, ο περίφημος Άγγλος γενετιστής Χάλνταϊν υπολογίζει ότι είναι άπιθανο ο Βασίλεως Γεώργιος δ' VI της Αγγλίας να είχε πάρει έστω και ένα κληρονομικό χαρακτηριστικό για ολόκληρο χρωματοσώμα δεν γίνεται καν λόγος — που να προέρχεται από τον Γουλιέλμο τον Κατακτητή!

Συγχρόνως, με κάθε γάμο ανάμεσα σε συγγενικά προγονικά πρόσωπα, ο συνολικός αριθμός

των προγόνων ελαττώνεται. Έξ' άλλου, είναι εύκολο να ιδη κανείς ότι ο αριθμός αυτών των προγόνων, αν εξακολουθήσει να διπλασιάζεται όσο αποσχωρούμε κατά μια γενεά, θα έφθανε γρήγορα σ' ένα καταπληκτικό νούμερο. Και όπως ο αριθμός των πιθανών προγόνων είναι περιορισμένος, έχει βγή το συμπέρασμα ότι όλοι όσοι έχουν γνήσια αγγλική καταγωγή, είναι έξεδελφοί 30ου βαθμού τουλάχισ-

στον μεταξύ τους. Καί αν προχωρήσουμε ακόμα πιο πίσω, τότε θα βρούμε ότι όλοι οι άνθρωποι έχουμε κοινούς προγόνους!

"Επειτα, ακόμα κι' αν είχε κανείς τη βεβαιότητα ότι κλείνει μέσα στα κύτταρά του ένα ή δυο χρωματοσώματα που προέρχονται από κάποιον ένδοξο πρόγονο, τὸ νὰ ἰσχυρίζεται ότι είναι κι' ἐκεῖνος ένδοξος γι' αὐτὸ τὸ λόγο, εἶναι μᾶλλον γελοῖο, ὅταν σκεφθοῦμε ότι χρειάζονται 48 δολόκληρα χρωματοσώματα γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἕνας χαρακτήρας. Πάντως, ἂς μὴ λησμονοῦμε ότι τίποτε δὲν μᾶς ἐγγυᾶται ότι αὐτὰ τὰ τόσο περιζήτητα ἕνα ἢ δυο χρωματοσώματα δὲν εἶναι φορεῖς τῶν πιὸ κακῶν κληρονομικῶν χαρακτηριστικῶν.

"Ενα δεύτερο λάθος εἶναι ότι παραμελοῦμε τελείως τοὺς ἀσήμαντους προγόνους μας καὶ σὲ πολλές οἰκογένειες τίς γιαιγιᾶδες καὶ τίς προγιαγιᾶδες. "Ετσι, λόγου χάριν, ξεχνᾶμε συχνά ότι ἂν ὁ Γουλιέλμος ὁ Κατακτητὴς εἶχε στίς φλέβες του βασιλικὸ αἷμα ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἢ μητέρα του ὅμως ἦταν νόθο παιδί ἐνὸς ταπεινοῦ ἐργάτη.

Γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἡ τελευταία συνήθεια εἶναι νὰ τὰ... κλαδεύουμε τὰ γενεαλογικὰ δέντρα ἀπὸ τοὺς σκοτεινοὺς κλάδους κάθε γενεᾶς καὶ νὰ μὴ ἀφίνουμε παρὰ μερικοὺς «διακεκριμένους» προγόνους. "Όταν, λοιπόν, ἕνας πού ξέρει ἀπὸ γενετική, ἀκόμα καὶ ὅταν θρεθῇ μπροστὰ σὲ μιὰ πατρογονικὴ σειρὰ ἀπὸ 20, ἂς ποῦμε, γενεάς, μὲ μερικές ἑκατοντάδες καλοδιαλεγ-

μένα μέλη, δὲν μπορεῖ, καθὼς καταλαβαίνουμε, νὰ τὴν πάρη στὰ σοβαρά.

"Ενα τρίτο λάθος εἶναι ότι παραλλήλως τίς ἀνθρώπινες ράτσες μὲ τίς ράτσες τῶν ζῶων τοῦ σπιτιοῦ μας: Μὲ τίς γνήσιες ἀριστοκρατικές ράτσες καὶ μὲ τίς ράτσες τῶν πληθείων μιγάδων. Εἶναι πραγματικότης ότι ὑπάρχουν ἀριστοκράτες ἀνάμεσα στὰ ἄλογα, στοὺς σκύλους, στίς ἀγελάδες καὶ στίς γάτες. "Αλλὰ μὴ ξεχνᾶτε ότι οἱ ἀριστοκράτες αὐτοὶ γεννήθηκαν ἀπὸ τοὺς πιὸ αἰμομικτικούς γάμους (πατέρας καὶ κόρη, μητέρα καὶ γιός, ἀδελφός καὶ ἀδελφή) κάτω ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ ἐπιθεώρησι καὶ ἐπίβλεψί μας.

"Η ἀναπαραγωγή τοῦ ἀνθρώπου, ἀντίθετα, γίνεται πάντα χωρὶς ἐπίβλεψι. "Ακόμη καὶ κείνοι πού ἔχουν τὸ πιὸ καθαρὸ αἷμα στίς φλέβες τους, πού ἀνήκουν στίς καλύτερες οἰκογένειες, παρυσιάζουν ἕνα «πὸτ-πουρί» ἀπὸ χρωματοσώματα, τῶν ὁποίων ἡ προέλευσι δὲν εἶναι δυνατό νὰ καθορισθῇ.

"Η «καταγωγή» ἡ τὸ «μεγάλο τζάκι», ὅπως λέμε, δὲν ἀντιπροσωπεύει τίποτε παρὰ μόνον ὅταν τὰ ἴδια τὰ ἄτομα δείχνουν καθαρά μιὰ ἀδιάκοπη ἀνωτερότητα. Δυστυχῶς, ὅλα τὰ κληρονόμικὰ ἀρχεῖα δείχνουν ότι οἱ ἐπιτυχημένοι αὐτοὶ συνδυασμοὶ τῶν χρωματοσωμάτων τῆς «ἀνωτερότητας» δὲν μένουν σταθεροὶ γιὰ πολὺ καιρό. Εἶναι πολὺ σπάνιο τὰ ἐξαιρετικὰ χαρίσματα νὰ κληρονομηθοῦν σὲ μιὰ ἀνθρώπινη δυναστεία, ἀκόμη καὶ ὡς τὴν τέταρτη ἢ τὴν πέμπτη γενεά.

Συμβίωσις καὶ συνεργασία γιὰ τὸν ἄγωνα τῆς διαγωνίσεως τοῦ εἶδους

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Τοῦ

ΦΩΚ. ΚΩΝΣΤΑ

Όταν διαβάσουμε μερικές σελίδες ἑνὸς βιβλίου πού περιγράφει τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἀποκτοῦμε ἄθελα τὴν ἐντύπωσι ότι τὸ «ἄλληλοφάγωμα» εἶναι ὁ ὕψιστος νόμος τῆς Φύσεως. Γιὰ νὰ διατηρηθοῦν στὴ ζωὴ καὶ γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ συντήρησι καὶ τὸν πολλαπλασιασμό τοῦ εἶδους τους, ὅλα τὰ ὄντα εἶναι ὑποχρεωμένα ἀπὸ τὴ Φύσι νὰ ἐκμεταλλεύονται κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ὠρισμένα ἄλλα. "Ετσι ἡ ζωὴ μᾶς παρυσιάζεται σάν μιὰ διαρκὴς ἀλληλοεξήντως ἢ ἀλληλοεκμετάλλευσις, στὴν ὁποία μετέχουν κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ὅλα ἀνεξαιρέτα τὰ ζῶα καὶ ὅλα τὰ φυτὰ.

Στὴν εἰκόνα αὐτὴ τῆς ἀλληλοεξήντωσης μποροῦμε, εὐτυχῶς,

νὰ ἀντιπαρατάξουμε γιὰ παρηγοριὰ μερικές εἰκόνες φιλικῆς καὶ εὐλκρινοῦς συνεργασίας ἀνάμεσα σὲ ζῶα ἢ ἀνάμεσα σὲ ζῶα καὶ

φυτὰ. Τὸ χαρακτηριστικώτερο παράδειγμα εἶναι ἡ στενὴ, εἰρηνικὴ καὶ χαρούμενη σύμπραξις ἀνάμεσα στὰ φυτὰ καὶ τὰ ἔντομα. Σὲ ὠρισμένη ἐποχὴ βλέπουμε πραγματικὰ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ φυτὰ νὰ στολίζονται μὲ πολύχρωμα καὶ ἀρωματικὰ ἄνθη καὶ νὰ στρώνουν ἕνα πλούσιο καὶ εὐώδες τραπέζι προσκαλώντας τίς πεταλοῦδες νὰ φᾶνε ἀπὸ τὴ γῦρι τους καὶ νὰ πιοῦνε ἀπὸ τὸ νέκταρ τους. Τὴ γῦρι τὴν παρασκευάζουν τὰ φυτὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴ γονιμοποίησί τους. Τὸ νέκταρ ὅμως τὸ φτιάχνουν ἀποκλειστικὰ γιὰ νὰ τὸ προσφέρουν στὰ ἔντομα κατὰ τὸ λουλουδέσιο ἀνοιξιᾶτικο γεῦμα τους. Καὶ οἱ πεταλοῦδες καὶ οἱ πεταλιδίτσες σπεύδουν κατὰ μυριάδες στὸ φανταχτερὸ αὐτὸ γεῦμα, γιὰ νὰ μεθύσουν μὲ τὸ νέκταρ καὶ μὲ τὰ ἀρώματα τῶν φιλόξενων λουλουδιῶν. Σάν μεθυσμένες, πετοῦν ἀναποφάσιστες ἀπὸ τὸ ἕνα λουλούδι στὸ ἄλλο. Καὶ κάθε φορὰ πού φεύγουν ἀπὸ τὸ ἕνα ἄθελά τους παίρνουν καὶ λίγη γῦρι γιὰ νὰ τὴν μεταφέρουν στὸ ἐπόμενο. "Ετσι, χωρὶς νὰ ὑποψιάζονται, γίνονται τὰ ἔντομα οἱ μεσάζοντες στοὺς γάμους τῶν φυτῶν καὶ ἀνταποδίδουν τὸ πλούσιο γεῦμα πού τοὺς παραθέτουν.

Φυτά με σκλάβους

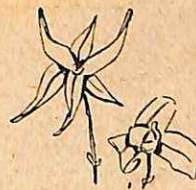
Άλλο παράξενο είναι ή συνερ-
γασία μερικῶν φυτῶν με ὠρι-
σμένα βακτήρια. "Αν παρατηρή-
σουμε τή ρίζα ὁποιοδήποτε ψυ-
χανθοῦς (ψυχανθῆ λέμε τὰ φυτά
πού τὰ ἄνθη τους μοιάζουν με ψυ-
χές —πεταλοῦδες— καί περιλαμ-
βάνονται σ' αὐτὰ τὰ ὅσπρια, τὸ
τριφύλλι καί μερικά ἄλλα) θά
δοῦμε ἐδῶ καί κεῖ μερικοὺς ὄγ-
κους. Τοὺς ὄγκους αὐτοὺς τοὺς
προκαλοῦν κάτι μικροοργανισμοί
—τὰ ἀζωτοβακτήρια— πού πηγαί-
νουν καί ἐγκαθίστανται στίς ρί-
ζες τῶν ψυχανθῶν γιά νά παρασι-
τήσουν εἰς θάρος τους ἀπομυζών-
τας τοὺς χυμούς καί τὸ ἄμυλό
τους. "Αν παρατηρήσουμε ὅμως
κάπως πιό προσεκτικά θά ἀντιλη-
φθοῦμε ὅτι τὰ ψυχανθῆ ὄχι μόνο
δὲν στενωχωροῦνται ἀπὸ τὸν πα-
ρασιτισμὸ αὐτὸ καί ἀπὸ τοὺς ὄγ-
κους πού τοὺς δημιουργοῦν τὰ
ἀζωτοβακτήρια ἄλλα καί ὅτι κά-
νουν ὅ,τι τοὺς εἶναι δυνατόν γιά
νά τὰ περιποιηθοῦν. Πρὸς τὸ ση-
μεῖο ὅπου ἔχουν δημιουργηθῇ οἱ
ὄγκοι τὰ φυτὰ κατευθύνουν ὅσο
μποροῦν περισσότερες τροφές. Τὰ
ἀζωτοβακτήρια τρῶνε ὥσπου κα-
ταντοῦν ὑπερτροφικά. Στὸ τέλος
ὅμως τὸ φυτὸ τὰ διαλύει καί τὰ
ἀφομοιώνει (τὰ τρώει δηλαδὴ) ἀ-
φίνοντας μόνο λίγα γιά νά δημι-
ουργήσουν νέες ἀποικίες.

Ὁ λόγος πού τὰ ψυχανθῆ φέ-
ρονται τόσο γενναϊόδωρα πρὸς τὰ

ἀζωτοβακτήρια εἶναι ὅτι οἱ μι-
κροσκοπικοὶ αὐτοὶ ὄργανισμοὶ ἔ-
χουν τὴν ἐξαιρετικὴ ιδιότητα νά
ἀποδεσμεύουν τὸ ἀζωτὸ ἀπὸ τὸν
ἀτμοσφαιρικό ἀέρα πού εἶναι ἀ-
παραίτητο στοιχεῖο γιά τὴν ἀνά-
πτυξιν τῶν φυτῶν (ἀζωτοῦχα λι-
πάσματα). Μὲ ἄλλα λόγια τὰ ψυ-
χανθῆ παίρνουν τὰ ἀζωτοβακτη-
ρια γιά σκλάβους. Οἱ ἀγρότες
σπέρνουν τὰ χωράφια τους με τρι-
φύλλι, με βίκο καί με ἄλλα ψυ-
χανθῆ, ἀκριβῶς, γιά νά πλουτί-
σουν τὸ ἔδαφος σὲ ἀζωτῷ.

Τὰ ὀρχοειδιῆ καὶ οἱ... παραμάνες τους

Τὰ ἄνθη τῶν ὀρχοειδῶν δὲν εἴ-
ναι μόνο τὰ ὠραιότερα ἀλλὰ
καί τὰ πιό ποικιλώτερα τοῦ κό-
σμου. Ἡ μεγάλη τους ποικιλία
ὀφείλεται στὴν εὐκολία με τὴν ὁ-
ποία διασταυρώνονται μεταξύ
τους. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ὁμορ-
φία τους καί ἀπὸ τὴν ποικιλία
τους τὰ ὀρχοειδιῆ εἶναι καί ἀπὸ
τὰ πιό παράδοξα φυτά, ἐπειδὴ ἡ
ζωὴ καί ἡ ἀνάπτυξί τους ἐξαρ-
τῶνται ἀποκλειστικά ἀπὸ ὠρισμέ-
νους μύκητας πού παίζουν τὸ ρό-
λο τῆς παραμάνας τους. Ἡ κάψα
τοῦ καρποῦ τῶν φυτῶν αὐτῶν πε-
ρικλείει ἑκατομμύρια μικρὰ καί
λεπτότατα σπέρματα, τὰ ὁποῖα,
ὅταν σκάσει, σκορπίζονται στοὺς
τέσσερες ἀνέμους. Ἐνῶ ὅμως τὰ
σπέρματα ὄλων σχεδὸν τῶν ἄλ-
λων φυτῶν εἶναι ἐφωδιασμένα με
θρεπτικούς ἰστούς, ἀπὸ τοὺς ὁποί-
ους διατρέφονται ὥσπου νά ἀρχί-
σουν νά ριζοβολοῦν καί νά γίνων-
ται αὐτεξούσια, τὰ σπέρματα τῶν
ὀρχοειδῶν εἶναι ἐγκαταλελειμ-
μένα στὴν τύχη τους καί δὲν θά
κατάρθωναν ποτέ τους νά θλα-
στήσουν ἂν δὲν ἀνελάμβαναν προ-
σῶρινά τὴ διατροφή τους οἱ μύ-
κητες αὐτοί. Μιά οὐσία πού ἐκκρί-

νουν τὰ μικροσκοπικά σπέρματα
ἀρέσει στοὺς μύκητες, οἱ ὁποῖοι
εἰσχωροῦν μέσα τους ἀπὸ κάτι
τρυπίτσες εἰδικῶς φτιαγμένες καί
ἐγκαθίστανται ἐκεῖ. Τότε ἀρχίζει
ἡ πιό παράξενη συμβίωσις. Ὁ
μύκης ἀπομυζᾷ τὸ ἔκκριμα τοῦ
σπέρματος καί τοῦ τὸ ἀναποδί-
δει ὑπὸ μορφή θρεπτικῆς οὐσίας
χάρις στὴν ὁποία διατρεῖται τὸ
σπέρμα στὴ ζωὴ. Κάθε εἶδος ἔχει
τὸν δικό του μύκητα καί ἂν εἰ-
σχωρήσῃ μέσα στὸ μικροσκοπικὸ
σπέρμα ἑνὸς ξένου ἀρχίζει σκλη-
ρὴ πάλη μέχρις ὅτου ἐξοντωθῇ ἡ
ὁ ἀνεπιβιωτὸς εἰσβολεὺς ἢ τὸ
σπέρμα. Ἡ συμβίωσις συνεχίζεται
καί ὅταν τὸ σπέρμα ἐξελιχθῇ σὲ
φυτὸ, ἐπειδὴ καί τότε ὁ μύκης
προσφέρει σημαντικὲς ὑπηρεσίες
στὴ διατροφή του.

Μυρμήγκια κηπουροὶ

Στὶς τροπικὲς περιοχὲς τῆς Ἀ-
μερικῆς ὑπάρχει ἕνα εἶδος
μυρμηγκιῶν πού σὲ ὠρισμένη ἐ-
ποχὴ κάνουν ὁμαδικὴ ἐξόρμησι
καί γυμνώνουν μεγάλες φυτεῖς
ἀπὸ τὰ πράσινα φύλλα τους, τὰ ὁ-
ποῖα μεταφέρουν στὴ φωλιά τους.
Στὴν ἀρχὴ νομίστηκε ὅτι τὰ μυρ-
μήγκια ἀποθηκεύουν τὰ φύλλα
καί τρέφονται ἀπὸ αὐτὰ. Προσε-
κτικώτερες ὅμως παρατηρήσεις
ἀπέδειξαν ὅτι τὰ μυρμήγκια μα-
σοῦν τὰ φύλλα, τὰ μετατρέπουν
σὲ πολλὰ καί τὰ ἀποθηκεύουν ἔτσι
μέσα σὲ ὑπόγειους θαλάμους. Ὑ-
στερα σπέρνουν ἐπάνω στὸν
πολτὸ ἕνα ὠρισμένο εἶδος μύκη-
τος πού πληθαίνει γρήγορα χάρις
στὶς ἀφθονες θρεπτικὲς οὐσίες
πού ἔχει ὁ πολτὸς ἀλλὰ καί χάρις
στὶς ἀδιάκοπες περιποιήσεις τῶν
μυρμηγκιῶν πού φροντίζουν νά
ἀπομακρύνουν ἀμέσως κάθε ἄλλο
ξένο βλαβερὸ μύκητα. Οἱ μικρο-
σκοπικοὶ μύκητες πού αὐξάνουν

με τόσες περιποιήσεις σχηματί-
ζουν στὴν κορυφὴ τους ἕνα στρογ-
γυλὸ κεφαλάκι γεμάτο θρεπτικὲς
οὐσίες με τίς ὁποῖες τρέφονται τὰ
μυρμήγκια. Τὰ μυρμήγκια πού
τρέφονται με τὸν τρόπο αὐτὸ πα-
ρουσιάζουν διαφορετικὴ διάπλασι
ἀνάλογα με τὴν ἐργασία πού προ-
σφέρουν. Ἐτσι συναντῶνται μέσα
στὴν ἴδια φωλιά σωματώδη μυρ-
μήγκια πού κουβαλοῦν τὰ φύλλα,
ἄλλα, λιγώτερο σωματώδη, πού
ἀσχολοῦνται με τὴν πολτοποίησι
τῶν φύλλων καί ἄλλα, πολὺ μι-
κρόσωμα καί εὐκίνητα, οἱ καθ' ἑ-
αυτὸ κηπουροὶ, πού τρέχουν ἀδιά-
κοπα ἀνάμεσα στίς φυτεῖς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μυρμήγκια, με
τὴν καλλιέργεια τῶν μυκήτων ἀ-
σχολοῦνται καί ὠρισμένα εἶδη
σκαθαριῶν πού γεννοῦν τὰ αὐγά
τους ἐπάνω στὸ φλοιὸ τῶν δέν-
τρων. Γιά πολὺ καιρὸ τὰ σκαθά-
ρια αὐτὰ ἦταν πραγματικὸ αἰ-
νίγμα γιά τὴν ἐπιστήμη. Στὴν ἀρ-
χὴ νομίστηκε ὅτι ἀντίθετα με τοὺς
φυσικοὺς νόμους, τὰ νεογνά τους
τρέφονταν ἀπὸ τὴν κυτταρίνη τοῦ
φλοιοῦ. Ἀργότερα ἐξακριβώθη ὅ-
τι τὰ σκαθάρια αὐτὰ μεταφέρουν
καί φύτευον ὅσον τὸ μέρος ὅπου
πρόκειται νά γεννήσουν τὰ αὐγά
τους ἕνα εἶδος μυκήτων πού ἔχουν
τὴν ιδιότητα νά ἀφομοιώνουν τὴν
κυτταρίνη. Ἀπὸ τοὺς μύκητες αὐ-
τοὺς, τοὺς ὁποίους τὸ σκαθάρι
προσέχει καί περιποιεῖται ὥσπου
νά ἀναπτυχθοῦν, τρέφονται τὰ νε-
ογνά του στὰ πρῶτα θήματα τῆς
ζωῆς τους.

Ευλοφάγα έντομα

Οί τερμίτες καί ώρισμένα άλλα έντομα δίνουη τήν έντύπωσι ότι έχουν τήν ίκανότητα νά αφομοιώνουη τήν κυτταρίνη, πράγμα που —όπως είπαμε— αντίθάνει

στις παρατηρήσεις τής έπιστήμης. Σήμερα έχει εξακριβωθή ότι τά έντομα αυτά τρέφονται τρώγοντας τό φλοιό καί άλλα ξυλώδη μέρη τών φυτών, αλλά κατά τρόπο έμμεσο. Έγκαθιστουη, δηλαδή, μέσα στόν έντερικό τους σωλήνα ένα πλήθος μικροοργανισμών που διαλύουη τήν κυτταρίνη καί τήν κάνουν εύπεπτη. Οί μικροοργανισμοί αυτοί αποτελουη ξένο αλλά καί άπαραίτητο συμπλήρωμα τοῦ πεπτικού συστήματος τών ξυλοφάγων έντόμων.

Γιά νά βεβαιωθούη γιά τό είδος αυτό τής συμβιώσεως οί έπιστήμονες έκαναν τό ακόλουθο πείραμα: Έξώντωσαν όλους τούς μύκητες που ήταν έγκατεστημένοι στόν έντερικό σωλήνα τών τερμιτών που έχρησιμοποίησαν γιά πειραματόζωα, χωρίς νά ήξουη τά ίδια τά ζωά. Σε λίγες όμως μέρες οί τερμίτες ύπέκυψαν, έπειδή μέ τήν καταστροφή τών μυκήτων τό πεπτικό τους σύστημα έπαψε νά λειτουργή.

Υπάρχει κάποια μαγευτική στιγμή στην έξοχή τώρα τό καλοκαίρι. Είναι γύρω στό σούρουπο, όταν οί μίγες εξαφανίζονται γιά νά κοιμηθούη καί τά κουνούπια δέν έχουν ξυπνήσει ακόμη.

Ζωά με τεχνητό φωτισμό

Είναι γνωστό ότι πολλά έντομα καί ακόμη περισσότερα θηλάσσια ζωά εκπέμπουη τή νύχτα φώς. Στα τροπικά δάση άφθονούη οί λαμπερές πεταλούδες που, καθώς πετουη όμαδικά, σχηματίζουη ένα φωτεινό σύννεφο. Ο φωτισμός αυτός χρησιμεύει τις περισσότερες φορές στην προσέλκυσι τών δύο φύλων μέ τελικό σκοπό τήν αναπαραγωγή.

Στην αρχή είχε πιστευθή ότι όλα τά ζωά που λάμπουη εκπέμπουη φώς, τό παράγουη μόνα τους. Άργότερα όμως οί βιολόγοι έκαναν τήν καταπληκτική ανακάλυψι ότι τά περισσότερα από τά λαμπερά ζωά χρησιμοποιοῦη ξένους φωτοβόλους μικροοργανισμούς που τούς έγκαθιστουη σε κατάλληλα σημεία τοῦ σώματός τους καί τούς παρέ-

χουη γιά άντάλλαγμα τροφή καί προστασία. Πολλά από τά έτερόφωτα ζωά έχουν ειδικά όργανα, έφωδιασμένα μέ κάτοπτρα καί μέ φακούς, γιά νά ενισχύουη τό φώς τών φωτοβόλων παρασίτων τους.

Up

Πώς λειτουργεί ένας από τούς πιο παράξενους μηχανισμούς

ΤΟ ΔΕΡΜΑ

Της

ELSIE McCORMICK

Ομόνος φραγμός που μάς απομονώνει από τόν έξωτερικό κόσμο καί τά μικρόβιά του είναι τό δέρμα. Η έκτασί του είναι μικρότερη από δυό τετραγωνικά μέτρα καί τό πάχος του ποικίλλει από ένα χιλιοστόμετρο στα βλέφαρα ως μισό πόντο στο πέλμα τοῦ ποδιού.

Τό δέρμα είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα προστατευτικό κάλυμμα. Είναι ένα όργανο μέ θαυμαστές ίκανότητες. Κρατά τήν θερμοκρασία μας σ' ένα σταθερό επίπεδο, μάς βοηθεί μέ τις νευρικές απολήξεις του νά νοιώθουη τό ζεστό, τό κρύο καί τόν πάγο, νά καταλαβαίνουη τί είδους είναι τά αντικείμενα που άγγίζουη, μάς δίνει τά μαλλιά καί τά νύχια, τήν μελαγχρωστική ουσία που μάς προστατεύει από τόν ήλιο, αποβάλλει τις άχρηστες ούσιες καί ανανεώνεται διάδοπα γιά νά καλύψη τις βλάβες τής επιφάνειάς του.

★

Βασικός ρόλος τοῦ δέρματος είναι ή διατήρησι τής θερμικής ισορροπίας τοῦ οργανισμού. Τα κινητικά νεύρα τοῦ δέρματος έχουν τήν ιδιότητα νά διαστέλλουη ή νά συστέλλουη τά αίμοφώρα

‘Από μιá συνέντευξι μέ τόν διάσημο δερματολόγο
Dr FRANK COMBES

δερματικά άγγεία ένω τά νεύρα τής εκκρίσεως κυβερνουη δυό εκατομμύρια ιδρωτοποι-

ους άδένες. Όταν κάνη ζέστη, τά άγγεία διαστέλλονται γιά νά αυξήσουη τήν ποσότητα τής θερμότητας που αποδεσμεύει τό σώμα καί νά προκαλέσουη έτσι κάποια ανακούφισι από τή ζέστη. Οί ιδρωτοποιοί άδένες πάλι εκκρίνουη κάθε μέρα ως δυό λίτρες ιδρώτα καί περισσότερο. Όταν κάνη κρύο ή επιδρωσι ύποχωρεί καί τά άγγεία συστέλλονται. Ο μηχανισμός αυτός λειτουργεί μέ τόση ακρίβεια, ώστε ή θερμοκρασία τοῦ σώματος διατηρείται ως τούς 37 βαθμούς, είτε είναι κανείς θερμοστής σε θαπόρι, είτε κυνηγά θαλάσσιους έλέφαντες στην Γροιλανδία.

Προστατευτική πανοπλία

Η έπιδερμίδα μας είναι μιá πανοπλία φτιαγμένη από μικροσκοπικά λέπια, τοποθετημένα επάλληλα, όπως τών ψαριών. Καλύτερη αδιάβροχη ύφανσι δέν έχει ακόμη βρεθή πουθενά. Έχει εκατομμύρια μικρές τρυπίτσες, τούς πόρους, καί όμως χάρις τούς σηματογόνους ή στεατογόνους άδένες καί τή σοφή διάτα-

ξι της επιδερμίδας, ο άνθρωπος μπορεί να μείνει θουτηγμένος στο νερό ως το λαιμό άτελείωτες ώρες χωρίς «να κάνει νερά».

☆

Η παραγωγή των τριχών είναι μιὰ άλλη λειτουργία του δέρματος. Οί τρίχες καλύπτουν ολόκληρο σχεδόν το σώμα παρ' όλο που συχνά είναι άόρατες, γιατί είναι έξαιρετικά λεπτές. Κάθε τρίχα είναι έφωδιασμένη μ' ένα τριχοειδές αίμοφόρο άγγείο που την τροφοδοτεί με διάφορους σημηματογόνους άδένες, οί όποιοι της χαρίζουν στιλπνότητα, με ένα νεύρο που κρούει το σήμα κινδύνου όταν κάτι τραβά την τρίχα και με έναν μικρό μυ που την σηκώνει όταν κρυώνουμε ή φοβόμαστε. Στόν παλιό καιρό, όταν οί άνθρωποι ήταν πιό τριχωτοί, αυτή ή ανόρθωση των τριχών προστάτευε κάπως το σώμα τους από το κρύο.

☆

Το δέρμα περιλαμβάνει επίσης κάπου δυό έκατομμύρια μικρούς σημηματογόνους άδένες, που λιπαίνουν την επιφάνεια της κρατοειδούς στοιβάδος για να μὴν την άφίσουν να στεγνώσει, καθώς και πολλές έλαστικές ίνες, που δίνουν στο δέρμα την δυνατότητα να προσαρμόζεται σφιχτά στο σώμα. Πιό βαθειά βρίσκουμε τόν απομονωμένο χιτώνα των λιπιδών ιστών. Στους γέρους ο χιτών αυτός τείνει να εξαφανιστή, γι' αυτό παραπονιούνται πιό συχνά ότι κρυώνουν.

Το δέρμα είναι στενά δεμένο με την αίσθηματική μας ζωή, όπως φαίνεται καθαρά από το κοκκίνισμα ή τη χλωμάδα που παρουσιάζουμε όταν ντρεπόμαστε ή τρομάζουμε. Πολύ συχνά μερικές άσήμαντες δερματικές άσθένειες

έξαφανίζονται ως διά μαγείας όταν ο άσθενής άπαλλαγή από τις έννοιες του. Έτσι ή κατάσταση του δέρματος καθρεφτίζει πιστά την ευτυχία της ψυχής μας. Αφού λοιπόν τὰ πράγματα είναι έτσι, με ποιό τρόπο μπορούμε να περιποιηθούμε κατάλληλα το δέρμα μας;

☆

Ο δόκτωρ Κόμπς πιστεύει πώς δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα για τις ρυτίδες. Με τὰ χρόνια το λίπος της επιδερμίδος εξαφανίζεται και οί έλαστικές ίνες χαλαρώνονται. Δεν υπάρχει καμμιά κρέμα, καμμιά λοσιόν, κανένα μασάζ που να μπορή να θυματουργήση και να έμποδίση τις ρυτίδες.

Ευτυχώς υπάρχουν άλλα μέσα που μās βοηθούν να μὴ φαινόμαστε γέροι πριν την ώρα μας. Θέλετε να έμποδίσετε το πρόσωπό σας να μαραθί γρήγορα; Μὴν τὸ έκθέτετε στόν ήλιο. Η ήλιοθεραπεία συντελεί στην άποξήρανση του φυσικού λίπους και ευνοεί την εμφάνιση των ρυτίδων, ενώ συγχρόνως μειώνει τη διάρκεια της ζωής των κυττάρων και φέρνει πρόωρα τὸν μαρασμό. Χάμογελάμε συγκαταβατικά για τὰ όμπρελλίνα των γιαγιάδων μας; όμως εκείνες, χωρίς να τὸ ξέρουν, χρησιμοποιούσαν ένα επισημονικώτατο μέσο για να νικήσουν τὸ χρόνο. "Αν δεν μπορήτε να άντισταθίτε στόν πειρασμό του ξεροψησίματος στη θάλασσα, προφυλάξτε τουλάχιστον τὸ πρόσωπό σας με μιὰ χημική όμπρέλα ή μιὰ ειδική κρέμα αντιηλιακή, που άπορροφά τις βλαβερές ακτίνες.

Περιττές ρυτίδες μπορούμε να άποκτήσουμε μένοντας τὸ χειμώνα σ' ένα πολύ θερμασμένο σπι-

τι, όπου ο άέρας είναι πολύ ξερός, ή πάλι ξεουδετερώνοντας τὸ έλαφρό στρώμα του λίπους με υπερβολική χρήση σαπουνιού. Ρυτίδες άνώφελες άποκτοίμε και άν έχουμε διαρκώς έκφραση δυσαρστημένη ή άνήσυχη. "Αν έχετε περάσει τὰ σαράντα, μπορείτε να καταπολεμήσετε την εισβολή των ρυτίδων, καταργώντας τὸ άλάτι από τὸ διαιτολόγιό σας. Στην ώριμη ήλικία, ο όργανισμός δυσκολεύεται όλο και περισσότερο να άποβάλει τὰ άλατα. Τὰ υπολείμματα των άλάτων που μένουν στόν όργανισμό τεντώνουν τὸ δέρμα και στο τέλος προκαλούν ρυτίδες.

Οί κρέμες του ντεμακιγιαζ προστατεύουν τὸ δέρμα από τις σκόνες και δεν τὸ άφίνουν να ξεραθί, μὰ δεν είναι άρκετές για να τὸ θρέψουν. Ο μόνος τρόπος για να έχη κανείς αυτό τὸ άποτελεσμα είναι να έπιτύχει την άπορρόφηση ώρισμένων λιπαρών ουσιών. Καμμιά κρέμα δεν έμποδίζει όριστικά την διαστολή των πόρων. Οί πόροι είναι οί άπολήξεις των στεατογόνων αδένων και με την ήλικία μεγαλώνουν.

Στην έφηβική ήλικία οί άδένες αυτοί παρουσιάζουν συχνά υπερλειτουργία και δημιουργοῦν μαύρα στίγματα, που όταν μολυνθοῦν, μετατρέπονται σε σπυράκια. Ο τύπος αυτός του "άκνέ" θεραπεύεται συνήθως εύκολα. Πλύσιμο με σαποῦνι 4-5 φορές την ήμέρα, λογική ήλιοθεραπεία, άφθονα φρούτα και λαχανικά στο φαγητό και μακριά από σοκολάτες, παγωτά και άλλες λιχουδιές.

Στην πρώτη σειρά των σοβαρών άσθενειών είναι ο καρκίνος του δέρματος που κάθε χρόνο έχει χιλιάδες θύματα. Κι' όμως οί δερματολόγοι διαβεβαιώνουν πώς

θά ήταν δυνατό να μὴν προκαληται θάνατος από καρκίνο του δέρματος. Η άσθένεια αυτή έκδηλώνεται άμέσως έξωτερικά και αυτό έπιτρέπει να γίνεται διάγνωση έγκαιρώς και να εφαρμόζεται θεραπεία είτε με χειρουργική επέμβαση, ή με ράδιο ή με ακτίνες Χ.

Η έκθεση του σώματος στις ακτίνες του ήλιου ευνοεί άσφαλώς την εμφάνιση καρκίνου στο δέρμα. Καί πραγματικά έχει παρατηρηθί ότι παρουσιάζεται πιό συχνά σε άτομα που εργάζονται στο ύπαιθρο ή που προσπαθοῦν να καθουρντιστοῦν στόν ήλιο για να πάρουν τὸ χρώμα της μόδας. Ακόμη παρουσιάζεται έννέα φορές συχνότερα στους ξανθοὺς παρὰ στους μελαχροινούς. Μιὰ λογική ήλιοθεραπεία είναι ωφέλιμη, μὰ μὴν θέλετε να γίνετε κάρ-βουνο.

Ακόμη μιὰ καλή συμβουλή: Προσοχή στις κρατοελιές, μικρές και μεγάλες. Κάθε άνθρωπος μπορεί να έχη καμμιά σαρανταριά, που οί περισσότερες είναι άθλαβείς. Μερικές όμως έλιές του δέρματος γκριζωπές ή κοκκινωπές, κυρίως στο κεφάλι ή στα πόδια, καμμιά φορά θαυλαίνουν ή φουσκώνουν ή μεγαλώνουν. Τότε καταφύγετε στο γιατρό σας.

☆

Οί κρατοελιές της πρώτης νεότητος δεν πρέπει να προκαλοῦν άνησυχία. Οί δερματολόγοι έχουν ένδειξεις πώς οί κρατοελιές θεραπεύονται και με την υποβολή.

☆

Η συγκίνηση είναι ή πιό συχνή αίτια που προκαλεί τὸ έκζεμα και την όρτικάρια. "Αν οί περιστάσεις σας έμποδίζουν να εκφράσετε τις σκέψεις σας, πολλές

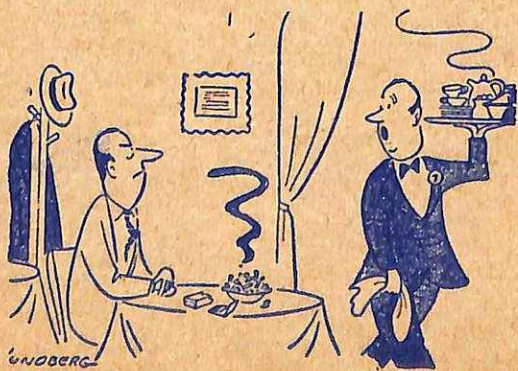
φορές το δέρμα σας λαμβάνει το λόγο. Παρατηρήθηκε ότι σε παιδιά που υπέφεραν στο σχολείο, το έκζεμά τους καλυπτόταν ως έκ θαύματος τις Κυριακές. Μια γυναίκα πάθαινε όρτικάρια κάθε βράδυ στις 8 επί δυο χρόνια. Στο τέλος ώμολόγησε στο γιατρό ότι την δυσαρεστούσαν πολύ οι επισκέψεις ενός συγγενούς της εκείνη την ώρα. Όταν άρχισε να θγαίνει έξω τα βράδια, η όρτικάρια εξαφανίστηκε.

Πολλές φορές η όρτικάρια και το έκζεμα εκδηλώνουν την αλλεργία. Η αλλεργία μπορεί να προκαληται από τροφές ή από ό-

ποιοδήποτε αντικείμενο ή υλικό (από την πούδρα ως τα κοσμήματα), που έρχονται σε επαφή με το δέρμα μας.

☆

"Αν θέλετε να διατηρήσετε μια άμεμπτη επιδερμίδα, είναι αρκετό να εφαρμόσετε μερικούς απλούς κανόνες: Τρώτε πολλές βιταμίνες, κυρίως βιταμίνες Α, φροντίζετε για την υγιεινή του σώματός σας, αγαπάτε τον ήλιο, μά χωρίς υπερβολές, έχετε καλή διάθεση και αποφεύγετε τα πολλά γλέντια. Μπορεί έτσι να διασκεδάσετε λιγώτερο, αλλά το δέρμα σας θα κερδίσει πολλά.

- Λυπούμαι που περιμένετε τόση ώρα. Σας φέρνω άμέσως μια νέα σταχτοθήκη.

Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΝΙΚΗΘΗΚΕ;

Από το «News Week»

Πολλές χιλιάδες άνθρωποι, καταδικασμένοι σε θάνατο από καρκίνο, ίσως ν' αποφύγουν τον θάνατο ή και να σωθούν έντελως θεραπευμένοι. Τη στιγμή αυτή, σε χιλιάδες επιστημονικά εργαστήρια των Ηνωμένων Πολιτειών διεξάγονται κάθε είδους έρευνες με τελικό σκοπό τη λύση του θανατηφόρου μυστηρίου που καλύπτει την πληγή αυτή της ανθρωπότητας. Η λύση ίσως να προέλθει από την εργασία ενός επιστήμονος που θα την επιτύχει παρακολουθώντας την εξέλιξη ενός μικροοργανισμού που ίσως αναπτύσσεται μέσα σε ένα γυάλινο δοκιμαστικό σωλήνα. Πιθανώτερο όμως είναι ότι η νίκη του ανθρώπου κατά του καρκίνου δεν θα είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας ενός, αλλά της κοπιαστικής και υπομονητικής εργασίας διαφόρων ανακαλύψεων της βιολογίας, της χημείας και της φυσικής που θα τα συγκεντρώσουν οι στρατιές των επιστημόνων που πολεμούν σήμερα τον καρκίνο. Τη στιγμή αυτή, οι έρευνες που υποσχονται τα περισσότερα, ακολουθούν τις εξής κατευθύνσεις:

Ο καρκίνος είναι νόσος του κυττάρου. Με επίπονες εργαστηριακές εργασίες είμεθα εις θέσιν σήμερα να διατηρήσουμε ανέπαφα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού που έχουν προσβληθεί από καρκίνο, καθώς και υγιή κύ-

τταρα. Για να γίνει αντιληπτή η διαφορά μεταξύ κακοήθων και μη καρκινικών κυττάρων, ο δόκτωρ Τζώρτζ Γκέυ, καθηγητής του Πανεπιστημίου Τζών Χόπκινς, ανέκάλυψε μία ταινία που καταδεικνύει την συμπεριφορά των υγιών κυττάρων και των πρωτεξαδέλφων τους, των κακοήθων. Η τεχνική της κινήματογραφίας συνετέλεσε στο να καταδειχθεί πρώτον: "Οτι τα κακοήθη κύτταρα παρουσιάζουν υπερβολική ενεργητικότητα εν συγκρίσει με τα φυσιολογικά. Δεύτερον: "Οτι τα κύτταρα του καρκίνου παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία από απόψεως μεγέθους: Τα φυσιολογικά κύτταρα παρουσιάζουν τάσι εξισώσεως από απόψεως μεγέθους. Τρίτον: "Οτι τα κακοήθη κύτταρα πολύ συχνά διαιρούνται κατά τρόπο άκανόνιστο. Τέταρον: "Οτι τα κακοήθη κύτταρα δεν έχουν μεταξύ τους την συνοχή που επιδεικνύουν τα φυσιολογικά κύτταρα.

Ο δόκτωρ Λέυτον, του Καρκινικού Ινστιτούτου της Ουάσιγκτων, ανέπτυξε μια νέα μέθοδο που βοηθεί τους επιστήμονες ν' αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσονται και μεταβάλλονται στο έσωτερικό του οργανισμού. Ο Λέυτον χρησιμοποίη σπόγγους από λεπτή σελοουλόζη, που παίζουν τον ρόλο σκελετού. Με την μέθοδο αυτή επιτιγχανε-

ται ή άμεση παρατήρησι της επιδράσεως των διαφόρων φαρμάκων και των ακτίνων Χ πάνω στα κύτταρα καθώς και ο τρόπος με τον οποίον εισβάλλουν τα κύτταρα του καρκίνου σε υγιείς ιστούς.

Ανεκαλύφθη ένας τρόπος ηλεκτρικής δοκιμής του δέρματος για την ανακάλυψι του καρκίνου των πνευμόνων και του στομάχου. Ο δόκτωρ Κούρτ Ρίχτερ, του Πανεπιστημίου Τζών Χόπκινς, θα σίζει τη μέθοδο του στην διαπίστωσι ότι ώρισμένα είδη καρκίνου δείχνουν την παρουσία τους, μεταβάλλοντας την ηλεκτρική αντίστασι του δέρματος. Είδικο μηχανημα μετράει τις μεταβολές αυτές.

Ίσως αυτή τη στιγμή να υπάρχουν χάπια προληπτικά ή θεραπευτικά του καρκίνου, που να μη έχουν αναγνωριστή επισήμως, αλλά να μένουν κρυμμένα στα βάθη κανενός εργαστηρίου, χωρίς κανείς να υποψιάζεται την θεραπευτική τους δύναμι, ακριβώς όπως συνέβη με το Ντι-ντι-τί, την πενικιλίνη και τα «νέα» φάρμακα κατά της φυματώσεως. Για να άποφευχθι αυτό, υπάρχει στην Ουάσιγκτων ένα ελάχιστο γνωστόν ίδρυμα, το Χημικό - Βιολογικό Συντονιστικό Κέντρο, υπό την διεύθυνσι του δόκτορος Τζών Θάρλωφ. Το ίδρυμα αυτό παρέχει πληροφορίες στους επιστήμονες και φυσικά και στους καρκινολόγους που θέλουν να δοκιμάσουν χημικά παρασκευάσματα.

Οί καρκινολόγοι, ειδικώς ο δρ "Αλμπερτ Τάννενμπαουμ, του Νοσοκομείου Ρήζ του Σικάγου, έχουν διαπιστώσει ότι ή δίαιτα με χαμηλόν ποσοστόν θερμίδων, που εφαρμόστηκε στα ζώα, είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των κρουσμάτων του καρκίνου. "Ήδη το πρόβλημα συνίσταται στο να

εφαρμοσθούν οί διαπιστώσεις αυτές σε ανθρώπινα όντα για να εύρεθι κατά πόσον πρέπει να προστεθι ή ν' αφαιρεθι κάτι από τη δίαιτα, ώστε το άτομον να είναι λιγώτερον επιρρεπές στους κακοήθεις όγκους. Στο εργαστήριο Καρκινικών Έρευνών του Πανεπιστημίου Βισκόνσιν, ο Δρ Ρας και οί βοηθοί του μελετούν την πρόληψι του καρκίνου με την δίαιτα.

Στο Γενικό Νοσοκομείο της Μασαχουσέτης, οί επιστήμονες πειραματίζονται με μιὰ νέα μέθοδο ανακουφίσεως των πόνων των θυμάτων του καρκίνου. Βαθειά μέσα στο κέντρο του έγκεφάλου υπάρχει ένα σημείο που λέγεται «σταυροδρόμι των μονοπατιών του πόνου». Με ένα λεπτό ηλεκτρόδιο οί γιατροί καταστρέφουν τα νευρικά νήματα του κέντρου αυτού και έτσι εμποδίζουν τους πόνους να φθάσουν στο ειδικό μέρος του έγκεφάλου.

Ο Δρ Σέλντον Ρήντ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα ανθρώπινα όντα δεν κληρονομούν τον καρκίνο. Πιθανώς ή ροπή προς τον καρκίνο να κληρονομείται. Η ροπή αυτή όμως είναι ισχυρή σε ώρισμένα είδη καρκίνου και ασθενέστερη σε άλλα. Ο καρκίνος του οφθαλμού π. χ. και των άκρων των νεύρων μεταβιβάζεται σε οικογένειες ακολουθώντας την αναλογία του Μέντελ του 50% για τα τέκνα γονέων που πάσχουν από την νόσο αυτή. Εύτυχώς ο καρκίνος του στήθους και του τραχήλου και άλλα συνήθη είδη καρκίνου δεν ακολουθούν αυστηρά τους νόμους της κληρονομικότητας του Μέντελ.

Πριν από δεκατρία χρόνια ο Δρ Τζών Μπίτνερ, του Πανεπιστημίου της Μινεζότα, κατέπληξε τον επιστημονικό κόσμο όταν πα-

ρουσίασε αποδείξεις ότι ο καρκίνος του μαστού μπορούσε να μεταδοθι στο νεογέννητο του ποντικού με το γάλα. Το οργανικό στοιχείο μέσα στο γάλα που προκαλούσε τον καρκίνο, απέκλήθη «Ιός». Ήδη ο Δρ Μπίτνερ θρήκε ότι και το άρσενικό ζωο μπορεί να μεταδώση τον Ιό αυτόν στο νεογέννητο, πιθανώς μέσω του σπέρματος.

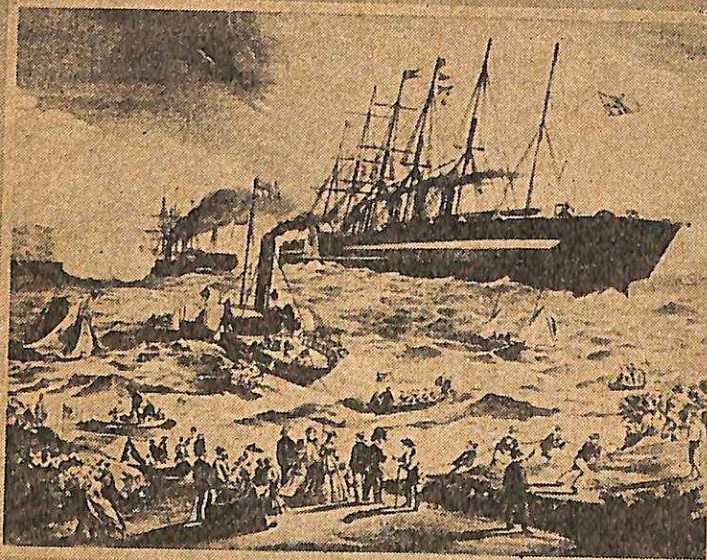
Ένας από τους αδένες του ανθρώπου, για τον οποίο λίγα είναι γνωστά, ο «θύμος» αδήν, ο οποίος βρίσκεται στον θώρακα (και είναι περίπου όσο ένα αυγό κόττας), πιθανώς να παίξει σημαντικό ρόλο στην προέλευσι της δξείας λευχαιμίας. Την νέα αυτή θεωρία διατύπωσε ο Δρ Λόιντ Λω του Έθνικού Αντικαρκινικού Ίνστιτούτου των Ήνωμένων Πολιτειών. Ο Δρ Λω άρχισε τις έρευνές του όταν ανέκάλυψε ότι ή ολοκληρωτική αφαίρεσις του αδένος αυτού συντελούσε στην πρόληψι της λευχαιμίας σε πολλὰ είδη ποντικών που συνήθως φοφούν από αυτή την ασθένεια. Ή αποτελεσματικότης της

εφαρμογής της θεωρίας αυτής στον άνθρωπο είναι σήμερα αμφίβολη, λέει ο κ. Λω, γιατί ο αδένας αυτός δεν αφαιρείται από τον άνθρωπο τόσο εύκολα όσο από τα ζώα.

Ο Δρ Τζόζεφ Κίνγκ και οί βοηθοί του, του Πανεπιστημίου της Μινεζότα, έμείωσαν το μέγεθος των καρκίνων του στήθους των ποντικών με ελάχιστες δόσεις κορτιζόνης. Επίσης αποτρέπουν τον θάνατο από κορτιζόνη δίδοντας στα ζώα αντιβιοτικά—το αποτελεσματικώτερον είναι ή τετραμυκίνη—πρό και μετά από την χορήγησι του ορμονικού φαρμάκου.

Από διάφορες αφετηρίες ξεκινώντας οί Άμερικανοί επιστήμονες έχουν προχωρήσει πολύ. Πιθανόν τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους να μη είναι έντυπωσιακά, πάντως όμως το στάδιον της απόλυτης άγνοιας έχει υπερβληθι και δεν θά άργηση να φθάση ή ήμέρα που ο καρκίνος θά είναι μιὰ κοινή και ίασιμη ασθένεια.

Ένας ηλικιωμένος γιατρός άκουγε με ύπομονη μιὰ κυρία να του αναπτύσσει, με όχι πολύ κολακευτικά λόγια, τα ελαττώματα της σύγχρονης ιατρικής: — Πού είναι, έλεγε με νοσταλγία, ο καλός παλιός οικογενειακός γιατρός; — Κυρία μου, άπάντησε εκείνος, αν μου βρήτε έσεις μιὰ καλή παλιά οικογένεια, έγω σας υπόσχομαι να σας βρώ έναν καλό παλιό οικογενειακό γιατρό.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ

Το πρώτο υπερωκεάνειο ατμόπλοιο

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ

Του

SIDNEY CARROLL

Πριν από εκατό χρόνια, μερικοί "Αγγλοι επιχειρηματίες πήγαν και βρήκαν το διάσημο τότε "Αγγλο ναυπηγό-μηχανικό "Ισαμπάρντ Κίγκντομ Μπράνελ και του υπέβλεπαν μια εξαιρετικά τολμηρή για την εποχή εκείνη έρωτησι: Νόμιζε ο Μπράνελ ότι θα ήταν δυνατόν να ναυπηγηθῇ ένα ατμόπλοιο που να μπορῇ να

ταξιδέψῃ χωρίς ενδιάμεσο σταθμό από την "Αγγλία στην Αυστραλία;

"Όταν ο Μπράνελ ἔδωσε καταφατική απάντησι ὅλοι ἔμειναν κατάπληκτοι.

Οἱ επιχειρηματίες ἐπρότειναν τότε στὸν Μπράνελ ν' ἀναλάβῃ νὰ ναυπηγήσῃ τὸ πλοῖο. Ὁ Μπράνελ δέχτηκε.

"Ἔτσι ὁμιουργήθηκε ἡ "Ανατολική "Ατμοπλοϊκή "Εταιρεία με κεφάλαια £ 6.000.000 πού συγκεντρώθηκαν ἀπὸ τὴν πώλησι τῶν μετοχῶν τῆς "Εταιρείας. Τὸ πλοῖο ἄρχισε νὰ ναυπηγῇ τὸ 1854 στὰ περίφημα ναυπηγεῖα Τζὼν Σκόττ Ράσσελ, στὶς ὄχθες τοῦ Τάμεσι. "Ἐπειδὴ θὰ ἦταν τὸ μεγαλύτερο πλοῖο πού ναυπηγήθηκε ποτέ, ἀποφάσισαν νὰ τὸ ὀνομάσουν «Λεβιάθαν».

Τὸ πλοῖο αὐτὸ ἦταν ἡ ἐνσάρκωσι κάθε τολμηρῆς ναυπηγικῆς θεωρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. "Ἦταν τὸ θαῦμα τῆς ναυσιπλοΐας τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς. "Ἐξι φορές μεγαλύτερο ἀπὸ κάθε πλοῖο πού εἶχε ναυπηγηθῇ ἔως τότε.

Τὸ σκάφος ἦταν σιδερένιο. Εἶχε μιά ἑλικα, δύο τροχοὺς στὰ πλάγια καὶ ἑξὶ κατάρτια (πέντε σιδερένια καὶ ἓνα ξύλινο) πού μπορούσαν νὰ κρατήσουν πανιά με συνολικὴ ἐπιφάνεια 6.000 τετραγωνικὰ μέτρα. "Ἡ ἑλικὴ ἦταν γιὰ τὴν τρικυμία, οἱ τροχοὶ γιὰ τὰξιδι με καλοκαιρία καὶ τὰ πανιά γιὰ νὰ αὐξάνῃ ἡ ταχύτητα ὅποτε χρειάζοταν. Εἶχε σχεδιασθῇ ὥστε νὰ μπορῇ ν' ἀναπτύσσῃ ταχύτητα 18 μίλλια τὴν ὥρα, δηλαδὴ διπλάσια περίπου ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῶν ἱστιοφόρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

"Ἦταν τὸ πρῶτο πλοῖο με διπλὸ σκάφος, δηλαδὴ ἓνα σκάφος μέσα σ' ἓνα ἄλλο σκάφος. "Ανάμεσα ὑπῆρχε κενὸ ἐνὸς μέτρου καὶ ἡ κατασκευή τοῦ ἐσωτερικοῦ σκάφους ἦταν ἓνα τεράστιο κατόρθωμα. — Στρατιῆς ὀλόκληρῃ ἀπὸ ἐργάτες σερνόντουσαν με τὰ τέσσερα στὸ στενὸ χωρὸ καὶ κατασκότεινο αὐτὸ κενὸ διάστημα τοῦ ἐνὸς μέτρου, με κερὰ προσαρμοσμένα στὰ καπέλλα τους σὰν ἀνθρακωρύχοι,

γιὰ νὰ καρφώσουν 3.000.000 καρφιά.

"Ολόκληρη ἡ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία παρακολουθοῦσε τὴν ναυπήγησι στὰ ναυπηγεῖα τοῦ Ράσσελ. "Ἐπὶ δύο χρόνια παρακολουθοῦσαν τὸ σκάφος νὰ παίρνῃ σχῆμα.

«Εἶναι ἓνα ποίημα στὸ σίδερο» ἔγραφε ἓνας ποιητὴς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ «ἐνσάρκωσις τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς "Αγγλίας».

Γιὰ τὸ πλοῖο αὐτὸ ξεδεύτηκαν τὰ περισσότερα λεπτὰ καὶ ὁ περισσότερος καιρὸς πού χρειάστηκε ποτέ ὡς τότε γιὰ νὰ ναυπηγηθῇ ἓνα πλοῖο. "Απασχόλησε τὸ μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἐργατῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἀποδειχθῇ ἡ μεγαλύτερη ἀποτυχία.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα δὲν μπορούσαν νὰ τὸ καθελκύσουν. Χιλιάδες ὑστερικοὶ "Εγγλέζοι, οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς μέτοχοι, ἔφθασαν στὸ Μίλουολ στὶς 3 Νοεμβρίου τοῦ 1857 γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν καθέλκυσι. Τὸ πλήθος ὠρύετο καθὼς ὁ Μπράνελ ἔδινε τὸ σύνθημα γιὰ νὰ κοποῦν τὰ σκοινιά καὶ ν' ἀρχίσῃ τὸ πλοῖο νὰ γλυστρήσῃ. Τὰ σκοινιά κόπηκαν, ἀλλὰ τὸ πλοῖο δὲν γλυστροῦσε. "Υστερα ἀπὸ ἄρκετὲς προσπάθειες τὸ πλοῖο γλυστρήσῃ ἓνα μέτρο περίπου ἀλλὰ ἐκεῖ σταμάτησε καὶ δὲν ἐννοοῦσε νὰ προχωρήσῃ οὔτε ἓκα τοστὸ. Τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος ἔφυγε.

☆

Χρειάστηκαν ἄλλοι τρεῖς μῆνες καὶ ἄλλες 600.000 £ γιὰ νὰ μπορέσῃ τὸ πλοῖο ἀπλῶς νὰ πῆσῃ στὸ νερό. Καὶ ἡ "Ανατολικὴ "Ατμοπλοϊκή "Εταιρεία χρεωκόπησε. Τὸ πλοῖο ἔμεινε ἐνῆμισυ χρόνῳ σὰν σιδερένια πάπια στὸ νερό

ώσπου το αγόρασε άλλη εταιρεία. Η πρώτη δουλειά της καινούργιας εταιρείας ήταν να του αλλάξει το όνομα. Από δω και πέρα θα λεγότανε «ο Μέγας 'Ανατολικός». Η νέα εταιρεία συμπλήρωσε τη ναυπήγηση του πλοίου και οι διευθυνταί της, άνθρωποι με γούστο, αποφάσισαν να το διακοσμήσουν εσωτερικά όπως του άξιζε. Το σαλόνι του πλοίου γέμισε από άσημικά και μεταξωτά και σκαλισμένο ξύλο και πράσινα μάρμαρα. Και το 1859 το πλοίο ήταν έτοιμο για τις πρώτες δοκιμές των μηχανών του.

Ο Μπράνελ ανέβηκε στο πλοίο για να το επιθεωρήσει και να θρискεται και ο ίδιος στις δοκιμές, αλλά έπαθε καρδιακή προσβολή και χρειάστηκε να τον μεταφέρουν σπίτι του, προτού θάλουν μπροστά τις μηχανές.

Καθώς ο Μέγας 'Ανατολικός έπλεε τόν Τάμεσις προς τη Μάγχη, το πηδάλιο έπαθε θλάση και σχεδόν το πλοίο έπεσε έξω. Τελικά καθώς παρέπλεε τις άκτες της Μάγχης και τα πλήθη από τη στεριά ζητωκραύγαζαν έξερράγη ένα από τα δέκα καζάνια του, με άποτέλεσμα να καταστραφή το ωραίο σαλόνι και να σκοτωθούν έξι άνθρωποι.

Όταν ο Μπράνελ έμαθε το νέο, έπεσε σε κωματώδη κατάσταση και πέθανε.

☆

Ο Μέγας 'Ανατολικός έμεινε άγκυροβολημένος για άλλο ένα χρόνο και στο τέλος τον αγόρασε άλλη εταιρεία. Όταν το πλοίο βγήκε στο πέλαγος για δοκιμές οι νέοι ιδιοκτήτες του διαπίστωσαν ότι τα πανιά του δεν άξιζαν απολύτως τίποτε. Ήταν πολλά και δύσχρηστα. Οι μηχανές δεν έννοούσαν να δουλέψουν κανονικά. Το πλοίο είχε έφοδιαστή με

δέκα άγκυρες και με καδένες άγκυρών θάρους δέκα τόννων γιατί δεν υπήρχε στον κόσμο άποβάθρα αρκετά μεγάλη για να το χωρέσει. Οι μηχανές των βαρούλων για τις άγκυρες δεν λειτουργούσαν ποτέ και πολλές φορές χρειάστηκαν και 200 άνθρωποι (το μισό πλήρωμα) για να γυρίσουν τους έργατες και να σηκώσουν τις άγκυρες.

☆

Στις 21 'Ιανουαρίου του 1860 ο καπετάνιος του πλοίου μπήκε στη φαλαινίδα του για να βγή στη στεριά, στο Σάουθαμπτον, αλλά η φαλαινίδα άναποδογύρσε και ο καπετάνιος πνίγηκε.

Μιά άλλη εταιρεία αίσιοδόξων αγόρασε το πλοίο, το έβαψε, το γυάλισε και το έτοίμασε για το ταξίδι του 'Ατλαντικού, έπειδή εκείνη την εποχή άρχισε να δημιουργηθεί μεγάλη κίνηση στη γραμμή αυτή.

Το πλοίο είχε θέσεις για 4.000 επιβάτες και αρκετό χώρο για πρόβατα, θώδια και πουλερικά που θα εξασφάλιζαν φρέσκο κρέας για όλον τον κόσμο στο ταξίδι. Η νέα εταιρεία έδωσε άρκετά χρήματα για να διαφημιστεί το μοναδικό αυτό γεγονός στο Βρετανικό κοινό, αλλά τα άποτέλεσματα δεν ήταν ανάλογα. Στο πρώτο ταξίδι του στην 'Αμερική, το πλοίο μετέφερε πολλά πρόβατα, θώδια και πουλερικά και 100 τόννους πάγο, αλλά μόνο 36 επιβάτες.

Τρεις μέρες μετά την άναχώρησι από την 'Αγγλία οι μηχανές σταμάτησαν. Ο καινούργιος καπετάνιος της όμως, ένας τολμηρός θαλασσοδύκος, ο Τζών Βάιν Χάλλ, ήταν ο άνθρωπος που χρειαζότανε για τέτοιες δύσκολες περιστάσεις. Έπί τρεις μέρες

που οι μηχανικοί έλυσαν και ξανάδεσαν τις μηχανές, ο καπετάνιος διασκεδάσε τους επιβάτες με το φλάουτο του.

Τελικά ο «Μέγας 'Ανατολικός» έφθασε στο λιμάνι της Νέας 'Υόρκης τόν 'Ιούλιο του 1860. Οι Νεοϋορκέζοι κατέβαιναν κατά χιλιάδες στο λιμάνι για να δουν το πλοίο. Την πρώτη μέρα ανέβηκαν 8.000 με ένα δολλάριο ο κάθε επισκέπτης. Όταν ο πλοίαρχος Χάλλ έμειωσε το εισιτήριο σε 50 σέντς 150.000 άνθρωποι έτρεξαν να δουν το πλοίο μέσα σε τέσσερες εβδομάδες.

Παράξενο! Ο Μέγας 'Ανατολικός άρχισε να άποδίδει χρήματα. Αν αυτοί που διαχειρίζονταν το πλοίο ήταν άνθρωποι έξυπνοι θα εύρισκαν τόν άλλονό του προσορισμό — δηλαδή ότι δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ένα άξιοπερίεργο θέαμα και ο κόσμος θα πλήρωνε για να δει το μεγαλύτερο καράβι του κόσμου, όπως θα πλήρωνε για να δει τη χοντρήτερη γυναίκα του κόσμου. Έκείνοι όμως που διαχειρίζονταν το πλοίο αποφάσισαν να το κάνουν έκδρομικό, με έκδρομες δύο ήμερών ως το Κάιηπ Μάη του Νιού Τζέρσεϋ με δέκα δολλάρια το άτομο. Αν χρησιμοποιούσαν τους καναπέδες και τοποθετούσαν στρώματα στο κατάστρωμα θα μπορούσε το πλοίο να χωρέσει 5.000 επιβάτες για μια διαδρομή. Ο ιδιοκτήτης ενός μουσείου, ένας Μπάρνουμ, ενδιαφέρθηκε για την ιδέα αυτή, αλλά ο πλοίαρχος Χάλλ δεν δέχτηκε την πρόταση του γιατί δεν θεώρησε το όνομα άρκετά άξιοπρεπές για την επιχείρησι αυτή.

Αποφάσισε να κάνει μόνος του την επιχείρησι. Ο τροφοδότης του άποδείχθηκε άπατεών. Τα τρόφιμα που φορτώθηκαν στο

πλοίο ήταν λίγα και οι καμαρώτοι άρχισαν ν' άνεβάζουν τις τιμές ώστε να καταλήξει να πουλιέται ένα φλυτζάνι καφές ένα δολλάριο και άνω. Οι μουσικοί της όρχήστρας μέθυσαν, τα διαμερίσματα του πλοίου ήταν γεμάτα από κόσμο και δεν υπήρχαν άρκετά στρώματα στο κατάστρωμα. Άγανακτισμένοι οι επιβάτες έβαλαν φωτιά στα στρώματα με άναμμένα πουρα. Έκατοντάδες άτυχοι έκδρομείς χρειάστηκε να κοιμηθούν μέσα στις θάρκες του πλοίου. Είναι θαύμα πως ο Μέγας 'Ανατολικός άπέφυγε στην παράξενη σταδιοδρομία του την άνταρσία.

☆

Το πλοίο ξανάρχισε τα υπερατλαντικά ταξίδια του για λίγο χρονικό διάστημα, πάντοτε με περισσότερο πλήρωμα παρά επιβάτες, οδηγώντας σε χρεωκοπία την μία εταιρεία μετά την άλλη, κτυώντας σε θράχους και με έκρήξεις των καζανιών του κάθε λίγο και λιγάκι. Το 1865 όμως, ο Μέγας 'Ανατολικός γράφτηκε στην ιστορία προς γενική κατάπληξι του κόσμου. Ήταν ο χρόνος που το πλοίο τοποθέτησε το καλώδιο στον 'Ατλαντικό.

Το έργο άνατέθηκε στο πλοίο αυτό για τόν απλούστατο λόγο ότι ήταν πολύ μεγάλο. Στο κατάστρωμα και τ' άμπάρια του μπορούσε να φορτωθεί περισσότερο καλώδιο άπό ό,τι σε κάθε άλλο πλοίο και να διαπλεύση τόν 'Ατλαντικό χωρίς να χρειάζεται να σταματήσει πουθενά για άνθράκευσι. Πραγματικά έριξε το καλώδιο, αλλά και αυτό δεν έγινε χωρίς άτυχήματα. Το καλώδιο κόπηκε όταν το πλοίο θρискότανε 1.000 μίλια μακριά άπό την 'Αγγλία

καί χρειάστηκε νά ξαναγυρίση πίσω στην Ἀγγλία γιά νά ξαναρχίση ἀπό τήν ἀρχή. Τόν ἐπόμενο χρόνο τοποθέτησε τὸ καλώδιο τελικά καί ἀπὸ τήν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ κάθε παιδί στὸ σχολεῖο ξέρει τὸ ὄνομα τοῦ παράξενου αὐτοῦ χρουσούζικου πλοίου. Εἶναι εἰρωνεία τῆς ἱστορίας τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πλοῖο αὐτὸ τὸ θυμᾶται ὁ κόσμος γιά τὸ ἓνα καί μοναδικὸ καλὸ του ἔργο καί ἐλάχιστα εἶναι γνωστὰ γιά τὰ τόσα ἐγκλήματά του.

Τελικὰ πουλήθηκε γιά παλιοσίδηρα τὸ 1888 γιά \$ 80.000. Τὸ ἐνδιαφέρον στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ὅτι ὁ ἐπιχειρηματίας ποὺ τὸ διέλυσε καί τὸ πούλησε σὲ κομμάτια, εἶναι ὁ μόνος ποὺ

κέρδισε ἓνα σημαντικὸ ποσὸ ἀπὸ τὸ πλοῖο αὐτό. "Ὅταν τὸ πλοῖο διαλύθηκε, ἀνάμεσα στὸ ἐσωτερικὸ καί στὸ ἐξωτερικὸ σκάφος, θρέθηκε ὁ σκελετὸς ἑνὸς ἀνθρώπου, κάποιου δυστυχισμένου ἐργάτη φαίνεται, ποὺ κανεὶς δὲν πρόσεξε τὴν ἐξαφάνισί του τὸν καιρὸ ποὺ φτιαχνόταν τὸ πλοῖο. Παρ' ὅλο ποὺ ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν ἐβεβαιώθηκε ποτὲ ἐπισήμως, δὲν ὑπάρχει Ἀγγλὸς θαλασσινοὺς ποὺ νὰ ἀμφιβάλῃ. Στὸ γεγονὸς αὐτό, λένε οἱ Ἀγγλοὶ θαλασσινοί, πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν ὅλες οἱ ἀτυχίες καί ἡ χρουσουζιά τοῦ πλοίου αὐτοῦ. Στὸ ὅτι μέσα στὰ σπλάχνα του τὸ τεράστιο ἐκεῖνο κύτος ἔκρυβε τὸν ἀτυχὸ σύγχρονο Ἰωνᾶ του.

Αἰώνια Ἑλλάδα

(Φωτογραφίες Β. Παπαϊωάννου)

Στις σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν ἡ «Ἐκλογή» δημοσιεύει μερικὲς φωτογραφίες ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῆς κυρίας Β. Παπαϊωάννου μετὰ τὸν τίτλο «GREECE», ποὺ κυκλοφόρησε πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ. Τοπία, ἀρχαῖα μνημεῖα, ἔργα τέχνης καί ἄνθρωποι, εἶναι τὰ θέματα τῆς συλλογῆς, καί ὅλα ζητοῦν νὰ δείξουν τὴ συνέχεια τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τοῦ τόπου καί τὴ φωτεινὴ ψυχὴ του.

ΔΕΛΦΟΙ

ΝΙΚΗ, ἀπὸ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτερου Νίκης

ΜΤΚΟΝΟΣ

Κουϊτ

ΑΥΤΟΙ ΗΞΕΡΑΝ ΤΙ ΗΘΕΛΑΝ

Το κάθε ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην άριστερή στήλη ή-θελε με όλη του την καρδιά κάποιο συγκεκριμένο πράγμα, απ' αυτά που αναγράφονται στη δεξιά στήλη. Μπορείτε να συνδυάσετε το κάθε πρόσωπο με το πράγμα που επιθυμούσε;

1. Πόνθε ντε Λεδν
2. Βασιλιάς Ριχάρδος ΙΙΙ
3. Σαλώμη
4. Πάτρικ Χένρυ
5. Μίδας
6. Εύα
7. Κολόμβος
8. Σάηλωκ
9. Μέγας 'Αλέξανδρος
10. 'Ομάρ Καγιάμ

- A. Χρυσάφι
- B. Το κεφάλι ενός ανθρώπου
- Γ. Ένα καρβέλι ψωμί και ένα πο-
τήρι κρασί
- Δ. Σύντομο δρόμο προς την 'Ανα-
τολή
- Ε. Νά ξαναγίνει παιδί
- Ζ. Ένο κιλό κρέας
- Η. Έλευθερία ή θάνατο
- Θ. Ένα μήλο
- Ι. Ένα άλογο
- Κ. Ένα καινούργιο κόσμο για να
τον κατακτήσει

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ

Ποιό είναι το σωστό ;

1. Το μεγαλύτερο όργανο του ανθρώπινου σώματος είναι : A. 'Η καρδιά. B. Το σπυκότι. Γ. Το στομάχι.
2. Το μυαλό.
3. Σε σύγκριση με άλλες ουσίες μέσα στον οργανισμό, ή αναλογία του νερού είναι : A. Τα 2)3. B. Το 1)3. Γ. Το 1)10. Δ. Το 1)20.
3. 'Ο αριθμός των οστών του αν-
θρώπινου σώματος είναι περίπου :
A. 100. B. 206. Γ. 305. Δ. 408.
4. Οι χτύποι της ανθρώπινης καρδι-
ας μέσα σε 24 ώρες είναι τουλάχισ-
τον : A. 1.000. B. 10.000. Γ.
100.000. Δ. 1.000.000.
5. Το δέρμα του σώματος ενός αν-
θρώπου μπορεί να καλύψει έκτασι :
A. 5 τετρ. ποδών. B. 20 τετρ. πο-

- δών. Γ. 10 τετρ. ποδών.
Δ. 15 τετρ. ποδών.
6. Το μήκος των πεπτικών
αγωγών του ανθρώπου εί-
ναι : A. 5—10 π. B. 25—
30 π. Γ. 10—15 π. Δ. 40
—50 π.
7. Για να κάνει το γύρο του
σώματος και να ξαναγυ-
ρίσει στην καρδιά το αίμα
χρειάζεται : A. 1 ώρα. B.
20'. Γ. 10'. Δ. 45'.
8. 'Ο κανονικό αριθμός των τριχών
της κεφαλής του ανθρώπου εί-
ναι περίπου : A. 500.000. B. 20.000. Γ.
1.000.000. Δ. 100.000.
9. 'Αν πουλούσαμε τα χημικά στοι-
χεία που αποτελούν το ανθρώπινο
σώμα θα πιάναμε : A. 15.000—30.
000. B. 150.000 — 300.000. Γ.
750.000 — 900.000. Δ. 2.250.000
— 3.000.000.

(Απαντήσεις στη σελίδα 114)

Η ΧΡΥΣΗ ΣΚΟΝΗ

Τοῦ

WILLIAM WHITE

Τὸ γόνιμο ἔδαφος μετὰ τὴν πλούσια ἐσοδεία εἶναι, ἀσφαλῶς, ἡ σπουδαιότερη οἰκονομικὴ θάσι γιὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φύσις ἐργάζεται αἰῶνες γιὰ νὰ δώσῃ μιὰ καλὴ γῆ· μὰ ὁ ἄνθρωπος τὴν καταστρέφει μέσα σὲ λίγα χρόνια, μετὰ τὴν ἀγνοία καὶ τὴν ἀμέλειά του. Ἡ βροχὴ—τόσο εὐεργετικὴ συνθήκῃς—γίνεται ἐπικίνδυνος ἐχθρός. Πλημμυρίζει τὰ χωράφια καὶ παρασύρει τὸ εὐφορο χῶμα.

Στὶς περισσότερες χώρες τοῦ κόσμου, οἱ ἄνθρωποι δὲν ξέρουν νὰ περιποιηθοῦν τὰ χωράφια τους. Μόνο οἱς Ἰνωμένες Πολιτεῖες, τὸ ἕνα πέμπτο ἀπὸ τὴν ἅλλοτε εὐφορὴ γῆ ἔχει χαθῇ. Καὶ κάθε χρόνο, μισὸ ἑκατομμύριον ἑκτάρια καλλιεργησίμου ἔδαφους ἐξαφανίζονται. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουν ἀρχίσει συστηματικὲς προσπάθειες γιὰ τὴν πρόληψιν τοῦ κακοῦ. Ἰδιαίτερα θὰ βοηθήσῃ σ' αὐτὸ μιὰ νέα ἀνοιχτοκίτρινη σκόνη, ποὺ γίνεται ἀπὸ πετρέλαιο, ἀμμωνία καὶ ἀέρα. Τὸ χημικὸ αὐτὸ λίπασμα λέγεται «Κρίλιο». Ἀντίθετα μετὰ ἄλλες χημικὲς οὐσίες, ὅπως τὰ ἐντομοκτόνα, τὰ φάρμακα γιὰ τὶς ἀρρώστιες τῶν φυτῶν ἢ γιὰ τὰ ζιζάνια καὶ ὅλα τὰ λιπάσματα ποὺ περιέχουν ἀφθονες θρεπτικὲς οὐσίες γιὰ τὴν γρήγορην αὐξήσιν τῶν φυτῶν, τὸ κρίλιον ἀντιμετωπίζει τὸ πρόβλη-

μα στὴ ρίζα τοῦ—διορθώνει δηλαδὴ τὴν ἴδια τὴν σύστασιν τοῦ ἔδαφους.

Μερικὲς ὁκάδες κρίλιο μεταβάλλουν γρήγορα καὶ γιὰ πάντα τὴν κακὴ γῆ σὲ παραγωγικὸ ἔδαφος καὶ τῆς δίνουν ἀντοχὴ στὶς δυνατὲς βροχὰς καὶ στοὺς ὀρμητικὸς χειμάρρους.

“Οἱ οἱ γεωργοὶ ξέρουν ὅτι ὅταν ἡ σύστασις τοῦ ἔδαφους εἶναι καλὴ, ἡ ἐσοδεία εἶναι πλούσια. Μιὰ χούφτα καλὸ χῶμα τρίβεται εὐκολά. Τὰ «θρύμματα» αὐτὰ ἔχουν μέγεθος ἀπὸ κεφάλι καρφίτσας ὡς ἕνα μπιζέλι. “Ὅταν δὲν θρυμματίζεται, τὸ χῶμα περιέχει πολλὸ ἢ ἀργίλλο καὶ μάλιστα βραχὴ γίνεται πηχτὴ λάσπη. “Ὅταν ἡ λάσπη αὐτὴ ξεραθῇ, ἡ ἐπιφάνειά της σχηματίζει κροῦστα καὶ σκάζει. “Ἔτσι πνίγει τοὺς σπόρους, ἐμποδίζει τὸ νερὸ καὶ τὸν ἀέρα νὰ φθάσουν στὶς ρίζες καὶ κάνει τὴν καλλιέργειαν δύσκολην.

Σὲ χώρες μετὰ ἔδάφη τέτοιου εἴδους, οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ κηπουροὶ ἐργάζονται σκληρὰ γιὰ νὰ ἀερίσουν τὰ χῶματά τους. “Ὁ πατροπαράδοτος τρόπος εἶναι νὰ σκαλίσουμε τὸ χῶμα καὶ νὰ ρίξουμε κοπριά ζωϊκὴ ἢ φυτικὴ. Καθὼς οἱ ὀργανικὲς αὐτὲς οὐσίαι σατίζονται τὰ συστατικὰ τους κάνουν τὸ χῶμα νὰ τρίβεται εὐκόλως. Ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι δαπανηρὴ· χρειάζονται περισσότε-

ροι ἀπὸ 100 τόνους κοπριά γιὰ νὰ δώσουν ἕνα τόνον ἀπὸ κολλοειδῆ συστατικὰ—κι' αὐτὸ μόνο γιὰ ὀρισμένον χρονικὸ διάστημα, γιὰτὶ τὰ βακτήρια τοῦ χῶματος τρῶνε γρήγορα τὴν πολὺτιμη κόλλα.

Τὸ κρίλιο εἶναι ἕνα φυσικὸ ὑποκατάστατο τῆς φυσικῆς κόλλας, ποὺ εἶναι σπάνια στὰ φτωχὰ ἔδάφη. “Ἐχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀντέχῃ στὰ βακτήρια τοῦ χῶματος. “Ἡ δυναμικότης ἑνὸς κιλοῦ ἀπὸ τὴν νέα αὕτη οὐσία εἶναι ἴδια μετὰ τὴν δυναμικότητα 200 κιλῶν φυτικοῦ λιπάσματος ἢ 500 κιλῶν ἀπὸ τὰ συνηθισμένα λιπάσματα τοῦ ἐμπορίου.

Ἀπὸ χημικὴ ἀποψι, τὰ μόρια τοῦ νέου λιπάσματος κολλᾶνε στὰ μόρια τοῦ πηλοῦ καὶ τὰ δένουν χαλαρὰ στοὺς πορώδεις θάλους τοῦ χῶματος. Τὰ πειράματα ποὺ ἐγένοναν μέχρι σήμερα, δείχνουν ὅτι τὸ κρίλιο μπορεῖ νὰ διατηρήσῃ αὐτὴν τὴν ιδιότητα σχεδὸν πάντα.

Τὸ κρίλιο δὲν εἶναι γονιμοποιὸ λίπασμα καὶ δὲν βοηθεῖ στὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν παρέχοντας σ' αὐτὰ περισσότερες θρεπτικὲς οὐσίες. Μετὰ τὴν μετατροπὴν τοῦ ἔδαφους, ὅμως, ἐπιτρέπει νὰ φθάσῃ ὡς τὶς ρίζες ὁ ἀπαραίτητος ἀέρας, τὸ νερὸ καὶ οἱ θρεπτικὲς οὐσίες. “Ἔτσι, τὰ φυτὰ παρουσιάζουν καταπληκτικὴ αὐξήσιν. Ἡ παραγωγὴ βρώμης, π.χ. ὀρισμένους χώρους, ἀνέβηκε κατὰ 40 %, ἡ παραγωγὴ τῶν καρόττων κατὰ 21 %, τῶν σιτηρῶν κατὰ 20 %.

Ἡ χρῆσις τῆς κίτρινης αὐτῆς σκόνης ἔχει κι' ἄλλα ἀποτελέσματα. Ἡ πορώδης ὕψις τοῦ ἔδαφους κάνει εὐκολώτερον τὸ ὄργωμα. Οἱ θῶλοι τοῦ χῶματος κρατοῦν 30 % περισσότερον νερό, ποὺ προχωρεῖ εὐθύτερα καὶ ἀποθηκεύεται, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀπὸ τὰ φυτὰ σὲ περιόδους ξηρασίας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς γεωργικὲς αὐτὲς ἐφαρμογὰς του, τὸ κρίλιο εἶναι ἐπίσης ὄπλο γιὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς διαβρώσεως ἀπὸ τὴν βροχὴ. “Ἀν τὸ ψεκάσουμε ἢ τὸ σκορπίσουμε μαζὺ μετὰ τὸ σπόρον σὲ γυμνὰς πλαγιὰς, σχηματίζει ἕναν ἐπίπαγον ποὺ ἀπορροφᾷ τὸ νερό. “Ἔτσι, ἀκόμα καὶ σὲ καταρρακτώδεις βροχὰς, τὸ χῶμα μὲναι ἀκλόνητο. Τὸ νερὸ ποὺ τρέχει εἶναι καθαρὸ. Οὐτε ἕνας θῶλος ἀπὸ τὸ πολὺτιμον χῶμα δὲν ἀλλάζει θέσιν.

Οἱ ἐρευνηταὶ τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων Μονσάντο, ποὺ ἀνακάλυψαν τὸ κρίλιο, δοκίμασαν 700 συνθετικὰς οὐσίας προτοῦ θροῦν τὴ μαγικὴ κίτρινη σκόνη. Τὰ τελευταῖα τρία χρόνια, ὁλόκληρη ἡ παραγωγὴ τοῦ κρίλιου χρησιμοποιήθηκε μόνο γιὰ πειράματα.

Ἡ χρυσὴ σκόνη ἔχει τώρα μὴ στὴν κυκλοφορίαν σὲ περιωρισμένους, ἐννοεῖται, ποσότητες. “Ἐνας σάκκος μετὰ πέντε κιλά κρίλιου κοστίζει 7 δολλάρια, στὴν Ἀμερικὴ. Τὸ κρίλιο εἶναι ἀκόμα πολὺ δαπανηρὸ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ σὲ μεγάλη κλίμακα. Χρειάζονται κάπου 200 κιλά κρίλιο κατὰ ἑκτάριον γιὰ νὰ ἀναμιχθοῦν μετὰ πρῶτα 7 ἑκατοστά τοῦ ἔδαφους, γιὰ νὰ δώσουν κάποιο ἀποτέλεσμα.

Τὸ κρίλιο συμφέρει σήμερα μόνο γιὰ σπιτικούς κήπους, γιὰ πρασιὰς καὶ πάρκα καὶ γιὰ μικρὰ χωράφια. Γιὰ μεγάλας φυτεῖς, ὅπως εἶναι οἱ φυτεῖς τοῦ ζαχαροκάλαμου καὶ τοῦ καπνοῦ ἢ γιὰ μεγάλους λαχανόκηπους ἢ ὀπωρόκηπους, δὲν συμφέρει ἀκόμα.

Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ τοῦ καὶ ἡ βελτίωσις τῆς τεχνικῆς στὴν παρασκευὴν τοῦ θὰ ἐλαττώσουν, ἀσφαλῶς, μετὰ τὸν καιρὸ τὸ κόστος.

Τὸ κρίλιο δὲν εἶναι πανάκεια γιὰ ὅλες τὶς ἀρρώστειες τῆς γῆς. Δὲν πρόκειται νὰ μεταβάλλῃ τὶς ἐρήμους σὲ χλοερὲς πεδιάδες.

Πάντως τὰ πειράματα ποὺ ἔγιναν ὡς σήμερα δείχνουν ὅτι τεράστιες ἀργιλλώδεις περιοχές, ποὺ μένουν γιὰ τὴν ὥρα ἀκαλλιέργητες, μποροῦν μὲ τὸ κρίλιο νὰ γίνουν καλλιεργήσιμες. "Αγωνα

ἀλατοῦχα ἐδάφη μποροῦν νὰ γίνουν παραγωγικά. Περιοχές μὲ λίγες ὕδροχες θὰ μποροῦν νὰ συγκρατοῦν τὸ πολύτιμο νερὸ περισσότερο χρόνο.

"Η ἀνακάλυψι τῆς χρυσῆς αὐτῆς σκόνης θὰ ἀνοίξῃ νέους ὁρίζοντες στὴ γεωργία, σὲ ὅλο τὸν κόσμο.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ὀνόματά τους

Τὰ περισσότερα φυτὰ ἔχουν δύο ὀνόματα. "Ενα «ἐπίσημο», ποὺ ἔχει συνήθως ἑλληνικὴ ἢ λατινικὴ προέλευσι, καὶ ἓνα δημῶδες, ποὺ εἶναι πολὺ συχνὰ παραφθορὰ τοῦ πρώτου. "Ετσι π. χ. τὸ βερύκοκο ἔχει σχηματισθῇ κατὰ παραφθορὰν τοῦ λατινικοῦ «πραικόκα», ποὺ σημαίνει κατὰ λέξιν «πρὶν ἀπὸ τὸ ροδάκινο», μὲ ἀνάλογη δὲ παραφθορὰ τῆς ἴδιας λατινικῆς λέξεως ἔχουν σχηματισθῇ καὶ οἱ δημῶδεις τοῦ ὀνομασίου στὰ γαλλικά (ἀμπρικό) καὶ στὰ γερμανικά (ἀπρικόζε).

Πολλὲς φορὲς ἔχουν δοθῇ στὰ φυτὰ ὀνόματα ποὺ θυμίζουν ἐκείνους ποὺ τὰ ἀνεκάλυψαν ἢ τὰ ἐμελέτησαν. "Ετσι π.χ. ἡ «μπεγκόνια» ἐπῆρε τὸ ὄνομα τῆς ἀπὸ τὸν Γάλλο καθηγητὴ Μπεγκόν, ἡ «ντάλια» ἀπὸ τὸν περίφημο Σουηδὸ φυτολόγο Ντάλ, ἡ «φούξια» ἀπὸ τὸν Γερμανὸ βοτανολόγο τοῦ 16ου αἰῶνος Λεονάρδο Φούξ καὶ ἡ «καμέλια» ἀπὸ τὸν ἱεραπόστολο Καμελί, ποὺ εἰσήγαγε τὸ ὠραῖο αὐτὸ ἄνθος τὸν 18ο αἰῶνα ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία. Τὸ ἴδιο ὀφείλει ἢ «πουκεβίλια» τὸ ὄνομα τῆς στὸν διάσημο Γάλλο περιηγητὴ Πουκεβίλ, ἐνῶ ἡ «ὀρτανσία» ὠνομάσθηκε ἔτσι πρὸς χάριν τῆς

ὠραιότητος κυρίας Ὁρτάνς, συζύγου τοῦ ἀστρονόμου Λαποῦτ.

"Αλλὰ φυτὰ ἔχουν δημῶδη ὀνόματα ποὺ θυμίζουν λέξεις τῶν χωρῶν ἀπὸ τὶς ὁποῖες προέρχονται. "Ετσι ἡ «τουλίπα» πῆρε τὸ ὄνομα τῆς ἀπὸ τὴν παλαιὰ περσικὴ λέξι «ντουλμπέντ», ποὺ σημαίνει «τουρμπάνι», καὶ ἡ «ματζουράνα» ἀπὸ τὴν ἀραβικὴ «μαρτζάμι», ποὺ σημαίνει «ἀθάνατη».

Τὰ περισσότερα φυτὰ ὅμως ἔχουν ἑλληνικά ὀνόματα. "Ετσι εἶναι γνωστὸς ὁ μῦθος τῆς νύμφης Δάφνης ποὺ μεταμορφώθηκε σὸ ὁμώνυμο φυτὸ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα ποὺ τὴν κυνηγοῦσε. Ὁ Νάρκισσος, ποὺ κατὰ τὴν παράδοσι εἶχε περιφρονῇσαι τὸν ἑρῶτα τῆς Ἥχους, καταδικάσθηκε ἀπὸ τὴν Νέμεσι νὰ ἐρωτευθῇ τὸ εἶδωλό του. Ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του ἔπεσε καὶ πνίγηκε, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἔτσι ἀπολυτρώθηκε, γιὰτὶ ἡ Νέμεσις τὸν μετέμρφωσε σὸ ὁμώνυμο ἄνθος ποὺ καθρεφτίζεται στὰ νερά. Ὁ Ὑάκινθος ἦταν ὠραιότατος νέος, ποὺ μεταμορφώθηκε ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα σὲ ἄνθος καὶ ὁ Ἀμπελος ἦταν στενὸς φίλος τοῦ Διονύσου.

Φ. Κ.

Τὰ μυστικὰ τῆς κομψότητος

106

114

ΤΑ "ΙΔΕΩΔΗ ΜΕΤΡΑ"

Τὸν περασμένο μῆνα ὑποσχέθηκα νὰ σὰς δώσω τὰ «ιδεώδη μέτρα», ὅπως τὰ ζητᾶνε οἱ σύγχρονοι κανόνες τῆς καλλονῆς. Τὰ «ιδεώδη μέτρα» αὐτὰ εἶναι, γιὰ νὰ συνεννοῦμεθα, γιὰ νέες γυναῖκες, μὲ φιλοδοξίες «στάρ», «μίσ» ἢ «μυαννέκν», ἢ ἀπλῶς μὲ φιλοδοξίες ἐξαιρετικῆς κομψότητος, ποὺ νὰ τοὺς δίνῃ τὴν ποθητὴ σιλουέττα τῆς μόδας, δηλαδή νὰ φαίνωνται πολὺ πρὸ κοντὰ στὴν "Αρτεμι, παρὰ στὴν Ἀφροδίτη. Τὰ μέτρα αὐτὰ τὰ ἔχει νοερῶς χαραγμένα τὸ Χόλλυγουντ ἐξ ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς εἰσόδου τοῦ κάθε στούντιο, καὶ ἡ μικρὴ ποὺ ὀνειρεύεται κινηματογράφου, τόσο πρὸ δύσκολα περνᾷ τὴν πόρτα, ὅσο ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὶς καθιερωμένες ἀναλογίες. Λοιπόν, «ιδεώδεις» θεωρεῖται αὐτό:

"Υψος	1.65 ἐκ.
Καρπός	16 »
Στήθος	88 »
Μέση	63 »
Περιφέρεια	88 »
Ἀστράγαλος	21 »
Κνήμη	32 »

Οἱ Ἀμερικανοί, μελετημένοι στοὺς ἀριθμούς, δεβαιοῦν ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν πίνακα ἔχεις ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ ὠραίου σώματος, τὰ ὁποῖα εἶναι: "Ενα κανονικὸ ὕψος, ἀδύνατα χέρια καὶ πόδια, περιφέρεια ὀχι μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ στήθος καὶ λίγο μικρότερη ἀν εἶναι δυνατόν, καὶ μέση τοῦλάχιστον εἴκοσι πέντε ἐκατοστά μέτρα μικρότερη ἀπὸ τὸ στήθος καὶ τὴν περιφέρεια.

☆

Καὶ τώρα πῶς νὰ καταφέρῃ νὰ τις πλησιάσῃ κανεὶς αὐτὲς τὶς γραμμές; "Εκεῖ τὴν πρώτη λέξι τὴν ἔχει ἡ φύσις. Μιὰ κοντούλα, στρουμπουλὴ γυναῖκα μὲ βαρὺ σκελετὸ πρέπει νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφασί της ἀμέσως καὶ νὰ μὴ ἀρρωστήσῃ μὲ ἐκρήστες καὶ ἐπιζήμιες κούρες. "Η λεπτή ὅμως, μὲ τὶς ὑπερβολικὰς καμπύλες δὲν ἔχει παρὰ νὰ πειθαρχή-

σῃ στὴν μιὰ καὶ μοναδικὴν δίαίτα γιὰ ν' ἀδυνατίσῃ καὶ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ποὺ θέλει. Τὴν μιὰ καὶ μόνη: Νὰ μὴν τρῶῃ παχυντικὰ φαγητά! Μακρυνὰ ἀπὸ διαίτες θαυματοργές ἀπὸ πιλάφιαι νερόδραστα καὶ μπιφτέκια μὲ αὐγὰ καὶ ἡμέρες παντελοῦς νηστείας καὶ πρὸ παντὸς μακρυνὰ ἀπὸ γιὰ τρικιά. Γιὰ ν' ἀδυνατίσετε καὶ ἀδυνατίζοντας νὰ ὀρεῖτε τὸ πρόσωπό σας νὰ φρεσκάγῃ ἀντὶ νὰ κόβεται, καὶ νὰ χάνετε κιλά, καὶ νὰ αἰσθάνεστε πρὸ καλά, πρὸ ξεκούραστα, πρὸ εὐδιάθετοι, πρὸ ὕγιες! Μὴν τρῶτε παχυντικὰ φαγητά. Ὅσο μπορεῖτε μακρυνὰ. Μακρυνὰ ἀπὸ γλυκὰ, σοκολατάκια, παγωτά, μακρυνὰ ἀπὸ σάλτσες, ἀπὸ πολλὰ λάδια, βούτυρα, ψωμιά. Δὲν χρειάζεται καν σ' αὐτὸ τὸ «μακρυνὰ» ὑπερβολή. Ἀπλῶς προσοχή. Στὸ Ζαχαροπλαστεῖο τὸ βράδυ ἂν πῆτε μιὰ πορτοκαλάδα, ἀντὶ κανὴν θηριώδεις «παρφαί», ἂν στὴν μαστίχα διαλέξετε τὸ ἀγγουράκι, τὴν ντομάτα, καὶ ὄχι τὸ μπουρεκάκι, ἂν στὸ τραπέζι πάρετε μιὰ φορὰ μακαρόνια καὶ δυὸ φορὲς σαλάτα ἀντὶ γιὰ τὸ ἀντίθετο, εἰσάγετε στὸν σωστὸ δρόμο. Ἡ θερμὶδα ποὺ κρύβεται στὰ καρύδια, στὰ ἀμύγδαλα, στὴν ἰσχυρὰ, στὰ λίπη στὰ ἀλεύρια, εἶναι ὁ ἐχθρὸς ὑπ' ἀρ. 1 τῆς ὁμορφίας σας καὶ τῆς ὑγείας σας. Καὶ μόνον ἂν ἀποφασίσετε εὐλικρινὰ νὰ τὴν ἀποφύγετε, χωρὶς νὰ κοροϊδεύετε τὸν ἐαυτὸ σας θὰ κερδίσετε τὴ μάχη τῆς ὁμορφίας. Καὶ πρὸ παντὸς μὴν ἐλπίζετε στὴν κούρασι, στὴν γυμναστικὴ, στὴν ἐργασία, γιὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν καύσιμη ὕλη ποὺ καταβροχθίσαστε. "Αν ἔχετε φάει ἀρκετὰς θερμίδες γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ σώματός σας, ἂς πούμε 2.000, ἀπὸ καὶ καὶ ὕστερα ὅ,τι τρώτε παραπάνω, δὲν φεύγει, μένει Γίνεται λίπος, παρακαταθήκη, μπέλας, φόρτος καὶ ἀσχημιά. Καὶ γιὰ νὰ φύγῃ, ἔχετε τί χρειάζεται; Ἀκούστε:

ΓΙΑ ΝΑ ΕΞΟΥΔΕΤΕ-
ΡΩΣΕΤΕ

Δύο καρύδια :

Μία μερίδα Μουσακά :

Ένα παγωτό με κρέ-
μα σαντιγύ :

Τρείς κουταλιές του
γλυκού ζάχαρι :

Έξηντα δράμια ψωμί :

Ένα μπισκότο γλυκό :

Αυτά μόνο και μόνο για να σας
αποδείξωμε πόσο πιο εύκολο είναι
να μην τα φάτε, παρά να αγωνίζε-
στε να τα αποβάλλετε ύστερα...

Αυτά για σήμερα. Και τον άλλο
μήνα θα έχουμε τα αποκαλυπτήρια
της νέας μόδας.

ΜΑΡΙΝΑ

ΠΡΕΠΕΙ :

Να περπατήσετε 3)4
της ώρας !

Να σκουπίσετε επί 2½
ώρες !

Να κολυμπήσετε επί
μία ώρα και ¾ !

Να σιδερώσετε επί 3
ώρες !

Να πλύνετε πιάτα επί
3 ώρες !

Να ράψετε επί μία
ώρα !

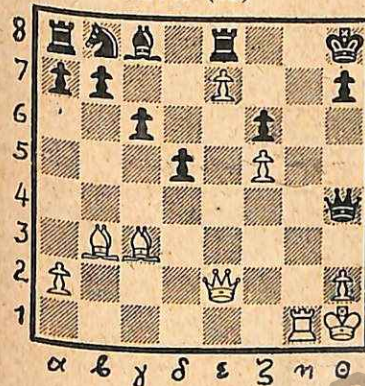
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

ΑΣΚΗΣΙΣ ΑΡ. 86

ΜΑΥΡΑ (12)

ΛΕΥΚΑ (9)

Λευκά : Ρ01. Βε2. Πη1. Α03. γ3.
Σα2. ε7. ζ5. 02.

Μαύρα : Ρ08. Β04. Πα8. ε8. Αγ8.
108. Σα7. 07. γ6. 05. ζ6. 07.

Σ' αυτήν τη θέση τα Λευκά, των 0-
ποίων ήτο η σειρά να παίξουν, μόρε-
σαν να κερδίσουν την παρτίδα εκ του
άσφαλου.

Θά μπορούσατε και σεις, στη θέση
των, να κερδίζατε την παρτίδα συντό-
μως;

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

(Άσκησης αρ. 87)

Λευκά (9) : Ρη1. Β05. Πζ1. Α06
ε6. Σε3. ζ2. η2. 02.

Μαύρα (8) : Ρ08. Βα3. Π08. Αζ6.
Σε6. γ5. η6. 07.

Είναι η σειρά των Λευκών να παί-
ξουν.

Ποιάν κίνηση θεωρείται εδώ την κα-
λύτεραν και διατί;

ΦΙΝΑΛΕ

Τακτικός αναγνώστης μας από τη
Θεσσαλονίκη, ο πολιτικός μηχανικός κ.
Κ. Αύδης, μας έστειλε τα δύο αυτά
ώραία ανέκδοτα φινάλε του:

Άρ. 88. Λευκά (6) : Ρε5. Πα2. Α05.

1ε4. Σ07. η6.

Μαύρα (5) : Ρα7. Β03. Πα6. Αγ8

Ση7.

Τα Λευκά παίζουν και κερδίζουν.

Άρ. 89. Λευκά (5) : Ρα8. Π01.

Α04. 108. Σζ7.

Μαύρα (4) : Ργ4. Βζ4. Π04. 1α5.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν ρεμί.

ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕ Σ ΦΙΓΟΥΡΕΣ

Πλείστα όσα λογικά αρχαί στο
σκάκι είναι σωστά στη θεωρία, δύ-
σκολα όμως εφαρμόζονται και στην
πράξη. Έξ άλλου, ώρισμαίνα έξ αυτών
χρησιμεύουν μόνο για βοήθημα στον
μαθαίνοντα και ούδέποτε μπορούν ν'
αντικαταστήσουν την ανεπηρέαστη άτο-
μική σκέψη! Έτσι είναι εύκολο τ0 να
δίνη κανείς π.χ. τη γνωστή συμβουλή
στούς σκακιστάς, τού να μην αφήνουν
ποτέ μία φιγούρα άπροστάτευτη. Στ0
παιγνίδι, ίδια στο μέσον της παρτί-
δας, είναι σχεδόν αδύνατον να τ0 ε-
φαρμόξη κανείς πάντοτε.

Αρκούμεθα εδώ να δώσουμε, επάνω
σ' αυτό τ0 θέμα, δύο χαρακτηριστικά
παραδείγματα τού κινδύνου πού δια-
τρέχει 0 παίκτης όταν αφήνει άπροστά-
τευτο ένα κομμάτι:

Λευκά (13) : Ρη1. Β01. Πα1. ε1.
Α03. 102. Σα2. 02. γ3. ε3. ζ2. η2.
02.

Μαύρα (13) : Ρη8. Β06. Πα8. ε5.
Αγ8. 1ζ6. Σα7. 07. γ5. 05. ζ7. η7.
07.

Έδώ η μαύρη Βασίλισσα στέκεται
άπροστάτευτη στη δ' γραμμή. Με την
κίνηση 1) 102-γ4! έκέρδισαν τὰ Λευ-
κά τη «διαφορά» (QUALITE), διότι έ-
άν 1)... 0Χγ4; τότε 2) ΑΧ07+ και
ΒΧΒ!

Μία σχετικώς σπανία περίπτωση δει-
χνει η παρακάτω θέση:

Λευκά (15) : Ρε1. Βζ3. Πα1. 01.
Α03. ε3. 1γ3. Σα2. 02. γ4. 04. ε4.
ζ2. η2. 03.

Μαύρα (15) : Ρη8. Β08. Πα8. ζ8.
Αη7. 1γ6. 07. Σα7. 07. γ7. 06. ε7.
ζ7. η6. 07.

Με την εύκαιρία αυτή, η «Εκλογή» παρακαλεί εκείνους που πήραν την «Μικρή Εγκυκλοπαιδεία» να της γράψουν το συντομότερο όσες παρατηρήσεις θεωρούν σκόπιμες, για να ληφθούν υπ' όψιν κατά την επανέκδοσι, που σχεδιάζεται για γρήγορα.

Σε όσους δεν βρίσκουν την «Μικρή Εγκυκλοπαιδεία» στα βιβλιοπωλεία ή πρακτορεία του τόπου της διαμονής τους, υπενθυμίζουμε ότι μπορούν να την αποκτήσουν άμεσα και χωρίς άλλη επιβάρυνση, έμβάζοντας στα γραφεία μας (Ζήνωνος 4) την αξία της (δρχ. 40.000) με ταχυδρομική επίταξη.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

- ... με νέους και νέες της Ελλάδος.
Υποσημνίας Κλαψιανός Λάκης
Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α. ΚΕΜΠΑ
Μακρής Άγγελος
Σχολή Μηχανικού Σ.Τ.Γ. 909
Ναύται μαθηταί τεχνίται
Αντωνίου Δημήτριος
Κυριακού Χρήστος
Α.Β.Ν.) Σ. Τεχ. Β.Σ.Τ. 902
Ανθ)γός Φίφης Σπανόπουλος
Διοικητής λόχου Τ.Ε.Α. Πλατάνου
Ναυπακτίας
Μαθηταί
Κότσανης Εύαγγελος
Στάμος Νικόλαος
Απέργης Πολυχρόνης
8ος λόχος
Ανθ)γός Τσιάρας Δημήτριος
508 Τ.Π. 3ος λόχος Σ.Τ.Γ. 912 γ'
Στρατ. Γκοτσόπουλος Κων)νος
Κ.Ε.Ν.Μ. λόχος Δ)σεως Σ.Τ.Γ. 907
Μόνιμος Υπαξιωματικός
Άγγελόπουλος Ριχάρδος
Στρατ. Σχολή Μηχανικών
Διμοιρία Μον. (Υπαξ)κών Σ.Τ.Γ. 909
Δεκαεὺς Μοσχάτος Αντώνιος
Λόχος Διοικήσεως
Κόκκινος Γεώργιος
3ος λόχος
Κ.Ε.Ν.Μ. Σ.Τ.Γ. 907
Δεκαεὺς
Αναστασιάδης Έμμανουήλ
Αμπατζίδης Ιωάννης
Διαβιστής Τζενέτογλου Ιορδάνης
Γ.Ε.Φ. Γ.Α.Ρ.Ο. 5800
Β.Σ.Τ. 902
Δεκαν. Σινδύλης Νικόλαος
567 Τ.Π. 2ος λόχος Σ.Τ.Γ. 916 γ'
Mario Dimitriadis
Via Annocata 10 Resso Cimino
Napoli — Italia

- Ναύτης Πρότακος
Αναστάσιος Παπακωνσταντίνου
Υποβρύχιον Πιπίνος Α.Δ.Υ.
Καραγιάννης Σωτήριος
Ανθ)γός Πόλασης Σπυρ.
565 Τ.Π. 1ος λόχος Σ.Τ.Γ. 916 β'
Μαθηταί
Λουνάκας Σταύρος
Ζουρούλιας Χρήστος
Δελιορίδης Στυλιανός
Σ.Μ.Υ. 5ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925
Υπαξ)κός Νικόλης Μιχαήλ
Μοίρα Δ)σεως Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.
Στρατιώται
Κανάργιος Βασίλειος
Βιολάκης Έμμανουήλ
485 Τάγμα Διαδιδάσεων Β.Σ.Τ. 904
Υποκελευστής Β' Διαχ.
Ντίνος Σταθόπουλος
Μ. Επιτελείον Α.Ν.Ε. Γ.Ε.Ν.
Ασυματιστής Γουδέλης Σπυρίδων
Διμοιρία Διαδιδάσεων
24ον Σ.Π. Σ.Τ.Γ. 918 β'
Σμηνίτης Κακριδώνης Άθαν.
201 Μ.Σ. Β.Σ.Τ. 902 Α.Β.Ε.
Μαθηταί
Πλειάδης Δημήτριος
Παπαδόπουλος Εύαγγελος
Ρωμανός Χρυσότομος
Σ.Μ.Υ. 5ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925
Σιλβέρης Ιωάννης
Χαλκίδα
Β. Οικονομόπουλος
Φοιτητής
Βίγλας 10, Άθήναι
Παμάσης Εύαγγελος
Κ.Ε.Ν. Κορίνθου 4ος λόχος
Σ.Τ.Γ. 909
Σμηνίται
Βασιλογιάννης Ανδρέας
Καπετόπουλος Αναστάσιος
Μοίρα Διοικήσεως Σ.Τ.Γ. 925 ΑΒΑ
... για αρχαιολογικά και ιστορικά
θέματα.
Αρβανίτης Εύαγγελος
Μούλκι — Λεβαδείας
... για ποίησι, θέατρο και κινημα-
τογράφο.
Μαθηταί
Παπουτσης Απόστολος
Σταυρίδης Πέτρος
Κυριακίδης Γεώργιος
Σ.Μ.Υ. 7ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925
... για ποίησι και αθλητισμό.
Σμηνίται
Τάκης Μισαηλίδης
Νίκος Σκούρας
Β.Σ.Τ. 902 Σ.Α.

... για τη φύσι και τις όμορφίες
της.

... για φιλοτελισμό και ανταλλαγή
γραμματοσήμων.

Marios Patrikiades
Kavassila Street 5
Athens (7) Greece
Κ. Πετρίδης
Κωνσταντινουπόλεως 5
Άλεξανδρουπόλις
Μάνος Αύλωνίτης
Άγ. Ειρήνης 43, Άθήναι

... με όποιον θέλει να γνωρίση την
περήφανη και μεγαλόπρεπη Κρήτη.

Μανούσος Λευκορίτης
«Κρητική Έστια» — Χανιά

... με μαθητές και μαθήτριες, φοιτη-
τές και φοιτήτριες από την Γαλλία,
Ιταλία, Μάρκο, Καναδά, Άργεντινή,
Ολλανδία και Η.Π. Αμερικής εις την
γαλλικήν και ελληνικήν.

Κωνσταντίνος Παπουλίδης Κ.22 α'
Ανω Καλλιθέα — Θεσσαλονίκη

... με την Γερμανίαν, ελληνικά για
ανταλλαγή βιβλίων.

Herrn Palarimiotis Phuscas
Poste Restante Athen

... με μαθητές και μαθήτριες έπιμορ-
φωτικών Ίνστιτούτων, άγγλικά και έλ-
ληνικά.

Αναγνωστόπουλος Ηρακλής
Ιεράπετρα — Κρήτης

... με Έλληνοπούλες.

Τραυματίας Στρατιώτης
Τάκης Παπαδημητρίου
430 Στρατ. Νοσοκομείον

... με συλλέκτας γραμματοσήμων.
Ελένη Παπαδάκη
Ουίλσον 4α' — Πειραιά

... με Έλληνίδες μαθήτριες και Έλ-
ληνας μαθητάς.

Μαθ. Χατζηπαράσχου Λουίζος
Τορκιντζής Αντώνιος
7ος λόχος ΙΙ τάγμα Σ.Τ.Γ. 925

... με φίλες της αεροπορίας.
Υποσημνίας Καραύσος Δημ.
Σμηνίται

Τσαμπόπουλος Ιωάννης
Χρυσός Νικόλαος
Μαργιάς Χρήστος
Τσουβαλάς Γεώργιος
Μοίρα Άσφαλείας Κ.Ε.Δ.Κ.Α.
Β.Σ.Τ. 902

Για λογοτεχνία, ποίησι και ανταλ-
λαγή φωτογραφιών.

Διον. Κανελλακόπουλος
Ανω Βούλα

Ασυματιστής Τεθωράκισμένον
Τάκης Κουμουτσίδης
2ον Σύν. Τεθ)νων (Ιλη Δ)σεως
Β.Σ.Τ. 901

Για κινηματογράφο, θέατρο, δημο-
σιογραφία.

Αθανάσιος Άραπίδης
Παπάφ 41, Θεσσαλονίκη
Μαθήτης Παπουτσης
Σ.Μ.Υ. 7ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925
Ευστάθιος Ρηγόπουλος
Τζαβέλλα 20 — Πειραιά

... με νέους και νέες που αγαπούν
το ραδιόφωνο.

Δεκαν. Γιαταγάνας Κων)τίνος
488 Τάγμα Διαδιδάσεων Α Σ.Σ.
Β.Σ.Τ. 900 α'

... με νέες και νέους για πολιτικές
και οικονομικές επιστήμας εις την
γαλλικήν.

Στρατ. Μουρούτης Λάκης
Γ.Σ.Α. λόχος Διοικήσεως Β.Σ.Τ. 902

... εις την γαλλικήν, γερμανικήν και
άγγλικήν.

Ανθ)γός Αντωνίου Κων)τίνος
106 Σ.Π.Π. Σ.Τ.Γ. 917

... για λογοτεχνία και ιστορία.
Ιωάννης Παυλογιάννης
Βελισσάριου 90 — Κέρκυρα

... για αθλητικά θέματα.
Σάτος Σαφαρής
Εύμένους 54 — Παγκράτι

ΚΑΘΕ ΦΕΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

είναι τα

"ΜΑΛΛΙΑ ΣΑΚΑΛΑΚ"

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 63 — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 27-492
ΔΕΝ ΒΕΛΤΙΩΝΟΜΕ ΜΟΝΟΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
ΒΕΛΤΙΩΝΟΜΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΙΜΕΣ

... με νέους και νέες για κάθε θέμα.

Στρατ. Χαλκιαδόπουλος 'Απόστ.

Τάγμα Προκαλύψεως

2ος λόχος Σ.Τ.Γ. 917

Σμηνίται

'Αδραμόπουλος Κων)τίνος

Κουτσουγκράκης 'Εμμανουήλ

201 Μ.Σ. Β.Σ.Τ. 902

'Ανθούλα Παπαγιάννη

Μεγαρόβου 10 — Φλώρινα

Στρατ. Νικίας 'Αργυρός

285 Α.Ο. Β.Σ.Τ. 903

Σμηνίτ. Νικολάου Δημήτριος

Μοίρα

HARVARD

Β.Σ.Τ. 902

Σμηνίται

Κουτσουπανίδης 'Ηλίας

Μουζάκας 'Αθανάσιος

Μ.Δ. Β.Σ.Τ. 902 Σ.Τ.Α.

Σμηνίτης 'Ασυρματιστής

Μούγιος Ν.

Μ.Σ. 202 Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

Σμηνίται

Σιδηρόπουλος Κώστας

Νικολαΐδης Τάκης

Β.Σ.Τ. 904 Α.Τ.Α.

Λοχία

Κουλούρης 'Ιωάννης

Τζάλιος 'Αθανάσιος

Λιάκος Δημήτριος
Τζουρέλης Κων)τίνος
Καραμπουκάς Κων)τίνος
Κ.Ε.Ν. Κορίνθου 4ος λόχ. Σ.Τ.Γ. 909

Στρατ. Τόμης Γεώργιος

242 Τάγμα Προκαλύψεως

2ος λόχος Σ.Τ.Γ. 917

Βάσω και Λένα Καταβοπούλου

Βαρμπόμνη — 'Αττικής

'Αλκης Γεωργαντέλλης

Πλωμάριον Μυτιλήνης

Timios Georgopoulos

Giorgio Mors

Casa dello studente

Perugia Italia

'Ελευθέριος Κοντομηνάς

'Ιωάννης Γκούδερης

Νεάπολις Βοιῶν — Λακωνία

Θεόφιλος Τηλικίδης

'Ασκληπιείον Βούλας Αικατερίνης Β

Στρατ. Τρυπατζής Κων)τίνος

333 Σ.Ε. Σ.Τ.Γ. 920

Μαθ. Κούμπος Γεώργιος

Σ.Π. Τ.Μ.Υ. 1ος λόχος Β.Σ.Τ. 902

Δεκαν. Παπαδόπουλος Κων)τίνος

325 Σ.Ε. Σ.Τ.Γ. 916

Στρατ. Παπαδόπουλος Κων)τίνος

316 Μ.Π. Β.Σ.Τ. 902

Μαθ. Δημαράκης 'Αθαν.

Σ.Μ.Υ. 5ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925

Ναύτης Μίχας Παναγιώτης
Α.Β.Ν. Σ. Τεχ. Β.Σ.Τ. 902

Μαθηταί

Γρηγοριάδης Γεώργιος

Βαφειάδης 'Ερρίκος

Σ.Μ.Υ. 6ος λόχος Σ.Τ.Γ. 925

Σμην. Μουρελάτος Δημήτριος

Σ.Τ.Γ. 925 Μ. Δ)σεως Ε.Β.Α., Α.Β.Α

Στρατ. Μουρελάτος Σπυρίδων

300ν Σύνταγμα λόχος Νεοσύλλεκτων

Σ.Τ.Γ. 916 6'

Σαμαράς Χαράλαμπος

86 Rue Heliopolis Ibrahimiéh

Alexandrie Egypte

... για ανταλλαγή Carte-Postale.

Petru Sotiri

D.D. 5 S.P.

Σ.Τ.Γ. 919 6'

... για ανταλλαγή κερμάτων και
χαρτονομισμάτων διαφόρων χωρών.

'Ιωάννης Βρανικός

Βεριχάνη 17 6' — Πατήσια

... με μέλλοντας καλλιτέχνες του
θεάτρου και του κινηματογράφου.

Οδορής Μωραΐτης

'Αλεξ. Ρώμα 84 — Ζάκυνθος

... για έμποριο ξυλείας.

Jean Xanthakis

B.P. 214 USUMBURA R.V.

Congo Belge

... για ανταλλαγή γραμματοσήμων.

Δημήτριος Πολίτης

'Ιαττετού 17 — 'Αθήναι (8)

... για τόν κινηματογράφο και την
σκηνοθεσία.

Βασίλειος Φραγκεδάκης

'Ηθοποιός

Σκουζέ 34 — Πειραιά

... με θέμα το επάγγελμα εις την
ελληνικὴν ζωὴν.

Μαθ. Σιδηρόπουλος Κων)τίνος

'Ιπποκράτους 36 — Δράμα

... για τις καλές τέχνες και τα
στορ.

Φοιτήτρια Περούς Ν.

'Ιπποκράτους 15 — 'Αθήναι

... για τα σύγχρονα προβλήματα
της γενιάς μας.

Γιαν 'Ελμασιάν

Καμάρια, 'Ιστιαίας — Εύβοια

... με νέους και νέες. Είμαι απόφοι-
τος γυμνασίου.

Δημήτριος Μουμουτζής

Βόνιτσα — 'Ακαρνανίας

Τά γιαμάγά τὰ μάτια σας
και η CRÈME PHYLLIS
για τὸ δέριμα σας

'Η CRÈME PHYLLIS εἶνε
γιὰ τὸ δέριμα σας κάτι
περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι
εἶνε τὰ συαλιά ήλιου γιὰ
τὰ μάτια σας. Γιατί, ὄχι μόνον
τὸ προφυλάσσει ἀπὸ
τις καυστικές ἀκτίνες τοῦ
ήλιου ή τήν ἀλμύρα τῆς
θάλασσας, ἀλλά και τὸ
ξανανιώνει, χάρις εἰς τὰ
πολύτιμα και ἀγνά συστα-
τικά της.

Εἶνε ή μόνη κρέμα, πού
συνιστοῦν χωρίς ἐπιφύ-
λαξι οἱ κορυφαῖοι 'Ελλη-
νες Δερματολόγοι και ὁ
Καθηγητής τῆς Δερματο-
λογίας τοῦ Πανεπιστη-
μίου τῶν Παρισίων, ὁ με-
γάλος GOUGEROT.

'Η ἀνωτερότης τῶν ἀπο-
τελεσμάτων ἀπὸ τήν χρῆ-
σι τῶν ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ
PHYLLIS εἶνε μία διαρ-
κής ἀποκάλυψις.

CRÈME - NEIGE
MOUSSE - PERLE
PHYLLIS

Κάτι καινούργιο
για τὴν 'Ελλάδα

• ΑΠΟ ΒΑΛΑΣΑΝΗ

Τὸ καθαρό 'Ελληνικό Ρύζι 'ΒΕΟ' ἐξαι-
ρετικῆς ποιότητος, εἶναι κατάλληλο
δι' ὅλα τὰ φαγητά (πιλαφι, γεμιστά
βοῦπες κλπ) Μεταχειριζόμενες τὸ

'ΒΕΟ' δὲν ἔχετε ἀνάγκη οὔτε

ἀπὸ διαλογη οὔτε ἀπὸ καθαρισμο

ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΣΑΡΟΛΑ!

ΠΩΛΕΙΤΑΙ
Εἰς ὅλο τὸ
καταστημα
τροφίμων

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΟΡΥΖΗΣ

Γ.Ι.ΡΙΖΟΣ & ΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 41-ΑΘΗΝΑΙ-ΤΗΛ. 33.195

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 5.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ. 2. ΑΚ. — ΙΟΥΛΙΑΣ. 3. ΘΗΒΑΙΟΥΣ. 4. ΙΤΑ. — ΛΕΟ. 5. ΥΛΛΟΣ. — ΙΩΝΙΚΟ. 6. ΣΟΛ. — ΜΠΑΣΤΙΝΑ. 7. ΙΚΑΡΙΟΝ. — ΟΙ. 8. ΑΡΝΗΝ. — ΟΡΜΟΣ. 9. ΣΟΤΤΟ. — ΣΕΠΤΟΙ. 10. ΜΥ. — ΟΝΕ. — ΑΛΑΝΔ. 11. ΟΣΟΥ. — ΛΑΛΑΝ. 12. ΙΣΠΑΝΙΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ. 2. ΛΟΚΡΟΥΣ. 3. ΧΑΒΙΛΛΑΝΤ. — ΟΙ. 4. ΕΚΑΤΟ. — ΡΗΤΟΥΣ. 5. ΙΑΣΜΙΝΟΝ. 6. ΡΙΟ. — ΠΟ. — ΕΛΑ. 7. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ. — ΑΝ. 8. ΔΥΣΕΩΣ. — ΡΕΑΛΙ. 9. ΙΑ. — Ο «ΝΤΑΜΠΛΑΣ». 10. ΟΙΣ. — ΙΙ. — ΟΤΑΝ. 11. ΝΑ. — ΚΝΩΣΘΟΝ. 12. ΣΑΜΟΑΙ. — ΙΔΕ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 107.

‘Αρ. 86. 1) Βε2—ε1! Β04—06. 2) Βε1—ε3! Β06—04. 3) Βε3—ζ4!! και τὰ Μαύρα αναγκάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν παρτίδα.

‘Αρ. 87. 1) Α66—ε5! και τὰ Μαύρα δὲν ἔχουν κανένα πλέον τρόπον ἀμύνης. ‘Εάν π.χ. 1)... Π68—ζ8, τότε 2) Β65—68!!

‘Αρ. 88. 1) ΠΧΠ+, ΡΧΠ. 2) 67Χ Αγ8+, ΒΧΒ. 3) Α67+, Ρ ή ΒΧΑ. 4) Ι66 ή γ5+, Ρ.κ.6. 5) ΙΧΒ και τὰ Λευκά κερδίζουν.

‘Αρ. 89. 1) ΠΧΠ, ΡΧΠ. 2) ζ7—ζ8+. ΒΧζ8. 3) Αε7+, ΒΧΑ. 4) Ι68—γ6+. ΙΧΙ και τὰ Μαύρα εἶναι Πάτ! Δύο ἐπιτυχείς συνθέσεις!

‘Αρ. 90. Βζ2—α7! ‘Εξαναγκασμός κινήσεως!

‘Αρ. 91. 1) Ιζ6, η5. 2) Ιη4+, Ρ01. 3) Ρζ1, 02. 4) Ιζ2+. ‘Απλούστατο!

‘Αρ. 92. 1) Β65—61! ‘Απειλή. 2) Πγ2—γ5+ μάτ. ‘Επιτρέπουσα δύο Σάχ εις τὰ Μαύρα.

«ΑΥΤΟΙ ΗΞΕΡΑΝ ΤΙ ΗΘΕΛΑΝ» από σελίδα 101.

1 = Ε, 2 = Ι, 3 = Β, 4 = Η, 5 = Α, 6 = Θ, 7 = Δ, 8 = Ζ, 9 = Κ, 10 = Γ.

«ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ» από σελίδα 101.

1. Τὸ σηκότι. Τὸ μυαλὸ παρ’ ὅτι εἶναι μικρότερο ἔχει σχεδὸν τὸ ἴδιον βάρος.

2. Τὰ 2)3.

3. 206. ‘Ο ἀριθμὸς τοὺς ποικίλλει καὶ τὸ μέρος στὸ ὁποῖο παρατηροῦνται οἱ μεγαλύτερες διαφορὲς εἶναι τὸ κάτω ἄκρο τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

4. 100.000.

5. 20 τετραγωνικῶν ποδῶν.

6. 25—30 πόδια.

7. 45’. “Ὅταν κινούμεθα πολὺ ὁ χρόνος εἶναι ἀκόμα λιγώτερος.

8. 100.000, με ἀποκλίσεις ἀπὸ 90.000—140.000.

9. ‘Απὸ 15.000—30.000.

«ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» από σελίδα 64.

1) ΑΝΤΙΜΩΛΙΑ : Γ. ‘Απὸ τὴν πρόθεσι ἀντὶ καὶ τὴ ρίζα μολ τοῦ ρήματος θλώσκω = ἔρχομαι. (Γράφεται καὶ ἀντιμολία). Στὴ νομικὴ γλῶσσα σημαίνει τὴν ἀντιπαράστασι, σὲ ἀνάκρισι ή δίκη, τῶν διαδίκων (σὲ πολιτικὲς ὑποθέσεις), ή τῶν κατηγορουμένων (σὲ ποινικὲς). ‘Εξητήσθησαν, ἀνεκρίθησαν, ἐδικάσθησαν κατ’ ἀντιμωλίαν κατ’ ἀντίθεσι πρὸς τὸ ἐρήμην.

2) ΒΥΣ ΣΟΔΩΜΩ : Β. Λέξι ἀρχαία συνθετὴ ἀπὸ τῆς βυσσός = βυθός

καὶ δέμω = χτίζω. Κατὰ κυριολεξία, χτίζω στὸ βυθὸ (μεταφορικὰ τοῦ μυαλοῦ μου), σχεδιάζω κάτι κακὸ στα κρυφά. Οἱ κινήματῖαι ἐβυσσοδόμουν κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους.

3) ΓΕΕΝΝΑ : Γ. Τὸ ὄνομα μιᾶς κοιλάδος τῆς Παλαιστίνης, κοντὰ στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου οἱ ‘Εβραῖοι τὸν καιρὸ τῆς εἰδωλολατρίας ἐρίχναν τὰ παιδιά τους στὴ φωτιά, θυσιάζοντάς τα στὸ Θεὸ Μολόχ. ‘Απὸ ἐκεῖ ὠνομάστηκε γέεννα πυρὸς κάθε τόπος κολάσεως, τιμωρίας.

4) ΓΚΡΟΣ : Α. ‘Ο ἀγγλικὸς ναυτικὸς ὅρος gross tonnage ποὺ ἔχει καθιερωθῇ στὸ λεξιλόγιον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ὅλου τοῦ κόσμου. Σημαίνει τὸν ὁλοκληρωτικὸ κυβισμὸ τῶν κλειστῶν χώρων τοῦ πλοίου καὶ ὁ κάθε τόνος γκρὸς ἰσοδυναμεῖ με 2,240 βρετανικὰ μέτρα. Αὐτὸ τὸ λίμπερτυ εἶναι 10.000 τόνων γκρὸς.

5) ΔΕΜΑΣ : Γ. ‘Αρχαία ἐλληνικὴ λέξι, ποὺ ἔχει σχέσι με τὸ δέμω, ὁ δέμος καὶ σημαίνει τὴν κατασκευὴ τοῦ σώματος καὶ κυρίως αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ σῶμα κατὰ τὸ ὕψος του, τὸ ἀνάστημα. ‘Η λέξι χρησιμοποιεῖται σήμερα μόνο στὴ φράσι μικρὸς τὸ δέμα, ἀλλὰ μαχητῆς.

6) ΕΚΔΟΤΟΣ : Β. ‘Απὸ τὸ ἀρχαῖο ρῆμα ἐκδίδομαι = παραδίδομαι τέλεια, «ψυχῇ τε καὶ σώματι», σὲ κάποιον κακὴ τέρψι, τοῦ κρασίου π.χ. ή σεξουαλική. Σημαίνει λοιπὸν τὸν διεφθαρμένο, τὸν ἀκόλαστο. “Εκδοτὸς εἰς τὴν μέθην — διάγει βίον ἐκδοτον.

7) ΚΑΙΡΙΟΣ : Α. Πού γίνεται ἐν καιρῷ, στὴν κατάλληλη στιγμή, καὶ, ἐπομένως, φέρνει τὸ ἐπιδικώμενο ἀποτέλεσμα. Καίριον τραῦμα (:θαλασσοπτόν), καίριον σημεῖον τῆς δίκης.

8) ΚΥΤΟΣ : Β. ‘Αρχαία ἐλληνικὴ λέξι, ποὺ σημαίνει τὸ κοῦφιο μέρος ἀγγείου, σκεύους καὶ τοῦ σώματος ἀκόμη, ὅπως τὸ κύτος τοῦ θώ-

ρακος. Σήμερα, εἰδικῶς τὸ κύτος τοῦ πλοίου = ἀμπάρι. Αὐτῆς τῆς λέξεως ὑποκοριστικὸ εἶναι τὸ κυτίον = κουτί.

9) ΜΕΤΟΠΗ : Γ. Τετράγωνες πλάκες τοῦ διαζώματος — τοῦ μέρους κάτω ἀπὸ τὰ κεραμίδια ἀρχαίου ναοῦ — συνήθως ἀνάγλυφες με σκηνὲς ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ μυθολογία ή τοὺς πολέμους τῶν ‘Ελλήνων με ξένους λαούς. Περιφημες εἶναι οἱ μετόπες τοῦ Παρθενῶνος ποὺ μετέφερε στὴν ‘Αγγλία ὁ ‘Ελ. γιν ἐδῶ καὶ πάνω ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια. (‘Η λέξι δὲν ἔχει σχέσι με τὸ μέτωπο, ἀλλὰ με τὶς ὁπές ποὺ σκεπάζουν τὰ ἐνδιάμεσα τρίγυφα στοὺς ἀρχαίους ξυλίνους ναοὺς).

10) ΜΠΙΡΜΠΙΛΟΜΑΤΑ : Β. ‘Απὸ τὸ τουρκικὸ birbil = ἀθῶνι. ‘Εκεῖνὴ ποὺ ἔχει λαμπερά παιγνιδιάρικα μάτια σὰν τοῦ ἀθῶνιου.

11) ΝΤΟΡΗΣ : Β. ‘Η λέξι τουρκικὴ. Σημαίνει τὸ κοκκινотρίχικο ἄλογο — κατὰ τὸ ψαρής (ἀπὸ τὸ ψαρίς).

12) ΟΥΚΑΣΙΟΝ : Γ. ‘Απὸ τὸ ρωσικὸ ukasasi = δημοσιεύω, σημαίνει τὴ διαταγὴ τοῦ Τσάρου. Σήμερα, εἰρωνικά λέμε οὐκάσις τίς σκανδαλώδεις, αὐθαίρετες διαταγές ‘Υπουργῶν κ.λ.π.

13) ΡΗΞΙΚΕΛΕΥΘΟΣ : Β. ‘Η λέξι σύνθετη ἀπὸ τῆς ρήγνυμι = σπάζω, ἀνοίγω καὶ κέλευθος = δρόμος. Σημαίνει τὸν προοδευτικὸ ἀρχοντα, τὸν καινοτόμο, ποὺ ἀνοίγει νέους δρόμους στὸν τομέα τῆς δράσεώς του, τέμνει νέας ὁδοὺς, κατὰ τὴν ἀνάλογη ἔκφρασι. ‘Ο γένος δὴμαρχος εἶναι ρηξικέλευθος.

14) ΤΑΜΠΟΥ : Γ. Θρησκευτικὸς ὁρος τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Πολυνησίας καὶ σημαίνει ἱερὸ πρόσωπο ή πράγμα, τοῦ ὁποῖου ή ἐπαφή ή ή χρῆσι ἀπαγορεύεται ή εἶναι ἐπικίνδυνη γιὰ τὸν παραβάτη. ‘Η λέξι χρησιμοποιεῖται σὰν ἐπίθετο ὅταν θέλωμε νὰ εἰρωνευθοῦμε τὴ συντηρητικότητα, τὴν ἀτολμία ἀνθρώπων νὰ θίξουν, νὰ μεταβάλλουν καθιερωμένες καταστάσεις, ἰδέες, γιὰ νὰ δεχθοῦν νέες.

Μιὰ καινούργια αροσφορὰ τῆς « Ἐκλογῆς »

Ἀνθολογία Ξένων Διηγημάτων

Μὲ μικρὰς βιογραφίας

υνεχίζει ἡ « Ἐκλογὴ » τὴν Ἀνθολογία ξένων διηγημάτων. Πολλοὶ ἀναγνώστες τὴν εἶχαν ζητήσει, ἀλλὰ ὁ περιορισμένος χώρος τοῦ περιοδικικοῦ ἦταν μιὰ ἀνυπέροβλην τὴ δυσχέρεια. Ὡς μοναδικὴ λύσις κρίναμε νὰ δημοσιεύοι τῆς Ἀνθολογίας ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰ κανονικὰς σελίδας τῆς « Ἐκλογῆς ».

Ἀποφασίσαιμε νὰ δώσουμε σ' αὐτὴ τὴν Ἀνθολογία σχῆμα καὶ μορφὴν βιβλίου, ἔτσι ὥστε ἀργότερα νὰ μποῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ὁλόκληρον τόμον ξένων διηγημάτων — σὲ πρωτότυπῃ μετὰφρασει καὶ μὲ πρωτότυπῃ εἰκονογράφῃ.

Ἀπὸ τὸ ἐκτεταμένον ἔργο τοῦ Νικωνιέ δίνουμε τρία κομμάτια πού τὸ καθένα καθρεφτίζει καὶ ἓνα κόσμον : τὸ ποιμενικὸ εἰδύλλιον τὴν καθημερινὴν ζωὴν μὲ τὰ θάσανά της, τὴν ἡρωϊκὴν ζωὴν πού τὴν τρέφει ἡ φωτιὰ καὶ τὸ μαρτύριον.